

СТИВЪН БИОНД

PETER
STAN

ПОНЯКОГА ТЕ СЕ ЗАВРЪЩАТ

Живи, реалистични в своята тайнственост светове,
от чиято магия читателят не може да се откъсне!

Ню Йорк Дейли Нюз

СТИВЪН КИНГ

ПОНЯКОГА ТЕ СЕ ЗАВРЪЩАТ

Превод: Весела Прошкова

chitanka.info

Лауреатът на американския ужас! Накъдето и да ни поведе, ние с радост го следваме. Каквото и да напише, колкото и скандално да е, ние му вярваме.

Ню Американ Лайбръри

Писателят все пак е божи лъжец и, ако си върши добре работата, запази разума и смелостта си, той може никога да открие истината, която живее в сърцето на всяка лъжа.

Стивън Кинг

В училището, където Джим преподава, се случват странни неща — един след друг учениците му изчезват, а на тяхно място се появяват същества, оживели от неговите кошмари.

Джим е длъжен да се изправи срещу тях, за да ги победи, но... на каква цена?

ДЖОН МАКДОНЪЛД

ПРЕДГОВОР (НОЩНА СМЯНА)

Всеки път, когато ходя на партита (по принцип избягвам да го правя), някой от присъстващите се приближава с широка усмивка към мен, раздруска ръката ми и възбудено ми прошепва:

— Знаете ли, винаги съм мечтал да стана писател.

Едно време се стараех да отговарям учтиво, но напоследък произнасям също така доверително:

— А пък моята мечта бе да стана неврохирург — специалист по мозъчни операции.

Обикновено след такъв отговор събеседникът ми изумено се взира в мен, но изобщо не ми пuka. Напоследък се сблъсквам с много изумени хора.

Ако искаш да пишеш, сядай и пиши.

Единственият начин да се научиш, е да започнеш да го правиш. Същото обаче не може да се каже за неврохирургията.

Стивън Кинг винаги е искал да пише и го прави.

Сътворил е „Кери“, „Сейлъмс Лот“, „Сияние“, прекрасните разкази, които ще прочетете в тази книга, както и безброй други разкази, книги, поеми, есета и произведения, които не могат да се причислят към определен жанр. Повечето от тях са толкова бездарни, че не си заслужава да се публикуват.

Заштото така се става писател.

Заштото няма друг начин. Абсолютно никакъв.

Несъмнено трудолюбието е задължително, но не е достатъчно. Необходимо е да притежаваш усет към езика. Да си ненаситен, да ти се иска да потънеш сред думите. Да прочетеш милиони думи, написани от друг автор.

Погълщаš всяка литературно произведение и изпитваш грозна завист или досада.

Най-голямо презрение чувствам към писатели, които прикриват бездарността си с дълги фрази, със сложни изречения и с досадни

символи; писатели, които са лоши разказвачи и нямат усет за ритъм, а героите им са нереални.

Още нещо: необходимо е първо да опознаеш себе си, преди да се заемеш с описание на заобикалящите те хора, защото частича от теб се крие във всеки срецнат.

Е, какво имаме досега? Задължително трудолюбие, усет към езика и правдоподобност — от всичко това с доста усилия може да се получи известна обективност.

Но никога абсолютна.

Печатам тези редове на синята си пираща машина и съм на седмия ред от втората страница на предговора; отлично знам за какво искам да пиша, но не съм сигурен, че успявам.

Тъй като съм два пъти по-възрастен от Стивън Кинг, считам, че в сравнение с него съм по-обективен относно произведенията си.

Писането е толкова бавен и мъчителен процес...

Книгите ми се появяват на бял свят, но не представам да мисля за тях; те са като безпомощни деца, опитващи се да оцелеят, въпреки неизгодното положение, в което съм ги поставил. Бих дал мило и драго да прибера всички обратно и да се погрижа за тях. Страница по страница. Да драскам и да тряя, с една дума — да ги оправя.

Но трийсетгодишният Стивън Кинг е много по-добър писател от мене, когато бях на същата възраст, или на четирийсет.

Мъничко му завиждам заради това, но смяtam, че ще ме оправдаете.

Струва ми се, че знам за съществуването на поне дузина демони, скрити в гъсталаците, обграждащи поетия от него път, но дори да го предупредя за тях, от това не ще излезе нищо. Той ще ги срази, или те ще го погубят.

Просто като фасул, нали?

Следите ли мисълта ми?

Трудолюбие, любов към езика, убедителност и обективност... а след това?

Сюжетът! По дяволите, сюжетът!

Сюжетът е случилото се с човек, към когото си започнал да изпитваш известни чувства. Възможно е това да стане в различно измерение — физическо, умствено, душевно, или в съчетание от трите.

Без натрапване от страна на автора.

Ето пример за подобно натрапване: „Боже мой, мамо, виж колко хубаво пиша!“

Друг вид натрапване е гротеската. Цитирам пример, взет от големите бестселъри на миналата година: „Очите му разтвориха деколтето на роклята й.“

Друга често срещана грешка е използването на абсолютно неподходяща фраза, вследствие на която читателят внезапно осъзнава, че чете, и насила бива изтръгнат от омагьосания свят, в който е попаднал.

Неприятно е и когато авторът се изкушава да поучава читателя — това е една от най-големите слабости.

Възможно е образът на даден герой да бъде прекрасно изграден, метафората да е необичайна и все пак да не „разваля магията“. В един от разказите в настоящия сборник Стивън Кинг демонстрира умението си за точност и правдоподобност на диалога между героите. Мъж и съпругата му са на дълго пътуване и се движат по някакъв черен път. Тя казва: „Да, Бърт, знам, че сме в Небраска, Бърт. Но, по дяволите, къде по-точно се намираме?“ А съпругът отговаря: „Нали имаш пътна карта? Или не можеш да четеш?“

Хубаво. Изглежда толкова лесно. Също като неврохирургията. Скалпелът има острие. Държиш го ето така, режеш.

С риск да ме сметнат за иконоборец ще кажа, че изобщо не се интересувам от темите, избрани от Стивън Кинг. Фактът, че в момента той пише за призраци, магии и слузести чудовища, криещи се в мазето, изобщо не поставя отпечатък върху цялостното му творчество. В този сборник ще се срещнете с много вампири, с полуудяла гладачна машина, която непрекъснато се натрапва в мислите ми (както вероятно ще преследва и вас) и с толкова много сатанински деца, че да напълнят Дисниленд през всяка зимна неделя — но най-важното тук е сюжетът.

Важното е читателят да се вълнува от съдбата на героите.

Забележете — хуморът и окултизмът са две от най-трудните теми за писателите. Под перото на неопитния бездарен творец хуморът се превръща в погребална песен, а окултното — в шега.

Но щом научиш „правилата“, спокойно можеш да пишеш на всякакви теми.

Убеден съм, че Стивън Кинг няма да се ограничи с темите, които понастоящем го вълнуват.

Един от най-запомнящите се и най-трогателни разкази в този сборник е „Последното стъпало“. Истински шедевър, в който няма дори намек за чудовища, или за непознати светове.

И още нещо.

Кинг твори, за да достави удоволствие не на вас, а на себе си. Аз пиша за собствено удоволствие. В резултат на което вие също харесвате творбите ни. Тези разкази са доставили удоволствие на Стивън Кинг, също и на мен.

По странно съвпадение на обстоятелствата, в деня, когато пиша тези редове, романът на Стивън Кинг „Сияние“ и моята книга „Кондоминиъм“ са включени в списъка на бестселърите. Но двамата с него не сме съперници в борбата за спечелване на читателите. Поскоро сме врагове на бездарните, претенциозните и сензационните романи, публикувани от събрата ни по перо, в които изобщо не са си направили труда да научат „занаята“ си.

Смятам, че по отношение на сюжета и на удоволствието, което доставят произведенията му, малцина могат да се сравняват със Стивън Кинг.

Мисля си, че щом сте прочели целия предговор, сигурно разполагате с повече свободно време. Вместо това вече можете да се наслаждавате на разказите.

ВСТЪПЛЕНИЕ (НОЩНА СМЯНА)

Какво ще кажете да си поговорим? Да поговорим за страх.

Пиша тези редове сам в цялата къща; навън вали студен февруарски дъжд. Нощ е. Понякога, когато вятърът духа силно, електричеството изгасва, но сега всичко е наред. Е, хайде да си поговорим откровено за страх, да обсъдим съвсем рационално доближаването до границата на лудостта... дори за преминаването й.

Казвам се Стивън Кинг и съм улегнал човек със съпруга и три деца. Обичам ги и смяtam, че и те ми отвръщат със същото. По професия съм писател и много харесвам работата си. Романите ми „Кери“, „Сейлъмс Лот“ и „Сияние“ имаха достатъчно голям успех и ми позволиха да се посветя изцяло на писането, което ми доставя огромно удоволствие. Досега не съм боледувал сериозно. Миналата година дори смених любимите си цигари без филтър, които пуша от осемнайсетгодишен, с нова марка с ниско съдържание на никотин. Надявам се напълно да се откажа от порочния навик. Живея заедно със семейството си в хубава къща край сравнително чисто езеро в Майн; една сутрин се събудих и видях сърна до масата за пикник на поляната зад къщата. С две думи — живеем добре.

И все пак... да поговорим за страх. Няма да повишаваме тон, нито да крещим, ще разговаряме съвсем рационално. Ще поразсъждаваме върху това защо понякога нормалното внезапно се превръща в свръхестествено.

Нощем, когато легна и изгася лампата, винаги внимавам краката ми да са добре завити. Вече не съм дете, но не обичам единият ми крак да стърчи навън. Знам, че ще изкрещя, ако ледена ръка се подаде изпод леглото и сграбчи глезната ми. Да, ще изкрещя толкова силно, че да събудя и мъртвите. Естествено, това няма да се случи и всички го знаем. В този сборник ще се срещнете с най-различни чудовища: вампири, любители на демони, създание, което се крие в гардероба и какви ли не още страхотии. Но всички те са измислени. Не е истински и таласъмът под леглото ми, който иска да сграбчи глезната ми.

Съзnavам го, но съзnavам и това, че ако кракът ми е скрит под завивките, страшното същество не ще го хване.

Понякога изнасям лекции пред хора, които се интересуват от писателската професия и от литературата изобщо. Те неизбежно ми задават следния въпрос: „Зашо пищете на такива отблъскващи теми?“

Обикновено отговарям с друг въпрос: „*A защо смятате, че имам избор?*“

Писането е несигурна професия. Изглежда, че всички хора притежават нещо като „мозъчни филтри“ с различни размери. Онова, което се задържа във вашия, може да премине през моя филтър, но това не бива да ви притеснява. Всички изпитваме необходимостта да „промиваме“ утайката, отложила се в нашите „мозъчни филтри“ и онова това, което откриваме там, обикновено се превръща в някакво странично занимание. Счетоводителят може да бъде и фотограф, астрономът — нумизмат, а учителят — да изработва релефи за надгробни плочи. Тията, неуспяла да премине през филтъра, често е причина за вманиачаването на дадена личност. Но в цивилизираното общество по негласно споразумение, ние наричаме своите мании „хобита“.

Понякога хобито се превръща в професия. Счетоводителят открива, че може да изкарва прехраната си като фотограф; учителят дотолкова е изучил релефите върху надгробните плочи, че го канят да изнася лекции на тази тема. За сметка на това има професии, които започват като хобита и си остават такива, въпреки че практикуващият ги може да си изкарва прехраната с тях. И още нещо — тъй като думата „хоби“ звучи доста простовато, имаме още едно негласно споразумение — да наричаме професионалните си хобита „изкуства“. Живопис. Скулптура. Композиране. Пееене. Актъорско майсторство. Владеене на някакъв музикален инструмент. Писане. На тези теми са посветени толкова много книги, че тежестта им би могла да потопи цяла флотилия презокеански кораби. Единственото, което ги обединява, е фактът, че хората, занимаващи се с гореизброените изкуства от сърце, ще продължат да го правят дори бесплатно; дори ако бъдат критикувани, или хулени; дори ако са заплашени от затвор или от смърт. Подобно поведение наричам вманиачаване. Това се отнася както за обикновените хобита, така и за по-странныте, които наричаме „изкуствата“; колекционери на оръжия си падат по лепенки за бронята

на колите с надпис: „Ще вземеш пистолета ми едва когато го изтръгнеш от вкочанените ми пръсти.“ Кротки домакини от бостънските предградия, внезапно превърнали се в политически активистки, също харесват лепенки, на които е написано: „Предпочитам да вляза в затвора, отколкото да изгоните децата ми от този квартал.“ Ако утре нумизматиката бъде забранена със закон, астрономът положително няма да предаде колекцията си на властите. Навярно грижливо ще завие монетите с полиетилен, ще ги скрие в казанчето в тоалетната и ще им се наслаждава само нощем.

Сигурно ще си кажете, че бръщолевенето ми няма нищо общо с темата за страха, но всъщност грешите. Страхът е тинята, която се утаява в мозъчните ми филтри. Моята мания е смъртта. Не съм писал за пари разказите, включени в настоящия сборник, въпреки че повечето от тях отдавна са публикувани в различни списания. Никога не пропускам да осребря чековете, получени за тях. Може да съм вманичен, но не и луд. При все това повтарям: не съм ги писал за пари. Съчиних ги, защото сюжетите ми хрумнаха. В този случай манията е доходна. По света има стотици луди, които нямат моя късмет.

Винаги съм изпитвал необходимостта да пиша. Ето защо всеки ден отново промивам утайката и прехвърлям през ума си несвързани думи и впечатления, спомени и догадки, като се опитвам да извлека полза от това, което не е преминало в подсъзнанието ми през филтрите.

Ако с Луис Ламур — прочут писател на уестърни — стоим на брега на езеро в Колорадо, твърде е възможно едновременно да ни хрумне някаква идея. Навярно веднага ще опитаме да я пресъздадем с думи. В неговия разказ може би ще става дума за правата върху водата през сухия сезон, а в моя ще се говори за страшно чудовище, което от време на време изплува от дълбините на спокойното езеро и отвлича овци... коне... и хора. Луис Ламур описва историята на американския Запад; аз пък си падам по уродливи, слузести създания, пълзящи под звездното небе. Той пише уестърни, а аз — страхотии. И двамата сме малко откачени.

Изкуствата водят до вманиачаване, а това е доста опасно — все едно в мозъка ти да се забие нож.

Понякога, както при Дильн Томас, Рос Локридж, Хари Крейн и Силвия Плат, ножът може да се обърне срещу човека, който го държи. Страстта към изкуството е като тумор — понякога доброкачествен (хората на изкуството по принцип са дълголетници), друг път — злокачествен.

Трябва много да внимавате с ножа, защото той не разбира в чия плът се забива. Съветвам ви да бъдете безкрайно предпазливи при промиване на утайката... тъй като може би не всичко в нея е мъртво...

След като отговоря на въпроса защо пиша на подобни теми, логично следва втори въпрос: „*Защо хората четат такава литература? Защо тези книги се превръщат в бестселъри?*“ Струва ми се, че тук има скрит подтекст в смисъл, че писането за страха и ужаса е проява на лош вкус. Читателите често започват писмата си към мен със следните думи: „Навярно ще ме помислите за откачен, но действително харесах «Сейлъмс Лот».“, или: „Може би имам морбидни наклонности, но се наслаждавах на всяка страница от «Сияние».„... Струва ми се, че ключът към това е изречение от статията в „Нюзик“, написана от един критик и посветена на второкласен филм на ужасите. Изречението гласи: „...филм за хора, които обичат да намаляват скоростта и да оглеждат мястото, където току-що е станала тежка катастрофа.“ Забележката е доста хаплива, но като поразмислиш разбиращ, че е валидна за всички филми и романи на ужаса. „Нощта на оживелите мъртвъци“ с отвратителните сцени на канибализъм и на майкоубийство, определено е филм за хора, които обичат кървавите сцени на катастрофите; а какво мислите за момиченцето от „Заклинателя“, което повръща граховата си супа върху свещеника? В книгата „Дракула“ на Стокър, с която често сравняват съвременните романи на ужаса (и с право, защото това е първото подобно произведение с фройдистки оттенък) главният герой, маниак на име Ренфийлд, погълща мухи, паяци и накрая цяла птица, заедно с перущината, след което я повръща. Описано е още набиване на кол — нещо като ритуално обладаване — на млада и красива вампирка, както и убийството на бебе и на неговата майка. Класическите романи, посветени на свръхестественото, често съдържат същия „да спрем и разгледаме мястото на катастрофата“ синдром. Припомните си как Беоулф закла майката на Грендъл; разказвачът в „Сърцето-издайник“ нарезва слепия си благодетел на парчета и ги скрива под дъските на

пода. Спомнете си и смъртоносната схватка на хобита Сам с чудовището Корубара в последната книга от трилогията „Господарят на пръстена“ от Толкин.

Навярно някои от вас няма да се съгласят с мен и ще се аргументират с факта, че в „Затягането на гайката“ Хенри Джеймс не ни показва „катастрофата“; навярно същите хора ще твърдят, че разказите за паранормалното на Натаниел Хотърн „Младият добряк Браун“ и „Черното расо на свещеника“ не са толкова допнодопробни, както „Дракула“. Но примерът не е напълно неподходящ. Въпросните писатели също ни показват „кървавата сцена на катастрофата“. Няма ги само жертвите, но виждаме изкривената до неузнаваемост ламарина на колата и кръвта по тапицерията. Финесът, липсата на мелодрама и прекалената рационалност в разказа „Черното расо на свещеника“ го правят много по-страшен от отвратителните земноводни на Лъвкрафт, или от аутодафето в „Кладенецът и махалото“ на Едгар По.

Истината е друга и повечето от нас тайно я признават — малцина не са се изкушавали да хвърлят поглед към, кървавата сцена на катастрофата. По-възрастните взимат утринния вестник и моментално го разгръщат на страницата с некролозите, за да видят кого са надживели. Всички ние се шокираме, когато научим за смъртта на известни личности като Дан Блокър или Дженис Джоплин. Изпитваме ужас, примесен с необяснимо задоволство, когато по радиото съобщят как на малко провинциално летище някаква жена връхлетяла по време на буря върху въртящото се витло на самолет, или как мъж, ремонтиращ огромен блендер загинал, след като колегата му паднал върху контролното табло и неволно натиснал копчетата. Не бива да отричаме очевидното: животът изобилства с малки и с големи ужаси, но тъй като разумът ни възприема само първите, те ни правят най-силно впечатление.

Интерес към романите на ужаса безспорно има, но той е примесен с отвращение. Съчетанието не е особено сполучливо, а крайният резултат е вината... подобна на вината, съпровождаща сексуалното оствързане.

Не ви съветвам да я забравите, не се оправдавам за това, че съм написал новелите и разказите в настоящия сборник. Все пак забелязвам любопитна зависимост междуекса и страхът. С физическото съзряване се пробужда интересът към половия контакт;

този интерес (ако не е извратен) се свежда до полово сношение и продължаване на поколението. Осьзнавайки неизбежната си смърт, ние за пръв път се сблъскваме със страха. Както половият акт, продуктуван от инстинкта за самосъхранение, така и страхът предизвиква осъзнаване на факта, че всички сме смъртни.

Спомняте ли си баснята за седемте слепци, които докоснали различни части на тялото на слон? Единият си помислил, че е хванал змия, друг — че държи огромен палмов лист, третият си казал, че докосва каменен стълб. Едва когато споделили усещанията си разбрали, че са пипали слон.

По принцип страхът ни заслепява. Спомнете си от колко много неща се страхувате! Да натиснете бутоnite за осветление с мокри ръце; да извадите с нож филийката от тостера, без предварително да го изключите. Страхуваме се от диагнозата на лекаря след всеки преглед; изпитваме ужас винаги, когато самолетът попадне във въздушна яма. Страхуваме се, че нефтът на земята ще се изчерпи, че въздухът, водата и животът ще свършат. Когато дъщеря ни е обещала да се приbere до единайсет, а вече е дванайсет и четвърт и суграшицата бие по стъклата като сух пясък, с жена ми се преструваме, че гледаме телевизия, като непрекъснато и тайно хвърляме поглед към телефона, който упорито мълчи — в тези мигове изпитваме чувство, което ни заслепява и ни пречи да мислим рационално.

Кърмачето не знае какво е страх единствено до момента, когато майката не му поднесе гърдата си, когато то се разплаче. Току-що проходилото дете бързо открива колко болка могат да му причинят затръшнатата врата, горещият котлон, високата температура при типичните детски болести. Децата бързо опознават страха; виждат го изписан по лицата на родителите си, когато последните влязат в банята и ги заварят с шишенцето със съноторни, или с бръснача в ръка.

Повтарям — страхът ни заслепява; подхождаме към него с жадно любопитство, съпровождащо инстинкта за самосъхранение, като се опитваме да съберем едно цяло от стотици фрагменти, както в приказката за слепците и слона.

Усещаме го в подсъзнанието си. Децата лесно го забравят и си го припомнят едва когато пораснат. Но той е в нас и рано или късно го осъзнаваме. Страхът е като мъртвец, покрит с чаршаф. Всичките ни страхове се свеждат до един голям страх, те са част от него — ръка,

крак, пръст, ухо. Страхуваме се от тялото под чаршафа — това е собственото ни тяло. Навярно огромният успех на романите на ужаса се дължи на факта, че те ни подготвят за собствената ни смърт.

На този жанр обикновено се гледа с пренебрежение; години наред единствените „съмишленици“ на По и на Лъвкрафт били французите, които сякаш са съумели да намерят отговор на сложния въпрос за връзката междуекса и смъртта — нещо, за което сънародниците на двамата писатели явно нямали време. Американците били заети с построяване на железопътни линии, а По и Лъвкрафт умрели в нищета. Книгата на Толкин „Средната земя“ цели двайсет години събирала праха, докато изведенъж станала хит, а Кърт Вонегът, който често третира въпроса за смъртта, непрекъснато е под прищела на критиците, като обвиненията срещу него често са направо истерични.

Навярно това се обяснява с факта, че създателят на романи на ужаса неизменно съобщава неприятни истини: твърди, че смъртта е неизбежна и те съветва да не обръща внимание на любимата фраза на А. Робъртс „Вярвай, че ще ти се случи нещо хубаво“, защото те очакват само лоши неща — рак, инфаркт или катастрофа, които са неизбежни. После те завежда в стаята на мъртвеца... поставя ръцете ти върху завитото с чаршаф тяло... и ти нарежда да го докоснеш тук... и тук... и тук...

Естествено страхът и смъртта не са патент единствено на авторите на романи на ужаса. Мнозина от тъй наречените „класици“ са писали на тази тема, използвайки различен подход, като се започне от „Престъпление и наказание“ на Достоевски и „Кой се страхува от Върджиния Уулф“ на Едуард Олби и се стигне до романите на Род Макдоналд с главен герой Лю Арчър. Страхът и смъртта са вечни и винаги са плашили хората. Но само авторите на романи на ужаса ни дават възможност за пълно идентифициране с тези понятия и за катарзис. Писателите, посветили се на въпросния жанр (и то тези, които що-годе са овладели занаята си) добре знаят, че темата за ужаса и за свръхестественото е като филтър между съзнателното и подсъзнателното; романите на ужаса са нещо като „последната станция на метрото“ в човешката психика — граница между това, което можем да възприемем без риск да полудеем, и онова, което трябва да забравим на всяка цена.

Когато ги четете, разбирате, че всичко това са измислици. Не вярвате в съществуването на вампири, върколаци и камиони, които оживяват и се движат без шофьор. По склонни сме да повярваме на ужасите, описани от Достоевски, Олби и Макдоналд: омраза, отчуждение, самотна старост, сблъскване с враждебен свят още от юношеството. Лицата на хората често са като съчетание от комични и трагични маски — външно усмихнати, вътрешно — изкривени от мъка. Навсякъде в съзнанието ни има някакъв „трансформатор“, където се свързват проводниците към двете маски. Точно към него е насочен романът на ужаса. Авторите му не се различават от човека, който срещу заплащане поемал върху себе си греховете на мъртвците, като изядал храната, предназначена за тях. Романът за чудовища и призраци прилича на кошница, пълна със страхове; когато писателят мине покрай вас, измъквате един от въображаемите ужаси от кошницата му и временно поставяте там реалния си страх.

През петдесетте огромен успех имаха филмите за гигантски насекоми: „Тях“, „Началото на края“, „Смъртоносната богомолка“ и т.н. Главни действащи лица неизменно бяха огромни, отвратителни мутанти, резултат от ядрените опити в Ню Мексико, или на пустинен тихоокеански атол (в един нов филм — „Ужасът на Палм Бийч“ — причината за появата на мутантите бяха отпадъци от атомен реактор). Филмите за гигантски насекоми следват една и съща сюжетна линия и са израз на страха, с който американците посрещнаха Манхатънския проект. В края на петдесетте беше създадена поредица от филми на ужаса с главни герои юноши, като започнем с „Юношите от космоса“ и „Капката“, където голобрадият Стив Маккуин сразява подобния на желе мутант с помощта на неколцина младежи. По времето, когато вестниците и списанията бяха пълни със статии, посветени на детската престъпност, юношеските филми на ужаса бяха изразители на беспокойството на цяла Америка от зараждащото се недоволство сред младежката. Признайте, че в мига, когато облеченият в ученическа куртка Майкъл Ландън се превърне във върколак, в ума ви внезапно изниква образът на нахакания тип с бърза кола, с когото ходи дъщеря ви. Колкото до самите юноши (по онова време бях един от тях и съдя от собствен опит), те виждаха във филмовите чудовища нещо по-отвратително от самите тях; какво са няколко младежки пъпки в сравнение с тромавото, отвратително същество — гимназиста от „Аз

бях малък Франкенщайн“? Този цикъл от филми изразява и чувствата на юношите, които смятат, че са несправедливо унижавани и потискани от възрастните, че родителите им не ги разбират. Въпросните филми са направени по определено клише, както повечето романи на ужаса, и това клише изразява съвсем недвусмислено параноята, обхванала цяло едно поколение, отчасти породена от статиите за детската престъпност. Ето един от сюжетите: ужасно, отвратително същество грози да унищожи градчето Елмсвил. Местните хлапета са научили за опасността, тъй като летящата чиния с извънземното се приземила до „алеята на влюбените“. В първата част на филма гнусното същество убива някакъв старец, пътуващ с камиона си по шосето (ролята на стареца се изпълнява великолепно от Елиша Кук младши). Младежите се опитват да убедят възрастните, че някакво страшно извънземно дебне из градчето. „Разкарайте се оттук преди да съм ви арестувал за неспазване на ученическия час“ — изръмжава шерифът на Елмсвил, миг преди чудовището да запълзи по главната улица, оставяйки след себе си неописуеми опустошения. В края на филма умните хлапета успяват да го унищожат, след което се отправят към местния бар, пият шоколадови коктейли и танцуват в ритъма на джазова мелодия, докато на екрана се изреждат последните надписи.

Три различни възможности за катарзис, предоставени от поредица от филми — отлично постижение за евтини кинопроизведения, в повечето случаи заснети за по-малко от десет дни. Едва ли сценаристите, продуцентите и режисьорите са се стремели към подобен ефект. Получило се е така, защото сюжетът за ужаса се заражда и съществува на границата между съзнателното и несъзнателното, там където метафората и алегорията звучат съвсем естествено и имат огромно въздействие. Еволюцията в жанра може да се проследи чрез сравнение между филмите „Бях млад върколак“ и „Портокал с часовников механизъм“ на Стенли Кубрик, и между „Юношата-чудовище“ и „Кери“ на Брайън де Палма.

Добрите романи на ужаса почти винаги са алгорични; в някои случаи алегорията е преднамерена, както във „Ферма за животни“ и „1984“ и понякога се получава спонтанно — Толкин се кълне, че Хитлер въобще не е прототип на Черния господар на Мордор, но ученици и студенти продължават да пишат теми и есета, в които твърдят обратното. Може би защото, както казва Боб Дилън, когато

разполагаш с много ножове и вилици непременно трябва да нарежеш нещо.

В произведенията си Едуард Олби, Стайнбек, Камю и Фокнър също третират въпроса за страха и за смъртта, но имат по-нормален подход към тези понятия. В книгите им действието се развива в реалния свят, всичко описано би могло да се случи. Образно казано, тези писатели „пътуват с метрото, което пресича външния свят“. Има други автори — Джеймс Джойс и отново Фокнър, както и поети — Т. С. Елиът, Силвия Плат и Ан Секстън — в чийто произведения действието се развива в „страната“ на символичното и подсъзнателното. Би могло да се каже, че те „пътуват с метрото, движещо се във вътрешния ни свят“. А писателят на романи на ужаса винаги се намира на „последната спирка на метрото“, където двете линии се съединяват. Ако творецът е „добър в занаята“ и проявява изключително майсторство, читателите имат усещането, че се намират на границата между съня и действителността, че времето се разтяга и изкривява, че чуват гласове, но не могат да различат отделните думи. В подобни моменти сънят изглежда реален, а действителността прилича на сън.

Тази „последна спирка“ е едновременно странна и чудесна. Тук, откъдето влаковете тръгват в две различни посоки, се намира „къщичката на хълма“ и вратите ѝ са пътно затворени; тук е жената от стаята с жълтите тапети — тя пълзи по пода, притиснала глава към мазната диря на стената; тук са създанията, подобни на едноколки, които заплашват Фродо и Сам; тук са Уендиго, Норман Бейтс и отвратителната му майка. На тази спирка никой не спи и не се пробужда, чуваме единствено дълбокия и убедителен глас на разказвача, който обяснява защо понякога нормалното внезапно се превръща в свръхестествено. Той сякаш ви внушава, че искате да „видите кървавата сцена на катастрофата“ и... е прав. Дочувате по телефона гласа на мъртвец... в стените на старата къща се движи някакво същество и съдейки по звука, то е по-голямо от плъх... нещо се гърчи в подножието на стълбата към мазето.

Писателят ви кара да си представите всичко това, дори нещо повече — принуждава ви да докоснете трупа под чаршафа. И вие го искате. Точно така, желаете го.

Ето така въздейства романът на ужаса, но според мен той трябва да притежава още едно много важно качество: необходимо е сюжетът да запленява читателя или слушателя, да го пренася в измислен свят, където времето е спряло. Привърженик съм на идеята, че в художествената литература сюжетът е най-важен, ако фабулата те завладее, прощаваш всички останали недостатъци. В тази връзка си позволявам да цитирам изречение от книгата на Едгар Райс Бъроуз, който няма претенции да е сред световноизвестните автори, но е разбрал колко важен е сюжетът. В началото на романа „Забравената от времето страна“ разказвачът открива някакъв ръкопис в бутилка, останалата част от книгата предава съдържанието на този ръкопис. Разказвачът пише: „Прочетете само една страница и ще ми простите всичко.“ И Бъроуз остава верен на обещанието си, за разлика от много по-талантливи от него писатели.

В заключение, драги ми читателю, ще споделя една истина, която кара дори най-великите писатели гневно да скърцат със зъби: с малки изключения никой не чете предговора на автора. Изключенията са: първо — най-близките му родници (обикновено съпругата и майка му); второ — литературният му агент, плюс редакторът и различни критици, които искат да разберат дали писателят е очернил някого от тях в несвързаните си бъръщолевения; трето — хората, които са му оказали съдействие. Последните жадуват да се убедят дали авторът се е главозамаял от славата и е забравил, че не е постигнал всичко със собствени усилия.

Обикновените читатели навярно считат (и с пълно право), че предговорът на автора е грубо натрапване, самореклама по-досадна от рекламиите за цигари в джобните издания. Повечето от тях искат „да гледат пиемата“, не режисьора, който „се покланя пред спусната завеса.“

Ето защо ви напускам. Представлението скоро ще започне. Ще влезем в стаята и ще докоснем тялото под чаршафа. Но преди да си тръгна, ще ви отнема още две-три минути, за да благодаря на хората от трите гореспоменати категории, както и на тези от четвъртата, за които ще говоря след малко. Това са: съпругата ми Табита, която е моята най-добра и безмилостна критичка — винаги ме поздравява, когато е доволна от работата ми, а щом сгреша, с много такт и обич ме слага на мястото ми; децата ми — Наоми, Джо и Оуън, които проявяват

огромно разбиране към професията на баща си, която го кара да се затваря по цели дни в кабинета си; майка ми, която почина през хиляда деветстотин седемдесет и трета година и на която посвещавам настоящия сборник — тя неизменно ме насырчаваше и вярваше в способностите ми: винаги намираше 40–50 цента за задължително облепените с марки и надписани с адреса ми пликове, в които ми връщаха неодобрени материали; нямаше по-щастлив човек от нея, когато най-сетне „пробих“.

Колкото до хората от втората група, изказвам особена благодарност на моя редактор Уилиям Г. Томпсън от „Дъбълдей Ко“, който прояви завидно търпение, издържа геройски ежедневните ми обаждания и който преди няколко години се отнесе със снизходжение към един млад и неизвестен писател и досега не го е изоставил.

Към третата категория се числят хората, първи проявили интерес към моите произведения: мистър Робърт А. Лоундс, комуто продадох първите си два разказа; мистър Дъглас Алън и мистър Най Уилдън от „Дъджент Пъблишинг Корпорейшън“, които купиха много от следващите ми разкази в трудните за мен години, когато чековете ми идваха тъкмо навреме, за да избегна онова, което електрическата компания нарича „прекратяване на договора“. Благодаря още на Илейн Гайгер, Хърбърт Шнал и Керълайн Щромберг от „Ню Американ Лайбръри“, на Джералд Ван Дер Лойн от „Пентхауз“ и на Харис Динстфрай от „Космополитан“. Безкрайно съм задължен на всички тях. Има още една група хора, на които изказвам огромна благодарност — на всички читатели, които са отделили от скромния си бюджет, за да си купят мое произведение. В известно отношение, скъпи читатели, книгата принадлежи на вас, защото никога нямаше да я напиша без помощта ви. Благодаря ви от сърце.

Седя сам вкъщи, навън цари мрак и вали дъжд. Подходяща нощ за онова, което ни предстои. Искам да ви покажа нещо, да ви накарам да го докоснете. Намира се в стаята недалеч оттук — всъщност е още на следващата страница. Е, да вървим.

Брайтън, Мейн
27 февруари 1977 година

ДЕЦАТА НА ЦАРЕВИЦАТА

Бърт засили радиото, защото предчувствуваше, че отново ще се скарат и искаше да го избегне. Тръпки го побиваха при мисълта за поредния скандал. Вики каза нещо.

— Какво? — извика той.

— Намали го. Да не искаш да ми спукаш тъпанчетата?

Бърт с мъка се въздържа да не я наругае, но все пак се подчини.

Съпругата му си вееше с шалчето, въпреки че колата беше с климатична инсталация.

— Между другото, къде се намираме?

— В Небраска.

Тя го изгледа студено и безучастно.

— Да, Бърт. Знам, че сме в Небраска, Бърт. Но къде, по дяволите, се намираме?

— Нали имаш пътен атлас. Погледни. Или не можеш да четеш.

— Много си умен. Напуснахме магистралата и цели петстотин километра се наслаждаваме на гледката на царевични полета, както и на духовитостите на Бърт Робинсън.

Мъжът стисна волана толкова силно, че пръстите му побеляха. Страхуваше се, че ако за миг ги отпусне, ръката му може да замахне и да удари право в зъбите бившата „Кралица на абитуриентския бал“. „Нали се опитваме да спасим брака си — каза си той. — Струва ми се, че не го правим много успешно.“ Ето защо търпеливо произнесе:

— Вики, откакто тръгнахме от Бостън, карах две хиляди и четиристотин километра съвсем сам, защото ти отказа за седнеш зад волана. После...

— Не съм отказвала! — сопна се жена му. — Просто получавам мигrena, когато карам дълго време.

— После, когато те помолих да ми бъдеш навигатор по второстепенните пътища, ти отговори: „Добре, Бърт.“ Да, точно така каза. После...

— Понякога се питам как изобщо съм могла да се омъжа за тебе.

— Като произнесе две лесни думички.

За миг тя го изгледа, здраво стиснала устни, сетне разтвори пътния атлас и гневно го запрелиства.

„Направихме огромна грешка като напуснахме магистралата“ — мрачно си помисли Бърт. Жалко, защото до този момент се отнасяха помежду си като разумни човешки същества. Понякога му се струваше, че това пътуване до океанския бряг (предприето под предлог гостуване на брата на Вики, но всъщност последен опит да спасят брака си) ще има желания ефект.

Но откакто напуснаха магистралата, нещата отново тръгнаха зле. Колко зле? Господи, направо отвратително.

— Напуснахме магистралата в Хамбърг, нали така?

— Да.

— До Гетлин остават трийсет километра — каза тя. — Възможно ли е да спрем там и да хапнем нещо? Или „великото ти разписание“ повелява да пътуваме до два часа през нощта, както вчера?

Бърт отмести очи от шосето и я погледна.

— Знаеш ли, Вики, писна ми. Ако питаш мен, по-добре веднага да потеглим обратно и да се срещнем с адвокат. Защото всичко върви наопа...

Жена му гледаше напред с каменно лице. Внезапно по него се изписаха изненада и страх.

— Бърт, внимавай! Ще го...

Бърт погледна към шосето точно в мига, когато нещо изчезна под колата. Докато премести крака си от педала на газта върху спирачката, с ужас усети как предните, сетне задните колела прегазват някакво тяло. Двамата с Вики политнаха напред, а фордът поднесе и спря на осевата линия, оставяйки след себе си черни следи.

— Куче — промълви той. — Беше куче, нали, Вики?

Лицето ѝ беше добило пръстен цвят.

— Не, беше момче. Малко момче. Изскочи на шосето от царевичната нива и... поздравявам те, смелчаго!

Тя отвори вратата на колата с треперещи пръсти, наведе се навън и повърна.

Бърт седеше неподвижно и несъзнателно продължаваше да стиска волана. В продължение на секунди не почувства нищо, освен натрапчивата, тежка миризма на изкуствен тор.

Сетне забеляза, че Вики вече не е до него; хвърли поглед в страничното огледало и я видя как тромаво крачи към тялото на пътя, което приличаше на куп парцали. Обикновено жена му се движеше плавно, но сега от грацията ѝ нямаше и следа.

„Това се нарича непредумишлено убийство. Само за миг отместих погледа си от шосето и...“ — помисли си Бърт, изгаси мотора и слезе от колата. Вятърът тихо шумолеше сред високите човешки бой царевични стъбла. Дочуваше се някакъв странен звук, сякаш дишаше гигантско същество. Вики се надвесваше над жалката купчинка и хлипаше.

Той тръгна към нея, но погледът му беше привлечен от някакво червено петно, което се открояваше на зеления фон на царевиците, като че там беше разляян миниум.

Бърт спря и се загледа в царевицата, сетне несвързано си помисли (каквото и да е, само да отвлече вниманието ѝ от онзи куп парцали, които не бяха парцали), че тази година царевичната реколта ще бъде отлична. Стъблата се извисяваха към небето — човек можеше да навлезе сред сенчестите редове и цял ден да не намери обратния път. Но на това място симетрията беше нарушенa. Няколко стъбла бяха счупени и се накланяха встрани. А какво се криеше навътре, в сенките?

— Бърт — изкреша Вики. — Не искаш ли да видиш какво си направил? Може би ще се похвалиш пред приятелчетата ти от покерджийската компания с „урова“ си от Небраска? Няма ли... — Тя отново се разплака. Сянката ѝ се разливаше като локва в краката ѝ. Наблизаваше пладне. Бърт навлезе сред царевицата, лъхна го хлад. Видя, че червеното петно не е от миниум, а от кръв. Дочу монотонно, приспивно бръмчене: мухите кацаха върху кръвта, опитваха я, сетне отлитаха... може би за да известят другите. Царевичните листа бяха облени в кръв — Бърт се запита как е могла да плисне чак до тук. Изведенъж се озова до предмета, който беше забелязал от шосето, и го вдигна. На това място симетрията на редовете се нарушаваше, няколко стъбла се накланяха встрани, две бяха пречупени, а почвата — вдълбната. Навсякъде имаше кръв. Листата шумоляха. Бърт потръпна и тръгна обратно към шосето.

Жена му беше изпаднала в истерия, крещеше нечленоразделно, смееше се и плачеше едновременно. Кой би помислил, че всичко ще

свърши така мелодраматично? Бърт я погледна и внезапно осъзна, че изживява раздвоеване на личността, преходна фаза в живота си, или някоя друга от „модерните болести“. Мразеше Вики от дън душа. Зашлели я с всичка сила по лицето.

Тя занемя и притисна с ръка почервяващите отпечатъци от пръстите му. Сетне тържествено заяви:

- Ще те тикнат в затвора, Бърт.
- Едва ли — отвърна той и постави куфара на земята пред нея.
- Какво...

— Нямам представа. Навярно е бил негов. — Той посочи към тялото, проснато на пътя с лицето надолу, което очевидно бе детско.

Кафявият куфар беше стар и очукан, на места кожата бе оръфана. Беше привързан с въже за пране, вързано на големи фльонги. Вики се опита да разхлаби едната, видя кръвта, просмукана във въжето и се отказа.

Бърт се наведе и преобърна тялото.

— Не искам да гледам! — възкликна Вики и въпреки това безпомощно се втренчи в жертвата. А когато безжизнените очи на момчето се впериха в тях, тя отново изкреша. Mrъсното му лице беше застинало в ужасяваща гримаса. Гърлото му беше прерязано.

Бърт се изправи и прегърна жена си, която се олюя.

— Няма да припаднеш! — тихо изрече той. — Чуваш ли, Вики. Не припадай!

Повтаряше го непрекъснато; най-сетне тя се съвзе и силно го прегърна. Отстрани изглеждаше сякаш танцува по обляното от обедното слънце шосе, където лежеше трупът на момчето.

— Вики?

— Какво? — Гласът ѝ бе приглушен, защото притискаше лице към гърдите му.

— Върни се в колата и прибери ключовете. Вземи одеялото от задната седалка, също и пушката, и ми ги донеси.

— Пушката ли?

— Да. Може би онзи, който е прерязал гърлото му, все още се спотайва наблизо.

Тя вдигна глава и с разширени от страх очи се втренчи в царевичното поле, което се простираше докъдето поглед стигаше, стъблата се полюшваха от вятъра.

— Възможно е да си е отишъл, но не бива да рискуваме. Хайде, направи каквото ти казах.

Вики тромаво се запъти към колата, сянката ѝ неотлично я следваше като черен талисман. Когато тя отвори задната врата, Бърт приклекна до момчето. Бял човек от мъжки пол, без особени белези. Действително беше прегазен, но фордът не бе прерязал гърлото му. Разрезът беше неравен — очевидно армейски сержант не беше обучавал убиеца на тънкостите на ръкопашния бой. Но все пак момчето беше мъртво. То е изтичало, или е било изблъскано от царевицата — навярно е било смъртно ранено. А Бърт Робинсън го бе прегазил. Ако в този миг детето е било живо, животът му е бил съкратен максимум с трийсет секунди.

Вики го докосна по рамото и той подскочи.

Жена му застана до него, извърнала лице, преметната през лявата си ръка кафявото войнишко одеяло, в другата държеше пушката. Бърт взе одеялото и го разстла върху шосето, сетне претърколи момчето върху него. Вики изстена глухо и отчаяно.

— Добре ли си? — Той вдигна поглед към нея. — Вики?

— Нищо ми няма — задавено отвърна съпругата му. Бърт преметна краищата на одеялото и вдигна вързопа с две ръце. Изпита ужас от тежестта му, тялото се опитваше да се изплъзне от прегръдките му. Притисна го по-силно към гърдите си и с Вики се върнаха при колата.

— Отвори багажника — изръмжа той.

Багажникът беше пълен с туристически принадлежности и с различни сувенири. Вики прехвърли повечето от тях на задната седалка, а Бърт пъхна тялото вътре и затръшна капака, сетне облекчено въздъхна.

Вики стоеше до шофьорската врата и все още държеше пушката.

— Остави я на задната седалка и се качвай — нареди ѝ той и погледна часовника си. С изненада установи, че са изминали едва петнайсет минути — струваше му се, че са били часове.

— Какво ще правим с куфара — попита Вики.

Той бавно се затича към куфара, който стоеше на осевата линия — приличаше на абстрактна картина. Хвана го за разкъсаната дръжка и за миг се поколеба. Не можеше да се отърве от усещането, че го наблюдават. Беше чел за това чувство в булевардните романи и винаги

се бе съмнявал в съществуването му. Но не и в този момент. Струваше му се, че в царевицата са се притаили множество хора, които хладноокръвно преценяват дали жена му ще сумее да извади пушката от кальфа и да стреля, преди да го завлекат сред сенчестите редове и да прережат гърлото му.

С разтугтяно сърце изтича обратно до форда, извади ключовете от ключалката на багажника и влезе в колата.

Вики отново плачеше. Той потегли и след минута вече не можеше да различи в огледалцето за обратно виждане мястото на трагичното събитие. Обърна се към Вики:

— Как се наричаше следващият град?

— О! — Тя отново разлисти атласа. — Гетлин. Ще бъдем там след десет минути.

— Как мислиш, дали е достатъчно голям, че да има полицейски участък?

— Представлява само точка на картата.

— Е, навярно има поне един полицай.

Известно време пътуваха мълчаливо. Отминаха някакъв силоз. От двете страни на шосето се простираха само царевични полета. Не срещнаха нито едно превозно средство, дори товарен камион.

— Вики, задминахме ли някого, откакто напуснахме магистралата?

Тя се замисли и отвърна:

— Да — кола и един трактор. На онова кръстовище...

— Имам предвид откакто се движим по този път — шосе № 17?

— Не. — По-рано това би било прелюдия към хаплива забележка, но сега Вики нямо се взираше през предното стъкло в шосето, разделено от безкрайна пресечена линия.

— Вики, можеш ли да отвориш куфара?

— Мислиш ли, че вътре има нещо важно?

— Може би.

Докато развързваше фльонгите, лицето ѝ беше особено — безизразно, със стиснати устни. Бърт си помисли, че така изглеждаше майка му, когато изкормваше пиле. Той отново пусна радиото.

Станцията, предаваща поп-музика беше почти заглъхнала и той бавно завъртя копчето. Фермерски новини. Бък Оуънс. Тами Уайнет. Гласовете звучаха отдалеч и бяха почти неразбираеми. Когато стигна

до края на скалата една единствена дума прогърмя от високоговорителя; дочу се толкова силно и отчетливо, сякаш човекът, който я бе произнесъл, се бе скрил вътре.

— ИЗКУПЛЕНИЕ!

Бърт изненадано изръмжа. Жена му подскочи.

— СПАСЕНИЕТО ЩЕ ДОЙДЕ САМО ЧРЕЗ КРЪВТА НА АГНЕЦА! — изрева гласът и Бърт побърза да намали радиото. Тази станция безсъмнено бе наблизо. Толкова близо, че... да, ето я и нея. Радиокулата стърчеше над царевицата на хоризонта — черен триножник на фона на синьото небе.

— Истината е в изкуплението, братя и сестри — изрече гласът малко по-спокойно. В далечината други гласове промърмориха „амин“. — Някои си въобразяват, че е възможно да работиш и да живееш сред изкушенията на света, без да се опетниш с мирски грехове. Питам ви: на това ли ни учи Божието слово?

Гласовете дружно се провикнаха:

— Не!

— ГОСПОД Е ВСЕМОГЪЩ! — изкрешя свещеникът и думите му се заизливаха ритмично, като рокендрол. — Кога ще осъзнаят, че това е равнозначно на смърт? Кога ще проумеят, че отплатата е неизбежна? Кой ще ми отговори. Не чувам! Всевишният казва, че в дома му има много стаи, но няма стая за прелюбодеца. Няма място за алчния! И за осквернителя на царевицата! Няма място за хомосексуалисти! И за...

Вики рязко завъртя копчето.

— От тази гадост ми се повдига.

— Какво каза той? — попита Бърт. — Какво говореше За царевицата?

— Не чух. — Тя се опитваше да разхлаби втория възел.

— Сигурен съм, че спомена нещо за царевицата.

— Развързах го! — победоносно възклика Вики и куфарът се отвори в скута ѝ. В този момент отминаха крайпътна табела с надпис: „5 МИЛИ ДО ГЕТЛИН — КАРАЙТЕ ВНИМАТЕЛНО — ПАЗЕТЕ ДЕЦАТА НИ“. Табелата беше надупчена от куршуми 22 калибр.

— Чораги — заизрежда Вики. — Два чифта панталони... риза... колан... вратовръзка с игла... — тя му показва миниатюрен портрет с олющен емайл. — Кой е този?

Бърт огледа портрета и мъдро заключи:

— Кой знае — може би Червената шапчица.

— О! — Жена му пусна иглата обратно в куфара и отново се разплака.

След секунда Бърт попита:

— Не мислиш ли, че имаше нещо странно в това радиопредаване?

— Не. Отлично знаеш, че в детството си съм се наслушала на подобни проповеди. Струва ми се, че ще ми държат влага за цял живот.

— И все пак проповедникът ми се стори много млад...

Вики невесело се засмя.

— Нищо чудно да е момче. Ето чудовищното в това учение. Впримчват жертвите си от най-ранна възраст, когато са като глина в ръцете им и въздействат върху съзнанието им. Трябваше да присъстваш на някоя от техните сбирки, на които родителите ми непрекъснато ме влачеха... особено на онези, където ме „спасяваха“. Спомням се Малката Хортензия, „Пеещото чудо“ — беше едва осемгодишна. Тя запяваше религиозен химн, а баща ѝ обикаляше с паничката и подканяше присъстващите „да бръкнат по-дълбоко в джобовете си, за да не разочароват мъничкото «Божие чедо».“ Имаше и един Норман Стантьън. Той заплашваше грешниците с адския огън, облечен в костюмче е къси панталони, като малкия лорд Фаунтлерой. Беше само на седем години.

Забелязала недоверчивия му поглед, Вики продължи:

— И не бяха само тези двамата. Сред пътуващите проповедници имаше още много деца — смятала ги за отлични примамки. Спомням си Руби Стамптел — беше десетгодишна и лекуваше чрез внушение. Ами сестрите Грейс? Появяваха се пред вярващите с ореоли от варак и... О!

— Какво има? — Той рязко се извърна и погледна предмета в ръцете ѝ. Вики нямо се взираше в него. Докато разказваше, пръстите ѝ машинично го бяха измъкнали от куфара. Бърт спря колата, за да го разгледа по-добре. Жена му безмълвно му го подаде.

Беше разпятие, изплетено от царевична шума. За дръжка служеше къс кочан. Повечето от зърната бяха грижливо извадени, вероятно с остър нож. Останалите образуваха грубоват барелеф на разпъната човешка фигура. Зърната, изобразяващи очи, бяха разрязани

като зеници. Ръцете бяха разперени встрани, а прибраните крака завършваха с подобие на боси нозе. На фигурката имаше четири букви: И. Н. Ц. И.

— Каква майсторска изработка — възхити се Бърт.
— Отвратително е — глухо и нервно заяви жена му. — Изхвърли

го!

— Вики, може би полицайте ще искат да го видят.
— От къде на къде?
— Нямам представа. Може би...
— Изхвърли го. Моля те, направи го заради мен. Само това ни липсваше.

— Ще го върна в куфара. Обещавам, че ще го дам на първия срещнат полицай. Съгласна ли си?

— О, прави каквото знаеш! — изкрещя тя. — Защо ме питаш?

Разгневен, Бърт захвърли разпятието на задната седалка. То падна върху купчината дрехи и царевичните очи се втренчиха в лампичката на тавана. Бърт отново потегли, чакъл се разхвърча изпод гумите на колата.

— Ще предам тялото и куфара на ченгетата — обеща той. — После ще забравим цялата неприятна история.

Вики безмълвно се взираше в ръцете си.

След един-два километра безкрайните царевични полета край шосето най-сетне отстъпиха място на къщи и стопански сгради. В един двор видяха мръсни пилета, които вяло ровеха с човки в пръстта. Върху покривите на хамбарите имаше избелели реклами на дъвка и кока кола. Отминаха огромна табела с надпис: „НАШЕТО СПАСЕНИЕ Е В ИСУС“, както и кафене, пред което имаше колонка за бензин и паркинг. Бърт реши да спрат в центъра на града, ако въобще имаше такъв. В противен случай щяха да се върнат в кафенето. Едва когато го отминаха му хрумна, че паркингът беше празен, с изключение на стар пикап със спукани гуми.

Внезапно Вики се разсмя, високо и пискливо, сякаш всеки момент щеше да изпадне в истерия.

— Какво е толкова смешно?

— Табелите! — задавяйки се от смях възклика тя. — Не ги ли видя? В пътеводителя този щат се нарича „Библейска зона“. О, Господи, ето още!

Тя отново избухна в истеричен смях и запуши с длан устата си.

Табелите бяха прикрепени към високи бели прътове, забити на всеки двайсет и пет метра край пътя. Върху всяка имаше само по една дума. Бърт прочете: „ОБЛАК... ПРЕЗ... ДЕНЯ... ОГНЕН... СТЪЛБ... ПРЕЗ... НОЩА“.

— Само едно са пропуснали — промълви през смях Вики.

— Какво? — намръщено попита Бърт.

— Реклама за лосион след бръснене. — Тя притисна юмрук към устата си, за да сподави смяха си, но истеричният ѝ кикот продължи да блика като мехурчета в лимонада.

— Вики, добре ли си?

— О, ще се оправя! Когато се озовем на две хиляди километра оттук, в слънчевата, греховна Калифорния, отделена от Небраска със Скалистите планини.

Появи се нова група табели и те мълчаливо ги зачетоха: „ВЗЕМИ... ТОВА... И... ЯЖ... КАЗА... ГОСПОД“.

„Странно — помисли си Бърт, — защо веднага ги свързах с царевицата. Нали свещениците произнасят тази фраза, когато ти дават причастие?“ Толкова отдавна не бе стъпвал в черква, че не можеше да си спомни. Нищо чудно по тези места да дават царевични питки вместо нафора. Искаше му се да сподели мисълта си с Вики, но се отказа.

Изкачиха малко възвишение и видяха Гетлин — градът приличаше на декор от фильм за Голямата депресия.

— Навярно има полицейски участък — промълви Бърт, като се питаше защо при вида на това провинциално градче, задрямало под слънчевите лъчи, сърцето му се свива от страх.

Отминаха знак, който ги предупреждаваше, че трябва да намалят скоростта до трийсет километра в час и съзряха още една ръждясала табела с надпис: „ВЛИЗАТЕ В ГЕТЛИН, НАЙ-ХУБАВОТО ГРАДЧЕ В НЕБРАСКА И В ЦЕЛИЯ СВЯТ! НАСЕЛЕНИЕ 4 531.“ Брястовете с прашни листа се издигаха от двете страни на шосето, повечето от тях бяха започнали да изсъхват. Отминаха дъскорезница и бензиностанция, където горещият вятър полюшваше табелите с цените на бензина: „ОБИКНОВ. 35.9 ПРЕЧИСТ. 38.9“. И още един надпис: „ШОФЬОРИ НА КАМИОНИ, ДИЗЕЛОВОТО ГОРИВО Е ОТ ДРУГАТА СТРАНА“.

Пресякоха „Елм Стрийт“, сетне „Бърч Стрийт“ и се озоваха на градския площад. Къщите от двете страни на улицата бяха дървени, с остьклени веранди — грозни, но функционални. Тревните площи пред тях бяха пожълтели. Някакво бездомно куче бавно излезе по средата на улицата, загледа се в колата, сетне легна в прахта с муцуна върху лапите.

— Спри! — възклика Вики. — Веднага спри! Бърт се подчини.

— Завий обратно! Да закараме тялото до Гранд Айънд — не е много далече, нали? Моля те, Бърт.

— Какво има, Вики?

— И още питаш! — пискливо извика тя. — Тук няма жива душа, Бърт. Няма никого, освен нас. Още ли не си го разбрали?

Действително бе усетил нещо, чувстваше го все още. Но...

— Просто така ти се струва — отвърна той. — Това е провинциално градче. Може би всички са на площада, където е организирана разпродажба на домашни печива, или просто играят бинго.

— Тук няма никого! — натъртено произнесе Вики. — Не забеляза ли бензиностанцията, която отминахме?

— Да, точно до дъскорезницата. И какво от това? — разсеяно попита той, докато се вслушваше в жуженето на жътварките в хралупата на съседния бряст. Усещаше миризмата на царевица, на шипка и най-вече на изкуствен тор. За пръв път, откакто бяха напуснали магистралата, се намираха в град и в щат, където никога не бе идвал (въпреки че от време на време прелигаше със самолет над него) и който му се струваше едновременно привлекателен и отблъскващ. След малко вероятно ще се натъкнат на дрогерия, на кино, наречено „Бижу“ и на училище, носещо името на Джон Кенеди.

— Бърт, там пишеше 35.9 за обикновения бензин и 38.9 за високооктановия. Спомни си кога за последен път си плащал такава цена.

— Преди повече от четири години — призна той. — И все пак...

— Вече сме почти в центъра на града, но няма нито една кола!

— До Гранд Айънд има повече от деветдесет километра. Ще изглежда нелепо, ако закараме трупа чак до там.

— Не ме интересува.

— Слушай, сега ще открием полицейския участък и...

— Не!

„По дяволите, ето защо бракът ни се разпада — помисли си Бърт.

— Отговорът ѝ винаги е един и същ: «Не, няма да го направя! Не, сър!» и още нещо — ако ми противоречиш, ще стискам зъби, докато се задуша!“

— Вики...

— Искам да се махнем оттук, Бърт.

— Вики, слушай...

— Обръщай и да тръгваме!

— Вики, ще престанеш ли поне за минута?

— Да, когато тръгнем по обратния път. А сега завий. Моля те, Бърт.

— *В багажника ни има труп!* — изкрешя той и изпита огромно удоволствие, когато забеляза как жена му стреснато се отдръпна и лицето ѝ помръкна. Той продължи малко по-спокойно:

— Изхвърлиха го на шосето с прерязано гърло и аз го прегазих. Сега ще карам право в полицията и ще съобщя за случилото се. Слушай, ако ти се върви пеша по магистралата, ще те взема на връщане. Само не ми заповядвай да карам обратно към Гранд Айънд, сякаш в багажника има чувал с отпадъци. Това дете е нечий син — ще съобщя в полицията, преди убиецът безнаказано да се измъкне.

— Мръсник такъв! — разпалено произнесе тя. — Защо ли ми трябваше да тръгвам с тебе?

— Не знам — отвърна Бърт. — Вече не знам. Но това може да се поправи, Вики.

Запали колата и потегли. Дочуло изскърцването на гумите, кучето вдигна глава, сетне отново я отпусна върху лапите си.

До площада оставаше още един квартал. На ъгъла на „Плезънт“ главната улица се разделяше на две. Тук бе градският площад, затревена площ с естрада в центъра. От другата страна, където главната улица отново се съедините се издигаха две къщи — очевидно административни сгради. Бърт прочете надписа върху едната фасада: „ПОЛИЦЕЙСКИ УЧАСТЪК“.

— Ето, това ни трябва — каза той. Жена му остана безмълвна.

Докато преминаваха площада, отново спря колата пред някакъв ресторант.

— Къде отиваш? — разтревожено попита Вики, когато съпругът ѝ отвори вратата на колата.

— Искам да разбера къде са отишли всички. На витрината има табелка с надпис „отворено“.

— Не ме оставяй сама.

— Ела с мен — да не съм те спрял?

Вики отвори вратата и излезе навън. Забелязала пребледнялото ѝ лице, за миг Бърт изпита съжаление към нея. Безнадеждно съжаление.

— Не чуваш ли? — попита тя.

— Какво?

— Тишината. Никакви коли, никакви хора, никакви трактори — пълна тишина.

В този миг наблизо се разнесе звънлив детски смях.

— Чувам смеха на деца — отговори Бърт. — А ти?

Жена му намръщено го изгледа.

Той отвори вратата на ресторана и влезе в горещия, задущен салон. Подът беше покрит с дебел слой прах, никелираният тезгях беше потъмнял. Дървените перки на вентилаторите на тавана бяха неподвижни, масите и столчетата пред бара — празни. Огледалото на стената беше счупено, имаше и още нещо особено... след миг Бърт разбра какво е: кранчетата за наливна бира бяха счупени и лежаха на бара като странни сувенири.

Вики проговори с престорено весел глас — очевидно всеки момент щеше да избухне в ридания.

— А, да. Ще попитам първия срецнат: „Извинете, сър, бихте ли ми казал...“?

— О, я мълкни! — Но гласът му прозвуча неубедително. Стояха в средата на салона, осветени от слънчевите лъчи проникващи през прашната витрина на ресторана; Бърт отново изпита чувството, че го наблюдават. Помисли си за мъртвото момче в багажника на колата и за детския смях. Незнайно откъде му хрумна странна фраза и той я заповтаря наум: „Скрити от чуждия поглед... скрити от чуждия поглед...“ Очите му се спряха на пожълтелите от времето картончета с цените, прикрепени с кабърчета на стената зад бара: „Хамбургер — 35 ц., сладкиш с ревен — 25 ц., най-хубавата лимонада на света — 10 ц., специалитетът на заведението — шунка с пюре — 80 ц.“ Откога не беше виждал подобни цени?

Вики сякаш прочете мислите му. Посочи към календара на стената и пискливо заяви:

— Погледни. Струва ми се, че менюто не е променяно цели дванайсет години. — Сетне прегракнало се изсмя.

Бърт се приближи и разгледа календара. На него бяха изобразени две момчета, които плуваха в езерце, докато симпатично кученце отмъкваше дрехите им. Под илюстрацията се четяха думите: „ПОДАРЪК ОТ ГЕТЛИНСКАТА ДЪСКОРЕЗНИЦА И ЖЕЛЕЗАРИЯ. ВИЕ ЧУПИТЕ, НИЕ ПОПРАВЯМЕ“. Месецът беше август, а годината — 1964.

— Нищо не разбирам — колебливо поде той, — но съм сигурен, че...

— Сигурен си! — истерично изкрешя Вики. — Естествено, че си сигурен. Ето къде ти е грешката, Бърт — през целия си живот си бил прекалено сигурен!

Той се обърна и тръгна към вратата, жена му го последва.

— Къде отиваш?

— В полицейския участък.

— Бърт, защо си толкова упорит? Разбираш, че тук нещо не е наред. Защо не го признаеш?

— Не упорствам. Просто искам по-бързо да се отърва от онова, което е в багажника.

Излязоха от ресторант и тръгнаха по тротоара. Бърт отново бе поразен от тишината и от миризмата на изкуствен тор. Помисли си, че никога не ти хрумва за тази миризма, когато посолиш варената царевица и я захапеш. Не мислиш, че е толкова вкусна благодарение на слънцето, на дъждъа, на различните изкуствени торове и на солидна доза кравешки тор. Беше израснал в селска местност в северната част на щата Ню Йорк, но тази миризма бе по-различна от миризмата, която си спомняше от детството си. Безсъмнено има различни аромати, но изкуственият тор е почти благоуханен, когато пръскат с него нивите. Естествено, не мирише на френски парфюм, но щом вечерният ветрец го понесе над прясно разораното поле, миризмата му е свързана с приятни предчувствия. Тя означава, че зимата безвъзвратно си е отишла, че след около месец училището ще затвори врати и ще започне лятната ваканция. В съзнанието на Бърт тази миризма бе

неотменно свързана с уханието на тимотейка, детелина, разорана земя, ружи и дрян.

„С какво ли торят земята тук?“ — помисли си той. Миризмата бе по-различна, някак си сладникава и неприятна, миризмата на смърт. Като бивш санитар от Виетнамската война, той добре я познаваше.

Вики вече седеше в колата, държеше царевичното разпятие и съсредоточено го разглеждаше. Това не му се понрави.

— Остави го — нареди ѝ той.

— Няма — отвърна жена му, без да го погледне. — Щом си решил да играеш игрите си, аз също ще се забавлявам.

Бърт подкара колата и стигна до кръстовището, над което се полюшваше изгаснал светофар. Вляво видяха спретната, боядисана в бяло черква. Тревата около нея беше окосена, грижливо поддържани цветя растяха от двете страни на пътечката към вратата. Бърт спря колата.

— Защо спираш?

— Ще надникна в църквата. Навярно това е единствената сграда в целия град, където няма да открия дебел слой прах, натрупан в продължение на десетилетия. Погледни таблото за проповедите.

Вики извърна очи към дъската, където грижливо бе изписано: „СТРАШЕН И МИЛОСТИВ Е ОНЗИ, КОЙТО ОБХОЖДА РЕДОВЕТЕ“. А отдолу датата — 27 юли 1976 — миналата година.

— Онзи, който обхожда редовете — промълви Бърт и изгаси мотора. — Още едно от хилядите имена на Господ, патентовано в щата Небраска. Хайде, идваш ли с мен?

Жена му не се усмихна, а заяви:

— Няма да дойда.

— Както искаш.

— Не съм стъпвала в черква откакто напуснах бащиния си дом; освен това не искам да влизам в *тази църква*, нито да бъда в този град. Страхувам се до смърт, Бърт. Не можем ли просто да продължим пътя си?

— Само ще надникна вътре.

— Не забравяй, че в мен са резервните ключове. Ако се забавиш повече от пет минути, ще запаля колата и ще те оставя тук.

— Хей, почакай малко, госпожо...

— Точно така ще направя. Освен ако ме нападнеш и насила вземеш ключовете. Знам, че си способен на това.

— Но не вярваш, че ще го направя.

— Не.

Чантата ѝ стоеше на седалката помежду им. Бърт я сграбчи, жена му понечи да хване дръжката, но той ѝ попречи. Не си направи труда да рови вътре, а преобърна чантата и изсипа съдържанието ѝ. Ключодържателят ѝ проблесна сред хартиени кърпички, козметични принадлежности, дребни монети, разписки от магазини. Вики поsegна към него, но Бърт я изпревари и пъхна ключовете в джоба си.

— Не трябваше да го правиш! — разплакано възклика тя. — Дай ми ги!

— Няма — отвърна младият мъж и студено се усмихна. — Няма да стане.

— Моля те, Бърт. Страх ме е. — Тя протегна ръка, вече не се караше, а го молеше.

— Знам какво ще направиш — след две минути ще решиш, че си чакала достатъчно и ще ме изоставиш.

— Няма...

— Ще подкараш колата, заливайки се в смях и ще си кажеш: „Това ще му е за урок, друг път да не ми противоречи, когато искам нещо.“ Струва ми се, че през целия ни брачен живот си се подчинявала на това мото: „Ще дам урок на Бърт, за да не ми противоречи.“

Той излезе от колата.

— Моля те, Бърт! — извика жена му и се хвърли след него. — Слушай, щом напуснем града, ще се обадим от някой автомат, съгласен ли си? Виж колко дребни имам. Просто... можем... *не ме оставяй сама! Бърт, не ме оставяй тук сама!*

Той затръшна вратата, за да заглуши виковете ѝ, сетне за миг се облегна върху колата и потърка затворените си очи. Вики удряше по стъклото и крещеше името му. Бърт си каза, че тя ще направи „отлично“ впечатление, когато намерят някой полицай и му предадат трупа.

Обърна се и тръгна по каменната пътека към черквата. Само ще надникне вътре и веднага ще се върне. Може би вратата е заключена...

Но тя леко се отвори на добре смазаните си панти („Със смирение“ — помисли си той и кой знае защо това му се стори много

смешно.) и Бърт влезе в преддверие, студено като зимник. След няколко секунди очите му свикнаха с полумрака и той се огледа.

Първото, което забеляза, бяха покрити с прах шперплатови букви, натрупани безразборно в един ъгъл. Той се приближи и ги разгледа. Изглеждаха стари и забравени като календара в ресторантa, за разлика от преддверието, което беше чисто и спретнато подредено. Буквите бяха високи около шейсет сантиметра и очевидно представляваха част от някакъв надпис. Бърт ги разпръсна на килима — бяха общо трийсет и една — и се опита да ги подреди в думи. ГЛАВА, БАТИСТА... Ами ако вместо „батиста“ опита... Той сложи по средата буквата П, но не се получи нищо. Почувства се глупаво: клечи на пода и си играе с букви, докато Вики се побърква в колата. Понечи да се изправи, но изведнъж му просветна. Бързо подреди думата „баптистка“... следователно следващата беше „черква“ Още няколко размествания и получи „БАПТИСТКА ЧЕРКВА НА БЛАГОВОЛЕНИЕТО“. Очевидно това е бил надписът на вратата. Буквите са били свалени и безцеремонно захвърлени в ъгъла, а черквата — пребоядисана, за да не си личи надписът. Но защо?

Защото това вече не бе „БАПТИСТКА ЧЕРКВА НА БЛАГОВОЛЕНИЕТО“. Какво тогава? Въпросът го накара да настръхне. Побърза да се изправи и избърса праха от ръцете си. Махнали са буквите от фасадата — какво от това? Може би са преименували храма в „Черква на промените“ в чест на Лудия Уилсън. Но какви са били тези промени?

Той нетърпеливо отхвърли натрапчивата мисъл и влезе в самата черква. Погледна към кораба и вледеняващ страх сграбчи сърцето му. Неволното му възклижение отекна сред мъртвешката тишина.

Над амвона беше закачена огромна картина, изобразяваща Христос. Бърт си помисли: „Ако не друго, това вече би накарало Вики да изпадне в истерия.“ Спасителят се усмихваше хитро, като лисица. Раздалечените му и втренчени очи напомняха на Бърт Лон Чейни от „Фантома на операта“. В разширениите тъмни зеници някакъв човек (по всяка вероятност — грешник) се давеше в огнено езеро. Но най-страшното бе, че Христос имаше зелена коса... Когато се приближи, Бърт забеляза, че това всъщност са преплетени царевични листа. Картината бе неумело нарисувана, но имаше силно въздействие — приличаше на рисунка на талантливо дете: старозаветен, или може би

езически Христос, готов да подложи на заколение паството си, вместо да бъде негов духовен предводител.

Пред левия ред пейки стоеше орган, в който имаше нещо странно, но отначало Бърт не можа да разбере точно какво. Приближи се и видя, че клавишите са изтръгнати, педалите — изхвърлени, а тръбите са запушенни с изсъхнали царевични кочани. Над органа висеше табела със старателно изрисуван надпис: „И Господ рече: «Да няма друга музика, освен човешката реч».“

„Вики е права — каза си Бърт. — Тук нещо не е наред.“ Питаше се дали да се откаже от по-нататъшното разследване и да се върне при жена си. Ще се качи в колата и ще напуснат града колкото е възможно по-бързо — няма защо да търси полицейски участък. Но нещо го спираше. Помисли си: „Навярно искаш да я изтормозиш, преди да се върнеш и да признаеш, че е била права.“ Е, жена му може да почака още една-две минути.

Тръгна към амвона, като си казваше: „Та нали през Гетлин непрекъснато минават коли? Навярно хората от съседните градове имат роднини и приятели тук? От време на време в града би трябвало да се появяват полицейски патрули. Ами електрическата компания? Светофарът не работеше. Навярно е известно, че електричеството в Гетлин е прекъснато отпреди дванайсет години.“ Следователно предположенията му за онова, което се е случило в градчето, са напълно неоснователни.

Въпреки това сърцето му се сви от страх.

Изкачи се до амвона по застланите с пътека четири стъпала и огледа празните скамейки, които сякаш проблясваха в полумрака. Имаше чувството, че призрачни, езически очи се взират в гърба му.

Върху аналоя стоеше голяма Библия, отворена на трийсет и осма глава от Книгата на Йов. Бърт прочете: „Отговори Господ на Йова из бурята и рече: «Кой е този, който помрачава Провидението с думи без смисъл?... Де беше ти, когато полагах основите на земята? Кажи, ако знаеш.» Господи! Онзи, който обхожда редовете. Кажи, ако знаеш. А сега раздайте царевичните питки.“

Той прелисти страниците на Библията и те прошумоляха в тишината — навярно подобен звук издават призраци те, ако изобщо ги има. А в тази черква бе лесно да повярваш в съществуването им. Забеляза, че цели пасажи от Библията, най-вече от Новия Завет са

изрязани. Някому бе хрумнало да „коригира“ свещената книга с помощта на ножиците.

Но Старият Завет бе непокътнат.

Младият мъж се канеше да слезе от амвона, когато погледът му попадна на друга книга на втория рафт. Измъкна я и си каза, че това навярно е черковният регистър, където са записани датите на всички кръщенета и погребения.

Намръщи се, когато видя разкривените букви, щамповани със злато върху корицата: „И РЕЧЕ ГОСПОД: «ДА СЕ ОТРЕЖАТ ОТ КОРЕН НЕПРАВЕДНИТЕ И С ТЯХ ДА СЕ НАТОРИ ЗЕМЯТА».“ Явно местните хора бяха обзети от една и съща натрапчива идея за жертвоприношения, която изобщо не се нравеше на Бърт.

Отвори книгата на първата страница и веднага забеляза, че почеркът е детски. На места бе използвана гума за мастило; нямаше правописни грешки, но едрите букви бяха по-скоро изрисувани, отколкото написани. Първата колона изглеждаше така:

Амос Дейгън (Ричард), род. 4 септ. 1945 — 4 септ.
1964

Исак Ренфрю (Уилям), род. 19 септ. 1945 — 19 септ.
1964

Захария Кърк (Джордж), род. 14 окт. 1945 — 14 окт.
1964

Мария Уепълс (Робърта), род. 12 ноемвр. 1945 — 12
ноемвр. 1964

Йеремия Холис (Едуард), род. 5 ян. 1946 — 5 ян.
1965

Младият мъж продължи да прелиства страниците. Три четвърти от книгата бяха изписани, след което дясната колонка неочаквано завършваше:

Рахила Стигмън (Дона), род. 21 юни 1957 — 21 юни
1976

Мойсей Ричардсън (Хенри), род. 29 юли 1957

Малахия Бордман (Крейг), род 15. август 1957

Последна бе записана Рут (Сандра) Клосън, род. 30 април 1961.

Бърт се наведе и откри още две книги. Върху корицата на първата се мъдреше вече познатият му надпис: „ДА СЕ ОТРЕЖАТ ОТ КОРЕН НЕПРАВЕДНИТЕ...“, а списъкът на имената и на рождените дати продължаваше:

6 септ. 1964 — Йов Гилмън (Клейтън),
16 юни 1965 — Ева Тобин (нямаше име в скоби).

Третата книга беше празна.

Застанал на амвона, Бърт се замисли.

Нещо се бе случило през хиляда деветстотин шейсет и четвърта.
Нещо, свързано с религия, царевища... и с деца.

„Мили Боже, благослови реколтата ни. В името на Христа, амин.“ И ножът замахва да посече агнеца — но дали е бил агнец? Дали са били обзети от религиозен фанатизъм? Били изолирани от света от милиони акри тайнствено шумоляща царевища. Останали сами под милиони акри синьо небе. Сами под зоркия поглед на Всевишния, превърнал се в странен, стар и вечно гладен зелен бог на царевищата. Онзи, Който Обхожда Редовете.

Бърт усети, че го побиват тръпки.

Вики, ще ти разкажа интересна история за Амос Дейгън, роден като Ричард Дейгън на 4 септември 1945. През 1964 година той бил прекръстен на малко известния библейски пророк. И какво мислиш се случило после, Вики? Не, не се смей — Дик Дейгън и приятелите му — Били Ренфрю, Джордж Кърк, Робърта Уелс, Еди Холис и други — побъркани от религията, убили родителите си. Избили ги до крак. Страхотно, нали? Застреляли ги в леглото, намушкали ги с нож, докато били във ваната, поставили отрова в храната им, обесили ги, или ги изкормили.

Зашо са го сторили? Заради царевищата. Може би тя загивала. Навярно са си въобразили, че причината е в затъването на

човечеството в грехове, които могли да се изкупят единствено чрез жертвоприношения. И са ги извършили в царевицата, между редовете.

Кой знае защо, Вики, аз съм напълно сигурен, че според тях критичната възраст е била деветнайсет години. Ричард „Амос“ Дейгън, героят на нашата история, навършил деветнайсет на 4 септ. 1964 — датата, записана в книгата. Навярно тогава са го убили. Принесли са го в жертва сред царевицата. Забавно, нали?

Но да насочим вниманието си към Рахила, която се наричала Дона Стигмън до 1964. Навършила деветнайсет на 21 юни, точно преди месец. Мойсей Ричардсън е роден на 29 юли — след три дни той също ще бъде деветнайсетгодишен. Познай какво ще се случи със стария Мойсей на двайсет и девети.

Заштото аз знам.

Бърт навлажни с език пресъхналите си устни.

Още нещо, Вики. Погледни: имаме Йов Гилмън (Клейтън), роден на 6 септември 1964. До 16 юни 1965 не е записано друго име — получава се интервал от девет месеца. Знаеш ли какво си мисля? Че са убили всички родители, дори бременните си майки. Сетне една от тях — шестнайсет, седемнайсет годишна девойка забременяла през октомври 1964 и родила Ева. *Ева — първата жена*.

Трескаво запрелиства обратно книгата и откри страницата, където бе записано името на Ева Тобин. А под нейното име прочете: Адам Грийнлоу, род. 11 юли 1965.

„Сега са единайсетгодишли — помисли си той и отново го побиха тръпки. — И навярно ме дебнат отнякъде.“ Но възможно ли е това да остане в тайна? Възможно ли е да продължава?

Възможно е и още как, ако е вършено с благословията на зеленокосия Христос.

— Исусе — промълви Бърт: в този миг клаксонът на колата раздра следобедната тишина.

Той с един скок слезе по стъпалата и се затича към вратата. Отвори я с трясък — лъхна го зноен въздух, светлината го заслепи.

Вики стоеше изправена като свещ зад волана, натискаща с две ръце клаксона и панически се оглеждаше. Децата прииждаха от всички посоки, някои звънко се смееха. Бяха въоръжени с ножове, секири, железни пръти, камъни, чукове. Момиченце на не повече от осем години, с прекрасни руси коси, размахваше боздуган. Примитивни

оръжия — между тях нямаше нито едно огнестрелно. Бърт изпита лудо желание да изкреши: „*Kou са Адам и Ева? Kou са майките и кои — дъщерите? Бащите? Синовете?*“ Кажи, ако знаеш.

Децата идваха от страничните улички, от парка, от училищното игрище, намиращо се близо до площада. Някои поглеждаха с безразличие Бърт, застинал на стъпалата пред черквата, други се смушквали, посочвали го и се усмивали... с невинни детски усмивки.

Момичетата носеха дълги кафяви вълнени рокли и избелели бонета, момчетата, подобно на квакерските свещеници, бяха целите в черно и имаха широкополи шапки. Прииждаха към площада, някой тичаше към колата през двора на бившата баптистка черква. Едно-две минаха толкова близо до Бърт, че би могъл да ги докосне.

— Пушката! — изкреща той. — Вземи пушката, Вики!

Но дори от мястото, където стоеше забеляза, че жена му се е вцепенила от страх. Едва ли чуваше гласа му през затворените прозорци. Децата се скучиха около колата и върху нея започнаха да се стоварват брадви, чукове и железни прътове. „Боже мой, дали не сънувам“ — тъпо си помисли Бърт. Никелирана лайстна падна от колата, орнаментът върху капака полетя във въздуха. Ножове разрязаха гумите и те моментално спаднаха. Клаксонът продължаваше да свири. Предното и страничните стъкла се напукаха от ударите и потъмняха... сетне страничното прозорче се пръсна на парчета. Бърт съгледа жена си, която седеше прегърбена, натискаше клаксона с една ръка, а с другата се опитваше да прикрие лицето си. Безцеремонни детски пръсти се протегнаха и заопипваха за бутона за отваряне на вратата. Вики отчаяно се опита да ги отблъсне. Клаксонът засвири на пресекулки, сетне замъкна.

Децата отвориха изкривената и надупчена врата. Опитаха се да издърпат Вики навън, но тя отчаяно се вкопчваше във волана. Един от нападателите се наведе с нож в ръка и...

Бърт се отърси от вцепенението си; хукна нагоре по стълбите, като замалко не падна, и се затича по калдъръмената пътека към децата. Едно от тях, шестнайсетина годишно момче, небрежно се обърна към него и нещо проблесна във въздуха. Бърт политна назад — за миг му хрумна нелепата мисъл, че са го оципали от разстояние. Сетне усети болка — толкова остра и внезапна, че му притъмня.

Огледа рамото си с тъпо смайване и забеляза, че от него стърчи евтин автоматичен нож, подобен на някакъв странен тумор. Ръкавът на спортната му риза се обагри в червено. Той се загледа с недоумение в него, сякаш се опитваше да проумее дали е възможно върху рамото му да е изникнал нож.

Внезапно вдигна поглед и забеляза, че рижавото момче е на сантиметри от него. По лицето му беше изписана самоуверена усмивка.

— Ах ти, мръсник такъв! — прегракнало и изплашено извика Бърт.

— Предай душата си на Бога, защото след миг ще се озовеш пред него! — възклика червенокосият и посегна към очите на Бърт.

Младият мъж отстъпи назад, измъкна ножа от рамото си и го заби в гърлото на момчето. Бликна фонтан кръв, който заля Бърт. Рижавият залитна и заобикаля в кръг. Впи пръсти в ножа, опита се да го изтръгне, но не успя. Бърт го наблюдаваше като хипнотизиран и си казваше, че може би това е само кошмарен сън. Момчето издаваше задавени звуци и обикаляше в кръг, хриптенето му се чуваше ясно в мъртвешката тишина. Другите смяяно го наблюдаваха.

„Това не влизаше в сценария — замаяно си помисли Бърт. — Предвидени бяхме ние с Вики, както и момчето в царевицата, което се опитваше да избяга. Но не и един от тях.“ Той гневно се втренчи в децата, искаше му се да изкриещи: „Е, не ви ли харесва?“ Рижият изхърка за последен път и падна на колене. За миг се втренчи в Бърт, сетне пръстите му изпуснаха дръжката на ножа и се строполи на земята.

Скупчилите се около колата деца въздъхнаха. Впиха очи в Бърт, но той не сведе поглед... едва сега забеляза, че Вики е изчезнала.

— Къде е тя? Какво направихте с нея?

Едно от момчетата с изразителен жест поднесе окървавения си нож към гърлото си и се ухили. Това бе единственият отговор.

От задния ред някакво по-голямо момче нареди:

— Хванете го!

Няколко момчета тръгнаха към Бърт, който отстъпи назад. Нападателите ускориха крачка. Бърт заотстъпва още по-бързо и си помисли: „Пушката, къде е проклетата пушка!“ Нямаше начин да я

вземе. Тъмните сенки на нападателите се открояваха върху зелената морава пред черквата. Той се обърна и побягна.

— Убийте го! — изрева някой и преследвачите се втурнаха след него.

Докато тичаше, младият мъж мислеше как да им се изпълзне. Заобиколи полицейския участък — няма смисъл да влиза там, ще бъде като плъх в капан — и се втурна по главната улица, която след два квартала преминаваше в междуградското шосе. Само ако бе послушал Вики — сега с нея щяха да пътуват по това шосе, далеч от кошмарния град.

Подметките на мокасините му шляпаха по тротоара. Пред него се издигаха още няколко сгради и сред тях „специализираната сладкарница за сладоледи“ и естествено — кино „Бижу“. Върху прашния плакат пишеше: „ЕЛИ АБЕТ ТЕЙЛЪР В КЛЕОПА РА“. На следващата пресечка се намираше бензиностанцията, бележеща края на града. А зад нея се виждаше царевица, която растеше от двете страни на шосето и напомняше зелено море.

Бърт тичаше. Задъхваše се, болката в рамото го измъчваše, той оставяше след себе си кървава дира. Без да престава да тича, измъкна носната кърпа от задния си джоб и я напъха в ризата си.

Той тичаше. Стъпките му отекваха по напукания тротоар, дъхът пареше гърлото му. Болката в рамото му се увеличаваше. Някакво въображаемо вътрешно гласче подигравателно го попита дали си мисли да пробяга тридесетината километра до съседния град.

Бърт тичаше. Чуваше зад себе си тропота на краката им — бяха петнайсет години по-млади от него и по-бързи... настигаха го. От време на време пронизително се провикваха. „Забавляват се отлично — несвързано си помисли младият мъж. — Навярно години наред ще разказват за случилото се.“ Той тичаше.

Отмина бензиностанцията в края на града. Въздухът сякаш изгаряше белите му дробове. Внезапно тротоарът под краката му изчезна. Имаше само един начин да се изпълзне от преследвачите и да отърве кожата си. Къщите ги нямаше, вече бе извън града. Царевичните стъбла отново обграждаха шосето като зелено море. Мечовидните листа тихо шумоляха. Колко ли е прохладно сред високите човешки бой стъбла...

Продължи да тича и мина покрай табела с надпис: „НАПУСКАТЕ ГЕТЛИН, НАЙ-ХУБАВОТО ГРАДЧЕ В НЕБРАСКА!... ИЛИ КЪДЕТО И ДА БИЛО — ЕЛАТЕ ПАК, НЯМА ДА СЪЖАЛЯВАТЕ!“ „Непременно“ — ни в клин, ни в ръкав си помисли Бърт. Профуча покрай табелата като спринтьор на финала, сетне свърна вляво, пресече шосето и събу мокасините си. След миг се озова сред царевицата и тя го погълна като зелено море. И го скри. Той изпита внезапно облекчение и успя да си поеме дъх. Изсушените му от жегата бели дробове се разшириха, поемайки свежия въздух.

Свел глава, побягна по пътеката между редовете, широките му рамене бръснеха листата, които потреперваха.

След няколко метра сви вдясно, успоредно на шосето, и продължи да тича приведен, за да не забележат тъмната му глава сред жълтите царевични коси.

Няколко пъти смени посоката, сетне се обърна кръгом и запрескача от ред на ред, като навлизаше все по-дълбоко сред царевицата.

Най-сетне рухна изтощен и притисна лице към земята. Чуваше само ученето си дишане, в главата му се въртеше една и съща натрапчива мисъл: „*Слава Богу, че престанах да пуша слава Богу, че престанах да пуша слава Богу...*“ Отново дочу гласовете на преследвачите си, които си подвикваха („Хей, това е моят ред.“) и се успокой — очевидно се намираха далеч от него, освен това го търсеха хаотично, не бяха добре организирани.

Извади кърпата от пазвата си, сгъна я на две и отново я пъхна, след като огледа раната. Въпреки физическото натоварване, кръвоизливът като че бе спрял.

Полежа още малко на земята и изведнъж се почувства по-добре... много по-добре, отколкото се бе усещал от години наред. Само да не беше тъпата болка в рамото... Усещаше се освежен, способен да се справи с всянакъв (независимо колко идиотски) проблем, след като цели две години се бе опитвал да прогони злите демони, които съсипваха брака му.

Каза си, че няма причина да се чувства така: животът му бе в опасност, а жена му бе отвлечена и навсярно беше мъртва. Опита се да си представи лицето на Вики и да прогони чувството за благополучие,

но не успя. Пред очите му непрекъснато изникваше рижавото момче, притиснало ножа към гърлото си.

Внезапно усети около себе си уханието на царевицата. Вятърът огъваше върховете на растенията — дочу звук, наподобяващ човешки гласове, който му подейства успокоително. Каквото и да правеха тук в името на царевицата, сега тя бе неговият защитник.

Но преследвачите се приближаваха.

Той отново се затича, приведен на две, като прескачаše от ред в ред. Движеше се така, че гласовете да са от лявата му страна, но скоро загуби ориентация. Гласовете започнаха да затихват, шумоленето на царевицата ги заглушаваше. От време на време Бърт спираше, ослушваше се и отново се впускаше в бяг. Почвата беше твърда и босите му крака не оставяха следи.

Малко по-късно спря и забеляза, че огромното, кървавочервено слънце се е изместило вдясно. Погледна часовника си: седем и четвърт. Слънчевите лъчи обагряха в алено върховете на царевичните растения, но между стъблата цареше полумрак. Той наклони глава и се заслуша. Сега, при залез слънце, вятърът напълно бе стихнал. Не потрепваше нито лист, царевицата излъчваше аромата на съзряването. Бърт си каза, че ако децата все още го преследват, те са се отдалечили от него, или са се притаили и се ослушват. Каза си още, че банда хлапета, дори да са религиозни фанатици, не са в състояние да запазят тишина дълго време. Може би са реагирали като нормални деца: отказали са се от преследването и са се прибрали у дома.

Той се обърна и закрачи по посока на слънцето, потъващо сред облаците на хоризонта. Беше сигурен, че ако върви на запад, диагонално на редовете, рано или късно ще се озове на шосе № 17.

Рамото му пулсираше от тъпата болка, която бе някак си приятна: еуфорията не го напускаше.

Каза си, че докато не се измъкне оттук, няма да се измъчва от угрizения на съвестта заради това. Беше сигурен, че чувството за вина ще го обземе по-късно, когато отиде в полицията и разкаже за случилото се в Гетлин.

Но за това ще мисли после.

Отново се запровира между стъблата и осъзна, че никога досега сетивата му не са били така изострени. След четвърт час слънцето

почти се скри зад хоризонта. Бърт отново спря: изострените му сетива доловиха нещо неприятно, обзе го странно беспокойство.

Заслуша се, но долови само шумоленето на листата.

Изведнъж се стресна — тук имаше нещо нередно, нали вятырът беше спрял.

Тревожно се огледа, готов всеки момент да съзре излизаци от царевицата момчета в квакерски одежди, стиснали ножове. Ала предчувствието му не се оправда. Шумоленето продължаваше — звукът идваше някъде отляво.

Бърт закрачи в тази посока — вече не се налагаше да се провира между стъблата — пътеката между редовете го водеше. Забеляза, че редът свършва след няколко метра. Но дали наистина свършваше? Не, по-скоро се превръщаше в просека между стъблата. Шумоленето идваше оттам.

Той спря, внезапно обзет от страх.

Миризмата на царевица се усили, стана по-натрапчива. Стъблата все още задържаха топлината на залязващото слънце. Младият мъж осъзна, че е мокър от пот и по кожата му е полепнала тънка като паяжина царевична свила. Учуди се, че не са го полазили насекоми.

Стоеше неподвижно и се взираше към полянката сред просеката.

Нямаше мухи, комари, нито щурци. С неочекванаnostalgia той си спомни, че когато ходеше с Вики, наричаха тези насекоми „нахални гадинки“. Не беше видял и нито една врана. Та нима има царевично поле без врани?

Въпреки че притъмняваше, той внимателно разгледа растенията, намиращи се най-близо до него. Невероятно, но всяко стъбло, всяко листо бяха безупречни. Нито следа от зараза, нито едно проядено от гъсеници листо, нито...

Очите му се разшириха от учудване.

„Боже мой, тук няма дори плевели!“ На всеки четирийсет сантиметра гордо се издигаше царевично стъбло. Нямаше и помен от метличина, „телефончета“; „кукувича прежда“... абсолютно нищо.

Бърт изумено се взираше в растенията. Слънцето бе залязло, разкъсаните облаци се скучаваха на хоризонта. Под тях златистата светлина преливаше в розово и в охра. Скоро щеше да се мръкне. Бърт реши да излезе на полянката сред царевицата и да види какво има там.

Питаше се дали през цялото време, докато си е въобразявал, че върви към шосето, краката не са го носели към полянката.

Изтръпнал от странно предчувствие, той стигна до края на реда и се вкамени. Въпреки че се смрачаваше, ясно видя какво има на полянката. Не изкрешя — струваше му се, че не му достига въздух. Краката му се подкосиха, сякаш бяха изгнили подпори, лицето му се обля в пот, очите му се изцъклиха.

— Вики — прошепна той. — Боже мой, какво са направили с тебе?

Жена му бе разпъната на кръст като отвратителен ловен трофей, китките и глезните ѝ бяха завързани с бодлива тел, която се продава по седемдесет цента метъра във всеки магазин в Небраска. Очите ѝ бяха извадени, а в кухините беше напъхана жълтеникава царевична коса. Устата ѝ, раззината в мълчалив вик, беше запушена с царевични кочани.

Вляво от нея беше разпънат скелет, облечен в плесенясало расо. Оголените от плътта устни бяха разтегнати в зловеща усмивка. Празните очни кухини предизвикателно се взираха в Бърт, сякаш бившият свещеник от Баптистката черква на благоволението мълвеше: „*Никак не е страшно да бъдеш принесен в жертва сред царевичното поле от тези езичници — чеда на Сатаната... и очите ти да бъдат избодени според законите на Мойсей...*“ Още по-вляво висеше разпънат друг скелет, облечен в почти изгнила синя униформа. Върху черепа бе нахлупена шапка със значка на полицейски шериф.

В този миг Бърт дочу стъпки: очевидно не бяха децата, а някакво огромно същество, което се провираше между стъблата и се приближаваше към полянката. Помисли си, че децата не биха посмели да навлязат сред царевицата нощем. Това бе свещеното царство на Онзи, Който Обхожда редовете.

Краката на Бърт се подкосиха, той се обърна и понечи да побегне. Но редът, който го доведе до полянката, беше изчезнал, царевичните стъбла го обграждаха отвсякъде. Незнайното същество се приближаваше, чуваше се дишането му. Младият мъж бе обзет от мистичен страх. ТОЙ идваше. Царевицата от отсрещната страна на полянката потъмня, върху нея падна гигантска сянка.

Той идваше.

Онзи, Който Обхожда Редовете.

Съществото се появи. Бърт съзря исполинско зелено туловище, извисяващо се на фона на небето... големи колкото топки очи.

Лъхна го миризмата на изсъхнала царевична шума, натрупана в ъгъла на тъмен хамбар.

Той закрещя, но скоро виковете му секнаха.

След малко изгря пълна, жълтеникова луна.

По пладне децата на царевицата се събраха на полянката и се загледаха в четирите разпятия с двата скелета и с двете тела... които след време също щяха да се превърнат в скелети. Тук, в сърцето на Небраска, сред царевицата, единствената реалност бе времето.

— Чуйте, тази нощ насын ми се яви Господ и ми отвори очите.

Обзети от ужас, всички, дори Малахия, се обърнаха към Исак. Последният бе едва деветгодишен, но стана върховен ясновидец преди дванайсет месеца, когато царевицата взе Давид. В деня, когато навърши деветнайсет, Давид дочака мига, в който мрак покри царевичното поле и завинаги изчезна сред него.

Момчето тържествено ги изгледа изпод периферията на широкополата си шапка и продължи:

— И видях сянка, обхождаща редовете. Това беше Господ и той се обърна към мен с думите, с които някога се бе обръщал към по-големите ми братя. Знайте, че е недоволен от последното ни жертвоприношение.

Обградилата го тълпа възклика като един човек. Децата впериха поглед в заобикалящата ги зелена стена.

— И рече Господ: Нима не ви дадох място за заколения, че принасяте жертва на други места? Или забравихте кой ви дари с радостта на изкуплението? Но този мъж извърши светотатство с мен и аз лично го принесох в жертва. Както едно време направих със Синята униформа и със свещеника — фарисей.

— Синята униформа... свещеникът — фарисей — шепнеха децата и изплашено се споглеждаха.

— Знайте, че от днес възрастта на изкуплението се намалява от деветнайсет реколти на осемнайсет — безмилостно продължи Исак. — При все това плодете се и се размножавайте като царевичните зърна, за да пребъде милостта ми към вас во веки веков. — Той мълкна.

Присъстващите се обърнаха към Малахия и Йосиф — единствените тук, навършили осемнайсет. В града навярно имаше още двайсетина младежи на същата възраст.

Всички очакваха реакцията на Малахия, който пръв се бе впуснал в преследването на Ахаз, Прокълнатия от Бога, беше прерязал гърлото му и го бе захвърлил на шосето, за да не осквернява царевицата с разлагашата се плът.

— Да бъде волята Господня — прошепна Малахия.

Царевицата одобрително прошумоля.

Скоро момчетата ще направят ново разпятие за прогонване на злите духове.

Същата нощ всички, достигнали възрастта на изкуплението, мълчаливо навлязоха сред царевицата и се отправиха към полянката, за да получат висшата милост от Онзи, Който Обхожда Редовете.

— Сбогом, Малахия — печално извика Рут с обляно от сълзи лице. Тя скоро щеше да роди детето му. Малахия не се обърна, а гордо навлезе сред царевицата, която го погълна.

Рут се обърна, като преглъща сълзите си. Дълбоко в душата си тя таеше омраза към царевицата. Понякога си мечтаеше как през септември, след горещото лято, когато стъблата изсъхнат като прахан, тя ще навлезе сред тях с факли в ръце. Но едва ли щеше да го направи, защото се страхуваше. През нощта редовете обхожда Онзи, Който Вижда Всичко... който знае дори най-съкровените тайни...

Падна мрак. Царевицата около Гетлин тихо шумолеше, сякаш нашепваше тайнствени заклинания. Беше удовлетворена.

СИВО ВЕЩЕСТВО

През цялата седмица метеоролозите предвещаваха приближаване на буря от север; в четвъртък прогнозите им се сбъднаха: разрази се истинска виелица. В четири следобед снегът вече бе натрупал двайсетина сантиметра и продължаваше да вали. Обичайните посетители — пет-шест на брой — се бяха скучили около печката в „Бухала“ на Хенри — единственото магазинче в тази част на Бангор, което работи двайсет и четири часа без прекъсване.

Бизнесът на Хенри не е особено преуспяващ — той разчита главно на момчетата от колежа, които купуват от него бира и вино — но все пак старият ни приятел успява да свърже двата края. Магазинчето му е истинско пристанище за нас — старите лентяи-пенсионери. Всеки ден идваме тук, разменяме клюки за това кой наш връстник е починал наскоро; цялата компания е на мнение, че краят на света наближава.

През този след обяд Хенри стоеше зад тезгая, а Бил Пельм, Бърти Конърс, Карл Литълфилд и моя милост, седяхме около печката. От време на време поглеждахме към прозореца — нито една кола не се движеше по „Охайо Стрийт“, а снегоринът едва успяваше да я разчисти. Вятърът навяваше преспи по уличното платно и го превръщаше в гръбнак на огромен динозавър.

През целия следобед в магазина влязоха само трима клиенти, включително слепия Еди. Еди е прехвърлил седемдесетте и не е напълно сляп, само дето не вижда добре и се препъва във всичко. Идва в магазина на Хенри веднъж, два пъти седмично, пъхва под палтото си един хляб и си излиза с победоносно изражение, сякаш ни се подиграва: „*Така ви сепада, тъни копелета, ето че пак ви измамих!*“ Веднъж Бърти попита Хенри защо търпи това безобразие.

— Ще се опитам да ти обясня — рече нашият домакин.

— Преди няколко години Министерството на от branата поиска двайсет милиона долара за създаването на някакъв свръхmodерен самолет. Накрая разходите по конструирането му възлязоха на

седемдесет и пет милиона, а проклетата машина отказа да се вдигне във въздуха. Това се случи преди десет години, когато със слепия Еди бяхме по-млади. Аз гласувах за жената, одобрила този законопроект, а Еди — против нея. Оттогава му давам хляб бесплатно.

Бърти озадачено го изгледа — явно не беше схванал връзката между провалилия се проект и хляба на слепия Еди — сетне се облегна назад в стола си и дълбоко се замисли.

Братата отново се отвори и леденият вятър нахлу в магазина. Някакво момче прекрачи прага и изтупа снега от ботушите си. След миг го познах — беше синът на Ричи Гренъдайн; изглеждаше така, сякаш беше видял призрак. Адамовата му ябълка подскачаше нагоренадолу, лицето му имаше пръстен цвят.

— Мистър Пармалий — обърна се момчето към Хенри, а изцъклените му очи се въртяха като сачмени лагери, — трябва да дойдете у нас. Моля ви, вземете бирата на татко и елате. Страхувам се да се върна там!

— Хей, я говори по-бавно! — възклика Хенри, свали бялата си престилка и заобиколи тезгая. — Какво се е случило? Навярно баща ти пак има запой?

Думите му ме подсетиха, че доста отдавна не съм виждал Ричи. Обикновено идваше всеки ден в магазина, за да си купи кашон от най-евтината бира. Беше едър, пълен човек, бузите му бяха провиснали, а раменете му приличаха на свински бутове. Ричи се наливаше с бира като смок, но докато работеше в дъскорезницата на Клифтън, никога не се напиваше.

После се случи нещо — камионетка с дърва се преобърнала върху него (поне така твърдеше Ричи) и той беше свободен като волна птичка. При това компанията, за която работеше, му отпусна пенсия — казвала, че е получил някаква травма на гръбнака. Във всеки случай Ричи адски напълня. Напоследък престана да се отбива в магазина, въпреки че синът му често идваше за обичайния кашон бира. Беше много симпатично хлапе. Хенри му даваше бирата, защото знаеше, че малкият изпълнява поръчка на баща си.

Напрегнах слуха си и дочух момчето да казва:

— Татко действително имаше запой, но бедата не е там. О, мистър Пармалий... у дома става нещо ужасно!

Хенри явно усети, че момчето ще се разплаче, затова побърза да извика:

— Карл, би ли ме заместил за момент?

— Разбира се.

— Хайде, Тими, ела с мен в склада и ми обясни какво става.

Той отведе момчето в съседната стая, а Карл заобиколи тезяха и се настани на стола на собственика. Замълчахме. През стената чувахме гърления глас на Хенри, който обясняваше нещо, последван от пискливото гласче на Тими Гренъдайн. Изведнъж момчето се разплака; Бил Пелъм се изкашля и се залови да тъпче лулата си. Реших да се обадя:

— Не съм виждал Ричи от няколко месеца...

— Не си изгубил много — изръмжа Бил.

— За последен път идва тук някъде към... края на септември — обади се Карл. — Спомням си, че беше преди Хелуин. Купи си цял кашон „Шлиц“. Още тогава забелязах, че е страшно напълнял.

Замълчахме. Момчето говореше през сълзи. Навън вятърът виеше и пищеше; по радиото съобщиха, че до сутринта снегът ще натрупа още двайсетина сантиметра. Беше средата на януари; внезапно се запитах дали някой, освен сина му, е виждал Ричи Гренъдайн от октомври насам.

Хенри и момчето поговориха още известно време в склада, сетне дойдоха при нас. Хлапето беше свалило палтото си, но Хенри бе облякъл своето. Тими все още тихичко хълцаше както правят всички деца, когато най-лошото вече е минало; очите му бяха зачервени и той бързаше да ги сведе, щом някой от нас го погледнеше.

Хенри изглеждаше много разтревожен.

— Мисля си, че ще е по-добре Тими да се качи у нас — жена ми ще му приготви печено сирене, или нещо друго. Предлагам неколцина от вас да ме придружат до апартамента на Ричи. Тими казва, че баща му го изпратил за бира. Ето парите — той се опита да се усмихне, но не успя.

— От коя бира да взема? — попита Бърти.

— От „Хароу Сюпрайм“ — отвърна Хенри. — В склада има няколко кашона.

Аз също се изправих. Единствено ние с Бърти бяхме в състояние да придружим Хенри. Ревматизъмът на Карл е особено мъчителен през

зимата, а Били Пелъм почти не може да си служи с дясната ръка.

Бърти донесе четири опаковки с по шест кутии бира и аз ги подредих в празен кашон, докато Хенри заведе момчето в апартамента си над магазина и го повери на жена си. Когато отново се върна при нас, предпазливо хвърли поглед през рамо, за да се увери, че вратата е пътно затворена.

— Какво се е случило? — заядливо попита Били. — Да не би Ричи да е натупал хлапето?

— Не — отвърна Хенри. — Засега предпочитам да не ви обяснявам — страхувам се, че ще ме сметнете за луд. Но все пак ми се иска да ви покажа нещо — ето парите за бирата, които ми даде Тими.

Той с погнуса измъкна четири банкноти от джоба си. Реакцията му не ни учуди — банкнотите бяха покрити със сивкава слуз, напомняща пяната на повърхността на развалени компоти.

Хенри ги оставил на тезгяха, усмихна се странно и се обърна към Карл:

— Не позволявай никому да ги докосне. Ако е вярно дори половината от онова, което ми разказа момчето...

Той отиде до умивалника и грижливо изми ръцете си.

Изправих се, увих шала около врата си, облякох палтото си и го закопчах доторе. Нямаше смисъл да взимаме кола — Ричи живееше в къща на „Кърв Стрийт“ в покрайнините на града — снегоринът почти никога не стигаше дотам.

Тръгнахме към вратата, а Бил Пелъм извика след нас:

— Пазете се!

Хенри мълчаливо кимна и постави кашона с бира върху ръчната количка, която стои зад вратата. Излязохме навън.

Вятърът ни прониза като оствър нож. Побързах да увия главата си с шала. За секунда останахме на прага, докато Бърти сложи ръкавиците си. Лицето му беше изкривено от болка — напълно му съчувствах. Едно е да си млад, да караш ски по цял ден, а вечер да препускаш с онези проклети снегомобили; но когато прехвърлиш седемдесетте, чувствуваш как североизточният вятър смразява костите ти.

— Не искам да ви плаша, момчета — поде Хенри и странната усмивка, примесена с отвращение, отново се появи на лицето му, но

все пак съм взел предпазни мерки. По пътя ще ви предам разказа на момчето... защото трябва предварително да научите всичко.

Той измъкна тежък четирийсет и пет калибров пистолет от джоба на палтото си — оръжието, което държеше заредено под тезгяха на магазина, откакто през хиляда деветстотин петдесет и осма започна да работи денонощно. Нямам представа откъде се е снабдил с пистолета, но бях свидетел как веднъж го насочи към някакъв нахалник, който мигом си плю на петите. Признавам, че Хенри е голям смелчага. Веднъж най-безцеремонно изхвърли от магазина колежанин, който го караше да осребри чека му. Хлапакът си получи заслуженото и се повлече навън като пребито куче.

Разказвам ви всичко това, защото Хенри явно искаше ние с Бърти да разберем, че работата е сериозна и че ни очакват неприятности.

Тръгнахме по заснежената улица, приведени под вятъра като перачки, прегърбени под тежестта на мокрото пране. Хенри тътреше след себе си количката и разказваше онова, което бе научил от момчето. Вятърът се опитваше да отнесе думите му преди да достигнат до слуха ни, но все пак чухме почти всичко, дори повече, отколкото ни се искаше. Радвах се, че Хенри носи револвера си.

— Момчето каза, че всичко започнало с бирата; всекиму се е случвало да попадне на развалена бира: безвкусна, вмирисана или зеленикова като петно от урина върху гащите на ирландец. Веднъж ми обясниха, че е достатъчна дори микроскопична дупчица в кутията за да проникват бактерии, което довежда до странни реакции. Отворът може да е толкова малък, че бирата дори да не изтече, но бактериите успяват да се промъкнат вътре. А бирата е отлична среда за развитието им.

През онази октомврийска нощ Ричи се приbral с цял кашон бира и се заловил да я изкърка, докато Тими пишел домашните си както обикновено.

Момчето тъкмо се канело да си легне, когато чуло възгласа на баща си: „Боже Господи, тази е развалена!“

Тими попитал: „Какво е развалено, татко?“ А Ричи отвърнал: „Бирата. Никога не съм пил толкова отвратителна бира“ Навсярно се питате защо е изгълтал бирата щом не му е харесала, но сигурно не сте виждали как Ричи Гренъдайн се справя с пиенето. Един следобед седях

в кръчмата на Уоли и бях свидетел как той спечели най-смахнатия облог. Басира се с някакъв тип, че ще изпие двайсет чаши бира за една минута. Никой от местните хора не искаше да се обзаложи, но онзи търговски пътник от Монпелие рискува цяла двайсетачка. Ричи изгълта двайсетте чаши за петдесет и три секунди, въпреки че залитаše, когато си тръгна. Ето как онази бира е попаднала в стомаха му — навярно я е изгълтал на един дъх, преди да усети, че е развалена. Извикал на сина си, че му се повръща, но докато се добере до тоалетната, прилошаването му преминало. Момчето каза, че подушило кутията — от нея се разнасяла такава воня, сякаш вътре имало умряла мишка, а около отвора се виждала сивкава пяна.

След два дни Ричи се прибраł от училище и заварил баща си да гледа сапунените опери по телевизията; всички щори в апартамента били спуснати. Момчето попитало баща си какво се е случило, защото обикновено Ричи не се прибирал вкъщи преди девет. „Нищо не се е случило — отвърнал Ричи. — Просто гледам телевизия. Днес не ми се излизаше.“ Тими запалил лампата над умивалника, а баща му извикал: „Веднага изгаси проклетата лампа!“ Хлапето се подчинило, въпреки че се питало как ще си напише домашните на тъмно. Знаело, че когато Ричи е в подобно настроение, най-разумно е да не му задава излишни въпроси. „Иди ми купи един кашон бира — продължил баща му. — Парите са на масата.“ Когато момчето се върнало, баща му продължавал да седи в мрака, навън също се било стъмнило. Телевизорът не работел. Този път Тими наистина се изплашил — на негово място всеки би се паникьосал.

Представете си: бил сам в тъмния апартамент, а баща му седял в ъгъла като безформена грамада.

Оставил бирата на масата (знаел, че баща му не я обича студена) и се приближил към него. Усетил някаква воня като на развалено сирене. Това не му направило особено впечатление, тъй като Ричи не бил образец на чистота. Тими крадешком се промъкнал в стаята си, пътно затворил вратата и се заел с уроците си. След няколко минути баща му отново пуснал телевизора и отворил първата за вечерта бира.

В течение на две-три седмици нищо не се променило. Сутрин момчето отивало на училище; когато се прибирало, заварвало баща си пред телевизора, а парите за бирата — на масата.

Вонята в апартамента се увеличавала. Ричи не разрешавал да се вдигат щорите, а към края на ноември забранил на Тими да учи в стаята си. Заявил, че не може да търпи светлината, която се процеждала под вратата. Ето защо след като купел бирата на баща си, Тими отивал при свой приятел, който живеел наблизо.

Един ден, след като се приbral от училище — било четири часът и вече се смрачавало — Ричи му наредил да запали лампата.

Момчето се подчинило и с учудване забелязalo, че баща му е увит в одеяло. „Погледни ме“ — казал Ричи и измъкнал ръката си навън. Само че това изобщо не било ръка, а някаква сивкава маса. Тими се изплашил до смърт и извикал: „Татко, какво става с тебе?“ А Ричи отвърнал: „Не знам. Но не ме боли... дори mi e приятно.“ Момчето предложило да извика доктор Уестфейл.

Одеялото затреперило, като че тялото под него било обзето от гърчове и Ричи възкликал: „Да не си посмял! Ако го направиш, ще те докосна и ще те заразя!“ Сетне отново закрил лицето си.

Неусетно бяхме стигнали до ъгъла между „Харлоу“ и „Кърв Стрийт“. Целият треперех и не само от студа.

Хората предпочитат да не вярват на подобни истории, но света има много необясними явления.

Навремето имах познат на име Джордж Келсо, който работеше по поддръжката на обществените сгради. Цели петнайсет години той се спускаше в тунелите на канализацията, свързваше прекъснати електрически кабели и тъй нататък, докато един ден внезапно напусна, две години преди да навърши пенсионна възраст. Неговият приятел Френки Халдерман разказваше, че Джордж влязъл в някаква канализационна тръба засмян както винаги, а когато се появил след петнайсет минути, косата му била бяла като сняг, а очите — изцъклени, сякаш бил надникнал в ада. Изтичал в служебната сграда, перфориран картона си, съблякъл работните си дрехи, сетне отишъл в кръчмата на Уоли и започнал да се налива. След две години алкохолът го довършил. Френки казваше, че се опитал да разбере какво се е случило — само веднъж Джордж споменал нещо — и то когато бил мъртво пиян. Обърнал се към Френки Халдерман и го попитал дали е виждал паяк колкото куче, разположил се в центъра на огромна паяжина, пълна с мъртви котенца, впримчени в копринените й влакна.

Не твърдя, че тази история е истинска, но съм убеден, че в най-затънените ъгълчета на света се крият същества, при вида на които направо можеш да полу值得一ш.

Ето защо тримата спряхме на ъгъла, без да обръщаме внимание на пронизващия вятър, който помиташе улицата.

— Какво видял Тими? — попита Бърти.

— Някакво същество, което все още имало прилика с баща му, но било обвито от сивкаво желе... Сторило му се, че дрехите на Ричи са прилепнали към кожата му, сякаш се били разложили върху тялото му.

— Господи! — прошепна Бърти.

Хенри продължи:

— След миг Ричи отново се завил с одеялото и изкрещял на сина си да изгаси лампата.

— Искаш да кажеш, че се е превърнал в плесен — намесих се аз.

— Да, нещо такова — отговори Хенри.

— Приготви пистолета — обади се Бърти.

— Да, струва ми се, че ще ни потрябва.

Тримата бавно поехме по „Кърв Стрийт“.

Къщата, където живееше Ричи Гренъдайн се намираше на върха на хълма — беше една от безвкусните сгради във викториански стил, построени в началото на века от богатите производители на хартия. Сега повечето от тях бяха разделени на апартаменти. Когато Бърти успя да си поеме дъх, побърза да ни каже, че Ричи живее на третия етаж — точно под куличката на покрива, щръкнала като иронично повдигната вежда. Използвах паузата да помоля Хенри да довърши разказа си.

— Един ден към края на ноември Тими се приbral у дома и открил, че освен спуснатите щори, баща му е заковал одеяла върху всеки прозорец в апартамента. Отвратителната воня се засилвала — била някак си сладникава, сякаш ферментирали плодове. Една-две седмици по-късно Ричи започнал да кара момчето да му затопля бирата върху печката. Представи си само: Тими бил съвсем сам в жилището, докато баща му се превръщал в... не знам точно в какво. Хлапето било принудено да му затопля бирата и да слуша как... това чудовище я пие, като издава отвратителни звуци — все едно старец сърба попарата си! Днес пуснали по-рано децата от училище поради

приближаващата се буря. Момчето твърди, че се прибрало право вкъщи. В коридора на горния етаж нямало осветление — Тими е сигурен, че някоя нощ баща му се е промъкнал навън и е счупил лампата, — затова хлапето пипнешком се добрало до вратата на тяхното жилище. Дочуло някакъв шум зад нея и внезапно му хрумнало, че не знае какво прави баща му през целия ден. Повече от месец не го било виждало да става от стола си, а все някога би трябвало да спи и да ходи до тоалетната.

В центъра на вратата имало шпионка, която би трябвало да се затваря отвътре, но капачката била счупена още когато се нанесли в жилището. Тими ловко се покатерил по вратата, отместил капачето и погледнал през шпионката.

Хенри прекъсна разказа си, защото се озовахме пред къщата, която заплашително се извисяваше пред нас като грозно лице с прозорци вместо очи. Вдигнах поглед към третия етаж — както очаквах, прозорците бяха тъмни — все едно, че бяха заковани с одеяла, или боядисани в черно.

— След секунда зрението му се приспособило към полумрака в апартамента — продължи Хенри. — Тогава Тими съзрял огромна сивкава маса, която изобщо не приличала на човек, да се плъзга по пода, като оставяла след себе си слузеста следа. Отвратителното същество протегнало подобието си на ръка, отместило една дъска на пода и измъкнало някаква котка.

Хенри замълча. Бърти пляскаше с ръце, за да се сгрее — на улицата цареше кучешки студ, но ние се страхувахме да влезем в сградата. Приятелят ни продължи разказа си:

— Мъртва котка, която започнала да се разлага. Момчето забелязало, че се е подула, по нея пълзели червейчета...

— За Бога, престани! — извика Бърти.

— И Ричи я изял — довърши Хенри.

Опитах се да преглътна, имах чувството, че мазна буза е заседнала в гърлото ми.

В този миг Тими затворил шпионката и побягнал.

— Струва ме се, че не мога да се кача горе — прошепна Бърти.

Хенри ни изгледа последователно, сетне прикова очи в Бърти.

— Налага се да отидем — обадих се аз. — Нали носим бира на Ричи.

Бърти неохотно се подчини. Изкачихме стъпалата пред къщата и влязохме в коридора. Моментално подуших вонята.

Знаете ли как мирише през лятото във фабрика за ябълково вино? Миризмата на ябълки ви се струва ужасно натрапчива, сякаш полепва по кожата ви; но през есента тя дори е приятна, защото острото, тръпчиво ухание сякаш пробива със свредел обонянието ти. Къщата миришеше на фабрика за ябълково вино през лятото, само че вонята беше още по-нетърпима.

В коридора на партерния етаж имаше само една крушка в материран глобус, която хвърляше слаба светлина. Стълбата към горните етажи тънеше в мрак.

Хенри шумно отпусна количката на пода; докато изваждаше кашона с бирата, натиснах бутона за осветлението на втория етаж. Но той не работеше — точно както беше казало момчето.

Бърти програкнало прошепна:

— Аз ще нося бирата — ти приготви пистолета.

Хенри мълчаливо ми подаде кашона и тримата тръгнахме нагоре по стълбата. Хенри вървеше най-отпред, аз го следвах, а Бърти се тътреше след нас с кашона в ръце. Когато се озовахме на площадката на втория етаж, вонята стана още по-нетърпима. Миришеше на гнили, ферментирали ябълки, но се долавяше и друга, ужасна смрад.

Когато живеехме в Левант, имах куче на име Рекс — беше симпатичен помияр, но не умееше да се пази от преминаващите коли. Прегазиха го един следобед, докато съм бил на работа; Рекс пропълзял под къщата и умрял там. Господи, вонята беше кошмарна. Накрая се наложи да се пъхна отдолу и да го избутам с пръчка. Миризмата в тази къща беше същата — натрапчива, сякаш лъхаше от покрито с мухи разложено тяло.

До този миг всичко ми се струваше като на шега, едва сега осъзнах сериозността на положението и възкликах:

— Господи, защо съседите не се оплачат?

— Кои съседи? — попита Хенри и на лицето му отново се появи особената усмивка.

Огледах се и забелязах, че коридорът е покрит с дебел слой прах, вратите на трите апартамента на втория етаж бяха заключени.

— Питам се кой е собственикът? — обади се Бърти, подпрая кашона на перилото на стълбата и си пое дъх. — Не беше ли Гейтоу?

Странно как не ги е изхвърлил...

— Кой би се качил до горе, за да го стори? — попита Хенри. — Ти би ли го направил?

Бърти не му отговори.

След няколко секунди отново се заизкачвахме — стъпалата към третия етаж бяха по-тесни и по-стръмни. Ставаше все по-горещо. Имах чувството, че всеки радиатор в сградата дрънчи и съска. Вонята беше ужасна — имах чувството, че разбъркват вътрешностите ми с пръчка.

Когато изкачихме стълбата, видяхме къс коридор, а в дъното му имаше врата с шпионка по средата.

Ненадейно Бърти тихо възклика, сетне прошепна:

— Погледнете само! Имате ли представа в какво се забъркваме?

Сведох поглед и съзрях локвички слуз по коридора. Навсярно някога е бил застлан с пътека, но сивкавото вещество я бе унищожило.

Хенри тръгна към вратата, последвахме го. Нямам представа как се чувстваше Бърти, но аз треперех като лист. Но Хенри беше непоколебим — почука на вратата с дръжката на пистолета и извика:

— Ричи? — Гласът му беше съвсем естествен, въпреки че лицето му бе мъртвешки бледо. — Аз съм Хенри Пармалий от магазина. Донесох ти бирата.

В продължение на около минута цареше тишина, сетне дочухме глас:

— Къде е Тими? Къде е синът ми?

В този момент изпитах желание да си плюя на петите, защото това не беше човешки глас — беше странен, тих и бълбукащ, сякаш някой говореше с уста, пълна с лой.

— Момчето остана при жена ми — отвърна Хенри. — Тя ще му даде да вечеря. Синът ти е клощав като бездомна котка, Ричи.

Настипи тишина, сетне се разнесоха кошмарни, мляскащи звуци, все едно, че някой газеше с гумени ботуши през дълбока кал. Дочухме особения глас иззад самата врата:

— Отвори вратата и бутни вътре кашона с бира. Но преди това издърпай всички халки на кутийките — аз не мога да го направя.

— Ей сега — отвърна Хенри. — Да не си болен, Ричи?

— Няма значение — отговори гласът и изведенъж стана ужасно припрян. — Бутни бирата вътре и си върви!

— Не се задоволяваш само с умрели котки — тъжно промълви Хенри. Вече не държеше пистолета за дулото, а се прицелваше право във вратата.

Внезапно ме осени прозрение, схванах онова, което Хенри бе разбрал още докато Тими му разказваше историята си. Вонята на гнилоч и на разложение сякаш се засили, когато си спомних за двете млади момичета и за неколцина бездомни пияници, изчезнали от града през последните три-четири седмици, и то винаги през нощта.

— Вкарай кашона вътре, или ще изляза да си го взема — изрече гласът.

Хенри ни направи знак да се отдръпнем и ние се подчинихме.

— По-добре излез, Ричи. — Той се прицели във вратата.

Настъпи зловеща тишина. Помислих си, че най-страшното е свършило, но внезапно вратата се отвори с трясък — толкова внезапно и с такъв замах, че се изду, преди да се удари в стената. Ричи застана на прага.

След миг двамата с Бърти се втурнахме надолу по стълбата, като взимахме по три-четири стъпала наведнъж. Изхвърчахме през вратата и, залитайки и падайки, хукнахме през снега.

Докато слизахме по стълбата дочухме как Хенри стреля три пъти — звукът отекна през празните коридори на изоставената, прокълната къща, като че избухваха гранати.

До края на живота си (независимо колко години са ми останали) не ще забравя онова, което видяхме миг преди да побегнем: огромна, сива, човекоподобна маса, която се тресеше като желе и оставяше слузеста диря след себе си.

Но това не беше най-страшното. Очите на чудовището бяха плоски, жълтеникави и жестоки като на звяр. При това не бяха две, а четири; в центъра между тях съзрях белезникава рязка, през която напираше пулсираща розова плът, като че бе разрез в корема на шопар.

Разбирате ли, чудовището се разделяше на две!

С Бърти се добрахме до магазина без да промълвим нито дума. Не бях сигурен какво се върти из главата му, но знаех какво се върти в моята: таблицата за умножение. Две по две е четири, четири по две — осем, осем по две — шестнайсет, шестнайсет по две...

Когато ни видяха, Карл и Бил Пельм скочиха на крака и ни заразпитваха. Но ние мълчахме. Седнахме с лице към вратата и

зачакахме Хенри да се появи. Бях стигнал до трийсет и две хиляди седемстотин шейсет и осем по две... Седяхме си на топличко, отпивахме от чашите с бира и се питахме кой от двамата ще се появи. Все още сме там... но никой не идва.

От сърце се надявам, че това ще бъде Хенри.

ЗНАМ КАКВО ИСКАШ

— Знам какво искаш.

Стресната, Елизабет вдигна очи от учебника по социология и видя невзрачен младеж в зелено войнишко яке. За миг си помисли, че момчето ѝ изглежда познато, сякаш го познаваше от преди, усещането бе като *deja vu*. Сетне то изчезна. Непознатият беше висок почти колкото нея, бе слаб и... потръпващ. Да, това бе точното определение. Стоеше неподвижен, но сякаш всичко в него потръпваше под кожата. Черната му коса имаше нужда от подстригване. Носеше очила с рогови рамки и с дебели стъклa, зад които тъмнокафявите му очи изглеждаха огромни. Стъклата изглеждаха мръсни. Не, сигурна бе, че не го бе виждала преди.

— Така ли? — отвърна тя. — Съмнявам се.

— Искаш двоен ягодов сладолед. Прав ли съм?

Елизабет премигна и стреснато го изгледа. През последните минути в главата ѝ действително се въртеше натрапчивата мисъл да захвърли учебника и да изяде един сладолед. Учеше за държавен изпит и ѝ предстоеше още много работа.

— Прав ли съм? — настоя непознатият и се усмихна. Напрегнатото му и почти грозно лице се промени, стана странно привлекателно. На Елизабет ѝ хрумна, че е „сладък“ — дума, която не прилягаше за момче, но някак си му подхождаше. Тя му се усмихна, сетне гневно стисна устни. Само това ѝ липсваше: да губи ценно време, докато отблъсква свалките на някакъв смахнат, изbral най-неподходящото време в опитите си да ѝ направи впечатление. Навярно той не подозираше, че Елизабет трябва да прочете още шестнайсет глави от „Увод в социологията“.

— Не, благодаря — отвърна тя.

— Слушай, ако работиш без прекъсване, положително ще те заболи главата. Четеш вече два часа без прекъсване.

— Откъде знаеш?

— Наблюдавах те — бързо отговори той, но този път Елизабет дори не забеляза очарователната му усмивка.

Усети, че вече има главоболие.

— В такъв случай те съветвам да престанеш — сопна се тя по-рязко, отколкото възнамеряваше. — Мразя да ме зяпат.

— Извинявай.

Внезапно Елизабет изпита леко съжаление към него, както понякога съжаляваме бездомните кучета. Момчето направо „плуваше“ в зеленото яке и... да, чорапите му бяха различни. Единият черен, другият — кафяв. Тя усети, че отново ще се усмихне и побърза да прехапе устни, сетне с извинителен тон обясни:

— Малко съм изнервена заради изпитите.

— Разбирам — отвърна момчето. — Не се притеснявай. — И се отдалечи.

За миг тя замислено се загледа след него. После сведе поглед към учебника, но в главата ѝ продължи да се върти мисълта за двоен ягодов сладолед.

Прибра се в общежитието в единайсет и четвърт вечерта. Алис се изтягаше на леглото си, слушаше Нийл Даймънд и четеше „Историята на О“.

— Не знаех, че тази книга влиза в учебната програма! — възклика Елизабет.

Алис седна в леглото.

— Разширявам познанията си, скъпа. Разпервам интелектуалните си крила. Повдигам моя... Лиз?

— Х-м-м-м?

— Чу ли какво говорех?

— Извинявай, аз...

— Малката, изглеждаш като замаяна.

— Тази вечер се запознах с едно момче. При това изглеждаше доста смахнато.

— Нима? Сигурно е страхотно гадже, щом е успял да откъсне великата Роугън от любимия ѝ учебник.

— Представи си — казва се Едуард Джексън Хамнър-младши. Нисък, клощав. Изглежда така, сякаш не е мил косата си от години наред. Освен това носи различни чорапи — черен и кафяв.

— Смятах, че си падаш по хубавите студенти.

— Не дрънкай глупости, Алис. Учех в библиотеката и той ме покани на сладолед. Отказах му и момчето направо се изниза. Но проклетият сладолед не ми излизаше от главата. Реших да прекъсна и да прескоча до сладкарницата — когато отворих вратата, той стоеше пред мен, с по един двоен сладолед във всяка ръка.

— Треперя от нетърпение да науча развръзката.

Елизабет изсумтя.

— Ъ, не можех да му откажа. Седнахме заедно, заговорихме и се оказа, че миналата година е държал изпит по социология при професор Бранър.

— Господи, чудесата нямат край!

— Слушай, това е направо смайващо. Знаеш колко се страхувам от този изпит.

— Да. Всъщност дори говориш на сън за него.

— Досега имам средно седемдесет и осем. Трябва да изкарам осемдесет, за да запазя стипендията си, което означава, че е необходимо да изкарам поне осемдесет и четири на изпита. Ед Хамнър твърди, че професор Бранър дава един и същи текст всяка година. А Ед е ейдетик.

— Искаш да кажеш, че притежава... как се казваше... фотографска памет?

— Да. Погледни. — Тя отвори учебника по социология и извади три листа от тетрадка, изписани на ръка.

Алис ги прегледа.

— Не е ли теорията за многочисления избор?

— Точно така. Ед казва, че това дословно е текстът на въпроса, даден от Бранър на миналогодишния изпит.

Алис твърдо заяви:

— Не вярвам.

— Но тук е обхванат целият материал!

— И все пак не вярвам. — Тя върна листовете на Елизабет. — Само защото този смотаняк...

— Не е смотаняк! Не го наричай така!

— Добре де. Надявам се, че теориите на този сладур няма да те под辽жат да научиш неговите страници наизуст и да не отвориш учебника.

— Не, разбира се — гузно отвърна Елизабет.

— Освен това, смяташ ли, че постъпваш етично?

Обхваната от внезапен гняв, Елизабет възклика, преди да успее да се овладее:

— Лесно ти е да говориш. Имаш отлични бележки, при това родителите ти плащат за обучението. Не си... Хей, извинявай. Не трябваше да ти го казвам.

Алис вдигна рамене и отново отвори книгата си, с престорено невъзмутимо изражение.

— Не, нрава си. Не ми влиза в работата. Но защо не продължиш да четеш учебника — за по-сигурно.

— Точно така и ще направя.

Но тя научи наизуст текста даден от Едуард Джексън Хамнър-младши.

Когато след изпита Елизабет излезе от аудиторията, той я чакаше във фоайето. Изглеждаше много дребен в зеленото си войнишко яке. Усмихна ѝ се плахо, изправи се и понита:

— Как мина?

Елизабет импулсивно го целуна по бузата. Никога не бе изпитвала такова благословено чувство на облекчение.

— Мисля, че се справих отлично.

— Така ли? Браво! Искаш ли сандвич?

— Разбира се — разсеяно отвърна тя; все още си мислеше за изпита. Въпросът дословно се повтаряше с текста, даден ѝ от Ед, и тя отговори без запъване.

Докато се хранеха, тя го попита как се справя с неговите изпити.

— Имам отличен успех и съм освободен — отвърна Ед.

— Тогава защо си още тук?

— Исках да разбера дали си изкарала.

— Ед, не биваше да го правиш. Много мило от твоя страна, но...

— Жалният му поглед я тревожеше. Беше го виждала и преди, защото беше хубаво момиче.

— Исках и го направих — промълви той.

— Ед, безкрайно съм ти признателна. Сигурна съм, че без теб щях да загубя стипендията си. Но аз имам приятел.

— Сериозен? — попита момчето, опитвайки се да говори с шеговит тон.

— Много — отвърна Елизабет. — Почти сме сгодени.
— Знае ли той колко е щастлив? Какъв късметлия е?
— Аз също съм щастлива — отговори Елизабет, като си мислеше за Тони Ломбард.
— Бет — внезапно промълви той.
— Какво? — изненадано попита момичето.
— Никой не те нарича така, нали?
— Ами... не. Не.
— Дори приятелят ти?
— Не. — Тони я наричаше Лиз, понякога Лизи, което бе още по-лошо.

Ед се приведе и попита:

— Но името Бет винаги ти е харесвало, нали?
Тя се засмя, за да прикрие смущението си.
— Какво те кара да...
— Няма значение. — Той пусна чаровната си усмивка.
— Ще те наричам Бет, защото ми харесва повече. А сега изяж сандвича си.

Сетне изведнъж дойде краят на първата й година в колежа и Елизабет се сбогува с Алис. Отношенията им се бяха пообтегнали и Елизабет съжаляваше за това. Предполагаше, че вината е нейна — беше се изфукала след изпита по социология, когато обявиха резултатите. Нейната оценка беше най-висока.

Сега, докато чакаше да обявят полета й, тя си каза, че зубренето в библиотеката е също така неетично. Зубренето не е учене, а папагалско запаметяване на текстове, които забравяш веднага след изпита.

Опипа плика, който стърчеше от чантата и — вътрешно имаше известие, че през втората година в колежа ще получава две хиляди долара стипендия. През това лято двамата с Тони ще работят в Буутбей, щата Майн, и със спестените пари тя ще да успее да завърши. Благодарение на Ед Хамнър, лятото щеше да бъде чудесно — всичко ще върви по мед и масло.

Но се оказа точно обратното — това беше най-кошмарното лято в живота й.

През целия юни валя дъжд, недостигът на бензин се отразяваше зле на туристическия бизнес и бакшишите които Елизабет получаваше в хотел „Буутбей“ бяха мизерни. Отгоре на всичко Тони настояваше да се оженят по-скоро. Предлагаше да си намери работа в нейния или в съседния кампус и твърдеше, че благодарение на помощта му и на стипендията си, тя ще се дипломира без всякакъв проблем. Елизабет с учудване откри, че идеята я плаши, вместо да ѝ достави удоволствие.

Нещо не беше наред.

Не знаеше точно какво, но нещо липсваше, нещо не беше в синхрон. Една нощ в края на юли тя се изплаши, когато избухна в истеричен плач в апартамента си. За щастие съквартирантката ѝ, безлично дребно момиче на име Сандра Акерман, беше на среща.

В началото на август ѝ се присъни кошмар. Сънува, че лежи на дъното на незаровен гроб; тялото ѝ беше парализирано. Дъждът се сипеше от сивото небе върху лицето ѝ. Изведнъж видя, че Тони се надвесва над нея, на главата си носеше жълтата си каска.

— Ожени се за мен, Лиз — каза той с безизразно лице. — Ожени се за мен, или ще съжаляваш.

Тя се опита да проговори, да се съгласи; беше готова на всичко, само и само да се измъкне от калната дупка. Но тялото ѝ бе парализирано.

— Добре тогава — проговори Тони. — Ще съжаляваш. — Сетне се отдалечи. Елизабет се опита да се отърси от вцепенението си, но не успя.

Внезапно чу булдозера.

След миг го видя — огромно жълто чудовище, което изтласкваше купчина мокра пръст с греблото си. Безмилостното лице на Тони надничаше от кабината.

Щеше да я погребе жива.

Впримчена в своето неподвижно тяло, неспособна да извика, тя наблюдаваше булдозера с ужасени очи. Бучици пръст започнаха да падат в гроба...

Нечий познат глас извика:

— Махай се! Остави я на мира! *Махай се!*

Тони тромаво слезе от булдозера и побягна.

Обзе я огромно облекчение, стига да можеше, навярно щеше да се разплаче. Нейният спасител се появи и застана край разкопания

гроб като гробар. Беше Ед Хамнър, облечен в широкото си зелено яке; косата му беше разрошена, очилата с рогови рамки се бяха смъкнали до крайчеца на носа му. Той й протегна ръка и нежно промълви:

— Стани. Знам какво искаш. Стани, Бет.

Момичето откри, че може да се движи и се разплака от радост. Опита се да му благодари и думите потекоха като порой от устата ѝ. А Ед само се усмихна и кимна. Тя пое ръката му и погледна в краката си, за да види къде стъпва. Когато отново вдигна очи, забеляза, че държи лапата на огромен вълк с огромни червени очи и остри зъби в раззинатата паст.

Елизабет се изправи в леглото и се събуди, нощницата ѝ беше подгизната от пот. Тялото ѝ се тресеше неконтролирамо. Взе горещ душ и изпи чаша мляко, но тъмнината я плашише. Тази нощ тя спа без да изгаси лампата.

След седмица Тони беше мъртъв.

Елизабет отвори вратата по халат — очакваше да види Тони, но вместо него на прага стоеше колегата му Дани Кilmъr. Дани беше веселяк; Елизабет и Тони бяха излизали с него и с момичето му няколко пъти. Но сега беше напълно сериозен, дори изглеждаше болен.

— Дани? — попита момичето. — Какво...

— Лиз... Лиз, бъди смела. Трябва... о, Господи! — Той удари рамката на вратата с огромния си юмрук и Елизабет забеляза, че по лицето му се стичат сълзи.

— Дани, случило ли се е нещо с Тони?

— Мъртъв е — промълви Дани. — Беше...

Но Елизабет вече не го чуваше, защото припадна.

Следващата седмица премина за нея като в мъгла. Постепенно научи цялата история около смъртта на Тони от кратката бележка във вестника и от Дани, който я покани на чаша бира в „Харбърин“.

Бригадата поправяла канализацията под шосе № 16. Едната страна на пътя била разкопана и годеникът й спирал движението. Младеж с червен „Фият“ се спуснал по хълма. Тони му махнал да спре, но младежът дори не намалил скоростта. Тони стоял до някакъв камион и било невъзможно да отскочи назад. Хлапакът във „Фията“ получил наранявания на черепа, едната му ръка била счупена. Бил изпаднал в истерия, но при проверката се установило, че е напълно

трезвен. *Полицайтe открили няколко прерязани спирачни маркучи, сякаш се били разтопили от прегряване!*

Справката доказала, че младежът никога не е допускал каквito и да било нарушения; в случая просто не е бил в състояние да спре. Годеникът на Елизабет станал жертва на нелепа злополука.

Девойката изпадна в депресия, подсилвана от шока и от угризенията на съвестта. Съдбата се бе намесила и й бе помогнала за разрешаване на дилемата пред, която беше поставена. Дълбоко в душата си Елизабет беше доволна, защото не искаше да се омъжва за Тони... от нощта, когато й се бе присънил кошмарът.

Един ден преди заминаването ѝ нервите ѝ не издържаха.

Седеше съвсем сама на една скала и след около час сълзите ѝ рукаха и силата на собствените ѝ емоции я изненада. Елизабет плака, докато я заболяха стомахът и главата, а след преминаването на кризата не почувствува облекчение, а умора и празнота.

В този момент дочу гласа на Ед Хамнър.

— Бет?

Тя подскочи от страх и се обърна, изпитвайки ужас при мисълта, че ще види озъбения вълк от кошмара си. Но съзря само Ед Хамнър, който бе загорял от слънцето и изглеждаше странно беззащитен без воинишкото яке и джинсите си. Носеше къси панталони, стигащи до костеливите му колене, бяла тениска, която се разяваше около слабото му тяло като корабно платно под океанския бриз, и джапанки. Лицето му беше сериозно, слънцето се отразяваше в очилата му и очите му не се виждаха.

— Ед? — плахо промълви Елизабет — страхуваше се да не би мъката да я е накарала да халюцинира. — Наистина ли...

— Да, аз съм.

— Как...

— Бях се хванал на работа в Скохигън. Там срещнах съквартирантката ти... мисля, че се казваше Алис.

— Точно така.

— Тя ми разказа за случилото се. Дойдох веднага. Горкичката Бет!

Той леко наклони глава и очилата му вече не отразяваха слънцето. Елизабет го погледна и не забеляза нищо хищническо в

изражението му, а само искрено съчувствие.

Отново се разрида и малко се стресна от неочекваната сила на емоциите си. Следващия миг Ед хвани ръката ѝ и тя не се възпротиви.

Вечеряха в „Сайлънт Уомън“ в Уотървил — град, отдалечен на близо четирийсет километра. Отидоха до там с колата на Ед, и той караше добре — спокойно, без да се прави на автомобилен състезател, противно на очакванията на Елизабет. Тя нямаше желание да разговаря, нито да слуша забавни истории. Ед като че отгатна настроението ѝ и караше мълчаливо, докато от радиото звучеше тиха музика.

Когато седнаха на масата, той поръча морски деликатеси без да се консултира с нея. Елизабет мислеше, че няма да хапне нито залък, но когато поднесоха вечерята, усети вълчи глад.

След известно време вдигна поглед, чинията ѝ бе празна и тя гузно се засмя. Ед пушеше цигара и я наблюдаваше.

— Опечалената годеница омете всичко — промълви Елизабет. — Навярно ме мислиш за безсърдечна.

— Ни най-малко. Преживя голяма трагедия и трябва да си възвърнеш силите. Все едно, че си била болна, нали?

— Да, точно така се чувствам.

Той се протегна през масата, взе ръката ѝ, леко я стисна, после я пусна.

— Време е да се съвземеш, Бет.

— Така ли мислиш?

— Да. Разкажи ми плановете си.

— Утре заминавам у дома. Не знам какво ще правя след това.

— Ще се върнеш в колежа, нали?

— Чудя се. След всичко случило се, учението ми изглежда толкова... толкова маловажно. Питам се какъв е смисълът му. Освен това вече не ми доставя удоволствие.

— Всичко ще бъде по старому. Сега едва ли ще ми повярваш, но е точно така. След месец и половина ще се убедиш, че съм прав. И без друго няма какво да правиш. — Последното му изречение прозвучава като въпрос.

— Навярно имаш право. Но... Имаш ли цигари?

— Да, но са ментолови. Съжалявам.

— Откъде знаеш, че не обичам ментолови цигари?

Той сви рамене.

— Просто изглеждаш такъв вид момиче.

Елизабет се усмихна.

— Знаеш ли, много си особен.

Момчето леко се усмихна.

— Такъв си, повярвай ми. Ти си последният човек, когото очаквах да срещна... мислех си, че не искам да виждам никого, но действително се радвам, че си тук, Ед.

— Понякога е приятно да бъдеш с човек, с когото не те свързват сърдечни отношения.

— Навярно си прав. — Тя се поколеба. — Кой всъщност си ти, освен моя вълшебен кръстник? Кой си в действителност?

Внезапно отговорът му ѝ се стори много важен. Момчето вдигна рамене.

— Аз съм Господин Никой. Един от грозниците, които обикалят из кампуса с камари учебници под мишницата и...

— Ед, ти не си грозен.

— И още как — усмихнато отговори той. — Лицето ми не се изчисти докрай от младежките пъпки, никой не ми обръща внимание. Превърнал съм се в книжен плъх, който се бори за високи оценки. Когато през пролетта дойдат представителите на големите корпорации, навярно ще подпиша договор с някоя от тях и Ед Хамнър завинаги ще изчезне.

— Ще бъде жалко — тихо промълви Елизабет.

Той се усмихна, усмивката му бе странна, някак си невесела.

— Разкажи ми за родителите си — каза момичето. — И себе си: откъде си, с какво се занимаваш в свободното си време...

— Друг път. Време е да се връщаме — утре ти предстои изтощителен полет.

Тази вечер, за пръв път след смъртта на Тони, Елизабет се поуспокои. Вече нямаше усещането, че дълбоко в нея някой навива пружина, която всеки момент ще се скъса. Предполагаше, че лесно ще заспи, но се лъжеше.

В главата и се въртяха безброй въпроси.

„Алис ми каза... Горкичката Бет.“

Но Алис летуваше в Китърн, на сто и трийсет километра Скохигън. Навярно е отишла до Лейкууд да гледа някоя пиеса.

Ами колата му — последен модел, един от най-скъпите. Едва ли я е купил със заплатата на общ работник в театъра. Може би родителите му са богати?

В ресторанта бе поръчал същото, каквото би избрала тя. Може би единственото ястие от менюто, което да я накара да осъзнае колко е гладна.

Ами ментоловите цигари, начинът, по който я бе целунал за сбогом — точно както й се искаше? Ами...

„Утре ти предстои дълъг път със самолет.“

Ед знаеше за намерението й да се върне у дома, защото му го бе съобщила. Но как беше научил, че тя заминава със самолет? Че полетът е дълъг?

Всичко това я изпълваше с беспокойство. Тревожеше я, защото тя започваше да се влюбва в Хамнър.

„Знам какво искаш.“

Подобно гласа на капитан на подводница, командащ потапянето ѝ, първите думи, които бе чула от Ед я преследваха, докато най-сетне заспа.

Ед не дойде на летището да я изпрати; докато чакаше да обявят полета ѝ, Елизабет изненадано установи, че е разочарована. Хрумна ѝ, че можеш съвсем незабелязано да се привържеш към някого, подобно на наркомана към дрогите. Той се самозаблуждава, че винаги е в състояние да се откаже, но всъщност...

— Елизабет Роугън — прогърмя високоговорителят. — Моля използвайте белия телефон.

Момичето побърза да се обади и дочу гласа на Ед.

— Бет, ти ли си?

— Ед! Толкова се радвам да те чуя. Все си мислех, че...

— Че ще те посрещна? — Той се засмя. — В момента не ти трябвам. Ти си голямо, силно момиче. При това — много красиво. Ще се справиш сама. Ще се видим ли в колежа?

— Ами... да, сигурно.

За миг настъпи тишина, сетне Ед продължи:

— Прекрасно. Защото съм влюбен в теб. Обикнах те от първия миг, когато те видях.

Езикът ѝ се скова. Тя не можеше да проговори. Хиляди объркани мисли кръжаха в главата ѝ.

Той тихо се засмя.

— Не, сега не казвай нищо. Когато отново се видим, ще имаме повече време. Приятно пътуване, Бет. Дочуване.

Бет остана безмълвна, стисната слушалката, опитвайки се да подреди хаотичните си мисли.

Дойде месец септември.

Елизабет се върна към учебните занятия с лекота, като жена, за момент оставила плетивото си. Естествено, отново бе в една стая с Алис; бяха съквартирантки от първата година, когато компютърът на квартирното настаняване ги бе събрали. Двете момичета се разбираха, независимо от различията в интересите и в характерите им. Алис учеше прилежно и имаше отлични оценки, докато Елизабет бе пообщителна.

Все още се разбираха, въпреки че в отношенията им се бе промъкнала студенина, Елизабет си я обясняваше с разногласието им по повод изпита по социология и се преструваше, че не я забелязва.

Случилото се през лятото започна да ѝ изглежда като кошмарен сън. Понякога ѝ се струваше, че Тони ѝ е бил съученик от гимназията. Сърцето ѝ все още се свиваше от мъка, когато си спомнеше за него и тя избягваше да разговаря по този въпрос с Алис, но болката беше притъпена, различна от страданието, причинено от отворена рана.

Повече я измъчваше фактът, че Ед Хамнър не ѝ се обаждаше.

Изминаха седмица, две, дойде октомври.

Елизабет взе телефонен указател на студентите и откри името на Ед, но това не ѝ помогна. След фамилията му бе записано само „Мил Стр.“ А улица „Мил“ беше много дълга. Не ѝ оставаше друго, освен да чака. Когато ѝ определяха среци (което се случваше често), тя отказваше. Алис учудено повдигаше вежди, но не коментираше; предстоеше ѝ тежък изпит и тя прекарваше повечето вечери в библиотеката. Елизабет забеляза дългите бели пликове, които съквартирантката ѝ получаваше един-два пъти седмично по пощата, но

не им обърна внимание. Частната детективска агенция беше дискретна и не пишеше адреса си на пликовете.

Когато вътрешният телефон иззвъня, Алис учеше.

— Обади се, Лиз. И без това навярно е за теб.

Елизабет вдигна слушалката.

— Ало?

— Имаш посетител — един джентълмен, Лиз.

„Боже мой!“

— Кой се обажда? — раздразнено попита тя и набързо обмисли „дежурните“ извинения. А, да — мигрена — не го бе използвала тази седмица.

Гласът на момичето от рецепцията прозвуча развеселено.

— Представи си, името му е Едуард Джексън Хамнър и то Младши! — Тя понижи глас. — И носи различни чорапи.

Елизабет машинално придърпа деколтето на пеньоара си.

— О, Господи! Кажи му, че слизам веднага! Не, кажи му, че ще се забавя минутка. Или по-добре — че ще сляза след няколко минути!

— Дадено — озадачено промълви момичето. — Да не припаднеш от бързане!

Елизабет измъкна чифт панталони от гардероба, захвърли ги и извади къса джинсова пола. Напипа ролките в косата си и изпъшка, сетне трескаво ги заизскубва.

Алис я наблюдаваше безмълвно и с привидно безразличие, но след като вратата се затвори зад Елизабет, тя дълго се взира в нея.

Ед изглеждаше както преди — изобщо не се бе променил. Отново носеше зеленото войнишко яке, в което „плуваше“. Една от рамките на очилата му беше омотана с изолирбанд. Джинсите му изглеждаха нови и корави, за разлика от модно избелелите и меки дънки на Тони.

Единият му чорап беше зелен, другият — кафяв.

В този миг Елизабет осъзна, че го обича.

— Защо не ми се обади по-рано? — попита тя и се приближи до него.

Той пъхна ръце в джобовете на якето си и срамежливо се усмихна.

— Смятах, че ще е по-добре да те оставя да се срещнеш с други момчета, да решиш какво искаш.

— Струва ми се, че вече съм решила.

— Добре. Какво ще кажеш да отидем на кино?

— Ще направя всичко, което пожелаеш — отвърна тя. — Абсолютно всичко.

С течение на времето ѝ хрумна, че никога досега не бе срещала човек — мъж или жена, — който така леко и безмълвно да отгатва желанията ѝ. Вкусовете им бяха еднакви. Тони харесваше филми като „Кръстника“, докато Ед си падаше по комедиите и семейните драми без жестокости. Една вечер, когато Елизабет беше в лошо настроение, той я заведе на цирк, където се забавляваха отлично. Когато ѝ определяше среща в библиотеката, действително учеха, а не се натискаха. Ед я водеше на танци и беше особено добър в старите, които тя обичаше. Веднъж дори спечелиха специалната награда... И което бе най-важно, Ед сякаш разбираше кога Елизабет е настроена за ласки. Не я насиливаше, не бързаше. Тя не се чувстваше както с другите момчета, с които бе излизала; с тях сякаш имаше някакво неписано правило: целувка за лека нощ на среща № 1, а среща № 10 неизменно завършва в жилището на някой приятел. Ед живееше сам в апартамента на „Мил Стрийт“. Елизабет често отиваше там, без да се страхува, че ще попадне в любовното гнездо на някакъв Дон Жуан. Ед не я насиливаше. Очевидно желанията им напълно съвпадаха и двамата ставаха все по-близки.

След завършването на сесията, учебните занятия бяха подновени. Алис изглеждаше необичайно замислена. Този следобед, преди Ед да дойде да я вземе — щяха да вечерят навън, — Елизабет няколко пъти погледна съквартирантката си и забеляза, че тя намръщено се взира в голям плик върху бюрото си. Елизабет реши да я попита какво има в него, но се оказа — навярно някакъв проект.

Валеше силен дъжд, когато Ед я изпрати до общежитието.

— Ще дойдеш ли утре у дома? — попита той.

— Да. Ще направя, пуканки.

— Прекрасно. — Той я целуна. — Обичам те, Бет.

— Аз също.

— Ще прекараш ли нощта при мен? — с престорено безразличие попита той.

— Да, Ед. — Елизабет го погледна в очите. — Каквото пожелаеш.

— Добре — промълви той. — Приятни сънища, малката ми.

— Също и на теб.

Елизабет предполагаше, че съквартирантката ѝ е заспала, и влезе в стаята на пръсти, но завари Алис да седи на бюрото си.

— Алис, какво ти е?

— Трябва да говоря с теб, Лиз. Става дума за Ед.

— Какво за него?

Алис бавно изрече:

— Сигурна съм, че след този разговор повече няма да бъдем приятелки. За мен това е голяма жертва. Ето защо искам внимателно да ме изслушаши.

— В такъв случай може би е по-добре да не започваш?

— Налага се.

Елизабет усети как първоначалното ѝ любопитство се замени от гняв.

— Само не ми казвай, че си шпионирала Ед!

Алис безмълвно я изгледа.

— Защо го направи — от ревност ли?

— Не. Ако ревнувах от всичките ти гаджета, отдавна да съм се преместила в друга стая.

Елизабет объркано се втренчи в нея. Знаеше, че съквартирантката ѝ е права. Изведнъж се изплаши.

— Два факта ме накараха да се усъмня в Ед Хамнър — започна Алис. — Първо. Когато ми писа за смъртта на Тони, ти споменаваше, че за щастие с него сме се срещнали в Лейкууд... След което той веднага пристигнал в Буутбей и ти помогнал. Но това е чиста лъжа, Лиз. През лятото не съм стъпвала в Лейкууд.

— Но...

— Но откъде е научил за смъртта на Тони? Нямам представа. Знае единствено, че никога не съм му го съобщавала. Ами фотографската му памет? Боже мой, Лиз, та той пори не помни какви чорапи е обул!

— Това са две различни неща — надуто произнесе Лиз. — Нямат нищо...

— През лятото Ед Хамнър бил в Лас Вегас — тихо я прекъсна съквартирантката ѝ. — Върнал се в средата на юли и наел стая в Пемакуинд — на един хвърлей място от пристанището на Буутбей. Сякаш очаквал, че ще имаш нужда от помощта му.

— Но това е лудост! Откъде знаеш, че Ед е бил в Лас Вегас?

— Малко преди започване на занятията, случайно срещнах Шърли Д'Антонио. Работела в ресторант „Пайк“, който се намира точно срещу казиното. Шърли каза, че никога не била виждала човек като Ед. Тогава разбрах, че те е лъгал почти за всичко. Разказах всичко на баща ми и той разреши...

— Какво? — смяяно я прекъсна Елизабет.

— Да наема частен детектив.

Елизабет гневно скочи на крака.

— Достатъчно, Алис. Между нас всичко е свършено!

Каза си, че незабавно ще вземе автобуса и ще прекара нощта при Ед. И без това с нетърпение очакваше да ѝ го предложи.

— Поне ме изслушай — промълви Алис. — След това ще решиш как да постъпиш.

— Не ме интересува нищо, освен че той е добър, мил и...

— Любовта е сляпа — изрече Алис и горчиво се усмихна. — Лиз, хрумвало ли ти е, че може би мъничко те обичам?

Елизабет се извърна и дълго се взира в нея. Сетне промълви:

— Ако е вярно, то го изразяваш по странен начин. Хайде, разказвай! Навярно имаш право. Навярно ти дължа поне това.

— С Ед се познавате отдавна — прошепна съквартирантката ѝ.

— Какво?

— Спомни си за училището в Бриджпорт, Кънектикът.

Елизабет онемя от учудване. Семейството ѝ бе живяло в Бриджпорт шест години; бяха се преместили в сегашния си дом след като тя изкара втори клас в местното училище.

— Алис, сигурна ли си?

— Спомняш ли си го?

— Не, разбира се. — Но изведнъж ѝ хрумна, че когато за пръв път видя Ед, изпита чувство за dejavu.

— Красавиците никога не си спомнят за грозните патенца. Може би е бил влюбен в теб още от първи клас, Лиз. Може би е седял на последния чин и... те е наблюдавал. Бил е невзрачно хлапе, което още тогава имало очила и шини на зъбите. Естествено, ти не си го спомняш, но се обзагам, че той никога не те е забравил.

— Какво още? — прошепна Елизабет.

— Детективите го откриха по отпечатъците от пръсти, взети от училищното му досие. След това бе по-лесно — просто трябваше да се открият различни хора и да се разпитат. Детективът, натоварен със случая казваше, че не разбира голяма част от събраната информация. Аз също. Фактите са ужасяващи...

— Нима? — иронично я прекъсна Елизабет.

— Ед Хамнър старши бил запален комарджия. Работел за голяма рекламна агенция в Ню Йорк, сетне се преместил в Бриджпорт — очевидно избягал. Детективът твърди, че дължал пари на всеки голям играч и на всеки лихвар.

Елизабет затвори очи.

— Погрижили са се да разровят цялата мръсотия, за да си заслужат таксата, нали?

— Може би. Както и да е, в Бриджпорт бащата на Ед отново се забъркал в комарджийски истории, но този път „акулите“ не му простили. Незнайно как едната му ръка и кракът му били счупени едновременно. Детективът се съмнява да е било случайност.

— Нещо друго? — попита Елизабет. — Може би е пребил сина си? Или е ограбил някой банка?

— През хиляда деветстотин шейсет и първа започнал работа в малка рекламна агенция в Лос Анжелис, който бил прекалено близо до Лас Вегас. Взел да прекарва почивните си дни там, като залагал всичките си пари... и губел. Сетне Ед Младши започнал да го придружава и бащата престанал да губи.

— Признай, че си измислила всичко това.

Алис потупа доклада от детективската агенция.

— Записано е тук, Лиз. Едва ли всичко би могло да послужи като доказателство в съда, ала детективът е убеден, че хората, с които разговарял, нямали причина да го изльжат. Бащата наричал Ед своя „талисман“. Отначало никой не се възпротивил на присъствието на момчето, въпреки че според закона то нямало право да влиза в

казиното. Навярно не са искали да изпуснат клиент като бащата. Но след известно време последният започнал да играе само на рулетка. До края на годината всички казина заборанили достъпа на момчето. А Ед Хамнър Старши се заловил с друга разновидност на комара.

— Каква?

— Започнал да играе на борсата. Когато в средата на хиляда деветстотин шейсет и първа семейство Хамнър се преместили в Лос Анжелис, живеели в миниатюрно апартаментче за деветдесет долара месечно, а мистър Хамнър карал шевролет модел 52. Шестнайсет месеца по-късно той напуснал работа и всички се преместили в собствена къща в Сан Хосе. Бащата вече имал чисто нов „Тъндърбърд“, а майката — „Фолксваген“. Нали разбираш — може би е противозаконно малко момче да влиза в казината в Невада, но никой не може да му вземе вестника с цените на акциите.

— Нима намекваш, че Ед... Че е могъл... Алис, ти си луда!

— Не намеквам нищо. Освен, че навярно той е отгатвал желанията на баща си.

„Знам какво искаш“.

Думите сякаш прозвучаха в ухoto й и тя потръпна.

— Следващите шест години мисис Хамнър прекарала в различни психиатрични болници. Под предлог, че е зле с нервите. Но детективът разговарял с някакъв санитар, който му казал, че мисис Хамнър била с психическо разстройство. Твърдяла, че синът ѝ е последовател на Сатаната. През хиляда деветстотин шейсет и четвърта се опитала да го убие с ножица. Тя... Лиз? Лиз, какво ти е?

— Белегът — прошепна Елизабет. — Преди около месец отидохме да плуваме в басейна на колежа. Ед има дълбок белег на рамото си... ето тук. — Тя постави ръка точно над лявата си гъ尔да. — Обясни, че... — Внезапно ѝ прилоша и се наложи да замълчи за няколко секунди, след което продължи: — Обясни, че като малък паднал върху заострена ограда.

— Да продължавам ли?

— Защо не? Вече нищо не може да ме нарани.

— През хиляда деветстотин шейсет и осма изписали майка му от някаква луксозна психиатрична клиника. Тримата заминали на почивка. По пътя спрели да обядват край шосе № 101. Момчето събидало дърва за огъня, когато майката му полетяла с колата, където

бил и съпругът й, в пропастта. Може би се е опитвала да прегази Ед. По това време той бил почти осемнайсетгодишен. Баща му му оставил акции за един миллион долара. След година и половина Ед се записал в нашия колеж. И това е краят на историята.

— Никакви ужасяващи разкрития?

— Лиз, нима тези не са достатъчни?

Елизабет се изправи.

— Нищо чудно, че той никога не споменава родителите си. Но ти трябваше да разровиш цялата мърсотия, нали?

— Заслепена си — промълви Алис, а Елизабет облече палтото си. — Предполагам, че отиваш при него?

— Точно така.

— Защото го обичаш?

— Точно така.

Алис прекоси стаята и я сграбчи за ръката.

— Само за миг престани да се цупиш и помисли! Ед Хамнър е в състояние да прави неща, за които ние можем само да мечтаем. Благодарение на него баща му започнал да печели на рулетка и станал милионер след борсови спекулации. Изглежда, че Ед печели всичко, което пожелае. Може би е медиум, или има някакво предчувствие — не съм сигурна. Зная, че съществуват такива хора. Лиз, не ти ли е минавало през ум, че той те е принудил да го обикнеш?

Елизабет бавно се обърна към нея.

— През целия си живот не съм чувала подобна нелепост.

— Така ли мислиш? Даде ли ти отговорите на теста по социология, както е подсказвал на баща си на кои числа да залага! Проверих — Ед никога не е бил в курса по социология. Избрал е този подход, защото е смятал, че само така ще го вземеш на сериозно.

— Престани! — изкрещя Лиз и запуши ушите си.

— Знаел отговорите на теста, знаел кога загинал Тони, знаел, че ще пътуваш със самолет! Знаел дори кога е психологическият момент отново да се появи в живота ти.

Елизабет се отдръпна от нея и отвори вратата. Съквартирантката й промълви:

— Моля те, Лиз, послушай ме. Не зная как Ед постига всичко това. Може би и той не го съзнава напълно. Навярно не иска да ти

причини зло, но вече го е направил. Накарал те е да го обикнеш като е узнал всичките ти тайни желания, но това не е любов, а изнасилване.

Елизабет затръшна вратата и се втурна надолу по стълбата.

Успя да хване последния автобус за града. Снегът валеше още по-силно и автобусът с мъка си пробиваше път сред навените по шосето преспи. Елизабет се бе настанила на последната седалка, в главата ѝ се въртяха хиляди объркани мисли.

Ментолови цигари. Борсата. Откъде знае, че галеното име на майка ѝ е Диди? Някакво момченце седи на последния чин и влюбено гледа палавото момиченце, прекалено малко да разбере, че...

„Знам какво искаш“.

„Не! Не! Не! Действително го обичам!“

Нима го обича? Или просто ѝ е приятно да бъде с някого, който винаги поръчва това, което ѝ се иска, купува билети за филма, който ѝ се гледа и неизменно отгатва всичките ѝ желания и настроения? Когато времето внезапно застудя и тя жадуваше за сешоар, Ед Хамнър не закъсня да ѝ го подари. Каза, че случайно го видял на някаква разпродажба. Естествено, Елизабет беше трогната.

„Това изобщо не е любов, а изнасилване!“

Леденият вятър впи остри нокти в лицето ѝ, когато слезе на ъгъла на „Мил Стрийт“. Елизабет потрепери; автобусът изръмжа и потегли. За миг стоповете му проблеснаха в снежната нощ, сетне изчезнаха.

Елизабет си помисли, че никога досега не се е чувствала толкова самотна.

Ед го нямаше вкъщи.

След като в продължение на петнайсет минути чука на вратата, Елизабет се замисли. Хрумна ѝ, че няма представа с какво се занимава, или с кого се среща Ед, когато не е с нея. Никога не се бе замисляла по този въпрос.

„Може би играе покер, за да спечели пари за нов сешоар.“

Внезапно обзета от решителност, тя се изправи на пръсти и протегна ръка към мястото, където стоеше резервният ключ. Напипа го и той издрънча на пода на коридора.

Елизабет го вдигна и го пъхна в ключалката.

В отсъствието на Ед апартаментът изглеждаше по-различен — неестествен, като филмов декор. Елизабет развеселено се питаше как е възможно човек, който не обръща никакво внимание на външността си, да притежава толкова елегантно жилище. Сякаш го бе обзвал заради нея, не за себе си. Естествено, и това бе налудничаво. Нали?

Отново ѝ хрумна (сякаш за пръв път) колко ѝ харесва стола, на който седеше докато учеха или гледаха телевизия. Беше направо идеален, като столчето на малкото мече подхождало на Златокоска. Нито прекалено твърд, нито мек — просто идеален. Както всичко, което правеше Ед.

Холът имаше две врати. Едната водеше към малката кухня, а другата — към спалнята.

Навън вятърът виеше, от време на време старата сграда проскърцваше.

Елизабет влезе в спалнята и се втренчи в месинговото легло. То също изглеждаше идеално. Вътрешно гласче предизвикателно ѝ прошепна: „Май че е прекалено идеално, а?“

Тя отиде до библиотеката и прегледа съдържанието ѝ. Едно заглавие ѝ се наби в очите и момичето извади книгата: „Най-популярните танци на петдесетте“. Книгата сама се разтвори на глава, озаглавена „Рокендрол“, обградена с червен молив. В полето с големи, почти обвиняващи букви бе написано „БЕТ“.

„Сега трябва да си тръгна — каза си Елизабет. — Все още мога да спася нещичко. Ако Ед се прибере, никога вече не ще съумея да го погледна в очите и Алис ще спечели. Тогава действително ще получи онова, за което е платила.“ Но не бе в състояние да спре дотук и го знаеше. Нещата бяха отишли твърде далеч.

Приближи се до гардероба и се опита да го отвори, но установи, че е заключен.

Водена от интуицията, отново застана на пръсти и опира горния ръб на вратата. Пръстите ѝ докоснаха някакъв ключ. Когато го взе, вътрешното ѝ гласче отчетливо ѝ нареди: „Не го прави!“ Тя си спомни за онова, което жената на Синята брада открила, когато отворила погрешната врата. Но вече бе прекалено късно: ако не продължи с претърсването, по-късно ще я терзаят съмнения. Ето защо отвори гардероба.

И изпита странното чувство, че за пръв път се сблъска с истинския Ед Хамнър, Младши.

Вътре цареше неописуем безпорядък — безразборно нахвърляни дрехи, книги, стара ракета за тенис, оръфани обувки, тетрадки и учебници, наполовина изсипана кесия с тютюн. Зеленото войнишко яке лежеше в далечния ъгъл.

Елизабет взе една книга и смяяно прочете: „Златната клонка“. Друга: „Древни ритуали, съвременни загадки“. И още една: „Хайтянско вуду“. Накрая извади книга със стара и напукана кожена подвързия, с почти изтрито заглавие, която миришеше на развалена риба: „Некрономикон“. Отвори я напосоки, изхълца от ужас и я захвърли, но отвратителното изображение продължаваше да се натрапва в съзнанието й.

В старанието си да се овладее, тя посегна към зеленото яке, без да признае пред себе си, че възnamерява да претърси джобовете му. Но когато го взе, забеляза някаква тенекиена кутийка...

Предпазливо я вдигна и я огледа — вътре нещо издрънча. В такива кутийки момченцата пазят съкровищата си. На дъното с релефни букви бе написано: „Шоколадови изделия — Бриджпорт“. Елизабет я отвори.

Куклата беше на дъното. Куклата, копие на Елизабет.

Момичето се втренчи в нея и се разтрепери.

Куклата беше облечена в рокля от червен найлон, парче от шала, който Елизабет бе загубила преди два-три месеца, когато беше на кино с Ед. Вместо ръце имаше чистачки за лула, обвити в нещо като син мъх. Може би мъх, който расте върху гробовете. Върху розовата глава на куклата бе залепена фина ленена коса. Но това не бе нейната коса — къдиците на Елизабет бяха тъмноруси и тежки. Навярно такава е била косата ѝ когато...

Когато е била малка.

Тя преглътна и дочу изщракване в пресъхналото си гърло. Та нали в първи клас на всички ученици бяха раздадени ножици, ножички със заоблени остриета, за да не се порежат неумелите деца. Може би едно момченце се е промъкнало зад нея и...

Елизабет остави куклата и отново надникна в кутийката. Видя син чип за покер, върху който с червено мастило бе нарисуван странен

шестоъгълник. И разкъсан некролог, изрязан от вестник, съобщаващ за смъртта на мистър и мисис Едуард Хамнър. Двамата глупаво се усмихваха от снимката, а Елизабет забеляза, че върху лицата им е изрисуван същият шестоъгълник, този път с черно мастило. Съгледа още две кукли — мъж и жена. Приликата им с лицата на фотографиите беше безспорна и потресаваща.

Имаше и още нещо.

Елизабет го извади — ръцете ѝ трепереха толкова силно, че замалко щеше да го изпусне. От гърдите ѝ се изтръгна безпомощен вик.

Беше миниатюрна кола, от онези, които момченцата купуват от дрогериите и ги слобяват с помощта на лепило. Тази бе модел на „Фиат“ и бе боядисана в червено. Върху предницата ѝ беше залепено парче от ризата на Тони.

Елизабет обърна количката наопаки и видя, че някой е счупил *шасито*.

— Значи я намери, неблагодарна мръснице!

Тя изкрещя и изпусна количката и кутията. Отвратителните му „съкровища“ се пръснаха на пода.

Ед стоеше на вратата и я гледаше. Никога не бе виждала такава омраза, изписана на нечие лице.

Тя промълви:

— Убил си Тони.

Той злобно се усмихна.

— Едва ли ще успееш да го докажеш.

— Няма значение — отвърна Елизабет и се изненада от спокойния си глас.

— Важното е, че аз знам. И никога повече не искам да те виждам. Ако причиниш... зло... на другого, аз ще знам. И ще намеря начин да ти отмъстя.

Лицето му се изкриви, той възкликна:

— Ето как ми, се отблагодаряваш задето ти дадох всичко, което пожела! Всичко, което не би получила от друг мъж! Признай, че те направих безкрайно щастлива.

— Убил си Тони! — отново изкрещя тя.

Ед пристъпи в стаята и заяви:

— Да, направих го заради теб. За каква се мислиш, Бет? Ти дори не знаеш що е обич. Влюбих се в теб от първия път, когато те видях; преди повече от седемнайсет години. Нима Тони можеше да се похвали със същото? Никога не си се сблъсквала с трудностите, защото си *красива*. Никога не си се чувствала изоставена и самотна. Не ти се е налагало да търсиш... други начини, за да получиш всичко, което желаеш. Винаги е имало някой Тони, който да ти го поднесе на тепсия. Трябвало е само да се усмихнеш и да го пожелаеш. — Гласът му се повиши, стана писклив. — А аз никога не осъществих желанията си по този начин, въпреки че многократно се опитвах. Не срещнах разбиране от баща ми — той беше ненаситен, искаше все повече и повече. Никога не ме целуна за лека нощ, нито ме прегърна, докато не го превърнах в милионер. Майка ми беше същата. Накарах татко да се върне при нея, но тя пак бе недоволна. Господи, колко ме мразеше! Отказваше да се доближи до мене. Твърдеше, че съм чудовище! Правех ѝ чудесни подаръци, но... Бет, недей! Не, недей-й-й...

Тя настъпи куклата, която имаше нейното лице, и я смачка с пета. В гърдите ѝ припламна болка, сетне изчезна. Вече не се страхуваше от него. Ед бе само едно момченце, скрито в тялото на младеж. И носеше два различни чорапа.

— Мисля, че сега не можеш да ми сториш нищо, Ед — изрече тя.
— Струва ми се, че не греша.

Той се обърна с гръб към нея и промълви:

— Върви си! Махай се! Но поне ми остави кутията.

— Ще ти я върна, но не и съдържанието ѝ. — Тя мина покрай него. Рамената му потръпнаха, сякаш се канеше да се обърне и да я сграбчи, после се отпуснаха.

Когато Елизабет се озова на площадката на втория етаж, той застана на стълбата и пискливо изкрещя след нея:

— Махай се! Но след мен никой мъж няма да те задоволи! А когато отарееш и мъжете престанат да изпълняват прищевките ти, ще си спомниш за мен! Ще си спомниш какво си захвърлила!

Тя слезе по стълбата и се озова на заснежената улица. Студът успокoi пламналото ѝ лице. Налагаше се да извърви пеша трите километра до кампуса, но това не я плашеше. Жадуваше за разходка сред студа, която щеше да я пречисти.

Странно, но изпитваше съжаление към Ед, към момченцето, притежаващо огромна мощ, потискана от малодушието му. Момченцето, което се опитваше да превърне хората в послушни играчки и ги стъпкваше с крак, когато отказваха да му се подчиняват, или разкриеха замислите му.

А какво представлява сама тя? Притежава всичко, което липсва на Ед, въпреки че заслугата не е нейна. Спомни си реакцията си на разкритията на Алис: опитала се бе сляпо и ревниво да запази нещо, което бе лошо, но лесно и достъпно, без да мисли за чувствата на приятелката си...

„Когато останееш и мъжете престанат да изпълняват прищевките ти, ще си спомниш за мен!... Знам какво искаш.“

Но нима е така ограничена, че се нуждае от толкова малко?

Боже мой, не.

Когато се озова на шосето между кампуса и града, тя спря и един по един изхвърли омагьосаните предмети. Последен надолу полетя червеният „Фиат“, претърколи се в натрупания сняг и изчезна от погледа й.

Елизабет се обърна и продължи пътя си.

ДЖИРУСЪЛЪМС ЛОТ

СКЪПИ БОУНС,

Бях приятно изненадан, когато влязох в студения, ветровит коридор на Чепълуейт, смазан от пътуването с отвратителния дилижанс, чувствайки непреодолима нужда да облекча пикочния си мехур, и видях писмото, надписано с безподобния ти почерк върху грозната масичка от черешово дърво до вратата! Бъди сигурен, че се залових да го дешифрирам веднага щом задоволих физическите нужди (в разкошната, украсена с орнаменти тоалетна на долния етаж, където е толкова студено, че пара излиза от устата ми).

Радвам се, че най-после си се съвзел от коварната болест, загнездила се от доста време в белите ти дробове. Уверявам те, че разбирам душевните ти терзания относно „лекарството“, което ти е помогнало. Каква ирония: болен абсолюционист бива спасен от слънцето на Флорида, където гъмжи от роби! При все това, Боунс, обръщам се към теб като човек, който също е бил в „долината на сенките“: моля *те, пази се* и не се връщай в Масачузетс, докато напълно оздравееш. Острият ти ум и жлъчното ти перо ще ни бъдат от полза само ако си жив. Струва ми се, че има някаква поетическа справедливост във факта, че южняшкото слънце ти действа благотворно.

Къщата е хубава и напълно отговаря на описанието, дадено от изпълнителя на завещанието на братовчед ми, но въпреки това ми се струва доста зловеща. Разположена е на висок хълм на около четири километра северно от Фалмът и на десетина километра северно от Портланд. Зад нея има около четири акра невъобразимо запустели земи. Хвойна, диви лози, храсталаци и различни пълзящи растения покриват живописните каменни стени, обръгдащи

имението. Псевдогръцки статуи върху пиедестали надничат със слепите си очи от руините — понякога имам чувството, че ще се нахвърлят върху мене. Струва ми се, че вкусът на братовчеда Стивън е клонял към уродливото. Видях стара беседка, почти скрита под алена смрадлика, и чудат слънчев часовник, в центъра на който някога е имало градина. Всичко това подсила впечатлението за пълно безумие.

Но зашеметяващата гледка, разкриваща се от големия еркерен прозорец ме кара да забравя всичко грозно и отвратително. Погледът ми се наслаждава на скалите в подножието на нос Чепълуейт, и на океана. До прозореца стои огромно тумбесто бюро, което сякаш ме подканя да започна писането на романа, за който говоря толкова отдавна, че безсъмнено ти е омръзно да ме слушаш.

Днес времето е мрачно, с превалявания от дъжд. Всичко наоколо ми изглежда сиво — разядените от водата крайбрежни скали, които са тук от памтивека, небето и разбира се, океана, чиито вълни шумно се разбиват в назъбените скали. Подът под краката ми вибрира — странно, но някак си приятно усещане.

Знам, че не одобряваш усамотението ми, скъпи Боунс, но повярвай, че съм доволен и щастлив. Освен това, Калвин е при мен — както винаги практичен и мълчалив, — знам, че мога да разчитам на него. Сигурен съм, че след няколко дни ще се ориентираме в обстановката и ще поръчаме продукти от града. Ще ни трябва цяла армия чистачки, за да отстранят що-годе напластения от години прах.

Трябва да свършвам — още не съм разгледал цялата къща, не съм надникнал във всички стаи. Навсярно бедните ми очи ще бъдат подложени на изпитание при вида на купищата грозни мебели. Още веднъж ти благодаря за писмото — то беше като светъл лъч в кошмарната обстановка, — както и за загрижеността ти.

Предай сърдечните ми поздрави на съпругата си, помнете, че ви обичам.

СКЪПИ БОУНС,

Попаднал съм на прекрасно местенце!

Непрекъснато ме изумява, както ме изумява реакцията на жителите на близкото селце, научили за пристигането ми. Въпросното селце носи живописното име Причърс Корнърс^[1]. Калвин вече е уредил ежеседмичната доставка на провизии. Погрижил се е и за дърва за огрев. Но когато се върна от селцето, лицето му беше помръкнало. Попитах го какво се е случило, а той мрачно процеди:

— Смятат ви за луд, мистър Буун.

Засмях се и казах, че навярно са научили за мозъчното възпаление, което получих след смъртта на моята Сара — добре знаеш, че по онова време действително бях изпаднал в умопомрачение.

Ала Кал рече, че местните жители били чували за мен единствено от братовчеда Стивън, който пазарувал от същите доставчици.

— Те твърдяха, сър, че всеки, който живее в Чепълуейт е луд, или рискува да стане такъв.

Направо бях изумен. Попитах го кой му го казал. Кал обясни, че го изпратили при някакъв намусен и напълно идиотизиран тип на име Томпсън, собственик на четиристотин акра борови и брезови гори; той сечал дърветата с помощта на петимата си синове и продавал трупите на дъскорезниците в Портланд и на хората в околността.

Без да знае за нелепите предразсъдъци на местните жители, Кал му съобщил адреса, на който да доставят дървата за огрев. Томпсън зяпнал от изненада и заявил, че синовете му ще изпълнят поръчката, но само при условия,

че ще докарат дървата по пътя откъм океана и само през деня.

Верният Кал, който по всяка вероятност изтълкува погрешно смяването ми, побърза да добави, че Томпсън вонял на евтино уиски и бърборел несвързано за някакво изоставено село, за роднините на братовчеда Стивън и за червеи... В крайна сметка прислужникът ми предал поръчката на един от синовете, който — доколкото разбрах — бил също така намусен, мърляв и пиян като баща си. Предполагам, че Кал се е сблъскал със същата реакция в единствения магазин в селцето, където разговарял със собственика, докато присъстващите се опитвали да прикрият любопитството си.

Думите му не ме разтревожиха. Известно ми е, че провинциалистите обичат да разнообразяват живота си с клюки, скандали и доверия и съм сигурен, че бедният Стивън се е окказал идеална мишена. Съгласи се, че има нещо странно в смъртта на човек, паднал от собствената си веранда и намерил смъртта си.

Къщата непрестанно ме изумява. Представи си — цели двайсет и три стаи, Боунс! Помещенията на горния етаж и картинната галерия са обковани с ламперия, която е плесенясала, но все още не е изгнила. Когато вляза в спалнята на покойния ми братовчед, чувам как плъховете уплашено тичат зад облицовката на стените — съдейки по шума, навярно са огромни — все едно, че чувам стъпки на хора. Не ми се иска да връхлетя върху някой от тях нощем... нито пък денем. Въпреки това не видях никакви дупки в ламперията, нито изпражнения. Много странно.

В галерията на горния етаж висят грозни портрети, поставени в рамки, които навярно струват цяло състояние. Някои от изображенията носят известна прилика със Стивън... доколкото си го спомням, разбира се. Струва ми се, че разпознах чично Хенри Буун и съпругата му Джудит; останалите никога не съм виждал. Предполагам, че един от тях е прословутият ми дядо Робърт. За огромно съжаление не познавам тези роднини. Лицата им са интелигентни, от

тях лъха същата жизнерадост, позната ми от писмата на Стивън до мен и съпругата ми. По принцип семейната вражда възниква поради някаква нелепа причина. Разбито бюро, размяна на обиди между братя, починали преди три поколения — и ето че невинните им потомци се настройват един срещу друг.

И мал съм късмет задето вие с Джон Пити сте успели да се свържете със Стивън в момент, когато ви се е струвало, че ще последвам, моята Сара на онзи свят. Съжалявам, че съдбата ме лиши от възможността да опозная по-добре братовчеда си: навярно щях да се забавлявам безкрайно докато го слушам да възхвалява любимите си статуи и грозните мебели.

Все пак не бива да описвам с толкова черни краски сегашния си дом. Действително вкусовете ни с братовчеда Стивън са противоположни, но ако не се смятат неговите „придобивки“, тук има истински шедеври (повечето от тях скрити под кальфи в стаите на горния етаж). Открих легла, маси и мебели с дърворезба, изработени от тиково дърво, което хвърля тайнствен отблъсък. Тук има някаква възвишеност, чувства се отпечатъкът на времето. Все още не мога да решава дали къщата ми харесва, но ще се опитам да променя обстановката, докато измине студената зима, характерна за този край.

Господи, ето че пак се разбърших. Пиши ми незабавно, Боунс. Как върви оздравяването ти, имаш ли вести от Пити и от останалите? Моля те само за едно: не се опитвай *насила* да приобщиш новите си южняшки приятели към нашата кауза — доколкото ми е известно, те първо стрелят, после разговарят, подобно на нашия общ познат мистър Калхун.

6 октомври 1850

Твой верен приятел: ЧАРЛЗ

СКЪПИ РИЧАРД,

Здравей, как си? Откакто се преселих в Чепълуейт често си мисля за тебе, все се надявах, че ще ми се обадиш. Едва днес получих писмо от Боунс, с което ми съобщава, че съм пропуснал да оставя адреса си в клуба. Бъди сигурен, че и без това щях да ти пиша; понякога ми се струва, че моите верни и истински приятели са единствената ми опора на този свят. Боже мой, как се разпръснахме!

Ти си в Бостън и предано сътрудничиш на „Либъртър“ (между другото адресът ми ще бъде публикуван и там), Хансън е в Англия на едно от проклетите си *пътешествия*, а бедният стар Боунс е в „бърлогата на звяра“, където се лекува от туберкулоза.

Тук всичко се развива според предвижданията ми. Ще ти разкажа подробностите, когато не съм толкова заангажиран — сигурен съм, че като адвокат ще се заинтересуваш от случилото се в Чепълуейт и в околността.

Междуд временено се осмелявам да те помоля за една услуга. Спомняш ли си историка, с когото ме запозна на благотворителната вечеря, организирана от мистър Клари? Мисля, че се казваше Бигълоу. Във всеки случай той спомена, че хобито му е събиране на легенди от края, където понастоящем живея. Моля те да се свържеш с него и да го попиташи какви факти, местни поверия или слухове са му известни във връзка с напуснатото от жителите селце, на име Джирусълъмс Лот, намиращо се в близост до градчето Причърс Корнърс. Ще ми направиш огромна услуга, още повече, че въпросът не търпи отлагане.

Дик, препрочитайки настоящото писмо констатирах, че тонът ми е доста заповеднически, за което искreno съжалявам. Обещавам в най-скоро време да ти обясня всичко. Предай моите най-искрени поздрави на съпругата си и на симпатичните си синове.

16 октомври 1850

Твой верен приятел: ЧАРЛЗ

СКЪПИ БОУНС,

Ще ти опиша нещо, което с Кал намираме доста странно (дори обезпокояващо) — интересува ме мнението ти. В най-лошия случай разказът ще те развлече, докато се бориш с комарите!

Два дни след като пуснах последното си писмо до теб, от селцето дойдоха четири млади дами, предвождани от по-възрастна госпожа на име мисис Клорис, която изглеждаше страшно делова. Задачата им бе да почистят къщата и (доколкото могат) да избършат праха, който ме кара да кихам на всяка крачка (или поне така ми се струва). Жените незабавно се заловиха за работа, ала ми се сториха малко нервни; една от тях, доста вятърничава на вид госпожица, дори изпища, когато влязох в салона на горния етаж, където тя чистеше.

Попитах мисис Клорис за причината; прибрала косата си под избеляла забрадка, тя миеше коридора с мрачна решителност, която навярно би те удивила. Въпросната дама вдигна глава и наперено заяви:

— Страхуват се от къщата, сър, аз също, защото този върху този дом тегне проклятие.

Зяпнах от учудване, а тя продължи с по-мек тон:

— Не че Стивън Буун беше лош човек. Познавах го добре, тъй като идвах да му чистя всеки вторник и четвъртък от месеца, както едно време за покойния му баща, мистър Рандолф Буун, преди да изчезне безследно заедно със съпругата си. Мистър Стивън беше симпатичен и благ човек. Струва ми се, че приличате на него (да ме прощавате за откровеността, но не обичам да говоря със заобикалки), но къщата действително е урочасана. Никой Буун не е бил щастлив тук от времето, когато дядо ви Робърт и брат му Филип се скараха заради крадените...

(тук тя сконфузено замълча, сега продължи)... вещи през хиляда седемстотин осемдесет и девета.

Страхотна памет имат тези хора, нали, Боунс?

Мисис Клорис колебливо продължи:

— Построена е била сред нещастие, обитателите ѝ са били нещастни, тук се е проливала човешка кръв, изчезвали са хора. — (Може би съм споменавал, Боунс, че чичо Рандолф по някакъв начин станал причина дъщеря му Марчела да падне по стълбата към мазето, което ѝ струвало живота. По-късно, измъчван от угризения на съвестта, той се самоубил. Стивън споменаваше за това в едно от писмата си.) — Работила съм тук години наред, мистър Буун и не съм сляпа, нито глуха. Чувала съм страховити звуци, идващи иззад стените, сър — думкане, трясъци и веднъж дори ридаене, напомнящо истеричен смях. Честен кръст, от него ме побиха тръпки. Повтарям, сър, къщата е урочасана.

Тя замълча, навярно се страхуваше, че е казала повече, отколкото трябва.

Не знаех как да реагирам: дали да се засегна, или да приема „тирадата“ ѝ на шега, дали да прояви любопитство, или да се престоря на безразличен. Все пак чувството ми за хумор надделя.

— А вие как мислите, мисис Клорис? Може би призраките разтърсват веригите, с които са оковани?

Тя ме изгледа особено и отвърна:

— Тук може и да има призраци, но не са в стените. Сигурна съм, че не привидения ридаят, бърборят и се бълскат в мрака. Това са...

— Хайде, мисис Клорис — подканих я любезно. — И без това споделихте доста неща. Защо не довършите мисълта си?

За миг лицето по лицето ѝ пробягна странно изражение — на ужас и на (готов съм да се закълна) религиозно страхопочитание. Сега тя прошепна:

— Някои от тях са безсмъртни, те живеят в сумрачната зона между двата свята, за да МУ служат.

Сетне стисна устни и не каза нито дума повече. Опитах се да изтъръгна още подробности, но тя упорито мълчеше. Накрая я оставих на мира, тъй като се страхувах да не се обиди и да си отиде.

Така приключи този епизод, но на следващата вечер отново се случи нещо странно. Калвин беше запалил камината в хола, седях пред нея, клюмах над вестника и се вслушвах в барабаненето на дъжд по големия еркерен прозорец. Чувствах се отлично, както се чувствуаш в подобна нощ, когато навън е тъмно и студено, а ти седиш в топлата и уютна стая. Внезапно Кал застана на прага; изглеждаше възбуден и поизплашен.

— Буден ли сте, сър? — попита той.

— Почти заспах. Какво има?

— На горния етаж открих нещо, което непременно трябва да видите — отвърна Кал, едва сдържайки възбудата си.

Станах и го последвах. Докато се изкачвахме по широката стълба, прислужникът ми обясни:

— Седях в кабинета на горния етаж и четях книга — междувпрочем, доста странно литературно произведение, когато чух шум откъм стената.

— Били са плъхове — затова ли ме беспокоиш?

Той спря на площадката и тържествено ме изгледа. Лампата в ръката му хвърляше странни, тайнствени сенки върху тъмните драперии и върху портретите. Стори ми се, че изрисуваните върху тях предтечи злобно ми се усмихват. Навън вятърът нададе вой, сетне сякаш неохотно притихна.

— Не бяха плъхове — настоя Кал. — Разнесоха се трясъци и думкане, идващи иззад библиотеката, после — задавен смях. Беше ужасно, сър, дочух и драскане, сякаш някакво същество се опитваше да излезе... и да се нахвърли върху мен!

Навярно си представяш удивлението ми, Боунс. Калвин не е от хората с развито въображение, нито е склонен към истерия. Реших, че тук действително се крие някаква страшна тайна. Обърнах се към него и го попитах

какво се е случило после. Вървяхме по коридора; през отворената врата на кабинета струеше светлина. Неохотно направих няколко крачки — вече не се чувствах добре.

— Дращенето престана. След миг думкането и тръсъците се подновиха, но този път сякаш се отдалечаваха. За миг настъпи тишина — заклевам се, че дочух особен, едва доловим смях. Приближих се до библиотеката и я заопипвах с надеждата, че ще открия тайна врата.

— Е, намери ли я?

— Не, но се натъкнах на нещо друго.

Влязохме в кабинета и моментално забелязах квадратен отвор в лявата част на библиотеката. Okаза се, че тук книгите са фалшиви и зад тях има малко скривалище. Приближих лампата към отвора, но видях само дебел слой прах, натрупан в продължение на десетилетия.

— Вътре намерих това — тихо изрече Кал и ми подаде къс пожълтяла хартия. Беше карта, начертана с черен туш, на която беше изображен някакъв град, или село. Виждаха се седем сгради, под една от тях, напомняща камбанария и обозначена с кръст, имаше надпис: „Гнездото на покварата“.

В горния ляв ъгъл видях стрелка, сочеща на северозапад от селището. Под нея бе написано „Чепълуейт“. Калвин промълви:

— Когато бях в града, сър, дочух да споменават за някакво напуснато от жителите си село, наречено Джирусъльмс Лот. Местните хора са доста суеверни и го избягват.

Посочих странния надпис.

— Ами това какво е?

— Нямам представа.

Внезапно си спомних изплашеното и упорито изражение на мисис Клорис и промърморих:

— Червеят...

— Знаете ли нещо по въпроса, мистър Буун?

— Не съм сигурен. Мисля, че ще е доста интересно да разгледаме онова селце. Какво ще кажеш Кал?

Той кимна, очите му светнаха. Прекарахме близо час, търсейки някаква пролука в стената зад скривалището, но усилията ни не се увенчаха с успех. Звуците, за които говореше Кал, не се повториха.

Легнахме си и нищо не смущи съня ни.

На другата сутрин двамата с Кал потеглихме на нашата „експедиция“. Дъждът беше спрял, ала небето беше мрачно и прихлупено. Забелязах изпитателния поглед на спътника си и побързах да го уверя, че моментално ще се откажа, ако почувствам умора. Носехме раница с провизии, компас и странната, пожълтяла карта на Джирусъльмс Лот.

Наоколо цареше мъртвешка тишина, не се чуваше чуруликането на птици, нито пропукването на съчка при преминаването на някое животно. Вървяхме на югоизток сред високите, тъмни борове, чувахме само стъпките си и грохота на прибоя. Миризмата, лъжаща от океана, ми се стори особено натрапчива.

Бяхме изминали около три километра, когато се натъкнахме на обрасъл с бурени път, застлан с греди. Очевидно водеше към мястото, където отивахме, затова поехме по него — сега се движехме по-бързо. Вървяхме мълчаливо, прихлупеното небе и зловещата тишина ни потискаха.

Към единайсет часа дочухме шуртене на вода. Пътят рязко зави вляво; на отвъдния бряг на разпененото мътно поточе съзряхме, подобно на призрак, Джирусъльмс Лот.

Потокът беше широк около три метра, между двата бряга бе прехвърлено обрасло с мъх тясно мостче. На отвъдния бряг се издигаше най-живописното селце, което можеш да си представиш, Боунс. Сградите носеха отпечатъка на времето, но все пак бяха учудващо запазени. Близо до стръмния бряг се издигаха няколко къщи, построени в строг пуритански стил. Малко по-далеч, от двете страни на обрасла с бурени главна улица видяхме три-четири сгради, където навярно са се помещавали

пощата, банката и прочее, а зад тях, забила островорхия си купол в притъмнялото небе, се извисяваща църквата, позната ни от картата. Беше в печално състояние — боята бе олющена, кръстът — почернял.

Кал прошепна:

— Името на селцето напълно му подхожда^[2].

Минахме по мостчето и се огледахме. Оттук нататък историята ще ти прозвучи невероятно, Боунс, така че бъди подготвен.

Докато вървяхме през селцето имах чувството, че въздухът е натежал като олово. Сградите бяха в развалини: щорите бяха изтръгнати от бурните ветрове, покривите — хълтнали под тежестта на снеговете. Имах чувството, че мръсните прозорци злобно се взират в нас. Руините хвърляха зловещи сенки в локвите, останали от снощния дъжд.

Застанахме пред стара, порутена кръчма. Незнайно защо се бояхме да проникнем в къщите, където хората са се усамотявали далеч от очите на себеподобните си. Над изкорубената врата висеше дървена табела с избелял от времето надпис: „Страноприемница и кръчма «Глиганска глава».“ Вратата, увисната върху единствената панта изскърца злокобно и с Кал влязохме в тъмното помещение. Лъхна ни миризма на гнило и на плесен, която замалко не ни задуши. Стори ми се, че долавям и някакво зловоние, предизвикано от разложението, започнало преди години. Навярно подобна смрад се носи из гнилите ковчези, или от разровените гробове. Притиснах носната кърпичка към носа си, Кал стори същото. Огледахме се.

— Боже мой, сър... — поде прислужникът ми.

— Тук от години не е стъпвал човешки крак — довърших вместо него.

Това беше самата истина. Масите и столовете стояха на местата си като призрачни стражи; бяха прашни и изкорубени от резките температурни промени, характерни за Нова Англия, но иначе непокътнати, сякаш десетилетия наред бяха застинали в очакване някогашните посетители

отново да се настанят на тях, да си поръчат халба бира или чаша уиски, да раздадат картите и да запалят глинените си лули. Квадратно огледалце висеше до правилата на страноприемницата. С изненада установих, че е здраво. Разбираш ли значението на това, Боунс? Известно е, че момчетата обичат да влизат в изоставени сгради и да унищожават всичко, което им попадне. Няма „обитавана от духове“ къща, на която прозорците да не са изпочупени, независимо от слуховете за страшните ѝ обитатели; няма гробище без поне един надгробен камък, съборен от младите злосторници. Убеден съм, че пакостници не липсват и в Причърн Корнърс, намиращ се само на три-четири километра от Джирусълъмс Лот. При все това огледалото (което навярно е струвало солидна сума на ханджията) беше непокътнато, както и други чупливи предмети, които открихме, докато търщувахме наоколо. Единствените разрушения в Джирусълъмс Лот бяха причинени от безучастната Природа. Очевидно селцето е изоставено от жителите си. Но защо са го направили? Имам известни подозрения, но преди да ги споделя, ще ти разкажа как завърши нашата експедиция.

Качихме се на горния етаж на страноприемницата и открихме разстлани кревати, до които стояха калаени кани за вода. В кухнята също цареше ред, само дето всичко беше покрито с дебел слой прах и се разнасяше отвратителната миризма на гнилоч. Ханът беше рай за всеки антиквар: само необикновената кухненска печка би се продала за доста солидна сума на търг в Бостън.

— Какво мислиш, Кал? — попитах прислужника си, когато отново излязохме навън, под прихлупеното сиво небе.

— Струва ми се, че тук има нещо нередно, сър — отвърна той с обичайния си плачлив глас — и че трябва да поразгледаме наоколо, за да научим повече подробности.

Надникнахме в работилницата на сарача, където плесенясали изделия от кожа все още висяха на

ръждясалите пирони, в бакалницата, в склада, пълен с дъбови и с елхови дъски, в ковачницата.

По пътя към черквата, разположена в центъра на селцето, влязохме в две къщи. Бяха построени в пуритански стил и пълни с вещи, за които колекционер на антики би дал мило и драго. И двете бяха пусты, в помещенията витаеще познатата ни миризма на гнило.

Всичко наоколо изглеждаше мъртво, единствено стъпките ни отекваха в тишината. Не видяхме насекоми или птици, нито дори паяжини вътре на прозорците. Само прах.

Най-сетне стигнахме до църквата. Тя се извисяваше пред нас — мрачна, отблъскваща, студена. Имах чувството, че Божият дух и светостта отдавна са я напуснали. Изкачихме се по стълбата и аз хванах огромната желязна, халка върху вратата. С Калвин се спогледахме мрачно и решително. Дръпнах вратата, като се питах откога не е докосвана от човешка ръка, навярно отпреди повече от петдесет години. Когато я отворих, ръждясалите панти изскърцаха зловещо. Лъхна ни миризма на гнилоч и на разложение, която бе почти осезаема. Кал се задави и неволно извърна глава, за да поеме гълтка чист въздух, после колебливо попита:

— Сър, сигурен ли сте, че ви е...

— Нищо ми няма — отвърнах с престорено спокойствие. Но всъщност бях разтревожен, Боунс, и това чувство не ме напуска и досега. Според мен има опасни за душата места, където космическите излъчвания са предизвикали израждане и разложение. Готов съм да се закълна, че църквата представляваше такова място.

Влязохме в дълго преддверие без прозорци. По стените му имаше прашни закачалки и полици, претъпкани с църковни книги. Тук-таме в ниши стояха газени лампи. Наглед беше съвсем обикновено помещение. Внезапно дочух задавеното възклициране на Калвин и неволно проследих погледа му. Онова, което видях, беше светотатство, истинска гадост:

Не се осмелявам да описвам подробно картината в натруфена рамка; ще спомена само, че на нея в рубенсов стил бе изобразена Мадоната с Младенец, а в сенките зад тях пълзяха и се гърчеха уродливи същества.

— Божичко! — прошепнах.

— Тук няма Бог — рече Калвин. Думите му сякаш увиснаха във въздуха.

Отворих вратата към вътрешността на църквата и миризмата се превърна в задушлива смрад.

Под приглушената светлина подобните на призраци скамейки се простираха чак до олтара. Над тях се извисяваше дъбов амвон и губеща се в сенките нартика, върху която проблясваше злато.

Калвин, този заклет протестант, тихо изстена и се прекръсти; побързах да го последвам, защото проблясъкът идваше от голям, майсторски изработен кръст. Но той беше обърнат наопаки — символ на сатанинско богослужение.

Отдалеч дочух собствения си глас, който повтаряше:

— Трябва да запазим спокойствие, Калвин, трябва да запазим спокойствие...

Но ледена ръка бе сграбчила сърцето ми, страхувах се както никога досега. За кратко време бях попаднал в Долината на смъртта и вярвах, че няма нищо по-страшно от това. Но сега осъзнах, че съм се лъгал.

Тръгнахме по пътеката между скамейките, стъпките ни отекваха в просторното помещение и оставяха следи в праха. На олтара висяха други отвратителни картини, които предпочитам да забравя. Не желая да ги описвам, защото жадувам да ги залича от паметта си.

Заизкачвах се към амвона.

— Недайте, мистър Буун! — извика Кал. — Страхувам се, че...

Но аз вече бях достигнал целта си. В очите ми моментално се наби разтворената върху подставката огромна книга на латински. Разгърнах я и видях, че е написана отчасти на латински, съзрях нечетливи рунически

букви. Изпращам ти картичка с някои от символите, прерисувани по памет.

Разтворих книгата и се втренчих в надписа, гравиран върху кожената подвързия: Позабравил съм латинския, но все пак успях да го преведа: „Загадките на червея“.

В мига, когато докоснах книгата, прокълнатата черква и обърнатото към мен пребледняло лице на Калвин сякаш заплуваха пред очите ми. Стори ми се, че чувам тихи, напевни гласове, изпълнени с ужасяващ и някак си жаден страх, придружени от друг звук, идващ като че от земните недра. Помислих си, че халюцинирам, но в този миг се разнесе тътен. Подът потрепери под краката ми, перилото на амвона завибрира под пръстите ми, оскверненият кръст се залюля върху стената.

Побързахме да излезем навън и оставихме зловещата църква да тъне в мрак. Осмелихме се да погледнем назад едва когато, преминахме скованото от неодялани дъски мостче. Ще спомена, че за наша чест не тичахме (с което да елиминираме хилядите години, през които човекът е еволюирал от изпълнен с предразсъдъци дивак в разумно същество), но ще те изльжа, ако кажа, че вървяхме бавно.

Ето че ти разказах всичко с най-големи подробности. Не искам страхът, че отново губя разума си, да попречи на бързото ти оздравяване; ако желаеш, Кал ще потвърди описанietо ми на гореспоменатите събития, включително ужасяващите звуци иззад стените.

Завършвам с думите, че копнея отново да се видим (сигурен съм, че тогава ще забравя тревогите си). Оставам твой приятел и искрен почитател.

16 октомври 1850

ЧАРЛЗ

ДРАГИ ГОСПОДА,

В последното издание на Вашия каталог със стоки за дома (лято 1850), открих препарат, наречен „отрова за плъхове“. Бих искал да закупя една (1) опаковка от два килограма и половина от въпросния препарат при обозначената в каталога цена от трийсет цента (0,30\$). Прилагам и сумата за пощенските разноски. Моля изпратете на: Калвин Маккан, Чепълуейт, Причърс Корнърс, окръг Къмъмбърланд, Мейн.

Предварително ви благодаря.

17 октомври 1850

Искрено Ваш: Калвин Маккан

СКЪПИ БОУНС,

Развитието на събитията ме тревожи.

Шумовете в къщата се усилиха; започвам да си мисля, че не само плъхове се движат в стените. С Калвин напразно търсихме дупки или пролуки. Боя се, че съвсем не приличаме на герои от романите на мисис Радклиф. Кал твърди, че звуците се разнасят от мазето, което смятаме да огледаме утре. Перспективата за това ни се струва още по-отблъскваща поради факта, че точно в мазето сестрата на братовчеда Стивън е била постигната от ненавременна смърт.

Междувпрочем, видях портрета ѝ в галерията на горния етаж. Ако може да се вярва на художника, Марчела Буун е била хубавичко момиче с тъжно лице; известно ми е, че никога не се е омъжвала. Понякога ми се струва, че мисис Клорис има право и че над този дом тегне проклятие. Донесъл е само нещастие на предишните си обитатели.

Отново споменавам достойната мисис Клорис, защото повторно разговарях с нея. Тъй като тя ми се стори единственото разумно същество в Причърс Корнърс, днес

следобед я посетих в дома ѝ, след неприятностите, които ми се случиха.

Дървата за огрев трябваше да пристигнат още сутринта, но тъй като по обяд нямаше и помен от тях, реших да се разходя до селцето и да посетя Томпсън, при когото Кал беше направил поръчката.

Денят беше прекрасен, във въздуха се чувствуваше първият полъх на есента. Когато стигнах до чифлика на Томпсън (Кал, който остана да изследва допълнително библиотеката, ми даде най-подробни указания), изведнъж се почувствах в отлично настроение, за разлика от предишните дни. Дори бях готов да извиня закъснението на доставката.

Чифликът се състоеше от няколко порутени, обрасли в бурени постройки, които се нуждаеха от пребоядисване; вляво от хамбара се намираше кочината, където тълст шопар грухтеше и се въргаляше в калта, очевидно неподозиращ нерадостната си участ. Сред мръсния двор между къщата и стопанските постройки съществуваше жена, облечена в окъсана памучна рокля и хвърляше на пиленцата зърно от престилката си. Когато я поздравих, тя извърна към мен бледото си, изпито лице.

Останах изумен, когато то внезапно се изкриви от неизказан ужас. Навярно жената ме взе да братовчеда Стивън. Тя насочи към мен два разперени пръсти — знак за предпазване от уроци — и изпища. Изпусна престилката, зърното се пръсна по земята, а пиленцата записукаха и отхвръкнаха встрани.

Преди да успея да продумам, от къщата излезе огромен мъжага по дълги долни гащи и фланела и с тежки стъпки се отправи към мен. В едната си ръка държеше пушка, в другата — тежка канна. Гневното пламъче в очите му и залитащата му походка ми подсказаха, че това е самият Томпсън — дърварят.

— Ти си от онези Буун! — изкрешя той. — Проклет да бъдеш!

Изпусна каната и направи знак като жена си.

— Дошъл съм — започнах аз, стараейки се да запазя самообладание (доколкото бе възможно при тези обстоятелства), — тъй като не получих поръчаните дърва. Според уговорката с моя прислужник...

— Да го вземат м----- твоя прислужник! —
възклика дърварят.

Направи ми впечатление, че въпреки перченето си, той се страхува до смърт. Започнах да се притеснявам, че във възбудата си може да ме застреля. Ето защо предпазливо продължих:

— Би било учтиво да...

— М-----а на твоята учтивост!

Произнесох с възможно най-голямо достойнство:

— Много добре. В такъв случай ви желая приятен ден. Ще ви посетя друг път, когато сте в по-добро настроение.

Обърнах се и закрачих по пътя към имението.

— Да не си стъпил тук! — изкрешя дърварят след мен. — Стой си при злото! Проклет да си!

Замери ме с камък, който ме улучи в рамото. Не му доставих удоволствието да се наведа.

Спонтанно реших да посетя мисис Клорис и да разбера причината за враждебното отношение на Томпсън. Тя е вдовица (не си въобразявай, че мога да се оженя за нея, Боунс — въпросната дама е поне петнайсет години по-възрастна от мен, а както добре знаеш и аз отдавна прехвърлих четирийсетте) и живее в прекрасна къщурка край брега на океана. Заварих я да простира прането си; стори ми се, че се зарадва, когато ме видя. Почувствах огромно облекчение: нетърпимо е да си отъден от обществото поради неизвестни за тебе причини.

Мисис Клорис направи нещо подобно на реверанс и заяви:

— Мистър Буун, ако сте дошъл заради прането, предупреждавам ви, че не се занимавам с това от миналата година. Ревматизъмът така ме е налегнал, че едва успявам да изпера собствените си дрехи.

— Де да беше заради това! Мисис Клорис, искам да ми помогнете. Трябва да науча всичко за Чепълуейт и за Джирусълъмс Лот и защо местните хора се отнасят към мен с такъв страх и подозрение.

— Джирусълъмс Лот? Значи сте разбрали за селцето?

— Да, преди седмица го посетих заедно с прислужника си.

— Божичко! — Тя пребледня като платно и залитна. Протегнах ръка и я подкрепих. Очите ѝ се изцъклиха, за миг ми се стори, че ще припадне.

— Мисис Клорис, съжалявам, ако съм казал нещо, което...

— Влезте у дома — прошепна тя. — Действително трябва да узнаете всичко. Мили Боже, злото отново се върна!

Възрастната дама не промълви нито дума, докато свари силен чай в слънчевата си кухня. Когато постави димящите чаши на масата, тя замислено се загледа в океана. Несъзнателно очите на двама ни се насочиха към надвисналия над водата нос Чепълуейт, където се извисяваше моят дом. Големият еркерен прозорец проблясваше като диамант под лъчите на залязващото слънце. Гледката беше прекрасна, но някак си обезпокояваша. Внезапно мисис Клорис се обърна към мен и разпалено заяви:

— Мистър Буун, трябва незабавно да напуснете Чепълуейт!

Онемях от изненада.

— Злото се носи във въздуха откакто се заселихте там — продължи достойната дама. — През последната седмица се появиха знамения и поличби: сянка закри луната, ято козодои се заселиха в гробището, една жена роди изрод. Трябва незабавно да напуснете Чепълуейт!

Когато се съвзех от изумлението си, проговорих безкрайно любезно:

— Мисис Клорис, много добре знаете, че това са суеверия.

— Суеверие ли е, че Барбара Браун роди бебе без очи? Или че Клифтън Брокет откри диря, широка близо два метра в горите край Чепълуейт, където цялата растителност бе изсъхнала? А и вие, който сте бил в Джирусълъмс Лот — убеден ли сте, че всичко там е мъртво?

Изгледах я безмълвно; пред очите ми изплува сцената в онази зловеща църква.

Мисис Клорис здраво стисна изкривените си от артрита пръсти, опитвайки се да запази спокойствие, сетне продължи:

— Чувала съм за тези неща от майка ми и баба ми. Знаете ли историята на този клон от рода ви, заселил си в Чепълуейт?

— Бегло съм запознат с нея. От хиляда седемстотин и осемдесета година насам тук са живели потомците на Филип Буун. Брат му Робърт, който е мой дядо, се изселил в Масачузетс след скандал, свързан с някакви откраднати документи. Знам за братовчедите си само това, че зла съдба преследва целия род и се предава от поколение на поколение. Марчела загинала при нещастен случай, Стивън също умрял от неестествена смърт. Той ми завеща Чепълуейт с надеждата, че това ще сложи край на семейната вражда.

— Невъзможно е! — прошепна тя. — Знаете ли защо двамата братя са се скарали?

— Доколкото ми е известно, хванали Робърт Буун да претърска бюрото на брат си.

— Филип Буун бил напълно луд и общувал със Сатаната — прекъсна ме мисис Клорис. — Робърт Буун се опитвал да намери и унищожи скверната Библия, написана на древни езици — латински и тям подобни. Дяволска книга!

Тя подскочи, сякаш я бях ударил.

— Откъде знаете за нея?

— Видях я... дори я докоснах.

В този момент ми се стори, че мисис Клорис отново е пред припадък. Тя притисна ръка към устните си, за да заглуши вика си.

— Беше на амвона на осквернената църква в Джирусълъмс Лот — допълни аз.

— Значи все още е там! Все още е там! — Тя се залюля в стола си. — Надявах се, че Всевишният в безкрайната си мъдрост е захвърлил дяволското творение на дъното на ада.

— Каква е връзката между Филип Буун и Джирусълъмс Лот?

— Кръвна — мрачно заяви достойната дама. — Той беше белязан със знака на Звяра, въпреки че се криеше под маската на Агнецца. В нощта на трийсет и първи октомври хиляда седемстотин осемдесет и девета Филип Буун изчезна... а заедно с него — цялото население на прокълнатото село.

Мисис Клорис отказа да ми съобщи повече подробности; останах с впечатлението, че ми е разказала всичко, което знае. Непрекъснато повтаряше, че трябва да замина, обясняваше, че „кръвта вода не става“ и мърмореше нещо за тези, които *наблюдават*, и други, които *пазят*.

Навън падна мрак, което явно я разтревожи още повече; за да я успокоя й обещах, че ще помисля сериозно върху думите й.

Отправих се към дома си сред удължаващите се сенки. Доброто ми настроение се беше изпарило; в главата ми се въртяха куп въпроси, които и досега не ми дават покой. Кал ме посрещна с новината, че шумовете иззад стените са се усилили, както се убедих веднага. Опитвам се да се самозальжа, че това са само плъхове, но моментално пред очите ми се появява изплашеното лице на мисис Клорис.

Пълната, кървавочервена луна хвърля зловещи отблъсъци върху вълните. Отново си помислих за църквата и

(тук целият ред е задраскан)

Не ти пожелавам да я видиш, Боунс — гледката може да те накара да полуdeeш. Струва ми се, че ще е по-добре да си легна. Помни, че винаги мисля за теб.

19 октомври 1850

ЧАРЛС

(Следващите редове са из джобния дневник на Калвин Маккан)

20 октомври 1850

Тази сутрин си позволих да разбия ключалката, която пречи книгата да бъде отворена. Направих го преди мистър Буун да стане от сън. Останах разочарован: текстът е шифрован. Струва ми се, че шифърът е прост. Може би ще го разгадая с лекотата, с която разбих ключалката. Сигурен съм, че това е дневник — почеркът поразително напомня този на мистър Буун. Защо ли е бил скрит в най-далечното ъгълче на библиотеката и е снабден с ключалка? Книгата изглежда стара, но не може да се твърди със сигурност, защото е била почти херметически затворена. Ще се занимая с нея по-късно, ако ми остане време; мистър Буун твърдо е решил да претърсим мазето. Страхувам се, че тези опасни занимания ще се отразят неблаготворно на крехкото му здраве. Ще се опитам да го...

Ето го, идва. Налага се да прекъсна.

БОУНС,

Не мога да пиша за това!!! Все още нямам сили...

20 октомври 1850

(Из джобния дневник на Калвин Маккан)

20 октомври 1850

Страховете ми се оправдаха — здравето му се влоши...

Господи Отче Наш, който си на небесата!

Не искам да мисля за кошмара, с който се сблъскахме в мазето, но той е запечатан в съзнанието ми като на дагеротип...

Сега съм сам. Минава осем и половина, къщата е потънала в тишина, но...

Открих мистър Буун припаднал върху бюрото му; в момента той все още спи. Не мога да забравя колко достойно се държа одеве, докато аз стоях като парализиран, изгубил ума и дума.

Докосвам восьчното му чело. Слава Богу, хладно е, треската не го е хванала отново. Не смея да го пренеса в леглото, нито да го оставя сам и да отида в селото. Но дори и да можех, кой ще ни се притече на помощ? Кой ли ще се осмели да пристъпи прага на този прокълнат дом?

Господи, само като си спомня мазето! Там видяхме чудовищата, които трополят в стените!

СКЪПИ БОУНС,

Отново съм на себе си, въпреки че съм изтощен след трийсет и шестте часа, прекарани в безсъзнание. Казах, че „съм на себе си“ — каква горчива ирония се съдържа в този израз. Никога повече няма да съм същият, никога! Сблъсках се с безумие и с ужас, които надхвърлят човешкото въображение. И знам, че това не е краят, че ме очакват още незнайни ужаси и страховти.

Ако не беше Кал, навярно незабавно бих сложил край на живота си. Моят верен прислужник е олицетворение на здравомислието сред цялата тази лудост.

Позволи ми да ти разкажа всичко.

Когато слязохме в мазето, носехме свещи и бледата им светлина се оказа достатъчна, дори предостатъчна, за да видим кошмарната гледка. Преди това Калвин за сeten път се опита да ме разубеди: напомни ми за скорошното ми заболяване и заяви, че най-вероятно ще открием там огромни плъхове, които непременно трябва да бъдат унищожени.

Но аз бях непреклонен; накрая Кал рече с въздышка:

— Така да бъде, мистър Буун.

В мазето се влиза през закрит с капак отвор на пода. (Кал твърди, че го е заковал здраво с дъски след нашето „проучване“?, който повдигнахме с огромно усилие.

Лъхна ни отвратителна смрад, подобна на онази, която виташе в изоставеното селце. Пламъкът на свещта освети стръмните стъпала, които водеха надолу в мрака. Бяха в окайно състояние — видях дори липсващо стъпало, на чието място зееше тъмна дупка — никак не е чудно, че бедната Марчела е загинала тук.

— Внимавайте, мистър Буун! — извика Кал.

Отвърнах му, че възнамерявам да сторя точно това и двамата слязохме по стълбата.

Подът на мазето беше от утъпкана пръст, дебелите няколко сантиметра каменни стени бяха сравнително сухи. Това съвсем не беше „рай“ за плъховете, защото липсваха сандъци, стари мебели или купища хартия, в които тези животни правят гнездата си. Вдигнахме нагоре свещите: пламъкът им освети помещението, но далечният му край продължаваше да тъне в мрак. Подът постепенно се наклони — очевидно мазето минаваше под голямата всекидневна и под трапезарията. Следователно се движехме на запад. Наоколо цареше гробна тишина. Вонята постепенно се засилваше, мракът сякаш ни притискаше, като че се гневеше на светлината, нарушила безспорното му господство.

В далечния край на помещението каменните стени отстъпваха място на полирano дърво. Тук имаше нещо като

ниша, встрани от централното помещение, тъй че не можехме да я разгледаме преди да завием зад ъгъла.

Сторихме го и се вкаменихме — сякаш разлагащ се призрак от зловещото минало на този дом се изпречи пред нас. В нишата имаше само един стол, а над него, привързана към дебелите греди на тавана, висеше примка.

— Значи тук се е самоубил — промърмори Кал. — Господи!

— Да, обесил се е... докато трупът на дъщеря му лежал в подножието на стълбата.

Кал понечи да проговори, но в този момент се втренчи в нещо зад мен и изкрештя.

Боунс, как да ти опиша гледката, разкрила се пред очите ни? Как да ти разкажа за чудовищните обитатели в зидовете на къщата?

Стената в дъното на мазето се разтвори и от мрака надникна злобно ухилено лице с тъмни като абанос очи, черни като самата Стикс. Устата му се разтегна в беззъба, агонизираща усмивка, пожълтяла, разложена ръка се протегна към нас. Съществото ужасяващо измяука и колебливо пристъпи напред. Пламъкът на свещта го освети... *Съзрях на шията му кървавочервения белег от въжето!* Зад него се появи друго адско изчадие, което до края на живота ми ще ме преследва в сънищата ми. Беше момиче с бледо, покрито с плесен лице, устните му бяха изкривени в мъртвешка, страховита усмивка; извитата му под неестествен ъгъл глава се полюшваше.

Сигурен съм, че искаха да ни завлекат в мрака. И положително щяха да успеят, ако не бях запратил свещта си, а след това и стола право в чудовището, застанало сред пролуката в стената.

Наоколо се възцари мрак. Навярно съм загубил съзнание. Дойдох на себе си (както вече ти споменах) в спалнята, Кал седеше до леглото ми. Повярвай, че ако имах възможност щях да си плюя на петите и по нощница да избягам от тази къща на ужасите. Но не мога да го сторя. Превърнал съм се в пионка в някаква мрачна, тайнствена

драма. Не ме питай откъде го знам — просто ми е известно. Права бе мисис Клорис, когато казваше, че кръвта вода не става и че има едни, които „наблюдават“ и други, които „пазят“. Страхувам се, че съм пробудил някаква тъмна сила, която в продължение на половин век е спала в мъртвешкото селце Сейлъмс Лот; сила, която е убила прадедите ми и ги е принесла в жертва на Сатаната като живи мъртвци. Имам още по-страшни подозрения, Боунс, но съм разкрил истината само отчасти. Ако знаех... само ако знаех всичко!

ЧАРЛЗ

Естествено, пиша тези редове само за себе си; напълно сме изолирани от Причърс Корнърс. Не смея да отида там и да пусна писмото, от страх да не „разпръсна заразата“, а Калвин отказва да ме остави сам. Може би с Божията помощ повествованието ми по някакъв начин ще достигне до теб.

20 октомври 1850

Ч.

(Из джобния дневник на Калвин Маккан)

23 октомври 1850

Днес той е малко по-добре. Поговорихме за привиденията в мазето и стигнахме до заключението, че не са нито халюцинации, нито ектоплазма, а са напълно реални. Навярно (подобно на мен) мистър Буун подозира, че те са ни напуснали. Твърде е възможно: в къщата цари тишина, но тя е някак си зловеща. Сякаш сме се озовали сред измамното спокойствие в центъра на урагана...

Открих пакет документи в долното чекмедже на старомодното бюро в спалнята на горния етаж. Писмата и разписките, съдържащи се в него ме навеждат на мисълта, че това е било спалнята на Робърт Буун. Най-интересната находка се оказаха няколкото букви, надраскани на гърба

на реклама за мъжки боброви шапки. Най-отгоре пише:
БЛАЖЕНИ СА СМИРЕНИТЕ.

Отдолу има два реда на пръв поглед нищо не означаващи букви:

НБКАДЕХИЕАНIE

СЛОЖПСРЗМУТЕ

Смятам, че това е кодът към заключената и зашифрирана книга, която открих в библиотеката. Гореспоменатият код, наречен „стобор“, е бил използван от простолюдието по време на Войната за независимост. Ако махнете невалидните букви, ще получите следното:

БАЕИАМРНТ

ЛЖНССИЕИЕ

Ако ги прочетете отгоре надолу, вместо отляво надясно, ще получите цитат от библейска притча.

Преди да го покажа на мистър Буун, трябва да разучава съдържанието на книгата...

СКЪПИ БОУНС,

Случи се нещо невероятно! Кал, който говори само ако е абсолютно сигурен в твърденията си (възхитителна, макар и рядко срещана черта), открил дневника на дядо ми Робърт. Съдържанието било закодирано, но верният Кал успял да открие шифъра. Прислужникът ми скромно заявява, че направил откритието съвсем случайно, но съм абсолютно убеден, че го е постигнал благодарение на упорството си.

Във всеки случай съдържанието на въпросния дневник хвърля мрачна светлина върху загадките в Чепълуейт! Той е започнат на първи юни хиляда седемстотин осемдесет и девета, а последната записка е от двайсет и седми октомври същата година — четири дни преди странното изчезване, за което споменаваше мисис Клорис. Дневникът е доказателство за засилваща се

вманиченост (или по-точно — лудост); освен това той изяснява чудовищната връзка между прачичо ми Филип, селцето Джирусълъмс Лот и книгата, която открихме в осквернената църква.

Според Робърт Буун, Сейлъмс Лот предшества построяването на Чепълуейт (издигнат през хиляда седемстотин осемдесет и втора година) и на Причърс Корнърс (известно по онова време под името Причърс Рест и основано през хиляда седемстотин четирийсет и първа). През хиляда седемстотин и десета година в Джирусълъмс Лот се заселили членовете на секта, отцепила се от пуританска вяра, предвождани от непреклонен религиозен фанатик на име Джеймс Буун. Повярвай ми, че се стреснах, когато чух това име. Безсъмнено проповедникът е мой далечен предтеча. Мисис Клорис бе абсолютно права в суеверното си твърдение, че наследствеността играе решаваща роля в тази история. С ужас си припомних отговора й на въпроса ми каква е връзката между Филип и Сейлъмс Лот. „Кръвна връзка“ — отвърна тя; боя се, че има право, че е точно така.

Селцето е било застроена около църквата, където Буун проповядвал или по-точно — царувал. Дядо ми намеква, че той имал полови връзки с повечето жени от селцето, като ги уверявал, че такава е Божията воля. В резултат на това Джирусълъмс Лот се превърнал в чудовищен парадокс, който би могъл да съществува единствено в онези безпросветни времена, когато хората вярвали едновременно във вещици и в Дева Мария. Резултатът бил село с изродено вследствие кръвосмешението население, контролирано от обезумял свещеник, който проповядвал едновременно Библията и зловещото произведение на Де Гурдж „Свърталище на демони“. Общество, където периодично се извършвали жертвоприношения; общество на кръвосмешение, лудост и физически недъзи — обичайните спътници на този грях. Подозирам, че подобно на дядо ми Робърт, някой от незаконните синове на проповедника Буун напуснал или е

бил изгонен от Джирусълъмс Лот и заминал на юг да търси късмета си — така бил основан нашият клон от фамилия Буун. Твърди се, че той възникнал в тази част на Масачузетс, която накърно бе провъзгласена за независим щат Мейн. Прадядо ми Кенет Буун заботял благодарение на процъфтяващата по онова време търговия с кожи. С течение на времето състоянието му се увеличило, благодарение на умели инвестиции. Кенет починал през хиляда седемстотин шейсет и трета; години след смъртта му синовете му Филип и Робърт използвали парите му за построяване на Чепълуейт.

„Кръвта зове“ — бе казала мисис Клорис. Възможно ли е Кенет, син на Джеймс Буун, да избяга от побъркания си баща и от лудостта, царяща с Джирусълъмс Лот, а нищо неподозиращите му синове да построят дома си *на полмалко от три километра от родното място на баща си?* Ако това се окаже вярно, ще започна да си мисля, че някаква огромна и невидима Сила ни напътства в начинанията ни.

Според дневника на дядо ми, през хиляда седемстотин осемдесет и девета Джеймс Буун бил на преклонна възраст. Ако на двайсет и пет годишна възраст е основал селцето излиза, че е бил на сто и четири години по времето, когато е писан въпросният дневник. Следващият пасаж е из дневника на Робърт Буун:

4 август 1789

Днес за пръв път се запознах с човека, по когото брат ми се е вманиачил; принуден съм да призная, че този Буун притежава странен магнетизъм, който изключително много ме беспокои. Той е същински старейшина, има дълга бяла брада и носи черно расо — това ми се стори истинско светотатство. Още по-смущаващ бе фактът, че той бе заобиколен от жени, също като султан в харема си. Ф. твърди, че старецът все още е полово активен, въпреки че положително е надхвърлил осемдесетте...

Посетих само веднъж селцето и повече няма да стъпя там; улиците са тихи и изпълнени със страх, който старецът проповядва от амвона. Боя се, че всички жители са плод на кръвосмешение, тъй като си приличат като две капки вода. Накъдето и да се обърна, неизменно виждам образа на стареца... лицата на всички са изпити... изнурени, сякаш жизнеността им е изсмукана. Видях деца без очи и със зачатъци на носове, жени, които ридаеха, ломотеха несвързано и безпричинно посочваха към небето; дочух дяволски изопачени цитати от Библията... Ф. ме покани да присъствам на службата, но мисълта за зловещия старейшина, изправен на амвона през роденото от кръвосмешение паство, ми се стори безкрайно противна и аз утиво отказах...

Горният и следващите пасажи свидетелстват за нарастващото влияние на Джеймс Буун върху Филип. На първи септември хиляда седемстотин осемдесет и девета последният бива кръстен в църквата на Буун. Робърт пише: „Едновременно съм смаян и ужасен — брат ми се променя пред очите ми; струва ми се, че дори започва да прилича на прокълнатия старец.“ На двайсет и трети юли Робърт за пръв път споменава книгата и то съвсем бегло: „Когато тази вечер Ф. се върна от селцето, стори ми се доста загрижен. Мълча, докато стана време за лягане; едва тогава спомена, че Буун се интересувал от книга, озаглавена «Тайните на червея». За да му доставя удоволствие, обещах да пиша на антикварната фирма «Джоунс и Гуудфелоу» и да попитам дали могат да открият въпросната книга. Признателността на Ф. граничеше с раболепие.“ На дванайсети август е записано: „Днес получих две писма... едното от «Джоунс и Гуудфелоу» от Бостън. Съобщават че книгата, към която Ф. проявява интерес, им е добре известна — в цяла Америка съществували само пет екземпляра. Писмото е доста хладно; странно — с Хенри Гуудфелоу се познаваме от години...“

13 август

Ф. е безкрайно възбуден от писмото на Гуудфелоу, но отказва да сподели причината. Непрекъснато повтаря, че Буун много държи да получи екземпляр от книгата. Интересът му е необясним, тъй като, съдейки по заглавието, това е някакъв безобиден наръчник по градинарство...

Много се беспокоя за Филип; с всеки изминал ден става по-страничен. От сърце съжалявам, че се заселихме в Чепълуейт... Летните дни и нощи са горещи, потискащи, изпълнени с поличби...

В дневника на Робърт още два пъти се споменава странната книга. Изглежда, че той така и не е осъзнал истинското ѝ значение. Из записките от четвърти септември:

„Въпреки че разумът ми диктува обратното, помолих Гуудфелоу да посредничи на Ф. за издирването и покупката на книгата. Разбрах, че няма смисъл да му се противопоставям. Дори да откажа да му съдействам, брат ми разполага със собствени средства. В замяна за услугата го принудих да ми обещае, че ще се отрече от отвратителното кръщение. Ф. е много възбуден, направо трескав — не му се доверявам. Чувствам се напълно безпомощен...“

16 септември

Книгата пристигна днес, придружена от бележка от Гуудфелоу, който ми съобщава, че прекъсва деловите си отношения с мен!!! Ф. беше извънредно възбуден — едва не изтръгна книгата от ръцете ми. Тя е на неграмотен латински, има и текстове, написани с рунически букви, които изобщо не мога да прочета. Стори ми се топла; когато я докоснах, вибрираше в ръцете ми, сякаш в нея се криеши огромна сила. Напомних на Ф. обещанието му да се отрече от кръщението; той се изсмя като луд, размаха

книгата пред лицето ми и заповтаря: „Притежаваме я! Притежавай ме я! Червеят! Тайната на червея!“ След това изчезна! Предполагам, че е отишъл при побъркания си „благодетел“. През този ден повече не го видях...

Книгата повече не се споменава, но цитатите с пасажите от дневника ми помогнаха да стигна до известни предположения, които изглеждат донякъде правдоподобни. Първо, според твърденията на мисис Клорис, въпросната книга се оказала ябълката на раздора между двамата братя. Второ, че в нея са събрани нечестиви заклинание (вероятно от времето на друидите — много от техните кървави ритуали били запазени в писмена форма от римските нашественици в Британия в името на науката; голяма част от тези книги със „сатанински заклинания“ са забранени в цял свят). Трето, че Буун и Филип са възнамерявали да използват книгата за свои цели. Може би са смятали, че правят добро, въпреки че твърде се съмнявам. Много вероятно е да са се обвързали с безименните сили, които, съществуват отвъд границите на Вселената; сили, които вероятно са безсмъртни и са независими от времето. Последните записи в дневника на Робърт Буун донякъде подкрепят предположенията ми. Те са толкова красноречиви, че оставям сам да прецениш дали съм прав.

26 октомври 1789

Днес в Причърс Корнърс стана скандал; ковачът Фроу ме сграбчи за ръката и поиска да узнае какво са намислили брат ми Филип и онзи луд антихрист. Гуди Рендъл твърди, че са се появили поличби, които вещаят страхотно природно бедствие. Освен това крава родила теленце с две глави.

Колкото до мен, не се страхувам от предзнаменованията а от това, че очевидно брат ми започва да полудява. Косата му побеля за една нощ, хлътналите му и кръвясали очи са безумни. Непрекъснато се хили и

ломоти нещо; Бог знае защо, но когато не е в Джирусълъмс Лот, постоянно стои в мазето.

Козодоите се вият на ята над къщата и кацат на поляната; крясъците им се дочуват сред мъглата и се сливат с тътена на прибоя в дяволски писък, който не ми позволява да заспя нито за миг.

27 октомври 1789

Тази вечер, когато Ф. се отправи към Джирусълъмс Лот, аз го проследих, като се стараех да се движа на безопасно разстояние, за да не ме забележи.

Проклетите козодои са накацали по дърветата в гъстата гора и я изпълват с погребални стенания. Не посмях да прекося моста — селцето тънеше в мрак, с изключение на църквата, обляна от страховита червена светлина, бликаща от високите прозорци, наподобяващи преддверието на ада. Гласовете се извисяваха и затихваха в катанинска молитва; понякога се смееха, друг път хлипаха. Стори ми се, че земята под нозете ми се разлюля и изстена, сякаш не можеше да издържи огромната тежест. Побягнах, смяян и изплашен до смърт. Адските писъци на козодоите отекваха в ушите ми, докато тичах обратно през тъмната гора.

Сигурен съм, че ще се случи нещо, въпреки че не знам точно какво. Не смея да заспя, защото ме измъчват кошмири, нито да остана буден, за да не стана свидетел на безумията, които заплашват да се случат. Нощта е изпълнена с ужасяващи звуци, страхувам се, че...

И въпреки това изпитвам непреодолимо желание отново да отида там, да наблюдавам, да видя. Струва ми се, че Филип и старецът ме зоват.

Птиците

проклети проклети проклети

Тук свършва дневникът на Робърт Буун.

Забеляза ли, Боунс, как в последните редове той твърди, че самият Филип го вика?

Изводите ми във връзка с всичко случило се, се сформират въз основа на последните редове от дневника, на думите на мисис Клорис и на обитателите на Причърс Корнърс, но най-вече са продиктувани от онези ужасяващи същества в мазето — мъртви и все пак живи. Фамилията ни е обречена, Боунс. Над нас тегне проклятие, което отказва да бъде погребано с мъртъвците. То живее в мрака зад стените на къщата и в Сейлъмс Лот. Чувствам, че отново наближава краят на цикъла. Аз съм последният от семейство Буун. Страхувам се, че някой... че нещо го знае, както и от това, че съм носител на злото, което е извън човешкия разум. Годишнината се пада на Празника на Вси светии, точно след една седмица.

Как да постъпя? Защо не си тук — да ме посъветваш, да ми помогнеш! О, как съжалявам, че не си до мен!

Трябва да узная всичко. Трябва да се върна в изоставеното село. Бог да ми е на помощ!

ЧАРЛЗ

(Из джобния дневник на Калвин Маккан)

25 октомври 1850

Мистър Буун спа почти през целия ден. Лицето му бе бледо и измъчено. Страхувам се, че болестта му неизбежно ще се повтори. Докато пълнех с прясна вода гарафата му, съзрях две неизпратени писма до мистър Грансън във Флорида. Знам, че господарят ми възнамерява да се върне в Джирусълъмс Лот. Ако не му попреча, това със сигурно ще причини смъртта му. Дали да отида тайно до Причърс Корнърс и да наема двуколка? Но какво ще се случи, ако мистър Буун се събуди? Ако при завръщането си установя, че е изчезнал?

Звуците отново се чуват иззад стените. Слава Богу, че мистър Буун все още спи! Страхувам се да мисля какво ни очаква.

Малко по-късно

Занесох му вечерята в леглото. Сигурен съм, че по-късно възnamерява да стане. Въпреки уклончивите отговори на въпросите ми, знам какво е намислил. Въпреки това ще отида до Причърс Корнърс. Открих в куфара си няколко сънтворни прахчета, предписани на мистър Буун при последното му заболяване; разтворих едно в чая му и той го изпи, без да подозира нищо... Сега отново спи.

Ужасявам се от мисълта да го зарежа сам с чудовищата, които трополят зад стените, но още по-страшно е да го оставя сред тези стени. Преди да изляза, заключих вратата на спалнята.

Ако е рекъл Бог, той все още ще спи, когато се върна с двуколката!

Още по-късно

Замеряха ме с камъни! Замеряха ме с камъни като бясно куче! Чудовища, зверове! Тези, които наричат себе си *хора*! Ние двамата сме затворници в Чепълуейт...

Козодоите прииждат на ята и кръжат над къщата.

СКЪПИ БОУНС,

Навън се свечерява; току-що се събудих, след като прекарах в сън почти цялото последно денонощие. Кал мълчи, но мисля, че е сложил приспивателно в чая ми, след като е заподозрял намеренията ми. Той е изключително добър и верен приятел и ми мисли доброто, затова няма да му се карам.

Въпреки това съм твърдо решен да отида в Джирусълъмс Лот и то още утре. Чувствам се спокоен и изпълнен с решителност, но се страхувам да не би отново да се разболея. Ето защо трябва да отида до селцето още утре. Би било добре да го сторя още тази вечер, но дори

заплахата да попадна в ада не би могла да ме принуди да отида през нощта.

Не бива да пиша повече. Бог да те благослови и да бди над тебе, Боунс.

26 октомври 1850

ЧАРЛЗ

P.S. Козодоите надават злокобни писъци, а ужасяващите шумове иззад стените се подновиха. Кал си въобразява, че не ги чувам, но жестоко се лъже.

Ч.

(Из джобния дневник на Калвин Маккан)

27 октомври 1850

Неумолим е. Добре, тогава ще го придружа.

СКЪПИ БОУНС,

Много съм слаб, но съм в съзнание. Не съм сигурен за датата, но съдейки по прилива и по залеза на слънцето в алманаха ми, навярно съм я написал правилно.

Седя зад бюрото си, където сътворих първото си писмо до тебе от Чепълуейт, и се взирям в тъмния океан, от повърхността на който бързо изчезват последните отблясъци на слънцето. Никога повече няма да го видя. Това е последната нощ в живота ми. Напускам този свят, за да отида в Долината на сенките.

Вълните неуморно се разбиват в скалите; облаци морска пяна изригват като фонтан на фона на притъмняващото небе, подът под краката ми вибрира. В стъклото на прозореца съзирам лицето си — бледо като на вампир. Не съм сложил залък в устата си от двайсет и седми октомври; навярно щях да умра от жажда, ако онзи ден Калвин не оставил пълната гарафа до леглото ми.

О Боунс, Кал вече го няма! Загина вместо мен, вместо нещастника с тънки като пръчки ръце и лице като на череп, чието отражение съзирам в тъмното стъкло. Питам се дали не е по-щастлив от мен — вече не го преследват кошмарите, които ме измъчват през последните дни — уродливи същества, скрити в тъмните ъгли на делириума. Дори в този миг ръцете ми треперят — изпърсках с мастило цяла страница...

През онзи трагичен ден Калвин препречи пътя ми точно когато се канех тайно да напусна къщата, въобразявайки си, че ще успея да го измамя. Бях му заявил, че съм решил да заминем и го помолих да отиде до Тандрел, на шестнайсетина километра от Чепълуейт (където навярно не ни познаваха) и да наеме кабриолет.

Той се съгласи; наблюдавах го как пое по пътя край океана. Щом изчезна от погледа ми, побързах да навлека палтото си и да увия дебел шал около врата си (времето бе застудяло; утринният бриз носеше полъха на наближаващата зима). В един миг съжалих, че нямам пистолет, сетне се засмях на хрумването си. В този случай пистолетът не би могъл да ми помогне.

Измъкнах се навън през килера, спрях и хвърлих последен поглед към океана и към небето: жадувах да напълня дробовете си със свеж въздух, който скоро щеше да бъде заменен от зловоние, да видя чайка, рееща се над вълните...

Обърнах се... и видях Калвин Маккан.

— Не бива да отивате сам — произнесе той с мрачно лице.

— Калвин...

— Нито дума повече! Ще отидем заедно и ще направим необходимото, или насила ще ви върна в къщи. Не сте добре, не бива да отивате сам.

Невъзможно е да опиша обзелите ме противоречиви чувства; объркване, гняв, благодарност, и най-вече — обич.

Мълчаливо минахме покрай беседката и слънчевия часовник, прекосихме обраслия с бурени път и навлязохме

в гората. Наоколо цареше мъртвешка тишина — не се чуваше чуруликането на птици, нито песните на щурците. Светът изглеждаше обвит в плащаница от мълчание. Доловяхме миризмата на солена вода и на водорасли, както и идващия отдалеч аромат на изгоряло борово дърво. Листата на дърветата бяха обагрени в ярки цветове, но ми се струваше, че аленото преобладава.

Скоро миризмата на сол и на водорасли изчезна и бе заменена от познатото ни зловоние — резултат от разложението, което вече ти описах. Когато достигнахме тесния мост над поточето, очаквах Кал да ме помоли да се откажа, но бях разочарован. Той спря, втренчи се в зловещата островърха камбанария, която сякаш засенчваше синьото небе, сетне ме погледна. Продължихме пътя си.

Приближихме се предпазливо към църквата на Джеймс Буун. Отворената врата висеше на единствената си панта, както я бяхме оставили миналия път; мракът отвътре сякаш ни се присмиваше. Докато се изкачвахме по стъпалата усетих, че камък падна от сърцето ми; улових с треперещи пръсти халката на вратата и я дръпнах. Вонята ми се стори по-силна, по-заплашителна от всякога.

Пристъпихме в мрачния коридор и без да спираме, влязохме в църквата.

Всичко бе обърнато с главата надолу. Незнайна сила бе вилняла и наоколо цареше пълно опустощение. Скамейките бяха преобърнати и натрупани една върху друга като съчки. Кръстът лежеше на пода под източната стена и назъбената дупка в мазилката свидетелстваше за силата, с която беше запратен. Газените лампи бяха изтръгнати от подставките си и вонята на китово масло се смесваше с отвратителната смрад, която се носеше из цялото село. А по централната пътека, като следи от краката на младоженка, се проточваше черна, слизеста диря, тук-таме се виждаха капчици кръв. Вдигнахме очи към амвона, който единствен беше непокътнат. Върху него, взирайки се в нас с изцъклени очи над светотатствената Библия, лежеше мъртво аgne.

— Господи! — прошепна Калвин.

Приближихме се, като се стараехме да избегнем слизестата диря на пода. Стъпките ни отекваха сред просторното помещение, ехото ги подемаше и ги превръщаше в подигравателен смях.

С Кал се изкачихме на амвона. Агнето не беше разкъсано или изпохапано; по-скоро изглеждаше, че са го стискали, докато кръвоносните му съдове са се пръснали. Кръвта образуваше локви около подставката с книгата... но върху Библията тя ставаше прозрачна и руническите букви се четяха, сякаш под оцветено стъкло!

— Налага ли се да я докосваме? — попита Кал.

— Да.

— Какво ще правите?

— Онова, което е трябвало да се стори още преди шейсет години — ще я унищожа!

Отместихме мъртвото агне от Библията; то падна на пода с оглушителен трясък. Обагрените с кръв страници сякаш пламнаха и хвърлиха ален отблъсък.

Ушите ми запищяха; стори ми се, че дочувам тих напев иззад стените. Изплашеното лице на Кал ми подсказа, че и той го е чул. Подът под краката ни потрепери, сякаш злият дух, обитаващ църквата, се опитваше да ни прогони от царството си. Представата за пространство и за време ме напусна, църквата се изпълни с привидения и като че се освети от отблъсъците на вечния адски огън. Стори ми се, че съзирам Джеймс Буун — отвратителен и обезобразен — да подскача около проснато на земята женско тяло; зад него видях чичо Филип, верния му последовател, облечен в черно расо с качулка, който държеше нож и дълбока купа.

— *Deum vobiscum magna vermis...*

Буквите потрепериха и се загърчиха върху страницата пред очите ми, напоена с кръвта на жертвата на безименното създание, което пълзеше в мрака...

Паство от слепи, изродени същества, полюшващи се в безсмислена, сатанинска молитва; деформирани лица,

върху които е изписано жадно, безименно предчувствие...

Латинският се замени с друг език — език, който е бил древен още преди построяването на египетските пирамиди, когато земята е представлявала кълбо от газове:

— Гаугин вардар йогсогот! Верминис! Гуагин!
Гуагин! Гуагин!

Амвонът се наклони напред и започна да се разцепва. Калвин изкрештя и закри лицето си с ръце. Нартиката потрепери, сякаш бе кораб, разтърсан от бурни вълни. Сграбчих книгата — стори ме се нажежена като самото слънце. Почувствах, че ще бъда изпепелен, ослепен.

— Бягайте! — извика Калвин. — Бягайте!

Но аз стоях като вкаменен и чуждото присъствие ме изпъльваше като дървен съд, който е очаквал този миг години, поколения наред.

Изкрештях:

— Гаугин вардар! Слуга на Йогсогот Безименния!
Червеят от Отвъдното! Този, който погълща звездите!
Който ослепява времето! Верминис! Алай! Алай! Гуагин!

Калвин ме бълсна; църквата се завъртя пред очите ми, стоварих се на пода. Ударих главата си в ръба на преобрънатата скамейка и усетих страхотна болка, която сякаш проясни разума ми. Измъкнах кибрита от джоба си.

Подземно бучене изпълни църквата, от стените се посипа мазилка. От островърхия купол се разнесе задавения звън на ръждясалата камбана, която сякаш пригласяше на тътена.

Драснах клечка кибрит и я поднесох към книгата в мига, когато амвонът се наклони напред и се взриви; във въздуха се разхвърчаха парчета дърво. Под нас зейна огромна черна пропаст. Кал се олюя на ръба й с протегнати ръце, устните му бяха изкривени в беззвучен писък — тази гледка ще ме преследва до края на живота ми.

Внезапно пред мен се надигна огромна, сива пулсираща маса. Зловонието ме обгръна като кошмарен океански прилив. Съзрях лепкаво, покрито с издатини,

тресяще се като желе тяло, огромно и страшно създание, което изскочи от земните недра. Изведнъж осъзнах ужасяващата истина: *това бе само един пръстен, една част от чудовищен, сляп червей, живял десетилетия наред в мрака под осквернената църква!*

Книгата в ръцете ми пламна, стори ми се, че извисеното над мен чудовище беззвучно изкрешя. Сетне то удари Калвин и го запрати в далечния край на църквата, подобно на парцалена кукла.

След миг червеят потъна в земята, като оставил след себе си огромна, назъбена дупка, заобиколена от черна слуз. В ушите ми отекна кресливо мяукане, което постепенно затихна.

Погледнах към книгата — беше напълно изпепелена.

Засмях се, сетне започнах да вия като ранен звяр.

Чувствах, че обезумявам; седях на пода, кръвта струеше от слепоочието ми, крещях и бърборех несвързано, взирайки се в тъмните сенки, докато Калвин лежеше в другия край на църквата и ме гледаше с мъртвите си, изцъклени от ужас очи.

Не зная колко време съм останал в това състояние, което не се поддава на описание. Когато дойдох на себе си забелязах, че сенките са се удължили, падаше мрак. Внезапно нещо се раздвижи в огромната дупка на пода.

Нечия ръка се вкопчи в назъбените дъски.

Налудничавият смях замръя в гърлото ми. Обзе ме странно спокойствие сякаш вече бях мъртъв.

Бавно и никак си заплашително, от мрака се измъкна труп, част от череп се втренчи в мен, по челото му пълзяха бръмбари, прогнило расо прилепваше към плесенясалия скелет с хълтнали ключици. Само очите бяха живи — червени вдълбнатини, в които се четеше не само безумие; приличаха на космическа пустош.

Мъртвецът беше дошъл да ме повлече със себе си в мрака...

Сепнах се, изкрешях и хукнах навън, като изоставих в църквата тялото на най-верния ми приятел. Тичах като

обезумял, въпреки че въздухът изгаряше като нагорещи лава белите ми дробове. Тичах, докато отново се озовах в този обладан от нечиста сила дом. Втурнах се в спалнята си, където съм припаднал и съм лежал в безсъзнание досега. Дори в умопомрачението си бях забелязал семейната прилика в онова мъртво и едновременно живо същество. То не приличаше на Филип, нито на Робърт, чиито портрети висят в картинната галерия на горния етаж. *Полуразложеното лице принадлежеше на Джеймс Буул Пазителя на червея!*

Той все още е жив и обитава криволичещите, тъмни проходи под Джирусълъмс Лот и Чепълуейт, ТО също е живо. Изгарянето на книгата временно ще го спре, не съществуват и други екземпляри от нея.

Като последен представител на рода Буун аз съм „вратата“ към това зло. За благото на цялото човечество трябва да умра... и завинаги да прекъсна връзката.

Ще се предам на океанските вълни, Боунс. Тук свършвай разказът и жизненият ми път. Бог да даде покой и мир на всички вас.

4 ноември 1858

ЧАРЛЗ

Гореспоменатите необикновени писма след време попаднаха в ръцете на мистър Евърет Грансън, до когото бяха адресирани. Предполага се, че повторен пристъп на мозъчна треска, подобен на онзи, последвал смъртта на съпругата му през хиляда осемстотин четирийсет и осма е довел Чарлз Буун до умопомрачение, което го е накарали да убие своя прислужник и верен приятел мистър Калвин Маккан.

Записките в джобния дневник на последния са блестящ пример за фалшификация, безсъмнено извършена от мистър Чарлз Буун в усилието да подкрепи параноичното си заблуждение.

Но твърденията на мистър Буун се опровергават минимум по два показателя. Първо, когато селцето Сейлъмс Лот било „преоткрито“ (използвам термина на историците), подът на нартиката бил изгнил, но

по него нямало и следа от огромната дупка, която споменава мистър Буун. Старите пейки действително били преобърнати и няколко прозореца — счупени, но това се обяснява с набезите на злосторници от съседните села. Най-старите жители на Причърс Корнърс все още разпространяват нелепи слухове за Джирусълъмс Лот (навярно тази безобидна легенда е подействала на болното въображение на Чарлз Буун и е предизвикала фатални за него последствия), но никой не им обръща внимание.

Второ, Чарлз Буун не бил последен от рода си. Робърт Буун имал поне двама незаконни синове. Първият починал много млад; вторият приел фамилията Буун и се заселил в Сентръл Фолс, Роуд Айлънд. Аз съм последният от този клон на семейство Буун — с Чарлз сме втори братовчеди, въпреки че ни разделят три поколения.

Писмата и джобният дневник попаднаха в ръцете ми преди десет години. Предоставям ги за публикуване в деня на настаняването ми в Чепълуейт — фаталния дом на семейство Буун. Надявам се, че читателят ще се смили над бедния, умопобъркан Чарлз. Всъщност той е бил прав в едно: къщата непременно трябвало да бъде посетена от унищожител на гризачи.

Съдейки по шума, в стените има огромни плъхове.

2 октомври 1971

ДЖЕЙМС РОБЪРТ БУУН

---

[1] Preacher's Corners — в буквalen превод — Кътчето на свещеника — Б.пр. ↑

[2] Jerusalem's Lot — ѹерусалимски парцел — Б.пр. ↑

НОЩЕН ПРИБОЙ

След като непознатият умря и вятырът разнесе миризмата на изгорялата му плът, ние се запътихме обратно към брега. Кори носеше радиото си — един от онези големи колкото куфар транзистори, които работят с около четирийсет батерии и имат магнитофон. Възпроизвеждането не беше особено качествено, но за сметка на това радиото беше доста мощно. Кори произхождаше от богато семейство преди избухването на Аб, но сега тези подробности нямат значение. Дори огромният му радиомагнетофон е хубава, но безполезна вещ. Останали са само две радиостанции, които успяваме да хванем. Програмата, изльчвана от Портсмут, се води на някакъв селски диджей, който е откачил на тема религия. Пуска плоча на Пери Комо, казва по някоя молитва, ридае, пуска Джони Рей, чете от псалмите (също като Джеймс Дийн в „На изток от рая“), сетне отново циври. Весела радиостанцийка, няма що. Веднъж този тип изпя „Събирайте снопите“ с прочувствен, прегракнал глас, от който двамата с Нийдълс изпаднахме в истерия.

Масачузетската станция беше по-свястна, но я хващахме само нощем. Водещите бяха банда хлапета. Навярно бяха превзели радиопредавателите на WRKO или WKDM в Портсмут, след като персоналът измрял, или избягал. Изльчваха смешни позивни, като НАРКОМАНИ, ПРОСТИТУТКИ и тям подобни. Абсолютен майтап — направо да се пръснеш от смях. По обратния път към брега слушахме тази радиостанция. Със Сузи се държахме за ръце, Кели и Джоан се движеха пред нас, а Нийдълс вече бе прехвърлил билото на хълма и беше извън полезрението ни. Кори вървеше най-отзад и размахваше радиото си. „Стоунс“ пееха „Енджи“.

— Обичаш ли ме? — повтаряше Сузи. — Само това ме интересува — дали действително ме обичаш.

Тя искаше непрекъснато да й се обяснявам в любов — бях нейното плющено мече.

— Не — отвърнах.

Сузи започваше да напълнява и ако поживееше още известно време (което беше малко вероятно), щеше да се превърне в тънста повлекана. Отгоре на всичко беше много устата.

— Адски си гаден — промълви тя и притисна длан към лицето си. Лакираният нокти проблеснаха под светлината на лунния сърп, изплувал на небето преди около час.

— Пак ли ще цивриш?

— Млъкни! — По гласа ѝ разбрах, че действително ще се разплачеш.

Изкачихме се на хълмчето и спряхме за миг.

Преди избухването на Аб тук тук имаше плаж, пренаселен с туристи, екскурзианти, сополиви хлапета и бабички с провисната плът и с изгорели от слънцето гърбове. В пясъка се валяха опаковки от шоколадчета и захарни пръчки, влюбени двойки се натискаха върху плажните кърпи, във въздуха се носеше вонята на изгорели газове от ауспусите на колите, примесена с миризмата на водорасли и на плажно масло.

Но сега боклукут беше изчезнал, погълнат от вълните като шепа солети. Нямаше ги хората, които отново да замърсяват плажа — нашата групичка беше прекалено малка, за да причини видими щети. Освен това ние обичахме природата — нали преди малко бяхме направили жертвоприношение в нейна чест? Дори Сузи бе участвала — малката мръсница Сузи с дебел задник, пристегнат в клоширан панталон с цвят на къпини.

Белият пясък образуващ дюни, линията на прилива се очертаваше от преплетени водорасли и плавеи. Луната хвърляше върху брега мастилени сенки във формата на полумесец. Кулата на спасителите се издигаше на петдесетина метра от плажните кабинки, щръкнала в небето като костелив пръст.

Докъдето ни поглед стигаше вълните неуморно се разбиваха върху брега, от тях изригваха фонтани пяна.

Мисля си, че предишната нощ същите вълни вероятно са изминали половината път до Англия.

— Слушахте „Енджи“ на „Стонс“ — обади се програкнал глас от радиото на Кори. — Много си падам по това старо парче, польх от минало незабравимо, плоча на всички любима... Аз съм Боби. Пред

микрофона трябваше да е Фред, но грипът го пипна. Подул се е като балон.

Сузи се засмя, въпреки че сълзите все още блестяха върху клепачите ѝ.

Заслизах по-бързо към брега, за да я накарам да мълкне.

— Почакай! — извика Кори. — Хей, Бърни, почакай!

Онзи по радиото четеше мръсни стихове, някакво момиче го попита къде е бирата. Той ѝ отвърна нещо, но в този момент стигнахме до брега. Обърнах се да проверя какво прави Кори. Както обикновено, той се спусна по хълмчето по задник: изглеждаше толкова нелепо, че го съжалех.

— Тичай! — извиках на Сузи.

— Защо?

Плеснах я по задника и тя изпища.

Затичахме се. Сузи пръхтеше като кон и ме молеше да бягам по-бавно, но изобщо не ѝ обърнах внимание. Вятърът свистеше в ушите ми и отмяташе косата от челото ми. Във въздуха се носеше острата миризма на сол. Вълните шумно се разбиваха в брега — напомняха ми покрито с пяна черно стъкло. Изритах гumenите си сандали и се затичах бос по пясъка, без да обръщам внимание на мидените черупки, които се забиваха в стъпалата ми. Кръвта бучеше в ушите ми.

Внезапно се озовах пред навеса. Нийдълс вече беше под него. Хванати за ръце, Кели и Джоан стояха отвън и се взираха в океана. Направих кълбо напред (песъчинките напълниха ризата ми) и се озовах точно пред Кели. Той се стовари върху мен и притисна лицето ми в пясъка, а Джоан гръмко се разсмя.

Изправихме се и усмихнато се спогледахме. Сузи се бе отказала да тича и тромаво се влачеше към нас. Кори почти я беше настигнал.

— Страхотна клада, а? — възклика Кели.

— Мислиш ли, че е дошъл чак от Ню Йорк, както твърдеше? — попита Джоан.

— Нямам представа — отвърнах.

И без това нямаше никакво значение. Когато открихме непознатия зад волана на огромен линкълн, той беше почти в безсъзнание и бълнуващ. Главата му беше колкото футболна топка, шията му се бе издула като наденица. Със сигурност беше пипнал грип и дните му бяха преbroени. Ето защо го завлякохме на носа с изглед

към брега и го изгорихме. Човекът промърмори, че се нарича Алвин Сакхайм; непрекъснато викаше баба си — явно взе Сузи за нея. Бог знае защо, но това ѝ се стори адски забавно. Тя е в състояние да се смее на най-невероятни неща.

Кори предложи да изгорим непознатия, но всъщност всичко започна на шега. В колежа Кори беше прочел suma книги за вещици и за черна магия. Стоеше до линкълна на Алвин Сакхайм, хилеше се злорадо в мрака и бърбореше, че ако принесем жертва на божовете, може би те ще ни запазят от А6.

Естествено никой от нас не вярваше в тези щуротии, но постепенно предложението на Кори ни заинтересува. Беше нещо ново, ето защо накрая го приехме. Привързахме Алвин към телескопа (ако пуснеш монета от десет цента в прореза в безоблачен ден през телескопа се вижда чак до Портланд), като използувахме коланите си, сетне се спуснахме да събираме сухи клони и изхвърлени от прилива плаващи. Приличахме на деца, които играят на някаква нова жмичка. През това време Алвин Сакхайм висеше на стълба на телескопа и несвързано бърбореше за баба си. Очите на Сузи се разшириха, тя се задъхаха — гледката явно я възбуди. Когато се озовахме в долчинката в подножието на хълма, Сузи се наведе и ме целуна. Устните ѝ бяха наплескани с червило — имах чувството, че целувам мазна чиния.

Отблъснах я и от този момент нататък тя започна да се цупи.

Изкачихме се обратно на носа и натрупахме сухи съчки чак до кръста на Алвин Сакхайм. Нийдълс поднесе запалката си към кладата, която моментално пламна. Нещастникът, привързан към телескопа, закрещя миг преди огънят да обгръне косата му. Във въздуха се носеше миризма като на свинско печено.

Нийдълс се обърна към мен:

- Дай една цигара, Бърни.
  - Зад тебе има около петдесет картона.
- Той се ухили и смачка комара върху ръката си.
- Мързи ме да се обърна.

Подадох му цигара и седнах до него. Спомних си как ние със Сузи се запознахме с него в Портланд. Когато го видяхме за пръв път, той седеше на тротоара пред Държавния театър и подрънкваше струните на голяма старомодна китара, която бе задигнал отнякъде.

Звуците отекваха из пустата улица, сякаш се намирахме в концертна зала.

Сузи задъхано спря пред нас.

— Много си гаден, Бърни.

— Хайде, Сю, обърни плочата — адски е скапана от тази страна.

— Копеле! Тъп, безчувствен гадняр! Мръсник!

— Разкарай се, или ще те напляскам! — извиках. — Да пукна, ако не го направя.

Тя отново зациври — много я биваше да се прави на нещастна. Кори се приближи до нея и се опита да я прегърне. Сузи го удари в слабините, а той я заплю в лицето.

— *Ще те убия!*

Момичето се нахвърли върху него — крещеше, плачеше и размахваше ръце като вятърна мелница. Кори отстъпи назад, залитна, сетне подви опашка и побягна. Сузи се спусна след него, като го ругаеше истерично. Нийдълс отметна глава и се засмя. Шумът на прибоя почти заглушаваше радиото.

Кели и Джоан незабелязано се бяха отдалечили. Съзрях ги долу на плажа, досами водата, вървяха прегърнати през кръста. Напомниха ми реклама на туристическа агенция: „*Посетете живописния остров Сейнт Лорка*“. Изпитвах удоволствие като ги гледах — чувствата им бяха толкова искрени...

— Бърни?

— Какво? — Седях, пушех и си представях как Нийдълс отваря капачето на запалката, завърта колелцето и запалва огън с помощта на камъче и стомана, също като първобитен човек.

— Загазил съм — продължи Нийдълс. Разтревожено го изгледах.

— Сигурен ли си?

— Абсолютно. Имам страхотно главоболие, стомашни спазми... боли ме, когато пикая.

— Може да е обикновен хонконгски грип. Сузи го беше пипнала и си мислеше, че ще умре.

Засмях се. Това се бе случило седмица преди да затворят завинаги нашия университет и месец преди да започнат да изнасят телата на мъртвите с камиони и да ги заравят с булдозери в масови гробове.

— Погледни! — Той драсна кибритена клечка и я поднесе към лицето си. Видях първите триъгълни петна и характерните отоци. Да, безсъмнено се беше заразил от А6.

— Май че си прав — промълвих.

— Знаеш ли, не се страхувам колкото очаквах — тихо рече Нийдълс. — За разлика от теб. Убеден съм, че непрекъснато мислиш за това.

Побързах да отрека:

— Не е вярно.

— Не можеш да ме заблудиш. Знам, че и този тип, когото изгорихме, не ти излиза от ума. Не се измъчвай — мисля, че всъщност му помогнахме. Съмнявам се, че изобщо е разбран какво става.

— Грешиш.

Той вдигна рамене и се обърна на другата страна.

— Няма значение.

Пушехме мълчаливо. Взирах се във вълните, които се разбиваха в брега и се връщаха обратно. Ето че и Нийдълс се бе заразил от страшната болест. Това ме накара отново да осъзная жестоката действителност. Беше краят на август, след една-две седмици щяхме да почувствуем първия полъх на есента. Време бе да се преселим подалеч от океана. Но има ли смисъл — до Коледа може би всички ще бъдем мъртви. Представих си как безжизнените ни тела лежат в нечий хол; скъпото радио на Кори стои върху библиотеката, претъпкана със съкратени издания на популярни романи, а бледото зимно слънце нахлува през затворените прозорци и рисува безсмислени шарки върху килима.

Картината, която се появи във въображението ми беше толкова ярка, че потръпнах. Не бива да мисля за зимата още през август...

Нийдълс се ухили.

— Видя ли? Действително се страхуваш.

Не знаех какво да отговоря. Изправих се и заяви:

— Отивам да потърся Сузи.

— Бърни, хрумвало ли ти е, че може би сме последните оцелели хора на Земята?

Под бледата лунна светлина той вече изглеждаше полумъртъв, с тъмни сенки под очите и бели, тънки като молив пръсти.

Пристъпих няколко крачки напред и се загледах в необятната водна шир. Виждаха се само високи вълни с разперени гребени. Шумът на прибоя беше оглушителен като че се бе разразила гръмотевична буря. Затворих очи и почувствах студения и влажен пясък под босите си крака. Помислих си: „Голямо чудо, че сме последните хора на Земята. Приливът ще бъде вечен, докато има луна, която да привлече водата.“ Открих Сузи и Кори на плажа. Тя го яхаше, като че бе непокорен жребец и натискаше главата му в разпенената вода. Кори безпомощно размахваше ръце. И двамата бяха мокри до кости. Приближих се и леко я изритах. Кори побърза да изпълзи встрани, докато се задавяше и кашляше.

— *Мразя те!* — изкрештя ми Сузи. Разтегнатите ѝ устни наподобяваха ухилен полумесец. Напомняха ми вход на цирк. Когато бях малък, майка ми ме водеше в Държавния парк „Харисън“. Там имаше циркова палатка, върху предната част на която беше изрисувано лице на клоун, а публиката влизаше през устата.

— Хайде, Сузи, ставай.

Протегнах ѝ ръка. Тя колебливо я пое и се изправи. Мокрият пясък беше полепнал по дрехите и по лицето ѝ.

— Не трябваше да ме риташ, Бърни. Никога повече не го...

— Я стига!

Не можех да я сравня дори с джубокс: при нея не трябваше да пускаш монета, но и никога не преставаше да дрънка.

Тръгнахме по брега към централната сграда. Очевидно мъртвият управител на курорта е обитавал апартамента на последния етаж.

Всъщност Сузи не заслужаваше да спи в легло, но Нийдълс имаше право — вече всичко беше безсмислено, нямаше пред кого да си придавам важност.

Преди да се кача по стълбата, за миг се загледах в счупената витрина на магазина и в изложените прашни стоки, които никой не си беше направил труда да открадне: купища тениски (с щамповани отпред небе, море и надпис „Курорт Ансън“), лъскави гривни, които потъмняват на втория ден, след като ги сложиш на ръката, разноцветни пластмасови обеци, плажни топки, грозни керамични мадони, пластмасови гадории, изобразяващи повръщане („Колко реалистично! Изprobвай го пред съпругата си!“), фойерверки за Четвърти юли, които вече никога няма да се празнува, плажни кърпи с щампована пищна

красавица по бикини и имената на стотина прочути курорти, флагчета, балончета, бански костюми. До магазина се намираше закусвалня, на витрината й се мъдреше огромен надпис: „Опитайте нашия специалитет с миди“.

Когато бях в гимназията, често идвах на този плаж. Това беше седем години преди избухването на А6; по онova време имах гадже на име Морийн. Беше едро момиче и носеше розов бански костюм на бели карета. Занасях я, че прилича на покривка за маса. С нея често се разхождахме боси по пътеката пред закусвалнята, усещахме под краката си горещите, покрити с пясък дъски. Но така и не опитахме специалитета с миди.

Сузи ме изтръгна от спомените ми.

— Какво гледаш, Бърни?

— Нищо. Хайде, ела.

Спах неспокойно и често се събуждах облян в пот. Сънувах Алвин Сакхайм, който седеше зад волана на лъскавия жълт линкълн и бърбореше за баба си. От него бе останала само подутата, опушена от дима глава и овъгления скелет, от който се разнасяше миризма на изгоряло. Продължаваше да ломоти, но не можех да различа думите му. Сетне се събудих. Задъхвах се.

Сузи се изтягаше напряко върху бедрата ми, бледа и подпухнала. Часовникът ми показваше четири без десет, но установих, че е спрял. Навън все още цареше мрак. Вълните шумно се разбиваха в брега. Приливът беше в най-високата си точка — навярно минаваше четири. Скоро щеше да се съмне. Станах и излязох в коридора. Океанският бриз Разхлади горещото ми тяло. Казах си, че въпреки всичко не ми се иска да умра. Наведох се и взех кутия бира — до стената бяха подредени три-четири кашона. Беше топла, защото хладилниците не работеха поради липса на електричество. За разлика от мнозина, нямам нищо против топлата бира, само дето тя образува повече пяна. Бирата си е бира.

Седнах на площадката до стълбата, отворих кутията и жадно отпих.

И така — ето ни нас — последните оцелели хора на Земята, след като цялото човечество загина — беше унищожено — не от атомна бомба, биологично оръжие, замърсяване на околната среда, или от

друга катастрофа. Всички загинаха от най-обикновен грип. Иска ми се да поставя огромна табела в пустинята: бронзов квадрат със страна пет километра, върху която с релефни букви е написано послание до извънземните, които ще кацнат на мъртвата ни планета: „Просто грип“.

Изхвърлих празната кутия, която глухо издрънча върху циментовата пътека пред сградата. Навесът приличаше на тъмен триъгълник върху пясъка. Питах се дали Нийдълс спи, как ли бих се чувствал на негово място.

— Бърни?

Сузи стоеше на вратата, навлякла ризата ми. Стана ми неприятно, защото тя се поти като кон.

— Вече не ме харесващ, нали, Бърни?

Не ѝ отговорих. Понякога се чувствам виновен пред нея.

— Може ли да седна до тебе?

— Площадката не е достатъчно широка за двама ни.

Тя захълца задавено и понечи да се прибере.

— Нийдълс се е заразил от А6 — промълвих. Сузи спря и ме изгледа. Лице го ѝ беше безизразно.

— Не се шегувай, Бърни.

Безмълвно запалих цигара.

— Не може да бъде. Та нали изкара...

— Да, преболедува А2 — хонконгския грип. Също като нас.

— Но това означава, че нямаме...

— Имуностет.

— Точно така. Следователно и ние може да се заразим.

Тихо промълвих:

— Навярно ни е излъгал, че е прекарал А2, за да го вземем с нас.

По лицето ѝ се изписа облекчение.

— Правилно. На негово място и аз бих направила същото.

Всички се страхуваме от самотата, нали? — Тя се поколеба. — Ще си легнеш ли отново?

— След малко.

Сузи се прибра. Не е необходимо да ѝ казвам, че преболедуването на А2 не е гаранция, че няма да се заразиш от А6. Тя го знаеше, но предпочиташе да го забрави. Седях и наблюдавах огромните вълни, които се разбиваха в брега. Преди години Ансън

беше единственият курорт в целия щат, където можеше да се кара сърф. Носът се откряваше на фона на небето като тъмна гърбица. Стори ми се, че виждам наблюдателницата, но може би си въобразявах. Понякога Кели водеше Джоан там, ала не и тази нощ.

Притиснах длани към лицето си и впих пръсти в плътта. Краят наближаваше толкова бързо — проклинах злата ни участ — подобна смърт беше напълно лишена от достойнство.

Вълните непрекъснато прииждат. Водната шир е безконечна, чиста и дълбока. С Морийн бяхме плували в океана преди да постъпим в университета, преди А6 да се появи в Югоизточна Азия и унищожи човечеството. Спомням си, че беше през юли; ядохме пици, слушахме транзистора й, мажехме гърбовете си с плажно масло. Въздухът беше горещ, пясъкът блестеше, а слънцето беше като течно стъкло...

ПОНЯКОГА ТЕ СЕ ЗАВРЪЩАТ

Съпругата на Джим Норман с нетърпение го очакваше още от два часа следобед; когато колата му спря пред дома им, тя излезе да го посрещне. Беше приготвила празничен обяд: две пържоли с пикантен сос, бутилка хубаво вино, салата от маруля. Докато наблюдаваше как съпругът ѝ излиза от колата, тя осъзна, че отчаяно си пожелава (за кой ли път през този ден) да имат повод за празнуване.

Джим тръгна по алеята към нея — в едната си ръка носеше чантата си, в другата — четири учебника. Тя видя заглавието на най-горния; „Увод в граматиката“. Постави ръце върху рамената му и попита:

— Как мина?

Джим се усмихна.

Ала през нощта за пръв път от много време насам, му се присъни същият кошмар, който го измъчваше в продължение на години наред. Той се събуди и едва се овладя да не изкреши.

На събеседването присъстваха директорът на гимназията „Харълд Дейвис“ и шефът на катедрата по английска литература. Неизбежно бе повдигнат въпросът за нервното разстройство на Джим.

Директорът, плещив човек с лице като на скелет, се облегна в стола си и се загледа в тавана. Симънс, шефът на катедрата, запали лулата си.

— По това време бях подложен на огромно натоварване — отвърна Джим Норман. Изпитваше неудържимо желание да стисне пръстите си, докато кокалчетата им побелеят, но успя да се въздържи.

Фентън усмихнато заяви:

— Проявяваме разбиране към проблема ви. Нямам намерение да се бъркам в личния ви живот, но сигурно ще се съгласите, че преподавателят, особено гимназиалният, непрекъснато е подложен на стресови ситуации. Той е „на сцената“ цели пет часа, при това „играе“ пред най-строгата публика на света. Ето защо язвата е най-

разпространеното заболяване сред учителите, както и сред контрольорите на въздушния трафик над летищата — гордо довърши той.

Джим колебливо отвърна:

— Нервното ми разстройство беше предизвикано от... извънредни обстоятелства...

Фентън и Симънс безмълвно кимнаха, сякаш го подканяха да продължи; Симънс щракна запалката си и я поднесе към угасналата си лула. Изведнъж на Джим се стори, че стените на канцеларията се стесняват около него, имаше странното усещане, че нагряват врата му с кварцова лампа. Забеляза, че нервно чупи пръсти и се овладя с огромно усилие на волята, после продължи разказа си:

— Бях последна година студент и стажувах в едно училище. Майка ми бе починала от рак предишното лято — когато разговаряхме за последен път, тя настоя на всяка цена да завърша следването. Разбирате ли, по-големият ми брат умря когато бяхме още деца. Той мечтаеше да стане учител, навярно за това мама...

По учдените им погледи разбра, че бърбори несвързано и си помисли: „Господи, оплесках всичко!“

— Подчиних се на волята й — продължи той, като изостави темата за сложните взаимоотношения между майка му и брат му Уейн — бедния, трагично загинал Уейн. — През втората седмица на стажуването ми годеницата ми беше бълсната от кола, чийто шофьор успя да избяга. Навярно е бил някой хлапак с бърз автомобил... така и не го заловиха.

Симънс издаde неопределен звук, който би могъл да се изтълкува като поощрение към Джим да продължи разказа си.

— Останах в училището, докато завърших стажа — нямах друг избор. Сали изпитваше силни болки — кракът й беше лошо счупен, имаше четири спукани ребра, но животът ѝ не беше в опасност. Навярно не съм осъзнавал на какво напрежение съм подложен...

„Сега трябва да внимавам — оттук насетне ще се движса сред подвижни пясъци“ — помисли си Джим и продължи:

— Стажувах и живеех в училището за професионална подготовка „Сентър Стрийт“.

— „Най-райското кътче“ в града — намеси се Фентън. — Учениците са въоръжени с автоматични ножове, издокарани са с тежки

мотоциклетни ботуши, в почти всяко шкафче е скрит пистолет и всеки трети ученик продава наркотици на другите двама; създадена е и мафия, която взима парите за закуска на по-малките ученици, за да ги предпази от побой... Да, слушал съм много за това училище.

— Имаше едно момче на име Макс Уимерман — продължи Джим. — Чувствително хлапе, свиреше на китара. Беше в класа ми по композиция и забелязах, че е доста талантливо. Една сутрин влязох в класната стая и заварих две момчета здраво да го държат, докато трето стоварваше китарата му „Ямаха“ върху радиатора... Уимерман неистово крещеше. Извиках им да престанат и да ми дадат китарата, сетне се втурнах към тях. Някой ме удари. — Той вдигна рамене. — Ето какво се случи, само дето аз получих нервно разстройство. Не крещях и не се сгушвах вътре. Просто не можех да се върна в училището. Доближех ли се до сградата, гърдите ми се стягаха, не можех да дишам, обливаше ме студена пот...

— Понякога изпитвам същото — дружелюбно заяви Фентън.

— Не можех да си позволя посещения при психоаналитик, затова се записах в психотерапевтичен кръжок, който много ми помогна. Ожених се за Сали — тя понакуцва и има белег на крака, но иначе е напълно нормална. — Той ги изгледа право в очите. — Същото се отнася и за мен.

Фентън попита:

— Доколкото разбрах, довършили сте стажа си в гимназията „Кортец“?

— И тя не е цвете за мирисане — обади се Симънс.

— Исках да работя с „трудни“ деца — обясни Джим. — Смених се с един колега, за да отида в „Кортец“.

— Получил сте похвала от научния ви ръководител — отбеляза директорът.

— Да.

— И отлични оценки през четирите години на следването ви.

— То ми доставяше удоволствие.

Фентън и Симънс се спогледаха, сетне се изправиха. Джим ги последва.

— Ще ви си обадим, мистър Норман — каза директорът. — Налага се да изслушаме още няколко кандидати...

— Разбирам.

— ...но между нас казано, академичните ви постижения и откровеността ви ни направиха отлично впечатление.

— Много мило от ваша страна.

— Сим, не забравяй да предложиш чаша кафе на мистър Норман — поръча той и подаде ръка на младия учител.

Когато Джим и Симънс излязоха в коридора, последният промълви:

— Между нас да си остане, но ми се струва, че ще получите мястото.

Джим кимна — знаеше, че е скрил доста подробности.

Гимназията „Дейвис“ представляваше мрачна каменна сграда, модернизирана отвътре — само за обзавеждането на лабораториите през миналата година бяха изразходвани милион и половина долара. Класните стаи, където все още витаяха духовете на работниците, изграждали сградата и на първото следвоенно поколение ученици, бяха обзаведени с модерни чинове и матирани черни дъски. Учениците бяха чисти, добре облечени, жизнерадостни, жадни за знания. Повечето от учащите се в горните класове притежаваха коли. Общо взето това бе идеалното учебно заведение — истински рай за преподавателите през седемдесетте, когато бунтът бе на мода сред младежите. В сравнение с него професионалното училище „Сентър Стрийт“ напомняше на най-отдалеченото кътче на Африка.

Но след като учениците се разотидеха по домовете, сякаш някакъв древен, мрачен дух се вселяваше в коридорите и шепнеше в празните класни стаи, сякаш в тях се бе притаил зловещ, невидим звяр. Понякога, докато вървеше по коридорите, стиснал новото си куфарче в ръка, на Джим Норман му се струваше, че долавя тежкото дишане на този звяр.

В края на октомври му се присъни същият кошмар, но този път той изкрещя. Събуди се, впил пръсти в лицето си; Сали седеше до него в леглото и го раздрушаваше за рамото. Сърцето му биеше лудешки.

— Божичко! — прошепна той и прокара ръка по лицето си.

— Джим, добре ли си?

— Да. Виках ли?

— И още как. Навярно си сънувал кошмар?

— Да.

— Нещо свързано със спомена за счупената китара на твоя ученик?

— Не — отвърна Джим. — Сънувах нещо, случило се много отдавна. Понякога спомените се завръщат, това е всичко.

— Сигурен ли си?

— Абсолютно.

— Искаш ли чаша мляко? — Очите ѝ бяха потъмнели от тревога. Джим я целуна по рамото.

— Не. А сега заспивай.

Жена му изгаси ношната лампа и той впери очи в мрака.

Програмата му беше добра за новопостъпил учител. Първият час беше свободен. През втория и третия преподаваше композиция на десетокласниците; едната група се състоеше от доста ограничени ученици, но с другата беше интересно. През четвъртия час имаше американска литература с ученици от последния клас, които щяха да кандидатстват в колеж — с тях Джим си почиваше, правеше му удоволствие всеки ден да „разнищва“ класиците. Петият час беше определен за консултации: младият мъж трябваше да отговаря на въпроси на учениците, свързани с личните им проблеми, или да разяснява учебния материал. Малцина посещаваха консултациите (изглежда хлапетата нямаха проблеми, или не искаха да ги споделят с него), поради което Джим прекарваше повечето от тези часове с увлекателна книга. Шестият час преподаваше граматика — предмет, сух като тебеширен прах.

Седмият час бе неговото наказание. Лекциите му бяха на тема „живата литература“ и той преподаваше в стаичка колкото кутийка на третия етаж. През ранната есен там бе горещо, а с наближаването на зимата ставаше все по-студено. Учениците от този клас бяха образец за онази категория, която в училищните отчети се нарича „бавно възприемащи“.

В класа на Джим имаше двайсет и седем „бавно възприемащи“, повечето от тях бяха сред най-добрите спортисти в гимназията. Найдоброто, което можеше да се каже за тях бе, че не се интересуват от уроците, а някои бяха неприкрито злобни. Когато един ден влезе в класната стая, младият учител видя върху черната дъска собствената си карикатура — беше изобразен в неприлична поза с изключително

умение, а отдолу с тебешир бе написано: „Мистър Норман“. Той безмълвно изтри дъската и започна да предава урока, въпреки подигравателните подхилвания.

Джим разработи интересни разбори на произведенията, поръча учебници с лесни за усвояване текстове, но всичко беше напразно. По време на часовете му в класната стая цареше необуздано веселие, или потискаща тишина. В началото на ноември две момчета се сбиха по време на обсъждането на „За мишките и хората“. Младият учител ги разтърва и ги изпрати в дирекцията. Когато отвори книгата на мястото, докъдето бяха стигнали, видя надпис с големи букви: „Да го духаш!“ Побърза да се оплаче на Симънс, но шефът му вдигна рамене и запали лулата си.

— Не мога да ти предложа разрешение на проблема, Джим. Последният час винаги е най-труден. За някои от питомците ти е фатално ако получат тройки по твоя предмет — това би означавало изключването им от футболния или от баскетболния отбор. Ето защо те нямат друг избор, освен да учат, и скоро ще се примирят.

— Аз също — мрачно промълви Джим.

Симънс кимна.

— Покажи им, че не се шегуваш и те ще започнат да ти се подчиняват, най-малко за да не навредят на спортната си кариера.

Но седмият час продължаваше да тормози младия преподавател.

Най-големи проблеми му създаваше едър, бавноподвижен тип на име Чип Осуей. В началото на декември, по време на кратката пауза между футбола и бейзбола (Осуей играеше и в двета отбора) Джим Норман го залови да попълва формуляри за залагания на конни състезания и го изгони от клас.

— Тъпкано ще ти го върна, ако ми пишеш двойка, мръсник такъв! — изкрещя Чип, докато се отдалечаваше по мрачния коридор.
— Чуваш ли?

— Махай се! — извика след него учителят. — Не си хаби думите.

— Ще те пипнем, скапаняко!

Младият мъж влезе обратно в класната стая и учениците го изгледаха с безизразни лица. Внезапно му се стори, че се е пренесъл назад във времето, почувства се както преди, когато... когато...

„Ще те пипнем, скапаняко!“ Извади дневника от бюрото си, отвори го на страницата с надпис „Жива литература“ и грижливо

изписа двойка срещу името на Чип Осуей.

Тази нощ отново имаше кошмари.

В съня му действието неизменно се развиваše като в прожектиран със забавена скорост филм — той имаше достатъчно време, за да види и да почувства всичко. Още по-страшно бе, че беше принуден отново да преживява трагичните събития — усещаше се безпомощен като човек, завързан за волана на кола, политаща в пропастта.

В съня си той бе на девет, а брат му Уейн — на дванайсет години. Вървяха по „Броуд Стрийт“ в родното му градче Стадфорд, щата Кънектикът — отправили се бяха към градската библиотека. Джим бе закъснял с два дни с връщането на книгите; наложи се да открадне четири цента от купата в бюфета, за да плати глобата. Беше през лятната ваканция. Във въздуха се носеше ароматът на току-що окосена трева. През отворените прозорци на някакъв апартамент на втория етаж долиташе гласът на коментатора — в осемдесетата минута „Янкийс“ водеха срещу „Ред Сокс“ с шест на nulla. Сянката на сградата, принадлежаща на строителна компания „Бъретс“ постепенно се удължаваше — вечерният здрач бавно отстъпваше място на мрака.

Зад магазина на Теди и сградата на „Бъретс“ имаше железопътен надлез, а отвъд него се намираше затворена бензиностанция, където неизменно се събираха местните хулигани — пет-шест момчета с кожени якета и тесни джинси. Джим се страхуваше да минава покрай тях; винаги крещяха след него и брат му: „Хей очилатко, хей, посерко, имаш ли някой излишен цент?“ Веднъж дори ги подгониха и дълго ги преследваха. Но Уейн отказваше да мине по обиколния път — това би означавало да признае, че се страхува.

В съня на Джим късият тунел стремително се приближава към него и той чувства как страхът се мята в гърлото му като огромна черна птица. Всичко е някак си прекалено контрастно: неоновата реклама на строителната компания, ръждивите петънца по боядисаните в зелено стени на тунела, проблясването на счупените стъклa, смесени с чакъла на железопътния насип, изкривената велосипедна капла, захвърлена в канавката.

Той се опитва да извика на Уейн, че стотици пъти е преживял всичко това: днес местните хулигани не висят в бензиностанцията, а се

крият в сенките на тунела. Но странно защо е безпомощен — думите отказват да излязат от устата му.

Когато двамата с брат му влизат в тунела, тъмните сенки се отделят от зидовете; висок, рус, късо подстриган младеж бълсва Уейн в покритата със сажди стена и възклика:

— Давай парите!

— Пусни ме!

Джим се опитва да побегне, но дебелак с мазна черна коса грубо го сграбчва и го запраща към стената до брат му. Клепачът му подскача от нервен тик, той пита:

— Хайде, малкия, колко мангизи имаш?

— Ч-ч-четири цента.

— Шибан лъжец!

Уейн се опитва да се освободи и някакъв тип с боядисана в оранжево коса се спуска на помощ на русокосия си приятел. Младежът с нервния тик внезапно удря Джим право в устата. Момчето усеща тежест в слабините и върху панталоните му се появява тъмно петно.

— Погледни, Вини, този се напика!

Уейн отчаяно се мъчи да се освободи и почти успява. Друг младеж, облечен в широки черни панталони и бяла риза, го бълска назад. На брадичката му има малък тъмночервен белег. Изведнъж каменното гърло на тунела потреперва, железните подпори започват да вибрират — идва влак.

Някой избива книгите от ръката на Джим и момчето с белега ги избутва с крак в канавката. Уейн изривта между краката младежа с подскачащия клепач, който надава писък.

— Вини, ще ни избяга! — вика друг.

Онзи с тика креци, че са му смазали топките, но гласът му почти се заглушава от приближаващия се влак. След миг той е над тях и ревът му изпълва света.

В полумрака проблясват остриета — русокосият и белязаният са натиснали копчетата на автоматичните си ножове. Виковете на Уейн не се чуват, но думите се подразбират от движението на устните му: „Бягай Джими бягай.“ Джим пада на колене, ръцете, които го държат се отпускат и той се промъква между нечии крака. Хващат го за ризата и се опитват да го задържат, но не успяват. След миг той вече тича по

обратния път, но движенията му са странно забавени, както обикновено става на сън. Поглежда назад и вижда...

Той се събуди. Наоколо цареше мрак, Сали кротко спеше до него. Джим стисна устни, успя да сподави вика си и се отпусна в леглото.

Когато погледна назад, в раззинатата паст на тунела, видя как русокосият и белязаният забиват ножовете си в тялото на брат му — първият — право в сърцето му, втория — в слабините.

Джим лежеше в мрака, дишаше на пресекулки и чакаше деветгодишният призрак да изчезне и сънят да спусне черна пелена над кошмарния спомен.

Унесе се едва призори.

Дойдоха Коледната и училищната ваканция — Джим разполагаше с почти месец отпуска. През първите дни още два пъти сънува кошара, после започна да спи по-спокойно. Със Сали отидоха на гости при сестра й във Върмонт и по цял ден караха ски. Бяха щастливи.

Проблемът на Джим с трудния клас изглеждаше маловажен и дори малко глупав сред кристалния планински въздух. Младият мъж се върна в училището със слънчев загар и много по-спокоен.

Симънс го настигна, когато се канеше да влезе във втория час, и му подаде папка.

— Имаш нов ученик в седмия час. Казва се Робърт Лосън. Идва от друго училище.

— Хей, Сим, смятам, че двайсет и седем души са ми предостатъчно...

— Пак са толкова. Бил Стърнс е загинал два дни преди Коледа — бълснала го кола, а шофьорът избягал.

— Били?

Лицето на момчето изплува пред очите му в черно-бяло, като снимка от албум. Това бе един от малкото добри ученици в часа по „жива литература“. Беше тихо момче, неизменно получаваше шестици и петици на контролните и на класните упражнения. Не взимаше участие, но когато го попитаха, отговаряше правилно и с чувство за хумор. Възможно ли е да е мъртъв? Та той бе едва петнайсетгодишен! Внезапно на Джим му хрумна, че самият той е смъртен и мисълта го

накара да потръпне, сякаш бе усетил студен полъх изпод прага на вратата.

— Господи, но това е ужасно! Как се е случило?

— Полицията разследва смъртта му. Момчето отишло до центъра на града, за да занесе коледни подаръци на приятели. Когато пресичало „Рампарт Стрийт“, някакъв форд седан го бълснал. Никой не е запомнил регистрационния номер на колата... но очевидци твърдят, че на вратата ѝ били изписани думите „змийски очи“... типично хлапашка работа.

— Господи! — повтори Джим.

— Звънешът — напомни му Симънс и побърза да се отдалечи, като по пътя си спря да разпръсне натрупалите се около чешмичката ученици. Джим тръгна към класната стая; чувстваше се някак си... празен.

През свободния час отвори папката с досието на Робърт Лосън. Първата страница представляваше отпускно свидетелство от гимназията „Милфорд“, за която Джим никога не беше чувал; втората бе характеристика на ученика: средно интелигентен, несръчен, необщителен, не проявява интерес към нищо. Типичен представител на класа по „живи литература“ — кисело си помисли младият мъж. Следващият отчет за дисциплината на ученика, който обикновено се пишеше на жълта хартия. Но формулярът на „Милфорд“ беше бял, с черна рамка, и в него бяха описани куп провинения на ученика Робърт Лосън. По всичко изглеждаше, че се е забъркал в стотици неприятности.

Джим обърна страницата, разсеяно погледна снимката на ученика, сетне смяяно се втренчи в нея. Ужасът бавно пропълзя в стомаха му като змия и се притай там — топъл и съскащ.

Лосън враждебно се взираше в обектива, сякаш позираше за полицейска снимка. На брадичката му имаше малък червеникав белег.

Преди да влезе в седмия час, Джим Норман обмисли всички възможни обяснения. Каза си, че навсякъв има хиляди младежи с червеникави белези на брадичката. Каза си още, че човекът, пробол брат му преди шестнайсет години, сега навсякъв е на трийсет и две.

Но докато се качваше към стаята на третия етаж, продължаваше да го измъчва тревожно предчувствие, примесено със страх. Сякаш

някакъв гласец му нашепваше: „*По същия начин се чувстваше малко преди да получи нервна криза.*“ Обзе го паника, устата му пресъхна.

Както обикновено, учениците шумно се тълпяха пред вратата на стая № 33; когато забелязаха учителя, някои влязоха вътре, но повечето дори не се помръднаха: шушукаха си и се подсмиваха. Джим забеляза, че новият ученик е застанал до Чип Осуей. Робърт Лосън носеше джинси и тежки жълти ботуши, които през тази година се смятаха от младежите за връх на елегантността.

— Чип, прибирай се в стаята.

— Заповядвате ли ми? — Момчето тъпло се ухили и се загледа над главата на учителя.

— Точно така.

— Писахте ли ми двойка на онова контролно?

— Разбира се.

— Е, в такъв случай...

Джим се обръна към Робърт Лосън:

— Навярно вие сте новият ученик. Искам да ви запозная с порядките в нашата гимназия.

— На вашите услуги, мистър Норман.

Върху лявата вежда на Лосън имаше малък белег, който бе добре познат на Джим. Невъзможно бе да греши. Изглеждаше налудничаво, но бе самата истина: преди шестнайсет години този младеж беше намушкал с нож брат му.

Заизрежда правилата на гимназията, но му се стори, че чува гласа си отдалеч. Пъхнал палци във войнишкия си колан, Робърт Лосън го слушаше, кимаше и му се усмихваше, сякаш бяха стари познати.

— Джим?

— Х-м-м?

— Случило ли се е нещо?

— Не.

— Струва ми се, че учениците ти създават неприятности.

Той мълчеше.

Тази нощ кошмарът му беше още по-страшен. Младежът с белега намушка брат му и извика: „Ти си следващият!“ Джим се събуди от писъка си.

През тази седмица в часа по „жива литература“ правеха разбор на „Повелителя на мухите“. Докато Джим говореше за символиката в произведението, Лосьн вдигна ръка.

— Какво има, Робърт? — с престорено безразличие произнесе младият учител.

— Защо непрекъснато ме зяпate?

Джим премигна и почувства, че устата му пресъхва.

— Да не съм се превърнал в марсианец? Или панталони те ми са разкопчани?

Другите ученици се изкикотиха. Учителят спокойно отвърна:

— Не съм ви гледал, мистър Лосьн. Можете ли да обясните защо Ралф и Джек...

— *Зяпахте ме!*

— Искате ли да се оплачете на директора?

Лосьн се замисли, сетне отвърна:

— Не.

— Добре. А сега ще ми кажете ли защо Ралф и Джек...

— Не съм чел тази книга — стори ми се адски тъпа.

Джим студено се усмихна.

— Нима? Разберете, че докато правите разбор на книга та, тя също ви „оценява“. Е, може ли някой да ми отговори защо двамата спорели относно съществуването на животното?

Кати Слейвин плахо вдигна ръка. Лосьн цинично я изгледа от глава до пети и прошепна на Чип Осуей нещо, което прозвучва като „готини цици“. Чип кимна.

— Кати?

— Мисля, че се скараха, защото Джек искаше да убие животното.

— Отлично. — Той се обърна и се залови да изтрива черната дъска. В този миг покрай главата му профуча грейпфрут и се удари в стената.

Младият мъж стреснато отстъпи назад и се обърна. Повечето ученици се смееха, но Лосьн и Осуей го гледаха като божи кравички.

Джим се наведе, взе грейпфрута и каза, вперил очи в последните чинове:

— Идва ми да го набутам в гадното гърло на някого от вас.

Кати Слейвин стреснато възклика и се изчерви.

Той запрати грейпфрута в кошчето за смет и отново се обърна към дъската.

Докато пиеше кафето си, Джим Норман разгърна утринния вестник и погледът му моментално бе привлечен от заглавието по средата на страницата: „МЛАДО МОМИЧЕ НАМИРА СМЪРТТА СИ НА ТРОТОАРА. Катрин Слейвин, седемнайсетгодишна ученичка от гимназията «Харълд Дейвис», вчера вечерта паднала, или била бълсната от покрива на жилищния блок. Майка ѝ твърди, че Кати се качила да нахрани гълъба в клетка, който държала там. Някаква съседка, пожелала да остане анонимна, съобщила на полицайите, че забелязала трима младежки да тичат по покрива в 6.45 вечерта, само минути, след като тялото на момичето (продължава на стр.3).“

— Джим, познаваше ли жертвата? — попита Сали.

Но той не бе в състояние да отговори, само нямо я изгледа.

След две седмици Симънс отново го чакаше в коридора с папка в ръка. Джим усети, че сърцето му се свива и промълви:

— Имам нов ученик, нали? И то в класа по „живи литература“.

Симънс учудено повдигна вежди.

— Откъде знаеш?

Младият мъж сви рамене и поsegна за папката.

— Трябва да бягам — рече колегата му. — Имам събрание.

Между другото, изглеждаш доста смачкан, Джим. Добре ли си?

„Точно така — смачкан, като Били Стърнс!“

— Разбира се — отвърна той.

— Дръж се, момче! — възклика Симънс и го потупа по рамото.

Когато шефът му се отдалечи, Джим отвори папката на страницата със снимката и потръпна като човек, който очаква да го ударят.

Но отначало лицето му се стори непознато. Беше обикновено младежко лице — може би го бе виждал преди, но не беше напълно сигурен. Новият ученик — Дейвид Гарсия — беше едро, тъмнокосо момче с дебели устни и сънливи очи. Той също идваше от милфордската гимназия, освен това бе прекарал две години в поправителното училище „Гренвил“ заради кражба на кола.

Джим затвори папката и забеляза, че ръцете му треперят.

— Сали?

Жена му вдигна поглед от ризата, която гладеше. До този момент Джим бе гледал някакъв бейзболен мач по телевизията, без да вижда онова, което става на екрана.

— Какво?

— Нищо — отвърна той. — Забравих онова, което исках да кажа.

— Навсякъде е била някоя лъжа.

Джим машинално се усмихна и отново впери поглед в екрана. За малко щеше да й разкаже всичко. Но нима Сали ще му повярва? Цялата история беше повече от наудничава. С какво да започне? С кошмара? С нервната криза? С появата на Робърт Лосьн?

Не, с Уейн.

Но той не беше споделил случилото се с никого, не го беше споменал дори в сеансите по психотерапия. Отново си припомни Дейвид Гарсия и призрачния ужас, обзел го в мига, когато видя новия ученик в коридора. Момчето от снимката отначало му се беше сторило непознато, защото лицата от фотографиите са неподвижни... нямат тикове...

Гарсия стоеше заедно с Лосьн и Чип Осуей, когато вдигна поглед и съгледа Джим Норман. Усмихна се и клепа чешици на заподскача. На Джим му се стори, че съвсем отчетливо чува гласове: „Хей, малкия, колко мангизи имаш?“ „Ч-ч-четири цента“ „Шибан лъжец“ „Погледни, Вини, този се напика“...

— Джим, каза ли нещо?

— Не. — Но не беше напълно сигурен дали не е проговорил. Обземаше го панически страх.

Един ден в началото на февруари, след края на часовете, на вратата на учителската стая се почука. Джим я отвори и видя на прага Чип Осуей — момчето изглеждаше уплашено. Учителят беше сам в стаята — минаваше четири и колегите му си бяха отишли преди час. Той беше останал да прегледа цял куп теми по американска литература.

— Какво име, Чип?

Младежът смутено запристъпва от крак на крак.

— Мога ли да поговоря с вас, мистър Норман?

— Заповядай. Но ако става дума за последното контролно... напразно си губиш времето.

— Не, не е за това. Ъ-ъ, мога ли да запаля цигара?

— Пуши.

Момчето запали цигарата си (Джим забеляза, че ръката му трепери) и повече от минута не промълви нито дума. По всичко личеше, че не е в състояние да говори; стисна ръце в юмруци и очите му се присвиха; очевидно в душата му се бореха противоречиви чувства.

Внезапно избухна:

— Ако го направят, искам да знаете, че не съм участвал.

Не харесвам тези момчета — много са гадни.

— Кои момчета, Чип?

— Лосън и онзи мръсник Гарсия.

— Да не би да се готвят да ми устроят капан? — Добре познатият му от кошмарите ужас го обгърна и той предварително знаеше отговора.

— Отначало ми харесваха — обясни момчето. — Излязохме заедно и изпихме по няколко бири. Започнах да се оплаквам от вас, заканвах се, че ще ви отмъстя. Но само си приказвах, заклевам се!

— Какво се случи?

— Онези двамата помислиха, че говоря сериозно. Заразпитваха ме по кое време напускате училището, каква кола карате и така нататък. Поинтересувах се защо ви имат зъб, а Гарсия обясни, че сте стари познати. Хей, лошо ли ви е?

— Навярно съм преуморен — програкнало произнесе младият мъж. — Освен това не мога да понасям тютюневия дим.

Чип изгаси цигарата си и продължи:

— Попитах ги откога ви познават. Боб Лосън ми отговори, че по това време още съм пикаел в гащите. Учудих се, защото и двамата са седемнайсетгодишни, колкото мен.

— Какво се случи после?

— Ами... Гарсия се приведе над масата и заяви, че ви нямам зъб щом дори не знам кога напускате шибаното училище. Попита ме какво възнамерявам да правя. Заявих, че ще изпусна гумите на колата ви. — Той умоляващо изгледа учителя. — Изобщо нямах намерение да го правя. Казах го само защото...

— Защото си се страхувал — промълви Джим.

— Да, и все още ме е страх.

— Как възприеха идеята ти?

Чип потръпна.

— Боб Лосън извика: „Само това ли, тъпако?“ А аз попитах, като се преструвах на много печен: „Защо, да не сте решили да го очистите?“. Клепачът на Гарсия започна да потръпва — той измъкна нещо от джоба си и натисна копчето — беше автоматичен нож. Изплаших се и изчезнах.

— Кога се случи това, Чип?

— Вчера. Страхувам се да остана в един клас с тези типове, мистър Норман.

— Добре — рече Джим. — Добре. — Сетне с невиждащи очи се втренчи в тетрадките пред себе си.

— Какво ще правите?

— Не знам — отговори младият мъж. — Изобщо не знам.

В понеделник сутринта той все още се колебаеше. Първата му мисъл бе да разкаже всичко на Сали, като започне с убийството на брат му преди шестнайсет години. Но това бе невъзможно. Сали ще го изслуша със съчувствие, но положително ще се изплаши и няма да му повярва.

Да се обърне към Симънс? Също е невъзможно — шефът му ще го помисли за луд. И може би няма да е далече от истината. Негов „колега“ от психиатричната група твърдеше, че човекът, прекарал нервна криза, е като счупена ваза, залепена парче по парче. Тя се превръща в безполезен предмет, тъй като не си сигурен кога отново ще се счупи. Не можеш да натопиш цветя в нея, защото водата ще разтвори лепилото.

„Нима полудявам?“ В такъв случай Чип Осуей също е луд. Тази мисъл му хрумна точно когато се качваше в колата си и сърцето му лудо се разтупка.

Точно така! Лосън и Гарсия го бяха заплашили в присъствието на Чип Осуей. Съдът навсярно ще уважи показанията на последния, а онези двамата положително ще бъдат изключени, ако Чип разкаже всичко на Фентън. Беше почти сигурен, че ще накара Осуей да го

стори, защото момчето също имаше интерес от изключването на двамата „герои“.

Когато паркира колата, внезапно се досети за случилото се с Били Стърнс и Кати Слейвин.

През свободния час отиде в канцеларията и застана пред бюрото на секретарката, която изготвяше списъка на отсъстващите ученици.

— Чип Осуей тук ли е? — небрежно попита той.

— Чип? — Секретарката озадачено го изгледа.

— Чарлз Осуей — поправи се Джим. — Чип е прякорът му.

Тя порови в купчината фишове и измъкна един.

— Отсъства, мистър Норман.

— Ако обичате, дайте ми домашния му телефон.

Жената пъхна молива зад ухoto си, извади папката с досиетата на учениците с фамилни имена, започващи с буквата O, и му я подаде. Джим веднага набра номера.

Телефонът иззвъня десетина пъти; младият мъж тъкмо се канеше да затвори, когато дочу груб, полуусънен глас:

— Ало?

— Мистър Осуей?

— Бари Осуей е покойник от шест години. Аз съм Гари Декинджър.

— Вие ли сте завареният баща на Чип Осуей?

— К'во е направил?

— Моля?

— Хлапето избяга от къщи. Питам какво е направило?

— Нищо лошо, доколкото ми е известно. Просто исках да поговоря с него. Знаете ли къде мога да го намеря?

— Не. Винаги работя нощна смяна. Не познавам нито един от приятелите му.

— Имате ли представа къде е замисли...

— Не. Взел е само един стар куфар и петдесетте долара, дето ги беше спечелил от продажба на стари автомобилни части, или на наркотики. Ако питате мен, сигурно е заминал за Сан Франциско, за да стане хипар.

— Ако случайно ви се обади, ще позвъните ли в училището? Казвам се Джим Норман и съм преподавател по английски.

— Непременно.

Младият мъж затвори телефона. Секретарката вдигна поглед от бележките си и машинално му се усмихна. Джим не отвърна на усмивката ѝ.

След два дни думата „напуснал“ се появи в дневника срещу името на Чип Осуей. Джим зачака шефът му да се появи с нова папка. След седмица предчувствието му се сбъдна.

Младият учител мрачно се загледа в снимката на новия ученик. Този път нямаше съмнение — вече бе виждал това момче. Сега русата му коса не беше късо подстригана, а се спускаше до раменете му, но лицето беше същото. Винсън Кори (Вини, както го наричаха приятелите и познатите му) се взираше в Джим от снимката; устните му бяха разтегнати в безочлива усмивка.

Когато наближи стаята на третия етаж, Джим почувства, че сърцето ще изхвръкне от гърдите му. Лосьн, Гарсия и Вини Кори стояха пред таблото с обяви до вратата на стая № 33. Тримата се изпънаха, щом го видяха.

Вини нахално се ухили, но очите му бяха студени като ледени висулки.

— Ти навярно си Норман. Здрави, Норм.

Лосьн и Гарсия се изкикотиха.

— Наричайте ме мистър Норман — студено го поправи Джим, като се престори, че не забелязва протегнатата ръка на момчето. — Ясно ли е?

— Аха. Как е брат ви?

Младият мъж се вцепени. Почувства как пикочния му мехур се освобождава, а някъде отдалеч, сякаш от дъното на дълъг коридор в съзнанието му, дочу призрачен глас: „Погледни, Вини, този се напика.“

— Какво знаеш за брат ми? — прегракнало попита той.

— Нищо — отговори Вини. — Нищо особено.

По лицето на тримата цъфнаха безсмислени, жестоки усмивки.

Звъненеца удари и те бавно влязоха в класната стая.

В десет часа същата вечер Джим влезе в телефонната кабина в една дрогерия и проведе разговор тайно от жена си.

— Оператор, моля свържете ме с полицейския участък в Стадфорд, Кънектикут. Не, не знам номера.

Дочу изщракване и тихи гласове, които се съвещаваха.

Полицаят се наричаше мистър Нел и още по онова време беше с победяла коса — навярно бе надхвърлил петдесетте, въпреки че на децата всички възрастни им се струват старци. Незнайно откъде, мистър Нел бе научил, че бащата на двамата братя е починал.

„Казвайте ми мистър Нел, момчета!“ Всеки ден на обяд Джим и брат му отиваха в стадфордската закусвалня, за да изядат сандвичите, които си носеха от къщи. Мама им даваше по десет цента за чаша прясно мляко — това бе преди в училищата да започнат да раздават безплатно мляко. Понякога мистър Нел идваше в закусвалнята — широкият му кожен колан пъшкаше под тежестта на огромния му корем и на трийсет и осем калибрения му пистолет — и поръчваше на братята по едно парче домашен сладкиш.

„Е, мистър Нел, къде, къде бяхте, когато прободоха брат ми?“ В слушалката отново се дочу изщракване, сетне се разнесе нечий глас:

— Стадфордски полицейски участък.

— Ало? Казвам се Джим Норман, господин полицай. Обаждам се от... — той назова името на града. — Дали бихте могли да ми дадете информация за ваш колега, служил в полицията някъде през хиляда деветстотин петдесет и седма.

— Почакайте за момент, мистър Норман.

Настипи тишина, сетне младият мъж чу друг глас:

— Аз съм сержант Мортън Ливингстън, мистър Норман. Кого се опитвате да откриете?

— Ами... ние, децата, го наричахме просто мистър Нел. Говори ли ви...

— Разбира се! Дон Нел вече е пенсионер — навярно е над седемдесетте.

— Още ли живее в Стадфорд?

— Да, на „Барнъм Авеню“. Искате ли адреса му?

— Да, и телефонния му номер.

— Готово. Навярно сте стар познат на Дон?

— Едно време той черпеше мен и брат ми със сладкиши в местната закусвалня.

— Господи, тя не съществува от десет години насам. Почакайте минутка.

След малко полицаят вдигна слушалката и продиктува адрес и телефонен номер. Джим ги записа, благодари му и затвори.

Отново завъртя нула, даде номера и зачака. Когато дочу сигнала, внезапно го обля топлина, тялото му се напрегна. Той се приведе напред, като машинално се извърна от автомата за газирани напитки, въпреки че до него седеше само някакво пълно момиче и четеше списание.

Някой вдигна слушалката, дочу се плътен мъжки глас:

— Ало?

Тази едничка дума предизвика в съзнанието на Джим верижна реакция от спомени и от чувства, напомняща описаната от Павлов реакция при чuvане на някаква стара, добре известна мелодия по радиото.

— Мистър Нел? Доналд Нел?

— Същият.

— Обажда се Джим Норман, мистър Нел. Може би ме помните?

— Да — моментално отговори гласът. — Ти обичаше домашен сладкиш. Брат ти бе убит... намушкан с нож. Много жалко — беше чудесно момче.

Краката на Джим се разтрепериха и той се облегна върху остьклена стена на кабинката. Напрежението внезапно го напусна, почувства се изнемощял. Изпита огромно изкушение да разкаже всичко на полицая, но с огромно усилие на волята се въздържа.

— Мистър Нел, убийците на брат ми не бяха заловени, нали?

— Вярно е. Всъщност подозирахме неколцина младежи. Доколкото си спомням, повикаха и теб в бриджпортския полицейски участък, за да се опиташи да разпознаеш престъпника между няколко души.

— Съобщени ли ми бяха имената на заподозрените?

— Не. При процедурата за разпознаване хората в редицата са обозначени с номера. Защо се интересуваш от това?

— Позволете да ви цитирам няколко имена — каза Джим вместо отговор. — Питам се дали сте ги чувал във връзка с убийството на брат ми.

— Синко, едва ли...

— Все пак опитайте — отчаяно настоят младият мъж. — Робърт Лосън, Дейвид Гарсия, Винсънт Кори. Познато ли ви е...

— Кори — отсече старият полицай. — Добре си го спомням — викаха му Вини Пепелянката. Действително беше заподозрян, но майка му се закле, че по време на убийството си е бил у дома. Името на Робърт Лосън ми е непознато, но това на Гарсия... ми напомня нещо — но не съм сигурен точно какво. По дяволите, старостта е лоша работа, момче — тъжно заяви той.

— Мистър Нел, имате ли възможност да проверите какво е станало с тези момчета?

— Е, едва ли вече можеш да ги наречеш момчета, нали?

„Така ли мислите?“ — Слушай, Джими, да не би някой от тях изневиделица да се е появил и да е започнал да те тормози?

— Не съм сигурен. Започнаха да ми се случват странны неща и то свързани със смъртта на брат ми.

— Какво по-точно?

— Не мога да ви кажа. Ще ме помислите за луд...

Старият полицай рязко го прекъсна:

— А ти действително ли си луд?

Джим замълча, сетне отвърна:

— Не съм.

— Добре, ще вкарам в полицейския компютър имената, които ми даде. Как да се свържа с теб?

Джим му продуктува домашния си телефон и го предупреди, че е най-добре да се обади във вторник вечерта. Беше в къщи всяка вечер, но във вторник Сали ходеше на кръжок по керамика.

— Какво работиш, Джим?

— Преподавам в една гимназия.

— Чудесно... Слушай, справката може да ми отнеме няколко дни. Не забравяй, че вече съм пенсионер.

— Гласът ви е същият.

— О, добре, че не ме виждаш! — възклика старият полицай и се засмя. — Все още ли обичаш домашен сладкиш, Джими?

— Да — изльга младият мъж. Всъщност го ненавиждаше.

— Радвам се да го чуя. Е, ако нямаш други въпроси...

— Още нещо, мистър Нел — има ли в Стратфорд гимназия на име „Милфорд“?

— Доколкото ми е известно — няма.

— Така си и мислех.

— Хей, Джим, навярно си объркал нещо — Милфорд се нарича гробището на „Аш Хайс Роуд“, но никой не е получил диплома от там.

— Той глухо се засмя. Внезапно на Джим му се стори, че дочува потракването на кости.

Стори му се, че чува гласа си някъде отдалеч:

— Благодаря ви. Дочуване.

Телефонистката го помоли да пусне шейсет цента и той машинално се подчини. Обърна се и ужасено се втренчи в страшното лице, притиснато към стъклото на кабинката, обградено от разперени пръсти.

Бе Вини, който зловещо му се усмихваше.

Джим изкрещя.

Отново бе в час.

Учениците от класа по „жива литература“ правеха съчинение и повечето от тях се потяха над тетрадките и с мъка изписваха думите, сякаш се сеха дърва. Само трима бездействаха — Робърт Лосън, седнал на чина на Били Стърнс, Дейвид Гарсия — на мястото на Кати Слейвин и Вини Кори — на чина на Чип Осуей. Седяха, без да напишат нито ред и наблюдаваха учителя.

Миг преди да бие звънецът, Джим промълви:

— Мистър Кори, ако обичате, останете след часа.

— Дадено, Норм.

Лосън и Гарсия се изкикотиха, но останалите ученици не последваха примера им.

Щом звънецът удари, те предадоха работите си и се спуснаха към вратата. Лосън и Гарсия се поколебаха, преди да излязат и Джим усети как стомахът му се свива на топка.

„Дали ще се случи сега?“ Сетне Лосън кимна на Вини:

— Доскоро.

— Добре.

Двамата излязоха и Лосън затвори вратата с матирано стъкло. В този момент Дейвид Гарсия прегракнало изкрещя:

— Да го дукаш, Норм!

Вини погледна към вратата, после към учителя, ухили се и промълви:

— Питах се дали ще се осмелите да ме заговорите.

— Нима?

— Изплаших те онази вечер в телефонната будка, нали, морук?

— Вече никой не употребява думата „морук“, Вини. Както и „хитро“ вече не е хитро. Думата е мъртва като Бъди Холи.

— Говоря както ми харесва — отсече момчето.

— Къде е приятелчето ви? Онзи със смешната червена коса?

— Чупката, човече! — възклика Вини, но под преднамерената му небрежност се четеше страх.

— Жив е, нали? Затова не е тук. Жив е и е на трийсет и две, трийсет и тригодишен, на колкото би трябвало да си и ти, ако...

— Изрусеният е пълна нула — винаги ни е досаждал. — Вини се настани зад бюрото и разпери длани върху издрасканата повърхност. Очите му проблясваха. — Хей, спомняш ли си какво се случи, когато полицайте те попитаха дали разпознаваш някого от хората в редицата? Изглеждаше готов да подмокриш панталонките си. Забелязах, че гледаш към Дейви и към мен и те омагьосах.

— Сигурен съм — отвърна Джим. — От шестнайсет години насам сънувам кошмари. Нима това не ви стига? Защо се появявате сега? Защо се занимавате с мен?

За миг Вини изглеждаше озадачен, сетне се усмихна.

— Защото не сме свършили с тебе, приятел. Трябва да те очистим.

— Но къде бяхте... досега? — попита младият мъж.

Момчето сви устни.

— За това не ви бива да говорите. Загряваш ли?

— Заровили са те в дупката, нали, Вини? В гробището „Милфорд“. Пуснали са те в дълбоката дупка и...

— *Млъкни!*

Момчето скочи на крака, бюрото се преобърна и падна на пътеката между чиновете.

— Няма да ви е лесно — промълви Джим. — Няма да ви се дам.

— Ще те убием, морук. Скоро ще паднеш в гроба, за който говориш.

— Махай се!

— Може би и милата ти женичка ще те придружи.

— Mrъсен негодник, само да я докоснеш... — Той сляпо се втурна напред, изплашен и ужасен от споменаването на Сали.

Вини се ухили и тръгна към вратата.

— Хич да не ти пука, иначе ще попаднеш на боклука. — Той се изкикоти на собственото си остроумие.

— Ако направиш нещо на жена ми, ще те убия!

Момчето се усмихна още по-широко.

— Да ме убиеш? Господи, мислех, че си го разбрал: аз вече съм мъртъв.

Сетне си тръгна. Дълго време стъпките му отекваха по коридора.

— Какво четеш, скъпи?

Джим ѝ показва книгата, озаглавена „Призоваване на духове“.

— Ама че гадост. — Тя отново се обърна към огледалото и поправи прическата си.

— Вземи такси на връщане — посъветва я Джим.

— Няма смисъл. Освен това разходката е полезна за фигурата ми...

— Някакъв тип нападнал една от моите ученички на „Съмър Стрийт“ — излъга Джим. — Предполага се, че е опит за изнасилване.

— Така ли? Как се казва момичето?

— Даян Сноу — Джим назова напосоки някакво име. — Вярвам ѝ, защото е уравновесено момиче. Ще вземеш такси, нали?

— Добре — отвърна Сали. Спра до стола му, коленичи, обгърна с длани лицето му и го погледна в очите.

— Какво ти е, Джим?

— Нищо.

— Познавам те, случило се е нещо.

— Ще се справя и сам.

— Има ли нещо общо с... брат ти?

Младият мъж се вцепени от ужас, сякаш го лъхна леден 'вятър.

— Защо мислиш така?

— Снощи викаше името му в съня си. Стенеше и викаше: „Уейн! Уейн! Бягай, Уейн!“ — Не се притеснявай. Не се е случило нищо особено.

Но бе точно обратното и двамата го знаеха. Джим замислено се втренчи във вратата, която се затвори след жена му.

Мистър Нел се обади в осем и четвърт.

— Не трябва да се страхуваш от тези момчета, Джим — всичките са мъртви.

— Така ли? — попита младият мъж. Докато говореше, постави показалеца си в книгата, за да отбележи мястото, докъдето бе стигнал.

— Катастрофирали с кола шест месеца след смъртта на брат ти. Някакво ченге ги преследвало — всъщност дори го познавам, казва се Франк Саймън и сега работи при Сикорски. Сигурно изкарва повече пари.

— Казахте, че катастрофирали?

— Да. Колата им се движела с над сто и петдесет километра в час — излетяла от пътя и се бълснала в електрически стълб. Когато прекъснали тока и измъкнали момчетата отвътре, те били доста добре изпечени.

Джим затвори очи.

— Видяхте ли полицейския рапорт?

— Да, прочетох го.

— Има ли някакво описание на колата?

— Да — червен форд седан, модел 1954, с надпис „змийски очи“ върху едната врата.

— Имали са още един съучастник, мистър Нел. Не знам името му, но прякорът му беше Изрусения.

— Трябва да е Чарли Спондър — уверено заяви старият полицай.

— Спомням си как по едно време се опита да изруси косата си, но отделни кичури се оцветиха в бяло. Чарли реши да я боядиса в естествения ѝ цвят, но кичурите останаха оранжеви.

— Знаете ли какво работи сега?

— Постъпи в армията през петдесет и осма, или през петдесет и девета, след като накара едно местно момиче да забременее.

— Как да се свържа с него?

— Майка му все още живее в Стратфорд — тя ще ти каже.

— Ще ми дадете ли адреса ѝ?

— Не, Джими. Първо ще ми обясниш какво става.

— Не мога, мистър Нел. Ще ме помислите за луд.

— Все пак опитай.

— Не, не мога.

— Както искаш, синко.

— Бихте ли... — но връзката прекъсна.

— Мръсник! — възклика Джим и тресна слушалката. В същия миг телефонът иззвъня и той отскочи назад като ужилен, сетне задъхан се втренчи в него. Телефонът иззвъня три, четири пъти. Джим се обади, заслуша се, сетне затвори очи.

Някакъв полицай го придружи до болницата, като караше пред него с пусната сирена. В отделението за спешни случаи ги посрещна млад мъж с щръкнали мустачки, подобни на четка за зъби, който ги изгледа с тъмните си, непроницаеми очи.

— Извинете, аз съм Джим Норман и...

— Съжалявам, мистър Норман. Съпругата ви почина в 9.04.

Джим усети, че ще припадне. Пред очите му причерня, ушите му забучаха. Очите му безцелно заоглеждаха помещението: видя облицованите със зелени плочки стени, носилка на колелца, проблясваща под луминесцентното осветление, някаква медицинска сестра с изкривена касинка. Хрумна му нелепата мисъл; „Време е да се поосвежиш, скъпа!“ Санитар се облягаше на стената пред спешното отделение. Носеше бяла престилка, изпръскана със засъхнала кръв, и почистваше ноктите си с ножче. Вдигна очи и се ухили на Джим — беше Дейвид Гарсия. Джим припадна.

Погребението напомняше пиеса в три действия. Домът му. Домът на покойника. Гробището. Лица, които изневиделица се появяват, приближават към него, сетне отново изчезват в мрака. Майката на Сали горчиво ридаеше зад черния воал. Баща й изглеждаше изплашен и състарен. Смътно забеляза лицето на Симънс, на други хора. Те му се представяха и стискаха ръката му. Джим машинално кимаше, без да запомни имената им. Жените донесоха храна, дори ябълков сладкиш. Когато Джим отиде в кухнята видя, че някой си е отрязал парче от него — в подноса се стичаше сироп като кехлибарена кръв. Хрумна му налудничавата мисъл: „Отгоре трябваше да сложат ванилов сладолед“.

Крайниците му се разтрепериха — идващия му да грабне сладкиша и да го запрати в стената.

Най-сетне гостите си тръгнаха и той наблюдаваше отстрани (сякаш бе заснет от аматър-оператор) как се ръкува с тях, кима и казва: „Благодаря... да, непременно... Благодаря... Сигурен съм... Благодаря...“ Когато всички си отдоха, в дома му се възцари благословена тишина. Младият мъж се приближи до полицата над камината, отрупана с предмети, купувани заедно със Сали. Плющено куче със стъклени очи, което Сали беше спечелила на Кони Айънд по време на медения им месец. Две кожени папки с университетските им дипломи. Огромно зарче от стереопор, подарено му от Сали, след като преди около година той загуби шестнайсет долара на покер. Чаена чаша от фин китайски порцелан, която съпругата му бе купила от някакъв вехтошарски магазин в Кливланд. По средата на полицата стоеше сватбената им снимка. Той я обърна към стената, настани се в креслото си и се втренчи в тъмния екран на телевизора. В ума му се зароди идея.

След час телефонът иззвъння и го стресна от леката му дрямка. Той слепешком протегна ръка към слушалката.

— Ти си следващият, Норм!

— Вини?

— Човече, жена ти приличаше на мишена от стрелбището. Бум — и готово!

— Довечера ще бъда в училището, Вини — стая № 33. Няма да запаля лампата — ще бъде тъмно, както в тунела през онзи далечен ден. Струва ми се, че дори мога да осигура влака.

— Искаш да сложиш край на всичко, така ли?

— Точно така — отвърна Джим. — Ще те чакам.

— Може би ще дойда.

— Разбира се, че ще дойдеш — каза Джим и затвори телефона.

Смрачаваше се, когато пристигна в училището. Паркира на обичайното си място, отключи задната врата на гимназията и се отправи към кабинета по английски на втория етаж. Промъкна се вътре, отвори шкафа с грамофонните площи и затърси нещо. Прехвърли повече от половината площи, после измъкна една с надпис:

„Звукови ефекти“. Обърна я. Третото парче от страна А беше „Товарен влак; 3.04“. Той постави плочата на портативната стереоуребда, измъкна книгата „Викане на духове“ от джоба на палтото си. Отвори я на предварително отбелязаното място, прочете пасажа и кимна. После изгаси осветлението.

Когато се озова в стая № 33, Джим инсталира, стереоуребата, като максимално раздалечи високоговорителите, после пусна плочата с товарния влак. Звукът постепенно се усили и изпълни стаята с бученето на дизеловия локомотив и с потракването на колела върху стоманените релси.

Джим притвори клепачи и изведнъж му се стори, че се намира в късия тунел. Някой го дръпва, той пада на колене и вижда как жестоката драма достига до неизбежния си край...

Младият мъж отвори очи, спря плочата, сетне нагласи иглата в началото на парчето. Седна на бюрото и отвори книгата на главата с название: „Как да викаме злите духове“. Зачете се, като беззвучно мърдаше устни; от време на време преставаше да чете, изваждаше различни предмети от джоба си и ги подреждаше върху бюрото.

Първо — стара и измачкана снимка, на която с Уейн стояха пред дома си. Двамата бяха късо подстригани и срамежливо се усмихваха към обектива. Второ — бурканче с кръв — беше хванал бездомна котка и я бе заклал с джобното си ножче. Трето — самото ножче. И накрая — вътрешната лента от бейзболната шапка на Уейн. Беше запазил шапката с тайната надежда, че един ден синът му ще я носи.

Изправи се, отиде до прозореца и погледна навън.

Паркингът беше празен.

Залови се да избута чиновете до стената, като освободи центъра на стаята. Сетне извади парче тебешир от чекмеджето на бюрото си и следвайки точно диаграмата от книгата, начерта петоъгълник на пода.

Задъхан, изгаси осветлението, взе в ръка всичко, което беше донесъл, и зарецитира:

— Отче на мрака, от сърце и душа те моля — чуй ме! Аз съм този, който ти обещава жертвоприношение, аз съм този, който моли за милостта ти, аз съм този, който иска отмъщението на лявата ръка. Донесъл съм кръв като залог, че ще изпълня обещанието си и ще извърша жертвоприношението.

Той отвори бурканчето от фъстъчено масло и плисна кръвта в центъра на петоъгълника.

Нешо се случи в тъмната класна стая. Невъзможно бе да се определи точно какво, но въздухът натежа. Беше толкова плътен, че сякаш гърлото на Джим се напълни със стоманени стърготини... Настъпи мъртвешка тишина, в която се долавяше невидимо присъствие.

Младият мъж изпълни всички ритуали, описани в книгата.

Изведнъж се почувства странно, както по времето, когато с класа си бе посетил електростанция — тогава имаше усещането, че въздухът е зареден с електричество и вибрира. Внезапно дочу тих глас, който му се стори особено неприятен:

— Какво искаш?

Джим не можеше да прецени дали действително е чул думите или така му се е сторило. Все пак произнесе две изречения.

— Молбата ти е скромна. Какво предлагаш в замяна?

Джим изрече две думи.

— И двата — прошепна гласът. — На лявата и от дясната. Съгласен ли си?

— Да.

— Тогава ми дай обещаното.

Младият мъж отвори джобното ножче, сложи дясната си ръка върху бюрото и с четири удара отряза показалеца си. Кръвта обагри попивателната хартия. Той изобщо не усети болка. Изблъска пръста встрани и прехвърли ножчето в другата си ръка. Отрязването на левия показалец се оказа по-трудно. Дясната ръка с липсващия пръст беше като чужда и той непрекъснато изпускаше ножчето. Накрая нетърпеливо изръмжа, захвърли го, пречупи костта и изтръгна пръста от ставата. Взе и другия и ги хвърли в петоъгълника. Проблесна светлина, подобна на старомодна фотографска магнезиева лампа. Джим забеляза, че няма дори следа от дим, нито от миризма на сяра.

— Какво си донесъл?

— Снимка и парче плат, просмукано с неговата пот.

— Потта е скъпоценна — отбеляза гласът и в него се долови такава алчност, че Джим потръпна. — Дай ми ги.

Младият мъж ги запрати в петоъгълника. Отново проблесна светлина.

— Ще свършат работа — произнесе гласът.

— Стига да дойдат — прошепна Джим.

Но не получи отговор; дори да бе съществувал, гласът бе замълкнал. Младият мъж се наведе към петоъгълника на пода. Снимката все още беше там, но бе почерняла и обгорена. Лентата беше изчезнала.

От улицата се дочу шум — отначало бе едва доловим, сетне се засили. Някаква кола зави по „Дейвис Стрийт“ и се приближи към училището. Джим наостри уши, за да чуе дали ще отмине, или ще спре.

Колата спря.

По стълбите отекнаха стъпки.

Разнесе се пискливото кикотене на Робърт Лосън, някой му извика да млъкне, той отново се изкикоти. Стъпките се приближиха, стъклена врата на коридора с тръсък се отвори.

— Йо-х-о-х-о, Норми! — програкнало извика Дейвид Гарсия.

— Тук ли си, Норм? — прошепна Лосън и се изхили.

Вини мълчеше, но докато вървяха по коридора, Джим съзря сенките им. Вини беше най-високият и държеше някакъв дълъг предмет. Дочу се изщракване и предметът се удължи още повече.

Тримата застанаха на прага, Вини бе по средата. Държаха ножове.

— Ето ни и нас, човече — промълви русокосият. — Дошли сме да те вземем с нас.

Джим пусна грамофона. Гарсия подскочи и извика:

— Господи, какво е това?

Товарния влак приближаваше, стените на стаята сякаш вибрираха от звука, който вече не се разнасяше от високоговорителите, а от коридора, от някакви невидими релси, като по чудо появили се от миналото.

— Тази работа не ми харесва — заяви Лосън.

— Късно е, няма връщане назад — промълви Вини, пристъпи напред и замахна с ножа.

— Дай ми мангизите, татенце.

...пуснете го...

Гарсия се сепна.

— По дяволите, какво беше...

Но Вини не се поколеба. Направи знак на приятелите си да заобиколят Джим, в очите му се четеше облекчение.

— Хайде, малкия, колко мангизи имаш? — внезапно запита Гарсия.

— Ч-четири цента — отвърна Джим. Не лъжеше, при това бе извадил монетите от старата си касичка — всички бяха от емисията до хиляда деветстотин петдесет и шеста година.

— Шибан лъжец!

...пуснете го...

Лосън погледна назад и очите му се разшириха. Стените на стаята постепенно изчезнаха. Товарният влак изsvири. Светлината от уличната лампа почervеня, сякаш бе неоновият надпис над сградата на „Бъретс“, примигващ на фона на притъмняващото небе.

Някакво същество излезе от петоъгълника — приличаше на дванайсетгодишно момче, беше късо подстригано.

Гарсия се хвърли към Джим и го удари в устата. Младият мъж усети дъха му, вонящ на чесън. Не изпита болка от удара, струваше му се, че наблюдава забавени кадри от филм.

Внезапно почувства тежест в слабините и погледна надолу — върху панталоните му се появи тъмно петно.

— Погледни, Вини, този се напика! — извика Лосън. Тонът му бе подигравателен, но на лицето му беше изписан ужас. Това бе изражението на внезапно оживяла кукла, която открива, че конците ѝ се дърпат от кукловод.

— Пуснете го — нареди приличното на Уейн същество, но гласът му не беше детски — бе студеният, алчен глас на демона от петоъгълника. — Бягай, Джими, бягай! Бягай!

Джим падна на колене, някой го сграбчи за ризата и се опита го задържи, но не успя.

Той вдигна очи и видя как Вини, с изкривено от омраза лице, забива ножа си в сърцето на съществото... но изведнъж изкрештява, лицето му се деформира, овъглива се, почернява, става страшно.

След миг Вини изчезна.

Гарсия и Лосън нанасят удари след него, започват да се гърчат, овъгливат се и също изчезват.

Джим лежеше на пода и дишаше на пресекулки. Постепенно шумът от товарния влак загълхна.

Брат му се взираше в него.

— Уайн? — прошепна младият мъж.

Лицето над него се промени, сякаш се разтопи и разтече. Очите пожълтяха, ужасяваща гримаса изкриви детските черти.

— Ще се върна, Джим — прошепна студеният глас.

Сетне страховитото, ухилено същество изчезна.

Джим бавно се изправи и спря грамофона с осакатената си ръка. Докосна устните си, които кървяха от удара на Гарсия. Отиде до вратата и запали лампата. Стаята беше празна. Той огледа паркинга, който също беше пуст, само някакъв тас от кола идиотски проблясваше под лунната светлина. В класната стая беше задушно, като в гробница. Джим изтри петоъгълника от пода и започна да подрежда чиновете по местата им. Пръстите адски го боляха — но какви пръсти? Каза си, че незабавно трябва да отиде на лекар. Отвори вратата и бавно заслиза по стълбите като притискаше ръцете си към гърдите си... На половината път нещо — никаква сянка, или просто интуицията — го накара да се обърне.

Стори му се, че някой отскочи назад в мрака.

Спомни си, че в книгата предупреждаваха за потенциална опасност: възможно е да повикаш демоните и да ги накараш да ти свършат работата. Дори можеш да ги прогониш.

Но понякога те се завръщат.

Той отново заслиза по стълбите, като се питаше дали кошмарът изобщо е свършил.

ЯГОДОВА ПРОЛЕТ

Невидимият Джек!

Сутринта видях тези две думи във вестника и те сякаш ме върнаха обратно във времето. Всичко това се случи преди осем години. Докато траеше шумотевицата, веднъж се видях по националната телевизия в новините на Уолтър Кронкит. Лицето ми се мярна само за миг зад репортера, но родителите ми веднага ме познали. Обадиха се по телефона: баща ми се престори, че се интересува от мнението ми за случилото се, беше прекалено сърдечен и прекалено безразличен; за сметка на него, майка ми настояваше незабавно да се прибера у дома. Но аз не исках да се прибирам.

Запленен от мрачната „ягодова пролет“ и от мъглата, която нощем обвиваше всичко в безцветната си пелена, както и от сянката на смъртта, надвиснала над нас преди осем години. Сянката на Невидимия Джек.

В Нова Англия наричат внезапното затопляне на времето „ягодова пролет“. Никой не знае откъде произлиза това название, което местните жители използват. Казват, че подобно явление се наблюдава веднъж на осем години. Може би има и някаква цикличност в онова, което се случи в „Ню Шарън Тийчърс Колидж“ през тази ягодова пролет, но дори това да е хрумнало някому, никой не го е изрекъл на глас.

В Ню Шарън ягодовата пролет започна на шестнайсети март хиляда деветстотин шейсет и осма. На този ден свърши най-студената зима от двайсет години насам. Заваля дъжд, уханието на морето се усещаше на трийсетина километра западно от брега. Снегът, който на места достигаше седемдесет сантиметра, започна да се топи и тротоарите в кампуса бяха мокри от кишата. Скулптурите от сняг, запазили се цели два месеца поради ниските температури започнаха да се накланят; по карикатурното лице на Линдън Джонсън се стичаха сълзи от разтопен сняг, размръзналата „перушина“ на гълъба опада и отдолу запрозърта шперплатовият скелет.

С падането на нощта се появи мъглата и бавно наметна бяла плащаница върху тесните улици на колежа. Клоните на дърветата стърчаха през нея като разперени пръсти. Бавно като цигарен дим, белезникавата пелена леко се стелеше под мостчето, намиращо се до оръдията, останали от Гражданската война, и правеше всичко да изглежда странно, нереално, загадъчно. Нищо неподозиращият студент излиза на улицата от ярко осветения бар „Гриндър“, където гърми джубоксът, очаквайки да го лъхне леден въздух... но вместо това изведенъж се озовава в притихнал свят, обгърнат от стелеща се бяла мъгла. Дочува само стъпките си и шума на водата в капчуците. Човек почти очаква да се обърне и да види, че барът е изчезнал, а на негово място се простират обвити в мъгла блата тисови гори и очертана от друидите окръжност.

Тази година джубоксът свиреше „Любовта е тъжна“; от него непрестанно се лееха „Хей Джуд“ и „Скарбъро Феър“.

В единадесет и десет същата нощ, първокурсник на име Джон Данси, който се прибираше в общежитието си, закрещя в мъглата. Изпусна учебниците си върху и между разкрчените крака на мъртвото момиче, което лежеше в най-тъмния ъгъл на паркинга пред една от сградите. Гърлото на момичето беше прерязано от ухо до ухо, отворените му очи проблясваха, сякаш току-що бе чуло най-забавната шега.

Данси продължи да крещи...

На следващия ден времето беше мрачно, облачното небе надвисваше над града. Преди започването на занятията нетърпеливо се питахме: „Кой?“, „Зашо?“, „Кога мислиш, че ще го заловят?“ И неизменния въпрос: „Познаваше ли я!“

„Да, бяхме в един курс по рисуване.“

„Да, един от приятелите на съквартиранта ми ходеше с нея миналата година.“

„Да, веднъж ми искаше огънче — седеше на съседната маса в „Гриндър“.“

„Да...“

„Да, аз...“

„Да... да..., о, да.“

Всички я познавахме. Казваше се Гейл Керман и следваща история на изкуството. Носеше кръгли очила и имаше хубаво тяло.

Носеха се най-противоречиви слухове: всички я обичали, но съквартирантките ѝ я мразели; не ходела на срещи, въпреки че била най-развратното момиче в кампуса; била грозна, но симпатична; била бременна и болна от левкемия. Някои твърдяха, че Гейл е лесбийка, убита от приятеля си. Беше настъпила ягодова пролет и на сутринта на седемнайсети март всички ние познавахме Гейл Керман.

Половин дузина полицейски коли пристигнаха в кампуса и повечето от тях паркираха пред общежитието, където бе живяла германката. Когато минах от там на път за лекциите ми, полицай поиска да му покажа студентската си карта. Изхитрих се и му показах онази, на която съм сниман като човек, не като вампир.

— Имаш ли нож? — лукаво ме попита той.

Обясних му, че единственото оръжие, което притежавам, е ключодържател във формата на заешко краче, сетне се поинтересувах:

— Тук сте заради Гейл Керман, нали?

— Защо питаш? — нахвърли се той върху мене. Закъснях с пет минути за часа.

Беше ягодова пролет; тази нощ никой не се разхождаше сам из полуфантastичния свят на кампуса. Мъглата отново бе паднала. От нея лъхаше на море, тя обвиваше всичко наоколо в тишина.

Около девет съквартирантът ми шумно нахлу в стаята, където от два часа си бълсках главата върху есе за Милтън.

— Хванали са го! — извика той. — Чух го в „Гриндър“.

— Кой ти го каза?

— Някакъв непознат тип. Знаеш ли, гаджето ѝ я е убило. Името му е Карл Амалара.

Облегнах се назад в стола си и почувствах едновременно облекчение и разочарование. Навсярно приятелят ми казваше истината: човек с име като Карл Амалара беше способен да убие любовницата си в пристъп на ревност.

— Радвам се — промълвих.

Приятелят ми изскочи в коридора, за да разтръби новината. Прочетох есето, видях колко е безсмислено, скъсах го и започнах отново.

На следващата сутрин историята беше на първите страници на вестниците. Имаше снимка на Амалара (вероятно направена на

абитуриентския му бал), на която се виждаше мургаво момче с тъмни тъжни очи и белези от едра шарка по носа. Все още не беше направило признания, но срещу него имаше безспорни улики. Напоследък двамата с Гейл Керман непрекъснато се карали, а преди седмица окончателно скъсали. Съквартирантът на Амалара твърдял, че последният е „безутешен“. В сандъчето под леглото му полицайтите открили дълъг ловджийски нож и снимка на момичето, очевидно нарязана с ножица.

До фотографията на Амалара бе поместена друга, на момичето. Беше доста неясна, но все пак се различаваха куче, олющена статуя на фламинго и невзрачно русокосо момиче с очила. То се усмихваше напрегнато и присвиваше очи. Едната му ръка лежеше върху главата на кучето. Значи бе вярно. Трябваше да е вярно.

Тази нощ мъглата отново се спусна, не с леките стъпки на котенце, а като дебнещ зъл хищник. Тази нощ се разхождах безцелно. Вдъхвах влажния въздух и влажния аромат на пролетта, която бавно изтласкваше упорития сняг, под който се показваше голата земя, подобно на черепа на заспала старица.

Това бе една от най-прекрасните нощи в живота ми. Хората, които отминавах под уличните лампи, напомняха шепнещи сенки. Всички приличаха на любовници, хванали се за ръце, впили поглед един в друг. Топящият се сняг капеше от стрехите и течеше от улуците; струваше ми се, че дочувам шума на морето, на тъмното зимно море, което бързо се оттегляше.

Разхождах се до полунощ, докато се измокрих до кости. Отминах безброй сенки, дочух крачки, които отекваха по криволичещите пътеки. Кой би се осмелил да твърди, че една от тези сенки не е човекът, или съществото, което всички наричаха Невидимия Джек? Не и аз, защото минах покрай много сенки, но мъглата ми попречи да видя лицата им.

На сутринта се събудих от врявата в коридора. Полусънено изскочих навън, за да разбера кой е получил повиквателно за армията, като сресвах косата си с пръсти. Имах чувството, че през нощта са изтръгнали езика ми и са го заменили с гъсеница, която прилепваше към засъхналото ми небце.

— Друг е — обърна се непознато момче към мен.

Лицето му беше пребледняло от възбуда.

— Трябва да го освободят.

— Кого да освободят?

— Амалара — доволно възкликна друг студент. — Бил е в затвора, когато се е случило.

— Когато се е случило какво? — търпеливо попитах. Рано или късно щях да науча всичко.

— Миналата нощ е извършено ново убийство. И сега всички я търсят.

— Какво търсят?

Момчето с бледото лице отговори:

— Главата на момичето. Убиецът отнесъл главата на жертвата си.

Днес „Ню Шарън“ е малък колеж, а по онова време студентите бяха още по-малко. Това бе учебно заведение, което рекламните проспекти наричат „семеен колеж“. И той действително приличаше на едно малко семейство, поне през онези дни — тук всички бяха приятели, или познати, които поздравяваш с кимване. Гейл Керман беше от момичетата, на които просто кимваш и си казваш, че си я виждал и преди.

Ала всички добре познаваха Ан Брей. Миналата година се бе класирала на второ място в конкурса за мис „Нова Англия“; освен това умееше да подхвърля горящ жезъл под звуците на „Хей, огледай ме добре“. Беше умна — до деня на смъртта си бе редактор на вестника на колежа (седмичник, пълен с политически карикатури и бомбастични статии), член на студентския драмсъстав и председател на местната женска организация. Когато бях наивен първокурсник, й бях предложил дописка за вестника, както и да излезем заедно. Естествено, тя отказа и на двете ми предложения.

А сега беше мъртва... дори по-лошо.

Отправих се на следобедните лекции. По пътя кимах на познатите си и ги поздравях прекалено радушно, сякаш за да прикрия начина, по който се вглеждах в лицата им. Точно както те изучаваха моето. Знаехме, че помежду ни се крие тъмна сянка, тъмна като пътеките, които криволичеха край централната алея, или се виеха между дъбовете-столетници зад гимнастическия салон; тъмна като огромните оръдия от Гражданската война, мяркащи се през гъстата

мъгла. Взирахме се в лицата си и се опитвахме да различим умопомрачението зад едно от тях.

Този път полицайите не арестуваха никого. Сините им коли непрекъснато патрулираха из кампуса през мъгливите пролетни нощи на осемнайсети, деветнайсети и двайсети март, а фаровете им ревностно претърсваха всяка ниша и пролука. Администрацията забрани излизане от общежитията след девет часа вечерта. Двама влюбени, открити да се натискат в храсталациите западно от централната сграда, бяха закарани в полицейския участък и безмилостно разпитвани в продължение на три часа.

На двайсети се вдигна фалшива тревога, когато откриха момче, изпаднало в безсъзнание на същия паркинг, където бяха намерили трупа на Гейл Керман. Полицай от охраната на кампуса го поставил на задната седалка на колата си и покрил лицето му с пътна карта, без да си направи труда да провери пулса му. Сетне потеглил към местната болница, а сирената на колата му огласила притихналия кампус като воя на стадо побеснели маймуни.

По средата на пътя трупът на задната седалка се изправил и глухо попитал: „По дяволите, къде съм?“. Полицаят изкрешял, загубил контрол над колата и тя изхвърчала от шосето. Оказалось се, че мнимият мъртвец е студент на име Доналд Морис, който последните два дни прекарал на легло, повален от тежък грип — дали бе азиатски? Не си спомням. Случило се така, че момчето припаднало на паркинга, на път за „Гриндър“, където възнамерявало да изяде чиния топла супа.

През деня времето продължаваше да е топло и мрачно. Хората се събираха на групички, които се разпръсваха и сформираха отново с поразителна бързина. Когато гледаш дълго време едни и същи лица, в главата ти се зараждат налудничави идеи, А слуховете се ширеха из кампуса със светлинна скорост. Говореше се, че дочули любим на всички ни преподавател по история да плаче и едновременно да се смее, застанал на мостчето; че Гейл Керман написала с кръвта си загадъчно послание, състоящо се от две думи, върху асфалта на паркинга; че двете убийства имат политически характер, ритуални престъпления, извършени от пацифистите като протест срещу войната. Тази версия бе направо смехотворна, тъй като местната организация на борците за мир се състоеше само от седем души. Студентите с десни убеждения използваха повода и нададоха вик: „Вън комунистическите

агитатори!“ Ето защо през тези особени, топли дни, ние си отваряхме очите на четири и дебнехме враговете сред нас.

Кой знае защо, вестникарите пренебрегнаха приликата между анонимния убиец и Джек Изкормвача, а се върнаха още по-назад във времето — чак до хиляда осемстотин и деветнайсета. Ан Брей бе открита на кална пътека, намираща се на пет-шест метра от тротоара, но наоколо нямало никакви следи, дори нейните. Находчив журналист с вкус към мистерията нарече убиеца „Невидимия Джек“, на скандалния доктор Джон Хокинс от Бристъл, умъртвил пет от съпругите си чрез страни медиикаменти. Това име си остана, навсярно хората го свързваха с разкаляната земя, върху която нямало никакви следи.

На двайсет и първи отново завала дъжд — централната алея и игрището се превърнаха в блата. От полицията съобщиха, че изпращат в кампуса цивилни детективи — мъже и жени — и изтеглиха половината си коли.

По този повод студентският вестник помести изпълнена с негодувание (макар и несвързана) редакционна статия. Основната идея бе, че заедно с предрешените като студенти полицаи, в кампуса могат да се промъкнат и комунистически агитатори.

Привечер отново падна мъгла, която бавно, сякаш замислено нахлу в обградените с дървета улици и сградите една по една изчезнаха сред нея. Беше лека и ефирна, но някак си неумолима и ужасяваща. Безсъмнено Невидимия Джек беше човек, но мъглата бе негова съучастница... или поне така ми се струваше. Имах чувството, че малкият ни колеж е попаднал между двамата притиснати в безумна прегръдка, че е част от ужасен брак, консумиран сред кръвопролитие. Седях до прозореца, наблюдавах как една след друга лампите светват сред падащия мрак и се питах дали ще има още убийства. Съквартирантът ми влезе и тихо затвори вратата, сетне промълви:

— Скоро ще завали сняг.

Обърнах се и го погледнах.

— По радиото ли го съобщиха?

— Не — отговори той. — Кой ли вярва на метеоролозите? Чувал ли си за ягодовата пролет?

— Смътно си спомням, че преди много години баба ми разказваше нещо подобно.

Той застана до мен и се загледа навън, после обясни:

— Ягодовата пролет е като циганското лято, но настъпва много рядко. В тази част на страната се случва веднъж на осем-десет години. Това е лъжлива пролет, както циганското лято е лъжливо. Моята баба казваше, че ягодовата пролет не означава край на зимата, а разразяване на снежни бури, които са по-силни, ако измамната пролет продължи по-дълго.

— Бабини деветини — промърморих аз. — Не вярвам нито дума.
— Погледнах го и продължих: — Но все пак се страхувам. А ти?

Съквартирантът ми благосклонно се усмихна и си взе цигара от моя отворен пакет на перваза на прозореца.

— Подозирам всекиго, освен теб и себе си — отвърна той, сетне усмивката му помръкна. — Понякога се съмнявам дори в тебе. Искаш ли да отидем да поиграем билярд?

— Следващата седмица имам изпит по тригонометрия. По-добре да залегна над учебника.

Но дълго след като той излезе, продължих да се взирям през прозореца. Дори когато отворих учебника, имах чувството, че частица от мен е навън, че вървя сред сенките, където дебне някаква тъмна сила.

Тази нощ бе убита Адел Паркинс. Шест полицейски коли и седемнайсет полициаи, предрешени като студенти (осем от тях бяха жени, командирани от Бостън) патрулираха из кампуса. Но Невидимия Джек успя да я убие, безпогрешно избирайки я сред цивилните ченгета. Лъжливата пролет сякаш го подстрекаваше: той я умъртви и я оставил зад волана на нейния додж, модел 1964. Когато сутринта я откриха, намериха части от тялото ѝ на задната седалка и други — в багажника. А върху предното стъкло с кръв бяха написани (този път не беше слух) две думи: „ХА! ХА!“

Населението на кампуса почти обезумя. Никой и всички познаваха Адел Паркинс. Беше една от безименните,ечно забързани жени, които поемаха най-тежката смяна — от шест до единайсет вечерта — в „Гриндър“, когато там нахлуваха орди изгладнели студенти, зубрещи в отсрещната библиотека. Навярно работата ѝ е била сравнително лека през последните три мъгливи нощи от живота ѝ: вечерният час се спазваше стриктно и след девет часа единствените посетители в „Гриндър“ бяха полицайте и обикновено намусените

портиери, които сега бяха в отлично настроение, очевидно продиктувано от празните учебни зали.

Ето че наближава краят на историята ми. Този път, подобно на всички нас, полицайт изпаднаха в истерия и в безизходицата си арестуваха безобиден хомосексуалист на име Хансън Грей, който не успя да се спомни къде е прекарал няколко от смъртоносните нощи. Обвиниха го в убийство, но го освободиха (той побърза да замине за родния си Ню Хемшър), след като през последната нощ на ягодовата пролет някой закла Марша Къран на сред централната алея.

Завинаги ще остане загадка защо е била навън и то сама. Марша бе пълно, хубавичко момиче, което живееше в апартамент в града, заедно с още три студентки. Беше се промъкнала в кампуса безшумно и безпрепятствено, както самият Невидим Джек. Какво я бе довело тук? Може би вътрешната ѝ потребност е била дълбока и необуздана като тази на убиеца ѝ и също така необяснима? Може би е жадувала за отчаяна и страстна любовна среща с топлата нощ, с мъглата и със студения нож.

Марша бе убита на двайсет и трети. На следващия ден деканът обяви, че пролетната ваканция ще започне една седмица по-рано. Разпръснахме се — не радостно, а като подплашени овце преди разразяването на буря — и оставихме след себе си пустия кампус, където патрулираха полицейски коли и витаеше страховитият призрак.

Натоварих в колата си шестима състуденти и багажа им. Пътуването беше потискащо — доколкото знаехме, убиецът може би бе сред нас.

Същата нощ температурата спадна с шестнайсет градуса и в северната част на Нова Англия се разрази буря, заваля сняг, който натрупа близо трийсет сантиметра. Обичайното число старчоци получиха инфаркт, докато го ринеха — сетне, като на магия, дойде април. Заваляха освежаващи пролетни дъждове, нощем звезди обсипваха небето.

Наричат я „ягодова пролет“ — Бог знае защо — и това е зловещ период, който настъпва веднъж на осем-десет години.

Джек изчезна заедно с мъглата; в началото на юни вече беше забравен — вниманието на всички беше насочено към протести срещу

военната повинност и към провеждането на седящи стачки в сградата, където известен производител на напалм набираше бъдещи служители.

Никой не споменаваше убиеца, като че се бяхме наговорили. Предполагам, че мнозина непрекъснато си спомнят за случилото се и търсят пукнатината в гладкото яйце на лудостта, която би обяснила всичко.

Същата година се дипломирах, а на следващата се ожених. Намерих си хубава работа в местно издавателство. През хиляда деветстотин седемдесет и първа ми се роди син, който сега е в предучилищна възраст — хубаво момче с моите очи и усмивката на майка му.

И ето че днес прочетох ужасяващата история във вестника.

Естествено знаех, че тя е тук. Разбрах го още вчера сутринта, когато станах и дочух в олуците загадъчния звук на топящия се сняг, когато усетих соления полъх на океана, въпреки че къщата ни се намира на петнайсетина километра от брега. Бях сигурен, че ягодовата пролет отново е дошла, когато снощи потеглих с колата към дома си и трябваше да пусна фаровете: мъглата вече пропълзяваше от полята и долчинките, обвиваше сградите в мътна пелена и изграждаше призрачни ореоли около уличните лампи.

В утринния вестник пише, че миналата нощ някакво момиче било убито в кампуса на колежа „Ню Шарън“, близо до оръдията, реликви от Гражданската война. Открили го в топящия се снежен насип. Част от тялото липсвала.

Жена ми е разтревожена. Пита ме къде съм бил миналата нощ. Не мога да ѝ отговоря, защото не си спомням. Зная, че след работа потеглих с колата към дома си и че включих дългите светлини, за да проправя пътя си през прекрасната стелеща се мъгла, но по-нататък не си спомням.

Спомням си онази далечна мъглива нощ, когато излязох да се поразходя и отминах всички онези прекрасни, безформени сенки. Внезапно се сещам за багажника на колата ми — такава отвратителна дума, „багажник“ — и се питам защо се страхувам да го отворя.

Докато пиша тези редове, чувам как жена ми плаче в съседната стая. Подозира, че миналата нощ съм бил с друга жена.

И (О, мили Боже!) аз подозирам същото.

ЧОВЕКЪТ С КОСАЧКАТА

Досега Харълд Паркити се гордееше с моравата пред дома си. До миналата година притежаваше голяма сенокосачка и плащаше пет долара на едно съседско момче, за да окоси поляната му. През онези дни Харълд слушаше мача на „Ред Сокс“ по радиото с бира в ръка и бе твърдо убеден, че Господ е на небето и бди над света, включително над неговата поляна. Но миналата година, по средата на октомври, съдбата изигра лош номер на Харълд Паркити. Докато момчето косеше тревата за последен път през този сезон, кучето на Кастонмайерови подгони котката на семейство Смит и тя попадна под сенокосачката.

Дъщерята на Харълд повърна цялата изпита лимонада върху новата си жилетка, а жена му цяла седмица сънува кошмари. Въпреки че се бе появила малко по-късно на местопроизшествието, тя пристигна точно когато Харълд и пребледнялото момче почистваха ножовете. Разплакани, дъщеря им и мисис Смит ги наблюдаваха, но Алиша бе успяла да се преоблече в джинси и в отвратителен прилепнал пуловер. Беше влюбена в момчето, което идваше да окоси поляната.

След като цяла седмица слуша как жена му стене и бърбори в съседното легло, Харълд реши да се отърве от сенокосачката. И без това не му трябва — досега бе наемал само момче, а следващата година ще наеме и косачка. Може би Карла ще престане да стене на сън и дори ще му бутне...

Ето защо закара сенокосачката на Фил Суноко и двамата се попазариха за цената. Харълд получи чисто нова автомобилна гума и пълен резервоар с бензин, а Фил изкарва сенокосачката на едно от островчетата в бензиностанцията и постави върху нея надпис: „ПРОДАВА СЕ“.

А тази година Харълд непрекъснато отлагаше косенето. Когато най-после реши да се обади на миналогодишното момче, майка му обясни, че Франк е отишъл да следва в държавния университет.

Харълд смаяно поклати глава и отиде да си вземе бира от хладилника, като си мислеше: „Господи, как лети времето!“

Той не потърси ново момче и май и юни отминаха неусетно, докато „Ред Сокс“ продължаваха да боксуват на четвъртото място. През уикендите Харълд седеше на задната веранда и намръщено наблюдаваше безкрайната върволица от непознати младежи, които промърморваха някакъв поздрав преди да поведат закръглената му дъщеря към местната „Алея на влюбените“. А междувременно тревата избуя: това лято времето беше благоприятно — след всеки три дни като по часовник идваше по един дъждовен.

В средата на юли поляната приличаше повече на ливада, отколкото на морава зад порядъчен дом в предградията. И съседът Джек Кастонмайер започна да пуска плоски шеги за цената на сеното и на люцерната. А Джени, четиригодишната дъщеричка на Дон Смит свикна да се крие сред високите бурени, когато имаше овесена каша за закуска, или спанак за вечеря.

Един ден в края на юли, Харълд излезе във вътрешния двор по време на почивката на бейзболния мач, и забеляза някакъв мармот, настанил се удобно сред обрасналата с трева пътека. Тази гледка го подтикна към по-решителни действия. Изгаси радиото, взе вестника и го отвори на страницата с обявите. По средата на първата колона откри онова, което му трябваше: „Косиме тревни площи. Цени умерени. 776–2390.“

Харълд набра номера; очакваше да чуе жена, която, надвикивайки прахосмукачката, ще изкреши на сина си да се обади. Вместо това делови глас изрече: „Пасторално озеленяване... С какво можем да ви служим?“

Внезапно изпълнен с недоверие, Харълд обясни какво желае и си помисли: „Само това ни липсващо. Откога косачите имат фирми със секретарка?“ Поинтересува се за цената, която му се стори напълно приемлива.

Затвори телефона, изпълнен със странно тревожно чувство и се върна на верандата. Настани се на стола си, пусна радиото и отмести поглед от обрасналата поляна към облаците, които лениво плуваха в небето. Карла и Алиша бяха при тъща му, беше сам в цялата къща. Навярно ще бъдат приятно изненадани, ако момчето окоси моравата преди завръщането им.

Отвори кутийка бира и въздъхна, когато любимият му играч Дик Драго сгреши. Задуха лек ветрец и полъхът му се усети дори на остьклената веранда. Щурци свиреха тихо във високата трева. Харълд промърмори нещо нелюбезно по адрес на Дик Драго и задряма.

След половин час се сепна — на вратата се звънеше. Докато ставаше да отвори, той събори бирата си.

Човек в работен гащеризон, изцапан с петна от трева, стоеше на стъпалата и дъвчеше клечка за зъби. Беше дебел. Огромният му корем издуваше избелелия гащеризон, все едно, че бе погълнал баскетболна топка.

— Какво желаете? — сънено попита Харълд Паркити.

Човекът се ухили, премести клечката да зъби в другото ъгълче на устата си, подръпна седалището на гащеризона си, след което леко тикна назад зелената си бейзболна шапка. Върху козирката ѝ имаше прясно петно от машинно масло. Мъжът продължаваше да се усмихва, а от него лъхаше на трева, земя и грех.

— Изпращат ме от „Пасторално озеленяване“, приятелче — дружелюбно заяви той и се почеса между краката. — Поръчал си косач, нали така? Нали така, приятел? — Продължаваше да се хили.

— О, моравата. Вие ли... — Харълд тъпо го изгледа.

— Тъй вярно, аз. — Косачът високо се изсмя и се втренчи в лицето му, подпухнало от сън.

Харълд безпомощно му направи път и човекът затрополи с тежките си обувки по коридора, мина през всекидневната и през кухнята и се озова на задната веранда. Харълд се поуспокои, защото бе успял да го класифицира. Беше виждал подобни типове да поддържат санитарните възли, или да работят в пътностроителните бригади по магистралата. Забелязал бе как се облягат на лопатите си, пушат „Лъки Страйк“ и „Кемъл“, гледат те отвисоко, сякаш са солта на земята, и са способни да те претрепят за пет долара, или да чукат жена ти когато пожелаят. Харълд тайно се страхуваше от тях; те винаги бяха загорели от слънцето, около очите им винаги имаше мрежа от бръчици и винаги бяха безкрайно самоуверени.

— Полянката малко ще ви затрудни — подхвана той и несъзнателно гласът му стана по-гърлен. — Няма камъни, но е доста обраснала. Боя се, че доста съм я занемарил.

— Не се притеснявай, приятел. Хич да не ти пука. Всичко е супер! — Мъжът му се ухили, очите му проблеснаха като на търговски пътник, разполагащ с неизчерпаем запас от тъпи вицове. — Колкото по-висока тревата, толкова по-добре. В името на Цирцея^[1], почвата тук е плодородна!

„В името на Цирцея?“

Косачът се заслуша в радиото. Ястерземски току-що бе отбелязал точка.

— Привърженик на „Ред Сокс“, а? Аз пък си падам по „Янкийс“. — Той влезе обратно в къщата и тромаво се заклатушка по коридора. Харълд опечалено го изпрати с поглед.

Настани се обратно на стола си и гневно се втренчи в локвата бира под масата, посред която се въргалише кутията. Хрумна му да вземе парцал от кухнята, сетне се отказал.

„Не се притеснявай. Хич да не ти пука.“

Отвори вестника на финансия раздел и внимателно проучи котировките на акциите при затварянето на борсата. Като добър републиканец, и той смяташе бизнесмените от „Уолстрийт“ за полубогове...

(„В името на Цирцея??“)

...и често съжаляваше, че не проумява Словото, дошло от планината не върху каменни плочи^[2], а под формата на загадъчни съкращения, като п.к.т., к.д.к. Веднъж предвидливо купи три акции на компания, наречена „Бизонски кюфтета“ INC, която фалира през хиляда деветстотин шейсет и осма и той загуби инвестираният седемдесет и пет долара. Доколкото разбираше, кюфтетата от бизон щяха да се търсят в бъдеще. Често разговаряше по този въпрос със Съни, бармана от „Голдфиш боул“. Съни му обясняваше, че идеите му са прекалено напредничави и че...

Тъкмо отново задрямваше, когато го стресна оглушителен рев.

Харълд скочи като ужилен, преобърна стола си, огледа се с безумен поглед и промърмори, обръщайки се към стената:

— Господи, и това ми било косачка!

Втурна се към входната врата и погледна навън — съгледа само паркираната разнебитена зелена камионетка с надпис: „Пасторално озеленяване“. Ужасяващият звук идваше от обратната посока. Харълд

тичешком влезе обратно в къщата, изскочи на задната веранда и се вцепени.

Гледката беше отвратителна, абсурдна.

Старомодната, боядисана в червено косачка, която дебелакът беше докарал с камионетката си, се движеше сама. Никой не я управляваше, но тя работеше на високи обороти и се стрелкаше из злощастната трева като отмъстителен червен дявол, изскочил направо от ада. Пищеше, виеше и бълваше мазен син дим, сякаш обзета от лудост. Харълд усети, че го обзема панически страх. Натрапчивото ухание на окосена трева изпълваше въздуха като миризмата на вкиснало вино.

Но косачът бе още по-отвратителен.

Беше съблякъл всичките си дрехи — те лежаха прилежно сгънати във ваничката за птички в центъра на поляната. Гол, покрит със зелени петна, той пълзеше на около два метра след косачката и поглъщаше окосената трева. По брадичката му се стичаше зелен сок и капеше върху провисналия му корем. Всеки път, когато косачката направеше завой, той ставаше, несръчно подскачаше, сетне отново се просваше на земята.

— *Спри!* — изкрештя Харълд. — *Веднага спри!*

Но мъжът не му обърна внимание, а червената косачка като че напълно обезумя. Когато се втурна покрай него, Харълд си помисли, че стоманената ѝ решетка доволно му се усмихва.

Внезапно той видя къртицата. Навярно, зашеметена от страх, се бе спотайвала във високата трева, която след миг щеше да бъде окосена.

Животинчето се стрелна към убежището си под верандата. Косачката се втурна след него.

Нададе вой, прегази го и изплю парченца козина и вътрешности, което напомни на Харълд за котката на семейство Смит. Унищожила къртицата, косачката отново се зае с главната си задача.

Мъжът пъргаво пълзеше след нея и поглъщаше тревата. Вцепенен от страх, Харълд го наблюдаваше, напълно забравил за акции и за бизонски кюфтета. Пред очите му огромният, провиснал корем на косача се издуваше. *Мъжът свърна встрадни и изяде къртицата.*

В този момент Харълд Паркити се облегна на вратата и повърна в цветната леха. Пред очите му притъмня, помисли си, че припада, че е *припаднал*. Падна по гръб на верандата и затвори очи...

Някой го разтърсваше. Навярно е Карла. Не беше измил чиниите, кофата за смет беше пълна — Карла ще му се разсърди, но това не е беда. Признателен ѝ бе, че го събужда, че го изтръгва от кошмарния сън и го връща към нормалния свят, милата, нормална Карла с ластичен корсет и криви зъби...

Но това не бяха зъбите на жена му, които наподобяваха предните зъби на катеричка. Тези бяха...

Космати.

Върху тези криви зъби растяха зелени косми, подобни на...

Трева?

— Господи! — прошепна Харълд.

— Комай припадна, приятелче? — Отвратителният мъж се надвесваше над него, косматите му зъби бяха оголени в усмивка. Устните и брадичката му също бяха покрити със зелени косми. Из внезапно притихналия двор се носеше миризмата на трева и на бензин.

Харълд успя да седне и се втренчи в машината. Цялата трева беше окосена. „При това не е необходимо да я събирам с гребло“ — с погнуса си помисли той. Очевидно мъжът не бе пропуснал нито една тревичка. Харълд го изгледа с присвирти очи и потръпна. Големият дебелак продължаваше да го ужасява, от устата му се стичаха зелени струйки.

— Какво е това? — прошепна Харълд.

Мъжът небрежно махна към поляната.

— Това ли? Изобретение, което шефът изпробва. Работи страхотно. Направо супер, приятелче. Нали разбираш: с един куршум два заека. Напредваме към последната фаза, а освен това изкарваме пари за финансиране на другите си начинания. Естествено, от време на време попадаме на клиенти, които не проявяват необходимото разбиране — някои хора не уважават експедитивността, — но шефът винаги е готов на жертвоприношение. Нещо като смазване на механизма, ако разбираш мисълта ми.

Харълд мълчеше. В главата му се въртеше една и съща дума — „жертвоприношение“. Припомни си къртицата, изплюта от

раздрънканата червена сенокосачка.

Изправи се бавно, като парализиран старец и промълви:

— Разбира се. — Питаше се какво още да каже, но единственото, което му хрумна, бе стих от никаква кънтри плоча на дъщеря му: — Бог да благослови тревата.

Косачът се плесна по изцапаното от трева бедро и възклика:

— Много добре казано, приятел! Направо страхотно. Ти си схватливо момче. Имаш ли нещо против да си го запиша, когато се върна в канцеларията? Кой знае, може да ме повишат.

— Не, нямам — отвърна Харълд и заетствва към задната врата на къщата, без да престава да се усмихва подкупващо. — Вие си довършете работата, а аз ще подремна...

— Дадено, сладур — заяви мъжът и тромаво се изправи на крака. Харълд забеляза необичайно голямото разстояние между пръстите на краката му, които напомняха... напомняха двойни копита.

Забелязал погледа му, косачът побърза да го успокои:

— Отначало гледката е необичайна, но ще свикнеш. — Той изпитателно изгледа пълничкия си работодател. — Кой знае, може дори да ти се прииска да опиташ. Шефът непрекъснато търси нови таланти.

— Шефът? — прошепна Харълд.

Мъжът, който вече бе слязъл по стълбата, спря и благосклонно го изгледа.

— Хайде, хайде — предполагах, че си се досетил... Нали каза: „Бог да благослови тревата“ и...

Харълд поклати глава и косачът се засмя.

— Шеф ми е самият Пан. — Той скочи сред прясно окосената трева, а машината нададе вой и зави зад ъгъла на къщата.

— Съседите... — поде Харълд, но мъжът бодро му махна с ръка и изчезна от погледа му.

Косачката с тръсък и вой се носеше из поляната пред къщата. Харълд Паркити не желаше да погледне през прозореца, сякаш по този начин щеше да заличи абсурдния спектакъл, на който съседите Кастонмайер и Смит (и двамата гадни демократи) навярно се наслаждаваха; сигурно се споглеждаха с престорен ужас, сякаш си казваха: „Сигурен бях, че ще се случи нещо подобно.“

Вместо това той отиде до телефона и набра номера на полицията, записан на етикетче с други важни телефони, залепено на слушалката.

— Сержант Хал слуша.

Харълд запуши с пръст свободното си ухо и каза:

— Казвам се Харълд Паркити и живея на „Ийст Ендикът Стрийт“ 1421. Искам да се оплача от... — От какво? Или просто да изтърси: „Някакъв тип се опитва да изнасили и убие поляната ми; същият работи за бог Пан и има копита, вместо крака.“

— Слушам ви, мистър Паркити.

Внезапно го осени вдъхновение.

— Искам да се оплача от човек, който има неморално поведение.

— Неморално поведение? — повтори сержант Хал.

— Точно така. Един мъж коси поляната пред дома ми. Той е... необлечен.

— Искате да кажете, че е гол? — недоверчиво попита полицаят.

— Гол е! — съгласи се Харълд, като едвам се сдържаше да не изпадне в истерия. — Съблечен. С гол задник. На поляната пред дома ми. А сега ще благоволите ли незабавно да изпратите някого?

— Казахте 1421 „Уест Ендикът“? — объркано попита сержантът.

— „Ийст“! — изкрещя Харълд. — За Бога...

— Сигурен ли сте, че е напълно гол? Искам да кажа, виждате ли половите му органи и прочее?

Харълд се опита да отговори, но от гърлото му се изтръгна само хриптене. Воят на обезумялата косачка сякаш все повече се усилваше и изпълваше целия свят. Той усети, че му прилошава. Дочу отдалеч гласа на полицая:

— Говорете по-високо — около вас е много шумно...

Входната врата с тръсък се отвори.

Харълд се обърна и видя на прага механизирания „зъл дух“ на косача. Последният вървеше след машината; все още бе гол, а върху показалеца си въртеше бейзболната си шапка. Достигнал границата на лудостта, Харълд забеляза, че и окосмяването на срамните му части напомня тучна зелена трева.

— Не биваше да го правиш, приятелче — укоризнено произнесе мъжът. — „Бог да благослови тревата“ — това ти беше шедьовърът.

— Ало? Ало, Мистър Паркити...

Слушалката се изпълзna от безжизнените пръсти на Харълд, а косачката се насочи към него; раздираше новия килим и бълваше парченца тъкан.

Харълд я загледа като хипнотизиран, докато тя достигна масичката за кафе, преобърна я и превърна единия й крак в трески и стърготини. В този момент той се прекачи през облегалката на стола и заетствва към кухнята, като държеше стола пред себе си.

— Няма да ти помогне, миличък — любезно изрече косачът. — Освен това е доста болезнено. По-добре ми дай най-острия си нож, за да приключим веднага с жертвоприношението... ваничката за птици ще свърши работа... а после...

Харълд запрати стола към косачката, която се опитваше да го избегне, докато мъжът отвлича вниманието му, и се хвърли през вратата. Бълвайки кълба дим, косачката с рев заобиколи стола; Харълд отвори с ритник задната врата и се втурна надолу по стълбите — в този миг я чу — подуши я, усети я — беше по петите му.

Косачката нададе вой и се спусна от горното стъпало като скиор, скачащ от трамплин. Харълд се затича по току-що окосената поляна, но тялото му бе натежало от прекалено много изпити бири и следобедни дремки. Чуваше как машината се приближава, ето че е по петите чу... обърна се, сетне краката му се преплетеха и той се просна на земята.

Последното, което видя, бе подобната на ухилена уста решетка на връхлитящата го косачка; машината се засили, във въздуха проблеснаха изцапаните от трева остриета, а под тях съгледа лицето на шишкото, който укоризнено клатеше глава.

— Пълна мистерия! — възклика лейтенант Гудуин, след като фотографът привърши със снимките. Направи знак на двамата мъже в бели престилки и те повлякоха коша си през поляната. — Преди помалко от два часа жертвата позвъни в участъка и съобщи, че по поляната се разхожда гол мъж.

— Това отговаря ли на истината? — поинтересува се полицай Кули.

— Да. Един от съседите, някой си Кастонмайер, също ни се обади. Съмняваше се, че това е самият Паркити. Може да е бил прав, Кули.

— Сър?

— Откачил е от жегата — замислено заяви Гудуин и чукна с пръст главата си. — Шизо-шибана-френия.

— Да, сър — почтително произнесе полицаят.

— Къде е останалата част от него? — попита един от мъжете с бели престилки.

— Във ваничката за птици — отговори лейтенантът и се втренчи в небето.

— Във ваничката ли казахте? — повтори мъжът.

— Точно така — съгласи се Гудуин. Кули погледна към ваничката за птици и пребледня като платно.

— Навярно е бил някой сексманиак — заключи лейтенантът.

— Отпечатъци? — задавено попита полицаят.

Гудуин изразително посочи към току-що окосената поляна.

Полицай Кули изглеждаше така, сякаш всеки момент ще повърне.

Лейтенант Гудуин пъхна ръце в джобовете си, полюшна се на пети и дълбокомислено отбеляза:

— Светът е пълен с откачени. Никога не го забравяй, Кули. Пустите му шизофреници! От лабораторията ми казаха, че някой прегазил Паркити с косачка посред собствения му хол! Можеш ли да си го представиш?

— Не, сър — отговори Кули.

Лейтенантът хвърли поглед към отлично окосената морава и заяви:

— Знаеш ли какво казал един, когато видял чернокос швед? „Това положително е някакъв норвежец — мутант.“

Сетне се отправи към къщата, последван от Кули. Зад тях ароматът на прясно окосена трева изпълваше въздуха.

---

[1] Цирцея — според Омировата „Одисея“ — магьосница, живееща на остров Гея, дъщеря на бог Хелиос — Б.пр. ↑

[2] Каменни площи — авторът има предвид Библейската притча за Мойсей, който се изкачил на Синайската планина, за да получи от Бог написаните на две каменни площи десет заповеди. — Б.пр. ↑

ПРЕСАТА

Полицай Хънтьн пристигна в пералнята точно когато линейката си тръгваше — бавно, без включена сирена и проблясваща лампа на покрива. Това бе зловещ признак. Канцеларията на управителя бе претъпкана със смълчани хора, някои плачеха. Целият персонал беше напуснал работните си места; огромните автоматични перални в дъното на залата дори не бяха изключени. Хънтьн изпита лошо предчувствие. От опит знаеше, че тълпата трябва да бъде на местопроизшествието, не в канцеларията. Неизменно в хората се пробуждаше животинското и ги караше да се взират в кървавите останки. Но сега бяха в канцеларията — следователно трябваше да е подготвен за особено неприятна сцена. Хънтьн усети как стомахът му се свива, както винаги, когато присъстваше на тежка катастрофа. Дори след четиринайсет години, прекарани в събиране на човешки останки от магистралите, улиците и от тротоарите под небостъргачите, все още усещаше странна тежест в стомаха, сякаш някакво зло се беше загнездило там.

Човекът в бялата риза съгледа Хънтьн и колебливо пристъпи към него. Беше едър като бик мъжага с къс врат, носът и бузите му бяха осияни с червени жилчици, резултат от високо кръвно или от любов към бутилката. Непознатият напразно се опитваше да проговори. Разbral затруднението му, Хънтьн делово запита:

— Вие ли сте собственикът мистър Гартли?

— Не... не. Казвам се Станър и съм надзирател. Господи, това е...

Полицаят извади бележника си.

— Моля, заведете ме на местопроизшествието, мистър Станър, и ми разкажете какво се случи.

Надзирателят пребледня още повече, жилките по лицето му се откроиха като белези.

— Н-н-налага ли се?

Хънтьн повдигна вежди.

— Боя се, че се налага. По телефона ми съобщиха, че инцидентът е сериозен.

— Сериозен... — Станър преглътна, сякаш едва се сдържаше да не повърне; адамовата му ябълка подскачаше нагоре-надолу като маймунка на пружина. — Мисис Фроули е мъртва. Господи, как съжалявам, че Бил Гартли не е тук!

— Какво се случи?

Станър промълви:

— Последвайте ме.

Поведе полицая покрай редицата ръчни центрофуги и приспособлението за автоматично сгъване на прането, но когато стигнаха до автомата за маркиране, той спря и избърса с трепереща ръка челото си.

— Налага се да отидете сам, господин полицай. Не мога да издържа тази гледка втори път. Става ми... Не мога, съжалявам.

Хънтьн заобиколи маркировъчната машина, изпълнен с негодувание към надзирателя. Използват стари и скапани машини, правят икономии от поддръжката им, пускат пара през лошо заварени тръби, работят с опасни химикали без необходимите предпазни мерки — естествено, накрая някой работник неминуемо ще пострада. Или ще загине. Тогава началниците не могат да понесат гледката. Не могат...

Хънтьн се вцепени.

Машината продължаваше да работи — никой не се беше досетил да я изключи. Това беше експресна машина за гладене и за сгъване на прането „Хадли-Уотсън“ — дълго и трудно за запомняне название. Хората, които работеха в задушното и влажно помещение, я наричаха с по-подходящо име: пресата.

Полицаят се взря с изцъклени очи в кошмарната гледка, сетне стори нещо, каквото не бе правил никога през четиринайсетте години на служба в полицията: извърна се, конвултивно притисна ръка към устните си и повърна.

— Май нямаш апетит — подхвърли Джексън.

Съпругите им бяха влезли в къщата да измият съдовете и да поговорят за децата си. Джон Хънтьн и Марк Джексън седяха в сламени столове до скарата на двора. Хънтьн леко се усмихна на

заобиколния начин, по който се изразяваше приятелят му — всъщност изобщо не беше докоснал вечерята си.

— Имах кошмарен ден — отвърна той. — Не съм виждал по-отвратителна гледка.

— Катастрофа?

— Не, нещастен случай в обществена пералня.

— Кървава работа, а?

Хънтьн не отговори веднага, но лицето му се изкриви в гримаса на отвращение. Извади кутия бира от хладилната чанта и я пресуши до половината.

— Предполагам, че вие, университетските преподаватели, не познавате условията в промишлените перални.

— Грешиш, като студент цяло лято работих в такава пералня.

— Значи си виждал машината за експресно гладене?

Джексън кимна.

— Разбира се. Пускат в нея влажни чаршафи и покривки. Огромна продълговата машина.

— Точно така. Днес в пералнята „Синята панделка“ жена на име Адел Фроули паднала в гладачката и направо била погълната от нея.

Джексън пребледня.

— Но... това е невъзможно, Джони. Има предпазен лост. Ако някоя от работничките, зареждаща машината, случайно пъхне вътре ръката си, лостът автоматично спира мотора.

Хънтьн кимна.

— Така е според правилата за безопасност. Но все пак се е случило.

Затвори очи и отново видя експресната машина „Хадли-Уотсън“. Тя представляваше правоъгълник с размери девет на два метра. От едната ѝ страна брезентова трансмисия минаваше под предпазния лост, издигаше се под ъгъл, сетне отново се спускаше надолу. Тя пренасяше влажните и смачкани чаршафи върху и под шестнайсет въртящи се валика. Тъканите бяха притиснати между тях като тънки резенчета шунка. Температурата на парата във валиците можеше да достигне триста градуса за максимално изсушаване. Налягането върху прането беше четиристотин килограма на квадратен метър, за да отстрани всяка гънка.

Незнайно как, мисис Фроули беше попаднала в машината. Стоманените, изолирани с азбест цилиндри, бяха червени, сякаш бяха боядисани с миниум, а от облаците пара, кълбящи се от машината, лъхаше отвратителната миризма на гореща кръв. Окървавени парчета от бялата блуза и от сините панталони на жертвата, дори от сutiена и от пликчетата ѝ, изскачаха от другия край на машината; по-големите бяха прилежно сгънати от автомата. Но дори това не бе най-кошмарното.

— Опитваше се да сгъне всичко — сподели Хънтън с приятеля си, въпреки усещането, че отново му прилошава. — Но човешкото тяло не е чаршаф, Марк. Онова, което видях... което беше останало от нея... — подобно на изплашения надзирател, той се задави, сетне тихо промълви:

— Наложи се да я съберат в кошница.

Джексън подсвирна.

— Интересно кой ще загази — собственикът на пералнята, или инспекторите по охрана на труда.

— Нямам представа — отвърна полицаят. Кошмарната картина все още беше пред очите му: пресата хърка, боботи и свисти, кръвта се стича на ручейчета от двете страни на боядисания ѝ в зелено корпус, разнася се зловоние... — Зависи кой е одобрил проклетия предпазен лост ѝ при какви условия.

— Питам се дали на собственика ще му се размине, ако злополуката е станала по негова вина.

Хънтън кисело се усмихна.

— Жената е мъртва, Марк. Ако Гартли и Станър са икономисвали от средствата по поддръжката, положително ще влязат в затвора, независимо какви връзки имат в общинския съвет.

— Смяташ ли, че са го правили?

Хънтън си спомни мизерното осветление в „Синята панделка“, мокрия и хълзгав под, старомодните, износени машини, и тихо изрече:

— Твърде е вероятно.

Двамата станаха и се отправиха към къщата.

— Не пропускай да ми съобщиш заключението на комисията, Джони — промълви професорът. — Случаят ме интересува.

Оказа се, че Хънтьн е сгрешил — комисията установи, че машината за гладене е в пълна изправност.

Преди разглеждането на делото в съда, шестима инспектори я прегледаха най-обстойно, но не откриха нищо нередно. Заключението им беше, че смъртта на мисис Фроули е настъпила в резултат от злополука.

След приключването на делото, смяният Хънтьн дръпна настрана Роджър Мартин, един от инспекторите. Мартин беше висок мъж и носеше очила с дебели като лути стъкла; той нервно си играеше с химикалката, докато полицаят го обсипваше с въпроси.

— Не открихте нищо? Нищо нередно в машината?

— Точно така — отвърна инспекторът. — Естествено, вниманието ни беше съсредоточено върху предпазния лост, но той се оказа в изправност. Чухте показанията на онази мисис Гилиан — мисис Фроули навярно е пъхнала ръката си по-навътре, отколкото е безопасно. Никой не е видял какво точно се е случило — жените наоколо били заети с работата си. Внезапно мисис Фроули изпищяла. Дланта ѝ не се виждала, машината вече погльщала и ръката ѝ. Колежките ѝ се опитали да я издърпат, вместо да изключват пресата — навярно са били паникьосани. Някоя си мисис Кини заяви, че се опитала да спре машината, но навярно в объркването си сгрешила и натиснала стартовия бутон. После станало прекалено късно...

— В такъв случай предпазният лост не се е задействал — каза Хънтьн. — Освен ако жертвата е промушила ръката си над него.

— Невъзможно е — над лоста има стоманена облицовка. Освен това, той е свързан с мотора — когато се спусне, пресата автоматично се изключва.

— Но тогава какво се е случило?

— Нямаме представа. С колегите сме на мнение, че единственият възможен начин е мисис Фроули да е паднала в гладачката отгоре. Само че дузина свидетели твърдят, че миг преди нещастието жертвата била здраво стъпила на пода.

— Описвате един невъзможен нещастен случай — заяви полицаят.

— Не, просто непонятен — отвърна Мартин. Замълча, поколеба се и продължи:

— Ще споделя нещо с вас, тъй като виждам, че случаят ви интересува. Ако споменете думите ми пред някого, ще отрека всичко. Но онази машина за гладене ми се стори някак си страшна. Все едно... все едно, че ни се подиграваше. През последните пет години съм инспектиран повече от дузина експресни гладачни машини. Някои бяха в такова печално състояние, че не бих пуснал кучето си близо до тях — за съжаление законите за охрана на труда в нашия щат не са от най-строгите. И все пак това бяха само машини. Но тази ми напомня вампир — не знам защо, но е така. Ако бях открил най-незначителна неизправност, моментално щях да наредя спирането ѝ. Звучи налудничаво, нали?

— Може би ще ви се стори странно, но и аз изпитах същото чувство — промърмори полицая.

— Ще ви разкажа нещо, което се случи преди две години в Милтън — прекъсна го инспекторът. Свали очилата си и бавно започна да ги търка в жилетката си. — Някакъв човек оставил в задния си двор стар хладилен шкаф. Жената, която ни повика се оплака, че кучето попаднало вътре и се задушило. Районният полицай помолил съседа да закара стария хладилник на градското сметище. Човекът бил добродушен, мъчно му било за кучето... На следващата сутрин натоварил шкафа на пикапа си и го изхвърлил на сметището. Същият ден следобед в полицията позвънила жена, която живеела наблизо, и съобщила, че синът ѝ е изчезнал.

— Господи! — прошепна Хънтьн.

— Хладилникът все още стоял на сметището — открили детето вътре, но вече било мъртво. Майката твърдяла, че момченцето било умно и никога не би влязло в празния шкаф, както не би приело да се качи в колата на непознат. Така или иначе, детето се озовало вътре. Заключението ни бе, че става дума за нещастен случай. Може би мислите, че с това историята приключила?

— Ами...

— Грешите. На следващия ден пазачът на сметището отишъл да свали вратата на шкафа по нареждане на градската управа. — Мартин замълча, изгледа събеседника си с безизразно лице и продължи:

— Вътре имало шест мъртви птици — чайки, врабчета и една червеночийка. Човекът казваше, че вратата се затръшнала върху ръката му, докато изваждал птиците, и това здравата го изплашило.

Машината за гладене в „Синята панделка“ ми напомня за този хладилник, Хънтьн. Нещо в нея ме кара да се страхувам.

Двамата безмълвно се спогледаха в празната съдебна зала, намираща се на около шест преки от пералнята, където машината за експресно гладене „Хадли-Уотсън“ изпускаше облаци пара и дим.

През седмицата Хънтьн почти забрави за кошмара в пералнята, улисан в обичайната, прозаична полицейска работа. За случилото си спомни едва когато със съпругата му се отбиха у Марк Джексън, за да поиграят карти и да изпият по чаша бира.

Професорът го посрещна с думите:

— Джони, задавал ли си си въпроса дали онази машина, за която ми разказваше, не е обладана от зъл дух?

Хънтьн учудено примигна.

— Моля?

— Експресната машина за гладене в „Синята панделка“? Май че не си научил новината.

— Каква новина? — полюбопитства полицаят.

Джексън му подаде вечерния вестник и посочи някаква дописка в долния край на втора страница. В бележката се съобщаваше, че паропроводът на голяма машина за гладене в пералнята „Синята панделка“ се спукал и парата причинила изгаряния на трите жени, които захранвали машината с пране. Произшествието се случило в 3.45 следобед; предполага се, че причината е в повишеното налягане на парата в котела на пералнята. Една от работничките, мисис Анет Гилиан, е оставена на лечение в градската болница, тъй като е получила изгаряния от втора степен.

— Странно съвпадение — промълви Хънтьн, но внезапно си припомни думите на инспектор Мартин: „Прилича ми на вампир...“, както и историята за кучето, момченцето и птиците, намерени мъртви в изхвърления хладилник.

Тази вечер той игра много зле — изобщо не му беше до карти.

Когато Хънтьн влезе в болничната стая с четири легла, мисис Гилиан седеше в леглото, подпряна върху възглавниците, и четеше „Тайните на филмовите звезди“. Другата пациентка — млада жена с бледо лице — дълбоко спеше.

Мисис Гилиан присви очи при вида на униформения полицай и колебливо се усмихна.

— Ако идвате при мисис Чериников, ще се наложи да минете покъсно. Току-що й дадоха приспивателно.

— Идват при вас, мисис Гилиан. — Усмивката й леко помръкна.

— Посещението ми не е служебно — просто се интересувам от инцидента в пералнята. Позволете да ви се представя — Джон Хънтьн.

— Той й подаде ръка.

Жестът му имаше магическо въздействие. Жената се ухили до уши и му протегна здравата си ръка.

— Ще ви разкажа всичко, което ви интересува, мистър Хънтьн. Господи, като ви видях си помислих, че моят Анди отново е направил някоя беля в училище...

— И така — какво се случи?

— Таман пускаме чаршафите и гладачката избухна — или тъй ни се стори. Мислех си как ще се прибера вкъщи, ама изведенъж нещо рече „бум“ — също като бомба. Навсякъде пара, чувам съскане — направо страхотия! — Устните й потръпнаха и усмивката й помръкна. — Като че машината дишаше, също като дракон. Алберта — Алберта Кийн изкрештя, че е станала експлозия; всички хукнаха навън, а Джини Джейсън изпища, че парата я изгорила. Побягнах и аз, ама се спънах и паднах. Слава Богу, извадих страшен късмет — парата в тръбите е нагрята до триста градуса.

— Във вестника пише, че тръбата се спукала. Какво означава това?

— Главният паропровод е свързан с гумена тръба, която захранва машината. Джордж — мистър Станър — твърди, че от котела внезапно е нахлула повече пара, или нещо подобно. Така или иначе, тръбата направо се спука по шевовете.

Хънтьн, който беше изчерпал въпросите си, стана да си върви. Жената замислено промълви:

— Никога досега не сме имали неприятности с тази машина, ама напоследък зачестиха: тръбата се спука, нещастietо с мисис Фроули, Бог да я прости, и други подобни инциденти. Спомням си как веднъж роклята на Еси се закачи в трансмисията. Момичето здравата щеше да си изпати, ако не беше я издърпала навреме. Болтове и различни части непрекъснато изхвърчат навън. Хърб Димънт — механикът — не

смогва да я поправи. Чаршафите се задържат в автомата за сгъване. Джордж вика, че е от белината, ама преди това не се случваше. Сега момичетата се страхуват от машината. Еси се кълне, че вътре все още има парченца от Адел Фроули и че да работиш на нея е чисто светотатство. Знаете ли, струва ми се, че е урочасана. Нещо ѝ стана, откакто Шери поряза ръката си от скобата.

— Коя Шери? — попита Хънтьн.

— Шери Кюлет — хубавичко девойче, току-що завършило гимназия. Работи добре, но понякога е адски несръчна. Е, както всички млади момичета.

— Споменахте, че е порязала ръката си?

— Ами да, но това е нещо съвсем естествено. Разбирате ли, от двете страни на трансмисията има скоби. Шери ги затягаше, за да зареди повече пране... сигурно е мислила за някое гадже, защото поряза пръста си — кръвта ѝ заля всичко наоколо. — Мисис Гилиан замислено замълча. — След този случай болтовете започнаха да изхвръкват. Онова с Адел... стана след седмица. Като че машината беше вкусила човешка кръв и я беше харесала. Е, не ми обръщайте внимание — ние жените често си фантазираме, полицай Хинтън.

— Хънтьн — разсеяно я поправи той, докато се взираше над главата ѝ с невиждащ поглед.

По странна ирония на съдбата той се бе запознал с Марк Джексън в обществената пералня, намираща се близо до домовете им. Тук полицаят и професорът по английска литература провеждаха оживени дискусии.

Днес седяха един до друг в пластмасовите столове, докато прането им се въртеше зад стъклените люкове на големите перални, които се задействаха с пускане на монета. Джобното издание на събрани съчинения на Милтън лежеше забравено в скута на Джексън, който с интерес слушаше как приятелят му преразказва историята, чута от мисис Гилиан.

Когато Хънтьн свърши, той се обади:

— Веднъж не на шега те попитах дали в машината не се е вселил дяволът. Сега повтарям въпроса си.

— Не, разбира се — смутено отвърна полицаят. — Не говори глупости.

Професорът замислено се взираше във въртящите се зад люка дрехи.

— Може би ще е по-точно ако кажа, че е обладана от зъл дух. Съществуват заклинания за призоваване на демоните и такива за прогонването им, които най- подробно са описани в „Златната клонка“ на Фрейзър. Дори в древния Египет се занимавали с магии. При всички тях най-често използваното средство е кръвта на девственица.

— Той многозначително изгледа Хънтън и продължи: — Мисис Гилиан споделила, че неприятностите започнали след порязването на Шери Кюлет.

— О, я престани! — прекъсна го полицаят.

— Признай, че според описанietо на колежката й, Шери действително е девствена — настоящ професорът.

Хънтън невесело се усмихна и заяви:

— Какво предлагаш — да изтичам до дома й? Представям си сцената: „Мис Кюлет, наричам се Джон Хънтън и разследвам случая с машината за гладене, която по всяка вероятност е обладана от зъл дух. Искам да разбера дали сте девствена!“ Как смяташ, ще имам ли време да се сбогувам със Сандра и с децата, преди да ме приберат в лудницата?

— Обзалагам се, че си способен да изтърсиш нещо подобно — отвърна Джексън без да се усмихне. — Говоря съвсем сериозно, Джони. Страхувам се до смърт от тази машина, а дори не съм я виждал...

Хънтън го прекъсна:

— Все пак ми е интересно да науча кои са другите средства за извършване на заклинания?

Професорът сви рамене.

— В момента ми е трудно да ги изброя. В повечето англосаксонски магически формули фигурират пръст от гробище, или жабешко око. В европейските заклинания често се споменава „ръката на славата“, което може да се интерпретира буквално като ръка на мъртвец, но е и название на халюциноген, използван при сбогище на вещици — обикновено беладона, или... Навярно съществуват и други...

— Нима смяташ, че всичко това е попаднало в машината за гладене? Господи, Майк, обзалагам се, че в радиус от осемстотин

километра не можеш да намериш беладона. Или пък мислиш, че някой е отрязал ръката на чичо си Фред и я е пуснал в автомата за сгъване?

— Ако седемстотин маймуни печатат на пишеща машина в продължение на седемстотин години...

— ...една от тях може да сътвори произведение на Шекспир — кисело довърши Хънтьн. — По-добре престани с глупостите си и потърси монети, за да пуснем прането в центрофугата.

Странно как ръката на Джордж Станър попадна в пресата. В седем сутринта, половин час преди започване на работното време, в пералнята „Синята панделка“ бяха само Станър и Хърб Димънт — механикът. Двамата смазваха лагерите на машината за гладене (което се правеше два пъти годишно) преди започването на смяната. Димънт стоеше в далечния край на гладачната машина, работеше върху четирите допълнителни лагера и си мислеше, че напоследък от нея го побиват тръпки. Внезапно моторът ѝ заработи.

В този момент механикът повдигаше четирите брезентови трансмисии. Изведнъж те се раздвижаха в ръцете му, съмъкнаха кожата от дланиете му и го повлякоха. Димънт успя да се освободи с конвулсивно движение секунда преди ръцете му да попаднат в автомата за сгъване.

— За Бога, Джордж, какво правиш? — извика той. — Спри проклетата машина!

Джордж Станър закрещя.

Кошмарният му, смразяващ кръвта писък изпълни помещението, отекна сред стоманените перални машини, сред раззинатите челюсти на парогладачките; празните люкове на огромните центрофузи тъпло се взираха с полумрака. Станър с мъка си пое дъх и отново изкрещя:

— О, Боже, Исусе Христе, хвана ме! Хвана ме!

От валящите заизлиза пара. Автоматът за сгъване скърцаше и потракваше. Моторът и лагерите ревяха като разярени животни.

Димънт се спусна към другия край на машината.

Първият валяк вече се обагряше в зловещ червен цвят. Механикът изстена и се задави. Машината виеше, тракаше И съскаше. Ако наблюдалят беше глух, отначало би му се сторило, че Станър просто се е навел малко повече, но в следващия миг положително щеше да забележи мъртвешки бледото му лице, изцъклените очи,

устата, раззината в неспирен вик. Ръката на Станър бе промушена под предпазния лост и вече изчезваше под първия валяк, ръкавът на ризата му се беше разпрала до рамото и горната част на ръката му се издуваше като балон от изтласкваната назад кръв.

— Изключи я! — изкреша надзирателят. Дочу се прашене — лакътят му се счупи.

Димънт натисна бутона за изключване.

Машината продължи да бръмчи, да ръмжи... и да работи.

Смаян, механикът натисна повторно копчето с всичка сила, но моторът не спря. Обтегнатата кожа върху ръката на Станър лъщеше — скоро щеше да се разцепи от налягането на валяка, но той все още беше в пълно съзнание и продължаваше да крещи. За миг Димънт си представи карикатурата на премазан от валяк човек, от когото е останал само силует.

— Бушоните! — програкнало извика Станър. Главата му се свеждаше все по-ниско, докато машината продължаваше да погълща ръката му.

Механикът се обърна и хукна към котелното помещение, писъците на Станър го преследваха като обезумели призраци. Във въздуха се носеше отвратителната миризма на кръв, примесена с пара.

Върху лявата стена се намираха три големи шкафа, където бяха всички бушони. Димънт трескаво отвори вратичките и като обезумял заизважда цилиндричните бушони, като ги хвърляше зад гърба си. Лампите на тавана изгаснаха, също се изключи въздушният компресор, накрая с програкнал вой — самият котел.

Но експресната гладачна машина продължаваше да работи. Станър вече не крещеше, само тихичко стенеше.

Погледът на механика попадна върху брадвичката, закачена до пожарогасителя зад стъклена преграда. Грабна я, издаде задавен звук и се втурна обратно. Ръката на Станър беше погълната почти до рамото. Още няколко секунди и предпазният лост щеше да прекърши врата му.

— Не мога! — промърмори Димънт и вдигна брадвата. — Господи, Джордж, не мога...

Гледката наподобяваше кланица. Автоматът за сгъване избълва парчета от ризата на Станър, от плътта му, един пръст. Надзирателят

нададе нечовешки рев; Димънт стовари брадвата върху изчезващата в машината ръка. Сетне повтори. И потрети.

Посинял, Станър рухна в безсъзнание на пода. Кръвта бликаше като фонтан от ръката му, ампутирана почти до рамото. Машината засмука онова, което беше останало в нея... и спря.

Ридаейки, Димънт свали колана си и пристегна отрязаната ръка.

Хънтън говореше по телефона с инспектор Роджър Мартин. Джексън го наблюдаваше, докато търпеливо търкаляше напред-назад топката към тригодишната Пати Хънтън.

— Извадил всички бушони, така ли? — питаше Хънтън. — И бутона за изключване не работел?... Успели ли са да спрат машината?... Прекрасно... Моля?... Не, не извършвам официално разследване... — Полицаят се намръщи и погледна към Джексън. — Все още ли ви напомня за онзи хладилник?... Да. Аз също. Дочуване.

Затвори телефона и се обръна към Джексън:

— Налага се да посетим онова момиче, Марк.

Шери Кюлет живееше в самостоятелен апартамент под наем (колебливият, но все пак собственически жест, с който ги покани да влязат, подсказа на полицая, че девойката има жилището от скоро).

Шери въведе посетителите в обзаведена с вкус мъничка всекидневна и им направи знак да седнат, а тя се настани срещу тях. Изглеждаше доста неспокойна.

— Позволете да ви се представим — аз съм полицай Хънтън, а мистър Джексън е мой сътрудник. Идваме във връзка с нещастния случай в пералнята.

Докато говореше, Хънтън осъзна, че се чувства крайно неловко в присъствието на това тъмнокосо, хубавичко момиче.

— Какъв ужас! — промърмори Шери Кюлет. — Не съм работила на друго място. Мистър Гартли ми е чично. Работата ми харесваше, успях да си намеря апартамент под наем, сприятелих се с момичетата. Но сега... тръпки ме побиват...

— Известно ли ви е, че комисията по охрана на труда е забранила експлоатирането на машината до приключване на разследването? — прекъсна я Хънтън.

— Да. — Тя въздъхна и неспокойно се размърда на стола. — Не знам какво да правя...

— Мис Кюлот — намеси се Джексън, — доколкото разбрах, вие също сте пострадала?

— Да, порязах си пръста. — Лицето ѝ внезапно помръкна. — Всички неприятности започнаха оттогава. — Тя тъжно ги изгледа. — Понякога ми се струва, че момичетата вече не ме обичат... сякаш за всичко съм виновна аз.

— Налага се да ви задам неудобен въпрос — бавно изрече Джексън. — Страхувам се, че няма да ви хареса. Навярно ще ви се стори много личен и без връзка със случилото се, но повярвайте, че е точно обратното. Отговорите няма да бъдат записани в полицейското дознание.

Момичето изплашено заекна:

— Н-н-направила ли съм нещо нередно?

Джексън се усмихна и поклати глава. Шери се отпусна.

„Слава Богу, че Марк е с мен“ — помисли си Хънтън.
Професорът продължи:

— От отговора ви зависи дали да запазите хубавия си апартамент и да се върнете на работа... с една дума — всичко да бъде както преди.

— Бих дала мило и драго за това.

— Шери, девствена ли сте?

Тя го изгледа втрещено, сякаш някакъв свещеник ѝ беше ударил шамар, след което ѝ бе дал причастие. Вдигна очи, обгърна с ръка скромната всекидневна, сякаш питаше дали това би могло да бъде гнездо на порока, сетне простишко отговори:

— Пазя се за съпруга си.

Хънтън и Джексън мълчаливо се спогледаха; в този миг полицаят прозря страшната истина — някакъв демон се бе вселил в стоманения корпус на машината за гладене и я превръщаше в одушевено същество.

— Благодаря ви — тихо изрече Джексън.

— Какво ще правим сега? — мрачно попита Хънтън, когато седнаха в колата. — Може би трябва да повикаме свещеник, за да прогони злия дух?

Професорът презрително изсумтя:

— Свещеникът положително ще те накара да прочетеш няколко поучителни памфлета, докато телефонира в лудницата. Налага се ние да свършим всичко, Джими.

— Мислиш ли, че ще успеем?

— Може би. Проблемът е в следното: знаем, че в машината има нещо, но не ни е известно *точно какво*. — Хънтьн почувства, че го побиват тръпки, сякаш го докосна призрачен пръст. — Чувал съм за много демони. Въпросът е дали този, с когото си имаме работа е от обкръжението на Баал^[1], или на Пан^[2]? Или на онзи, когото християните наричат Сатана? Не знаем със сигурност. Щеше да бъде много по-лесно, ако демонът беше извикан нарочно. Но в случая вероятно се касае за случайно обладаване. — Той прокара пръсти през косата си. — Знаем една от причините — кръвта на девственица, но това е крайно недостатъчно. Трябва да сме напълно сигурни.

— Защо? — рязко попита Хънтьн. — Предлагам да изберем няколко заклинания и да ги изпробваме.

Професорът студено го изгледа.

— За Бога, Джими, това не е игра на стражари и апаши! Ритуалът за прогонване на злия дух е безкрайно опасен — донякъде напомня контролирана ядрена реакция. Всяка грешка би довела до гибелта ни. Засега демонът е впримчен в машината. Но ако му дадем възможност да...

— Излезе?

— Това ще му достави огромно удоволствие — мрачно заяви Джексън. — При това той е кръвожаден и ще убива с наслада.

Когато на следващата вечер Джексън пристигна в дома му, Хънтьн беше изпратил жена си и дъщеря си на кино. Двамата приятели бяха сами в цялата къща. Това караше полицаят да се чувства по-спокоен — все още не можеше да повярва, че се е забъркал в тази история.

— Отложих лекциите си и през целия ден четох най-ужасните книги, които можеш да се представиш — заяви професорът. — Следобед вкарах в компютъра над трийсет заклинания за извикване на демони. Получиха се изненадващо малко сходни елементи.

Той показва списъка на Хънтьн: кръв на девственица, пръст от гроб, „ръката на славата“, кръв от прилеп, набран през нощта мъх,

конско копито, жабешко око. Изредени бяха и други елементи, но те бяха второстепенни.

— Конско копито... — замислено произнесе полицаят. — Много странно...

Джексън каза:

— Това е най-често използваното средство. Всъщност...

— Възможно ли е тези елементи — който и да е от тях — да бъдат интерпретирани по-свободно?

— Например мъхът да бъде заменен от лишай, набран през нощта?

— Точно така.

— Твърде е вероятно — отвърна Джексън. — Магическите заклинания често са неясни и дават възможност за проява на въображение.

— Конското копито може да се замени с желатинов крем — промълви полицаят. — Това е един от най-любимите десерти. В деня, когато мисис Фроули загина, забелязах пълна кутийка с крем под машината за гладене. Навярно ти е известно, че желатинът се получава от конски копита?

Професорът кимна.

— Имаш ли други идеи?

— Ами... кръвта от прилеп. Помещението на пералнята е огромно, пълно с тъмни ниши и пролуки. Положително има прилепи, въпреки че собствениците ще го отрекат. Възможно е някой да е попаднал в машината.

Професорът разтърка зачервените си от умора очи.

— Съвпада... всичко съвпада.

— Така ли мислиш?

— Да. Смятам, че спокойно можем да изключим „ръката на славата“, която би могла да означава мандрагоров корен, или препарирана ръка на мъртвец. Сигурен съм, ченичия ръка не е попадала в машината преди смъртта на мисис Фроули, а беладоната изобщо не се среща по тези места.

— А пръстта от гроб?

— Ти как смяташ?

— Съвпадението би било прекалено голямо — промълви Хънтън. — Най-близкото гробище се намира на около осем километра

от пералнята.

Джексън продължи:

— Помолих компютърния оператор да вика всяка възможна комбинация от първостепенни и второстепенни елементи. Елиминирах около две дузини, които бяха напълно безсмислени. Останалите са валидни за няколко вида заклинания. Елементите, които изолирахме, се използват при едно от тях.

— И какво е то?

Джексън се усмихна.

— Елементарно. Практикува се в Южна Америка и на Карибските острови и е свързано с вуду. Според книгите, които прочетох, християнските демони са като невинни дечица в сравнение с „тежката артилерия“ като Садат и Онзи, Който не Може да Бъде Назован. Сигурен съм, че нашият демон ще избяга като кварталния хулиган.

— Но как ще го прогоним?

— Със светена вода и с причастие. Може да прочетем и от Левит. Нали виждаш — напълно безобидна магия.

— Сигурен ли си, че няма да причиним по-голямо зло?

— Невъзможно е — замислено отвърна Джексън. — Честно казано, малко се притеснявах от „ръката на славата“ — това вече е черна магия.

— И дори светената вода няма да помогне?

— Демон, повикан с помощта на „ръката на славата“ би могъл да изхруска цял куп Библии на закуска. Здравата ще загазим, ако се забъркаме в това. В такъв случай е необходимо проклетата машина да бъде разглобена на части.

— Е, щом си толкова сигурен...

— Не напълно, но почти — всичко съвпада.

— Кога ще го направим?

— Колкото е възможно по-скоро — отвърна Джексън. — Питам се само как ще влезем в пералнята. Може би ще се наложи да счупим някой прозорец.

Хънтьн се усмихна, бръкна в джоба си и извади някакъв ключ.

— Откъде го взе? Гартли ли ти го даде?

— Не, инспектор Мартин.

— Той знае ли какво възнамеряваме да правим?

— Навярно предполага. Преди две седмици ми разказа странна история.

— За гладачната машина?

— Не, за един хладилник. Да вървим.

Адел Фроули беше мъртва; лежеше в ковчега си, грижливо „закърпена“ от собственика на погребалното бюро. Но може би частича от душата ѝ беше останала в машината, може би сега тя надаваше вик, сякаш се опитваше да ги предупреди... Адел страдаше от лошо храносмилане, поради което вземаше таблетки, наречени „Е — Зет Гел“, които се продаваха без рецепт за седемдесет и девет цента. Върху опаковката им пишеше: „*Болни от глаукома не бива да използват «Е — Зет Гел», тъй като основната му съставка причинява влошаване на състоянието им.*“ За съжаление мисис Фроули не страдаше от глаукома и вземаше таблетките. Ако беше жива, навярно щеше да си спомни деня, когато случайно изпусна в машината цяла опаковка „Е — Зет Гел“, миг след като Шери Кюлет поряза ръката си. Но Адел беше мъртва и не съзнаваше, че препаратът против киселини представляваше извлечение от беладоната, позната в някои европейски страни с живописното название „ръката на славата“.

Сред призрачната тишина на пералнята внезапно се разнесе ужасяващ звук, напомнящ оригване. Прилеп се стрелна към гнездото си в разкъсаната изолация над центрофугите, като лудешки пляскаше с крила; слепите му очи сякаш се взираха в мрака.

Звукът наподобяваше и злобен смях. Неочаквано машината за гладене изскърца и заработи — трансмисиите забързано се втурнаха в мрака, зъбните колела зацепиха, тежките валяци се завъртяха. Беше готова за неканените гости.

Когато Хънтьн вика колата в паркинга, минаваше полунощ, луната се бе скрила зад плътните облаци. Полицаят рязко натисна спирачките и изгаси фаровете — Джексън за малко не удари главата си в таблото.

Хънтьн изключи двигателя и ритмичното потракване, придружено от съскане, се дочу още по-ясно. Той бавно изрече:

— Това е машината за гладене. Включила се е сама...

Още миг поседяха мълчаливо; усещаха как страхът сковава краката им.

Най-сетне Хънтьн промълви:

— Да вървим и да си свършим работата.

Излязоха от колата; когато наблизиха сградата, звукът се засили. Докато отключваше задната врата, на Хънтьн му хрумна, че машината диша на пресекулки като живо същество и сякаш им се заканва.

— Знаеш ли, изведнъж се успокоих, като си спомних, че съм в компанията на полицай — промълви Джексън и прехвърли кафявия плик в другата си ръка. Вътре имаше бурканче със светена вода и Библия.

Прекрачиха прага и Хънтьн натисна бутооните на осветлението до вратата. Луминесцентните лампи се запалиха една след друга. В този миг машината спря.

Облак пара излизаше от валяците. Обгърната от зловеща тишина, пресата сякаш се бе притаила в очакване.

— Господи, колко е отвратителна! — прошепна Джексън.

Приятелят му отвърна:

— Да свършваме по-бързо, преди съвсем да ни е напуснала смелостта.

Приближиха се и забелязаха, че предпазният лост е спуснат над трансмисията. Хънтьн протегна ръка и спря приятеля си.

— Не се приближавай повече, Марк. Дай ми онези неща и ми кажи какво да правя.

— Но...

— Без възражения!

Джексън му подаде плика и полицаят го постави върху масичката пред машината. Извади Библията и я връчи на професора. Последният прошепна:

— Ще започна да чета. Когато ти дам знак, напръскай машината със светена вода и кажи: „В името на Отца и Сина и Светия Дух, излез оттам, Сатана!“ Запомни ли го?

— Да.

— Когато втори път ти направя знак, разчули нафората и повтори заклинанието.

— Как ще разберем дали е подействало?

— О, не се притеснявай; при излизането си онова адско изчадие положително ще изпочупи всички прозорци в пералнята. Ако заклинанието няма ефект първия път, ще го повтаряме, докато подейства.

— Умирам от страх — заяви Хънтьн.

— Честно казано — аз също.

— Ако сме сгрешили за „ръката на славата“...

— Не сме — успокои го професорът. — Хайде, започваме.

Гласът му призрачно отекна в безлюдното помещение.

— Не се обръщайте към идоли и излени богове не си правете. Аз съм Господ, Бог ваш. — Думите мупадаха като камъни в тишината, която внезапно бе станала зловеща. Машината стоеше мълчаливо под луминесцентните лампи; Хънтьн имаше чувството, че тя продължава да му се хили.

— ... и земята ще те низвергне, защото си я осквернил, както е низвергнала много народи преди теб.

Джексън вдигна очи — лицето му беше напрегнато — и направи знак.

Хънтьн поръси със светена вода захранващата трансмисия.

Внезапно се разнесе оглушително стържене на извиващ се метал. От брезентовите трансмисии, поръсени със светената вода, изригна дим, който постепенно се обагри в червено, за миг във въздуха се мярнаха гърчещи се силуети. Машината отново заработи.

— Хванахме го! — Джексън се опитваше да надвика адския шум. — Опитва се да избяга!

Той отново зачете, гласът му се извисяваше над воя на машината. Направи знак на Хънтьн и полицаят посипа върху гладачката трошички от нафората. В този миг усети смразяващ страх, обзе го предчувствие, че са сгрешили, че машината е отговорила на предизвикателството им и сега им се подиграва.

От двата мотора заизскачаха искри, миризмата на озон изпълни въздуха, както и отвратителната воня на гореща кръв. Главният мотор димеше — машината работеше с лудешка скорост; ако някой докоснеше с пръст централната трансмисия, моментално щеше да бъде погълнат от пресата и само за пет секунди тялото му щеше да се превърне в окървавена дрипа. Циментовият под се разлюля и завибрира като обтегната струна.

Някакъв електрически кабел се прекъсна — проблесна синкова светковица, отново се разнесе миризмата на озон... но въпреки това машината продължаваше да работи все по-бързо: трансмисии, вализи и зъбни колела се движеха с такава скорост, че сякаш се сливаха, разтапяха, видоизменяха...

Хънтьн стоеше като хипнотизиран. Изведнъж отстъпи назад и изкрештя, като се опитваше да надвика машината:

— Бягай!

— Още малко и ще успеем! — провикна се в отговор Джексън.
— Защо...

Разнесе се адски трясък, циментовият под се разцепи и пукнатината се стрелна към тях, като непрекъснато се разширяваше. Късчета цимент полетяха във въздуха.

Джексън впери очи в машината и изпищя.

Тя се опитваше да се изтръгне от циментовия под, подобно на динозавър, стремящ се да излезе от раззинатите земни недра. Това вече не приличаше на машина за гладене и все още продължаваше да се променя. Високоволтовият проводник падна върху валиците сред дъжд от синкови искри и моментално беше погълнат. За миг две огнени кълба се втренчиха в двамата приятели като блестящи очи, изпълнени с ненаситен, жесток глад.

Още един, кабел се скъса. Машината се наклони напред, още секунда и щеше да се освободи от бетонните си окови. Предпазният лост се беше вдигнал и Хънтьн съзря раззинатата, жадна паст, пълна с пара — гладачката сякаш им се подиграваше.

Двамата приятели се обърнаха и понечиха да побягнат но в този миг циментът пред краката им се пропука. Дочуха страховит звук — машината се бе изтръгнала от пода. Хънтьн прескочи пукнатината, но професорът се спъна и се просна на земята.

Когато полицаят се обърна, за да му помогне, върху него падна огромна, безформена сянка, която затъмни луминесцентното осветление.

Адското изчадие се надвеси над Джексън. Професорът лежеше по гръб и го наблюдаваше с изкривено от ужас лице — все едно бе човек, когото всеки момент ще принесат в жертва на боговете. Хънтьн се скова от ужас; стори му се, че съзира великанско тяло, извисяващо се над него и над приятеля му — огромните като футболни топки очи

проблясваха зловещо, през раззинатата уста се виждаше езикът — движеща се брезентова трансмисия...

Той се обърна и побягна, последван от предсмъртния писък на Джексън.

Когато Роджър Мартин отиде да отвори вратата в отговор на продължителното звънене, той все още беше полуzasпал. Ала щом Хънтън залитайки нахлу в коридора, шокът сякаш грубо разтърси инспектора и го накара напълно да се събуди.

С изцъклени от ужас очи Хънтън сграбчи Мартин за реверите на халата. На бузата му имаше дълбока драскотина, лицето му беше покрито с циментов прах.

Косата му беше напълно побеляла.

— Помогнете ми... за Бога, помогнете ми. Марк е мъртъв...
Джексън е мъртъв...

— Успокойте се — прекъсна го инспекторът. — Влезте в хола.

Хънтън го последва — виеше тихо като куче.

Мартин му наля чаша бърбън. Полицаят я хвана с две ръце и я пресуши на един дъх. Сетне я изпусна и пръстите му, подобно на неспокойни призраци, отново се вкопчиха в реверите на инспектора.

— Машината уби Марк Джексън! Той... о, Господи, Той може да излезе навън! Не бива да... о... — закрещя той, — да го допуснем!

Задавените му писъци ту се засилваха, ту заглъхваха. Мартин му наля втора чаша, но полицаят я отблъсна и извика:

— Трябва да я унищожим преди Той да излезе! Не знам какво би станало в противен случай... Какво...

Внезапно клепачите му потръпнаха, той обърна очи и припадна.

Мисис Мартин застана на прага на хола, с една ръка придърпваше деколтето на пеньоара около шията си.

— Кой е този човек, Родж? Луд ли е? Стори ми се, че... — Тя потръпна.

— Не мисля, че е луд. — Жената изведнъж се стресна от страх, изписан по лицето на съпруга й. — Господи, дано да е реагирал достатъчно бързо...

Той се втурна към телефона, вдигна слушалката и се вцепени.

Откъм източната страна на къщата, откъдето бе дошъл Хънтън, се разнесе някакво отмерено потракване, което постепенно се

усилваше. През открехнатия прозорец долетя воня, понесена от нощния ветрец — миризма на озон... или на кръв.

Инспекторът замръзна с ръка върху безполезния телефон, докато звукът се усилваше. Нещо, някой се движеше със скърцане и пухтене по улиците, от него се излъчваше нетърпима топлина и се вдигаше пара. Миризмата на кръв изпълни стаята.

Роджър Мартин бавно отдръпна ръка от телефона.

Той вече бе на свобода.

---

[1] Ваал — главното божество на древните семити — бог на слънцето, или на плодородието — Б.пр. ↑

[2] Пан — в гръцката митология бог на горите, полята, дивите животни. Понякога е изобразяван с крака, рога и уши на овца — Б.пр.

↑

ЖЕНАТА В СТАЯТА

1

Въпросът е дали може да го направи.

Не знае. Известно му е, че понякога тя ги дъвче, като се мръщи от горчивия им вкус; от устата ѝ излиза звук, напомнящ разцепващи се пръчки на захарни петлета. Но тези таблетки са различни... това са желатинови капсули, върху опаковката им е написано: „ДАРВОН КОМПЛЕКС“. Той ги откри в аптечката ѝ, изсипа ги в шепата си и замислено ги огледа. От тях ѝ предписваше лекарят, преди да се наложи да я върнат в болницата. Очевидно ѝ помагаха да подрямва нощем. Аптечката е претъпкана с лекарства, прегледно подредени като лековете на някой лекар — шарлатанин. СВЕЩИЧКИ ПРОТИВ ЗАПЕК. Никога през живота си не ги е използвал, прилошава му при мисълта да пъхне в ануса си парафиновата свещичка, която ще се разтопи от топлината на тялото му. Човек, който пъха свещички в ануса си, е напълно лишен от достойнство. МАГНЕЗИЕВ КАРБОНАТ. АНАЦИН. ОБЕЗБОЛЯВАЩО СРЕДСТВО ПРОТИВ РЕВМАТИЗЪМ. ПЕПТОБИСМОЛ. И много други. Чрез лекарствата можеш да проследиш развитието на болестта ѝ.

Но тези таблетки са различни. Приличат на обикновения дарвон само по това, че са сивкови желатинови капсули, ала са по-големи; покойният му баща наричаше подобни таблетки „конска доза“. Върху опаковката е написано: „АСП. 350 гр., ДАРВОН 100 гр.“. Ще успее ли тя да ги сдъвче, дори да ѝ ги даде? *Ще успее ли?* В къщата все още има живот: хладилникът се включва и изключва; котелът на парното бумти в мазето; на всеки кръгъл час кукувичката гневно изскача от часовника. Навярно след смъртта ѝ с Кевин ще си поделят домакинските уреди. Свършено е, тя си е отишла. Цялата къща го подсказва.

2

Тя е в Централната мейнска болница, стая 312. Постъпи там когато болките ѝ станаха толкова силни, че не можеше да стане, за да си направи кафе. Понякога, когато той отиваше на свиждане, майка му несъзнателно проплакваше.

Докато се изкачва, асансьорът страховито поскърцва. Мъжът чете бележката, прикрепена на стената на кабината, която удостоверява, че асансьорът е технически изправен (независимо от скърцането). Майка му е в болницата почти три седмици, а днес са ѝ направили операция, наречена „коротомия“.

Не е сигурен как се пише тази дума, но звучи така. Лекарят обясни, че „коротомията“ се състои във вкарване на игла във врата, а от там — в мозъка — все едно да вкараш игла в портокал и да извадиш семка. Когато иглата достигне центъра на болката, мозъкът изпраща сигнал към върха ѝ и болката изчезва. Все едно, че изваждаш щепсел от контакта. Тогава ракът в стомахът на майка му ще престане да ѝ създава неприятности.

Мисълта за тази операция го кара да се чувства още по-зле, отколкото мисълта за свещичките, разтопяващи се в ануса му. Някога беше чел книга от Майкъл Крайтън, озаглавена „Човекът терминал“, в която се описваше как поставят електрически кабели в главата на хората. Според Крайтън това е особено болезнено — не е трудно човек да му повярва.

Вратата на асансьора се отваря на третия етаж и той излиза в коридора. Намира се в старото крило на болницата, тук мирише на дървени стърготини, с които поръсват нечистотите по селските панаири. Оставил е таблетките в жабката на колата. Не е пил никакъв алкохол преди свиждането.

Стените са боядисани в два цвята; кафяв в основата, а отгоре — бял. Мъжът си казва, че единствената по-потискаща комбинация от цветове е розово и черно. Болнични коридори, напомнящи огромни

шоколади. Мисълта го кара да се усмихне и едновременно да потръпне от отвращение.

Двета коридора се съединяват под формата на буква „Т“ пред асансьора. Тук има чешмичка, пред която той винаги спира, за да отложи с няколко секунди влизането в стая 312. Наоколо са оставени различни болнични приспособления, които напомнят странни играчки на детската площадка. Никелирана количка с гумени колелца, с която карат пациентите в операционната. Има и някакъв кръгъл предмет, чиято функция му е неизвестна. Прилича на колелата, които поставят в клетките на катеричките. Наблизо стърчи стойка за системи, от която висят две бутилки, напомнящи женски гърди от картина на Салвадор Дали. В дъното на единия коридор се намира стаята на сестрите, откъдето се разнася смях и аромат на кафе.

Той отпива няколко глътки вода и бавно тръгва към стая 312. Страхува се от гледката, която го очаква там и се надява, че майка му спи. Решава, че няма да я буди.

Над вратата на всяка стая има лампичка. Когато пациентът натисне бутона за повикване, тя светва в червено. По коридора бавно се разхождат пациенти, наметнали евтини халати над болничното си облекло. Халатите са на сини и бели райета, с кръгли яки. Болничното облекло е наречено „джони“. Мъжете изглеждат абсурдно в него, защото „джонитата“ представляват ризи или комбинезони, дълги до колената и с цепки отзад. Мъжкото съсловие неизменно носи чехли от изкуствена кожа, а жените предпочитат терлици с помпони от вълна. И майка му има такива.

Пациентите му напомнят един филм на ужасите, наречен „Нощта на оживелите мъртвъци“. Всички пристъпват бавно, сякаш са отвинтили капачетата на органите им като на бурканчета с майонеза и органите им се плискат вътре. Някои се подпират на бастуни. Докато се движат бавно нагоре-надолу по коридора, походката им е достолепна, походка на хора, разхождащи се безцело, или на студенти в тоги, които един по един влизат в залата.

Ектоплазмена музика се носи от транзисторите, дочуват се откъслечни разговори. „Блек Оук Арканзас“ пеят „Джим Денди“; „Давай, Джим Денди, давай Джим Денди!“ — весело крещи фалцетов глас на хората, които се търят по коридорите. Мъжът чува как някакъв коментатор говори за президента Никсън с презрителен тон; звучи

песен на френски — в Люиствън все още се говори предимно на френски, а гражданините му обичат танците почти колкото да се колят в долнопробните барове на „Лисбън Стрийт“.

Мъжът спря пред стаята на майка си и отначало се страхуваше толкова много, че преди свидетелстването се натряскваше до козирката. Срамуваше се да се появи пиян пред майка си, въпреки че тя едва ли щеше да забележи, дотолкова упоена бе от елавила. Елавилът е транквилант, който дават на болните от рак пациенти, за да не се плашат от мисълта за смъртта.

Мъжът си бе изработил сигурна защитна стратегия. Всеки следобед си купуваше дванайсет кутийки с бира от магазина на Сони, сетне гледаше заедно с децата филмчетата по телевизията. Три бири с „Улица Сезам“, две по време на „Мистър Роджърс“, една — докато гледа „Електрическата компания“. И още една с вечерята.

Занасяше останалите пет кутийки в колата. До Люиствън имаше тридесетина километра; докато пристигне в болницата, успяваше да изпие още три-четири бири. Оставяше поръчаните от майка му неща в колата, за да има повод да се върне за тях, да изпие половин кутийка бира и да се подготви психически за очакващото го изпитание.

Това му даваше и повод да се изпикае навън, което единствено му доставяше удоволствие. Винаги спираше колата в страничния паркинг, който беше асфалтиран, а студеният нощен въздух неизменно причиняваше свиване на пикочния му мехур. Уринирането в тоалетната в болницата му действаше потискащо — всичко наоколо подсказваше за старост и за болест: монтираният до тоалетната чиния бутон за повикване на сестрата, никелираната дръжка на стената, бутилката с дезинфектант над умивалника.

Докато пътуваше обратно към дома си, вече не изпитваше необходимост от алкохол. Поставяше останалите му бири в хладилника, а когато събереше шест кутийки, той

3

никога нямаше да дойде, ако знаеше, че гледката ще е толкова ужасяваща. Първото, което му минава през ума бе: „Но майка ми не е портокал“, сетне си помисля, че тя гасне много бързо, сякаш иска да хване влак, очакващ я на онзи свят. Майка му е неподвижна, но веднага се вижда, че тялото ѝ е вътрешно напрегнато. Шията ѝ е намазана с оранжев крем, а под лявото ухо има залепен с лейкопласт тампон; на това място някакъв подсвиркаращ си лекар е вкарал иглата и заедно с болевите пътища е прекъснал шейсет процента от двигателните ѝ нерви. Очите ѝ го следят като очите на изрисуван Христос.

— Предпочитам веднага да си тръгнеш, Джони. Не ми е добре. Може би до утре ще се оправя.

— Какво ти е?

— Цялото тяло ме сърби. Събрани ли са ми краката?

Мъжът вижда, че краката ѝ са разкрачени под завивката. В стаята е много горещо. Второто легло е празно. Той си казва: „Другите болни идват и си отиват, а майка ми никога няма да излезе жива оттук. Господи!“

— Събрани са, мамо.

— Моля те, спусни ги надолу, Джони, а след това си върви. Никога не съм загазвала така. Напълно съм парализирана. Носът ме сърби. Не съм ли за ожалване — носът ме сърби, а аз не мога да се почеша.

Той я почесва, сетне хваща глезните ѝ през завивките и издърпва краката ѝ. Спокойно може да обхване глезните ѝ с една ръка, въпреки че дланите му са малки. Майка му изпъшка. Лицето ѝ е облято в сълзи, които се стичат към ушите ѝ.

— Мамо?

— Защо не дръпнеш краката ми?

— Току-що го направих.

— Добре. Господи, нима плача? Нямам намерение да цивря пред теб. Бих дала мило и драго да не съм тук.

— Искаш ли цигара?

— Първо ми налей вода, Джони. Чувствам се като разсъхнато буре.

— Ей сега.

Той взема чашата ѝ и тръгва към чешмата до асансьора. Някакъв шишко с превързан крак куцука по коридора. Не носи раиран халат и придържа цепната си на гърба нощница.

Мъжът напълва чашата с вода и се връща в стая 312. Майка му е престанала да плаче. Той слага пречупваща се сламка в чашата; устните на болната я обгръщат — гледката му напомня камилите, които е виждал в пътеводителите. Лицето ѝ е измършавяло. Най-яркият му спомен от съвместния живот с нея, датира от времето, когато бе дванайсетгодишен. С брат му Кевин и с тази жена се бяха преселили в Мейн, за да се грижат за родителите ѝ. Баба му беше стара и прикована към леглото. Бе склеротичка, а отгоре на всичко — сляпа. Честит осемдесет и шести рожден ден! Желаем ти дълъг живот!

Бабата по цял ден бе просната в леглото, сляпа и изкуфяла, облечена в гумирани гащи с напъхани в тях пелени. Не беше в състояние да си спомни какво е закусвала, но можеше да изброя всички президенти преди Айзенхауер. Хора от три поколения бяха живели заедно в къщата, където онзи ден беше намерил таблетките, а сега баба му и дядо му бяха покойници.

И тъй, един ден дванайсетгодишият Джони говореше някакви мръсотии по време на закуска. Майка му переше мръсните пелени на бабата, сетне ги прекарваше през изстисквачката на старомодната пералня. Тя се извърна и го шляпна с мократа, тежка пелена; купичката му с каша се преобърна, завъртя се и се понесе по масата като голям син пумпал. Вторият удар се стовари върху гърба му; не го заболя, но отучи да говори неприлични думи.

Изнемощялата жена, която сега лежи в тази стая, го бе удряла неуморно, повтаряйки: „Затваряй си мръсната уста. Не се смятай за голяма работа, защото в момента само *устата ти* е голяма. Ще си я затваряш, докато пораснеш колкото нея!“ Всяка своя дума придвижаваше с удар с мократа пелена на бабата — ПЛЯС! — което набързо охлади желанието му да използва нецензурни думи. След този случай Джони откри, че никой не оценява умните хора. Едва ли има по-подходящо средство от мократа пелена, за да се сложи на мястото

му едно дванайсетгодишно момче. На Джони му бяха необходими цели четири години, за да нахитре отново.

4

Майка му се задавя от водата и той изтръпва от страх, въпреки намерението си да ѝ даде приспивателното. Отново ѝ предлага цигара, а тя казва:

— Да, ако обичаш. След това си върви. Може би утре ще се чувствам по-добре.

Мъжът изважда ментолова цигара от един от пакетите, разпилени върху ношното ѝ шкафче, и я запалва. Пъхва я между палеца и показалеца на дясната си ръка и я поднася към устните ѝ. Майка му се опитва да захапе филтъра. Очевидно няма да дръпне дълбоко. Димът излиза на кълба от устата ѝ.

— Господи, защо съм жива, след като синът ми трябва да ми държи дори цигарата!

— Не се притеснявай, мамо.

Тя отново дръпва от цигарата и я задържа толкова дълго между зъбите си, че мъжът я поглежда — очите ѝ са затворени.

— Мамо?

Клепачите ѝ се откревват.

— Джони, ти ли си?

— Да.

— Откога си тук?

— От скоро. Вече си тръгвам, ще те оставя да поспиш.

— Х-м-м-м.

Той смачква цигарата в пепелника и на пръсти излиза от стаята, като си казва: „Господи, само да ми падне лекарят, който ѝ причини това!“

Когато влиза в асансьора му хрумва, че думата „лекар“ се превръща в синоним на „човек“ едва след като докторът придобие известен опит, сякаш е напълно естествено той да бъде жесток и по този начин донякъде да се причисли към обикновените хора. Но

5

— Струва ми се, че няма да изкара дълго — казва той на брат си по-късно същата вечер. Кевин живее в Андоувър, стотина километра на запад. Той идва в болницата само един-два пъти седмично.

— Но нали не изпитва толкова силни болки? — питат Кевин.

— Оплаква се от сърбеж.

Мъжът е сложил кутията с таблетките в джоба на пуловера си. Жена му отдавна спи. Изважда хапчетата, откраднати от празната къща, където някога живееха хора от три поколения. Докато говори по телефона, непрекъснато преобръща кутията в ръцете си.

— В такъв случай тя е по-добре.

За Кев всеки следващ ден е по-хубав, сякаш животът не е нищо друго, освен низ от приятни изненади. По-малкият му брат не споделя мирогледа му.

— Парализирана е.

— На този етап това едва ли има значение.

— Не говори така! — избухва мъжът и си припомня разкрачените крака на жената, скрити под завивката.

— Джон, тя умира.

— Все още не е мъртва. — И точно това го плаши. Сигурен е, че с брат му ще разговарят за други неща и ще обогатят телефонната компания, но всичко се свеждаше до едно: майката все още не беше мъртва. Лежеше в стая 312 и се вслушваше в звука на транзисторите, отекващ по коридора. И

6

ще ѝ се наложи да се надпреварва с времето — обяснява лекарят. Той е широкоплещест гигант с рижава брада, висок близо два метра. Тактично е извел мъжа от стаята, когато болната се унася в дрямка. Сетне продължава монолога си:

— Разбирайте, че при подобна операция е много вероятно да бъдат засегнати двигателните нерви. Сега майка ви помръдва лявата си ръка. Очакваме подобрение в състоянието на дясната в период от две до четири седмици.

— Ще може ли да ходи?

С вид на мъченик, лекарят вперва поглед в тавана на коридора. Брадата му стига чак до яката на карираната му риза. Ни в клин, ни в ръкав пред очите на Джони изплува образът на Суинбърн, въпреки че лекарят е негова пълна противоположност.

— Боя се, че не.

— Следователно ще бъде прикована на легло до края на живота си?

— Бих казал, че съществува твърде голяма вероятност.

Мъжът започва да се възхищава от този човек, когото мислеше, че ще намрази от пръв поглед.

— Колко време може да живее така?

— Трудно е да се каже. („Е, поне веднъж си откровен“.) В момента туморът е обхванал единия ѝ бъбрец, ала другият функционира нормално. Когато и неговата дейност се наруши, майка ви ще заспи.

— Уремична кома?

— Да — малко по-предпазливо отвръща докторът.

„Уремия“ е термин, употребяван предимно от лекарите и от преподавателите по медицина. Но Джони го знае, защото баба му почина от това, въпреки че нямаше рак. Просто бъбреците ѝ се запушиха и тя умря, пълна с урина чак до под гръденния кош. Една вечер умря в леглото си.

Джони пръв заподозря, че този път действително е мъртва, а не заспала дълбоко с отворена уста, както спят повечето стари хора. От очите ѝ бяха потекли две сълзички. Хълтналата ѝ беззъба уста му напомни домат, издълбан за да го напълнят със салата, а след това забравен върху кухненската полица. Той подържа козметично огледалце пред устата ѝ; когато повърхността на огледалцето не се замъгли и продължи да отразява хълтналата уста на старицата, Джони повика майка си. Тогава смъртта не го плашеше като сега.

— Твърди, че все още изпитва болки. Освен това усеща сърбеж.

Лекарят тържествено почука с пръст главата си, подобно на Виктор Дегроот в анимационните филмчета за психиатри.

— Майка ви си *въобразява*, че има болки. За нея те са реални. Ето защо факторът време е толкова важен. Тя трябва да свикне да измерва времето не в минути, секунди и часове, а в дни, седмици и месеци.

Мъжът осъзнава смисъла на думите, изречени от този широкоплещест брадат човек, и изтръпва от страх. Усеща, че не издържа повече да разговаря с него. Лекарят е толкова бездущен: дискутира фактора време, сякаш умее да го контролира. Нищо чудно.

— Можете ли да направите нещо повече за нея?

— Едва ли — преспокойно отговаря брадатият. Очевидно съвестта му е чиста — не подхранва напразни надежди в сина на пациентката.

— Възможно ли е да я сполети нещо по-страшно от кома?

— Разбира се. При подобни случаи е невъзможно да се предскаже развитието на болестта. Все едно, че в тялото ви има гладна акула. Опасявам се, че пациентката може да се издуе.

— Какво?

— Възможно е коремът и да се подуе, да спадне, сетне отново да се подуе. Но защо да обсъждаме това сега? Със сигурност мога да кажа

че хапчетата ще свършат работа, но представи си, че не подействат? Или пък ме хванат? Не искам да ме изправят пред съда по обвинение в убийство.

Той си представя огромните заглавия във вестниците, наричащи го майкоубиец, и лицето му се изкривява.

Седи в паркираната кола и преобръща кутийката в ръцете си. ДАРВОН КОМПЛЕКС. Продължава да го измъчва един и същ въпрос: „*Може ли да го направи?*“ И дали се налага? Майка му бе казала: „*Бих дала мило и драго да не съм тук.*“ Кевин предлага да я заведе в дома си, за да не умре в болницата. Лекарите също настояват да я изпишат. Четири дни след „коротомията“ й дадоха някакви нови таблетки, от които тя изпадна в ярост. Искат да се отърват от нея, защото няма операция, която сто процента да гарантира отстраняването на тумора. Ако сега извадят засегнатите от рака органи, от нея ще останат единствено главата и краката.

Казва си, че за майка му времето е неконтролирамо, също както шевни макари, разпилени на пода, с които си играе голям котарак. Ден и нощ в стая 312. Прекарали са шнур от бутона за повикване и са го привързали към левия показалец, защото тя вече не може да натисне копчето когато има нужда от подлогата.

Но сега това няма значение, защото тя е безчувствена от кръста надолу. Ходи по нужда и уринира направо в леглото и разбира какво е направила едва когато й замерише. Отслабнала е с двайсет и пет килограма, а мускулите й са така отпуснати, че тялото й наподобява торба, прикачена към мозъка й.

Дали състоянието й ще се подобри, ако Кевин я вземе при себе си? Самият той способен ли е на убийство? Защото това си е престъпление и то от най-страшните — майкоубийство. Сякаш е чувствителен ембрион от разказ на ужасите от Рей Бредбъри, решен да размени ролята си с майката и да абортira животното, което го е родило. Може би болестта й се дължи на него. Той е единственото

дете, живяло в утробата й, изтърсак, когото майка му родила на стари години. Много преди това осиновила Кевин, тъй като друг усмихнат лекар ѝ съобщил, че никога не ще има деца. А сега туморът расте в утробата ѝ както второ дете, негов отвратителен близнак. Животът му и смъртта на майка му започват от едно и също място. Дали да не довърши започнатото от „близнака“ му, който действа толкова бавно и несръчно?

От известно време тайно ѝ дава аспирин заради въображаемите ѝ болки. Тя го прие в кутийка от захарин, поставена в чекмеджето на нощното ѝ шкафче заедно с картички, пожелаващи ѝ скорошно оздравяване и вече безполезните очила. Взели са ѝ зъбните протези, тъй като се страхуват да не се задави от тях. Ето защо сега тя смуче аспирина, докато езикът ѝ леко побелее.

Следователно едва ли ще бъде проблем да ѝ даде дарвона — тричетири таблетки ще са достатъчни за жена, която за пет месеца е загубила трийсет процента от теглото си.

Никой не знае за дарвона, нито Кевин, нито собствената му съпруга. Казва си, че може би другото легло в стая 312 вече е заето и той напразно се измъчва от угризения на съвестта. Да, това е най-благоприятното разрешение. Ако в стаята има друга жена, Провидението му дава знак. Казва си

8

— Тази вечер изглеждаш много по-добре.

— Наистина ли?

— Да. Как се чувстваш?

— Зле. Тази вечер ми е доста зле.

— Я да видим дали можеш да движиш дясната си ръка?

Майка му послушно вдига ръка, за миг я разперва пред очите си, сетне я тупва върху завивката.

Синът ѝ се усмихва, жената отвръща на усмивката му. Той пита:

— Лекарят идва ли на визитация днес?

— Да. Много е симпатичен, идва да ме види всеки ден. Ще ми дадеш ли малко вода, Джон?

Мъжът поднася чашата със сламка към устните ѝ.

— Много мило, че идваш всяка вечер, Джон. Ти си добър син.

Ето че тя отново плаче. Празното съседно легло сякаш обвинително се взира в него. От време на време по коридора бавно преминават пациенти с раирани халати. Вратата на стаята е полуутворена. Джони лекичко издърпва сламката от устните на жената, а в главата му се върти нелепа мисъл: „Дали тази чаша е полупразна, или полупълна?“

— Как е лявата ти ръка?

— О, много добре.

— Дай да видя.

Тя се подчинява. През целия си живот е била левачка, навярно затова лявата ѝ ръка се възстанови така добре след пагубната „коротомия“. Майка му свива пръсти в юмрук, размърдва ги, опитва се да изщрака с тях. Сетне ръката ѝ пада върху завивката — туп! Тя плачливо се оплаква:

— Толкова е безчувствена!

— Хайде да направим един експеримент — казва той, приближава се до гардероба, отваря го и протяга ръка към чантата, скрита зад палтото на майка му. Тя я държи там, защото до смърт се

бои да не я ограбят. Чула е, че някои от санитарите задигат всичко, до което успеят да се доберат. Освен това една от жените, заемащи съседното легло, която отдавна беше изписана, ѝ разказала как на пациентка от новото крило откраднали петстотин долара, които криела в обувката си. Напоследък майка му се страхува почти от всичко; веднъж му съобщи, че нощем под леглото ѝ се крие някакъв мъж. Навсярно отчасти това се дължи на комбинацията от лекарства, които експериментират върху нея. В сравнение с тях наркотиците, взимани от него в колежа, са безобидни като аспирин. Можеш да си избереш каквото пожелаеш от заключения склад, намираш се в дъното на коридора до стаята на сестрите. Наркотиците в него навсярно причиняват смърт, благословена смърт, подобна на черен покров. Чудесата на съвременната медицина.

Той занася чантата на леглото и я отваря.

— Можеш ли да извадиш нещо?

— О, Джони, не знам...

Мъжът настоява:

— Опитай. Заради мен.

Лявата ѝ ръка се повдига от завивката като повреден хеликоптер. Кръжи във въздуха, гмурва се надолу. Излиза от чантата, стисната смачкана хартиена кърпичка. Джони ѝ ръкопляска.

— Браво! Браво!

Но тя извръща глава.

— Миналата година можех да бутам пълни със съдове колички.

Мъжът си казва: „Сега е най-подходящият момент.“ В стаята е горещо, но челото му е оросено със студена пот. Мисли си: „Ако не поискам аспирин, няма да го направя. Не и тази вечер.“ Ала съзнава, че ако не го стори сега, никога вече няма да събере достатъчно смелост. Добре тогава.

Тя лукаво обръща очи към полуотворената врата.

— Ще ми дадеш ли от моите хапчета, Джони?

Винаги задава същия въпрос. Не ѝ разрешават да взима други, освен предписаните ѝ лекарства: изгубила е голяма част от теглото си и се е пристрастила към наркотиците. Имунитетът на тялото постепенно намалява, понякога само една таблетка в повече може да се окаже фатална. Казват, че това е причинило смъртта на Мерилин Монро.

— Да, донесъл съм ти лекарство от къщи.

— Така ли?

— Ще облекчи болката ти.

Поднася кутийката към очите ѝ — майка му е късогледа. Тя намръщено прочита названието на лекарството, сетне промърморва:

— И по-рано съм пила дарвон, но не ми помогна.

— Този е по-сilen.

Тя отмества очи от кутийката и го поглежда изпитателно.

— Нима?

Мъжът само се усмихва глуповато, но не може да проговори. Спомня си, че същото му се бе случило, когато за пръв път чука момиче. Направил го беше на задната седалка на колата, собственост на един приятел. Когато се прибра у дома и майка му го попита дали е прекарал добре, той гузно се усмихна.

— Мога ли да ги дъвча?

— Не знам. Опитай една.

— Добре. Пази се да не те видят.

Той отваря кутийката, издърпва пластмасовото капаче на шишенцето и измъква памука. Пита се възможно ли е майка му да направи това с полупарализираната си ръка. Дали лекарите ще повярват? Кой знае. Може би дори няма да им направи впечатление?

Изсипва шест таблетки в дланта си. Крадешком поглежда към майка си и забелязва, че тя го наблюдава — навярно дори тя разбира, че хапчетата са прекалено много. Ако го попита, той ще ги върне в шишенцето и ще ѝ даде една таблетка против ревматични болки.

Някаква сестра минава покрай открехнатата врата и мъжът инстинктивно стиска сивкавите капсули в юмрука си, ала сестрата дори не поглежда към стаята.

Майка му лежи безмълвно и се взира в хапчетата, сякаш са съвсем безвредно лекарство (ако съществува такова). От друга страна, тя никога не е обичала церемониите; дори да притежаваше кораб, не би счупила бутилка шампанско в кърмата му при спускането му на вода.

— Хайде, вземи го — произнася той с напълно естествен глас и поставя първото хапче в устата ѝ.

Майка му замислено го премята в беззъбата си уста, докато желатинът се разтопи, сетне потръпва.

— Горчи ли ти? По-добре да не ти давам...

— Не, не ми горчи.

Дава ѝ още една капсула. И трета. Тя ги дъвче със същото замислено изражение. Той пуска в устата ѝ четвърто хапче. Майка му се усмихва и мъжът ужасено забелязва, че езикът ѝ е пожълтял. Може би ако силно я удари в стомаха, тя ще ги повърне. Но той никога не ще удари майка си.

— Джони, погледни дали краката ми са събрани?

— Първо вземи лекарството.

Дава ѝ петата, сетне шестата капсула. После поглежда към краката ѝ — този път не са разкрачени. Майка му казва:

— А сега ще подремна.

— Добре. Аз отивам да пия вода.

— Винаги си бил добър син, Джони.

Той връща шишенцето в опаковката и я пъхва в чантата на майка си, а капачето оставя на леглото. Поставя отворената чанта близо до нея и си мисли: „*Поиска чантата си. Отворих я и ѝ я подадох преди да изляза от стаята. Майка ми каза, че сама ще извади каквото и трябва и ще накара сестрата да приbere чантата обратно в гардероба.*“

Излиза в коридора и отпива няколко гълтки вода. Изплезва езика си и го разглежда в огледалото на чешмичката.

Когато се връща в стаята, майка му спи, вкопчила една в друга ръцете си с изпъкнали вени. Той я целува, очите ѝ помръдват зад клепачите, но не се отварят.

Да.

Мъжът не се чувства по-различен, по-добър, или по-лош.

Тръгва да излезе от стаята, но внезапно му хрумва нещо. Връща се до леглото, изважда шишенцето от опаковката и го изтрива с ризата си. Сетне притиска към него отпуснатите пръсти на лявата ръка на спящата жена. Слага шишенцето обратно в кутийката и бързо излиза от стаята, без да хвърли поглед назад.

Прибира се в къщи, чака телефонът да иззвънни и съжалява, че не я е целувал още веднъж. Междувременно гледа телевизия и изпива огромно количество вода.

Издание:

Стивън Кинг. Понякога те се завръщат (сборник разкази)

Издателска къща „Плеяда“, 1994

Коректор: Росица Варадинова

Художник: Петър Станимиров

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.